

Phạm Ngọc Hùng

*Truyện ngắn và
Tiểu thuyết...*

Hà Nội - Tháng 4-2021

Truyện ngắn và Tiểu thuyết...

Hà Nội - Tháng 4-2021

PHI LỘ

Những năm đầu của Thế kỷ XXI, đặc biệt từ 2004-2008, khi còn đang giảng dạy tại Học viện Kỹ thuật Quân sự (tôi về hưu năm 2013, nghỉ hẳn việc lên lớp từ cuối 2014), tôi viết rất nhiều. Một phần tôi phải soạn và bổ sung bài giảng hàng ngày trên máy tính, nên đã hình thành thói quen viết lách. Phần khác, thời gian đó trang Opera đang thời cực thịnh, bạn đọc vào xem và comment nhiều, đã giúp tôi có nhiều cảm hứng để viết...

Tập “*Truyện ngắn và Tiểu thuyết...*” này của tôi ra đời vào thời kỳ này, chưa kể rất nhiều bài viết kiểu *Tàn văn* gần như xuất hiện hàng ngày. Sau này khi trang Opera không tồn tại nữa, tôi lười viết dần nhưng may mắn đã kịp chuyển hết bài vở, thậm chí cả đầy đủ các comment của bạn đọc dưới mỗi bài sang trang Wordpress.com. Không có điều kiện tuyển in trên một nghìn bài viết từ trang này, tôi chọn in một số theo chủ đề hay thể loại.

Tôi đã in thành sách hai cuốn *Sách về Chitbon Phạm Anh Minh; Sách về My Wife and Me; Riêng Sách về Đi bộ đội*; Hai tập kịch bản “*Chuyện của chúng mình; “Học trong sử sách”* và lần này tôi gộp mấy *Truyện ngắn* và phần *Tiểu thuyết* (viết dở) vào tập này, để ở dạng sách PDF. Sắp tới, tôi sẽ tập hợp *Thơ, Tản mạn, Văn chương, Phim, Bình luận...* trong danh mục các bài viết ở trang Wordpress.com thành các tập riêng.

Mục đích để lưu lại các bài viết sau này cho con cháu để đọc (nếu chúng bỗng dưng có hứng tìm đọc). Một phần cũng đề phòng vì lý do nào đó mà trang Wordpress.com bỗng dưng không tồn tại nữa, như trang Opera hồi nào...

Hà Nội 4-2021

MỤC LỤC

I) Truyện ngắn

- Chuyện từ một bài báo tết	Trang 4	- Kỳ III: Nhóm bạn mới	Trang 56
- Hai nửa con người	Trang 6	- Kỳ IV: Mẹ Cẩm- Anh Hoàng	Trang 69
- Bỗng dưng nhớ lại -Một sự tơ vương	Trang 12	- Kỳ V: Thơ thiên	Trang 82
- Và một ngày dài hơn thế kỷ	Trang 20	- Kỳ VI: Trận ốm nhớ đời	Trang 97
- Love Story- Vô tình	Trang 30	- Kỳ VII: Mẹ và em tôi	Trang 108
		- Kỳ VIII: Móng chân	Trang 116
		- Kỳ IX: Cuộc tái ngộ	Trang 122
		- Kỳ X: Ông bà và quê nội tôi	Trang 132

II) Tiểu thuyết:

- Kỳ I: Chào Công dân mới	Trang 41		
- Kỳ II: Tôi, Tiểu thư	Trang 49		

I) Truyện ngắn

Chuyện từ một bài báo Tết

Posted on 01/09/2011

(Thân tặng Q. Để nhớ những ngày...)

Truyện ngắn của **Phạm Ngọc Hùng**

Vừa ra khỏi toà soạn, di động rung lên trong ngực áo.

Sáng dừng xe: Alo, tôi nghe đây ạ.

Tiếng phụ nữ nghe rất xa: Thế nào, xong báo tết rồi, đã rồi chưa?

Sáng lục trong trí nhớ, chưa nhận ra tiếng ai...

Tiếng trong máy nghe đã rõ hơn: Chưa nhận ra à, – tiếng cười quen quen, – bạn quá quên mất bạn rồi...

Sáng chợt nhớ ra, nhưng không tự tin lắm: A, chị Hoài...

Tiếng cười nhẹ nhõm: Có thể chứ. Có chút chuyện gọi hỏi thăm mà sợ lâu quá, Sáng không nhớ ra ai, e vô duyên quá...

Sáng tự hài lòng với mình, không chủ động gọi được cho ai đành chịu. Bạn bè nhớ đến, gọi cho mình mà không nhớ thì tệ quá.

Chị Hoài nhiều tuổi hơn, cùng học một lớp Báo chí bằng 2 với Sáng. Khi học không thân nhưng chị là nhà báo có thâm niên, trong lớp coi như bà chị.

Sáng lờ mờ đoán ra chuyện chị muốn nói. Chắc là chuyện về bài báo số Tết liên quan đến mình đây. Cho in bài báo đó, Sáng đã nghĩ đến những cuộc điện thoại kiểu này...

Sáng, về hồ hởi hơi quá một chút: Chào chị, lâu quá không gặp. Chị cẩn thận quá. Bạn bè gọi cho nhau như thế này là quý lắm...

Hoài: Giờ có rồi không, gặp nhau một lát đi...

Sáng: Cũng được. Sáng vừa ở Toà soạn ra. Còn chị đang ở đâu?

Hoài: Vừa ra đến công cơ quan đây. Vậy ta gặp nhau ở “Cà phê Nhớ” nhé, coi như trung gian, – Chị cẩn thận đùa thêm, – Lẽ ra ưu tiên phụ nữ nhưng tại tớ gọi trước, thế là “huê”.

Sáng cười theo: Cũng được, tùy chị. “Cung kính không bằng tuân lệnh”.

Hoài đi xe chậm chậm. Phần vì đường đông xe cộ quá, đang giờ tan tầm. Phần vì nghĩ đến Sáng và cuộc gặp hôm nay. Không biết gặp thế này có tốt không nhỉ. Tuy không thân với Sáng, hình như tuổi mình cũng khó kết thân với ai, – Hoài nghĩ, – nhưng ba năm học cùng, cũng biết được đôi chút về cậu nhà thơ này.

Thế nào nhỉ, một con người có tổng hợp nhiều đức tính: Trung thực chẳng, có vẻ gần giống như thế. Có khả năng chơi được với nhiều người, nhưng thân thì còn tùy, – ai mà chả thế. Hơi giống một người Ga lăng với phái đẹp, tỏ ra quan tâm nhưng có vẻ bề trên một tí, – con gái không thích thế. Họ dù khôn để biết cậu chàng hơi tự đề cao mình mặc dù không cố ý.

Dẫu sao thì Sáng đã từng là nhà thơ hơi nổi một chút, nhất là sau khi trở thành cộng tác viên của chương trình “Thơ chủ nhật” trên Tivi. Ngoài ra, cũng vì hơi nổi một chút mà chịu hệ lụy: lúc cùng học thì Sáng vừa chia tay với vợ đầu đời, một người nhiều tuổi hơn, một ngôi sao O-pe-ra nổi tiếng. Có vẻ như trong cuộc chia tay này, Sáng chịu tiếng nhiều hơn.

Hoài chợt nhớ tới ý định của cuộc gặp này. Chính là vì chị vừa được đọc một bài báo viết về Sáng, trên chính tờ báo mà Sáng là thư ký toà soạn.

Là người chuyên viết về cuộc sống gia đình, trên một tờ báo chuyên về gia đình và trẻ em, chị muốn biết nhân vật nam chính của bài báo này. Biết chắc đó là Sáng, nhưng chưa

từng gọi điện hỏi thăm bao giờ, chị ngần ngại.

Cuối cùng thì máu nghề nghiệp đã thắng, – đồng nghiệp mà, chắc cậu ta không quá ngạc nhiên khi gặp mình, – chị nghĩ.

Lúc đã ngồi yên vị ở một góc quán, Sáng bắt đầu câu chuyện trước: Mấy năm rồi chị em mình không gặp nhau. Những lần hội lớp, có lúc gặp kỳ ra báo, chân thư ký không bỏ mà đi được... trông chị có vẻ trẻ ra?

Hoài thấy vui lên, những bản khoản trước cuộc gặp tan biến. Sáng vẫn vậy. Lời khen của Sáng, – chị biết, – tin cũng được, không tin cũng được. Nhưng đó là một lời nói chân thành.

Chị vào đề luôn: Quả thực là Hoài muốn gặp Sáng vì vừa đọc được bài viết trên báo của cậu đấy...

Sáng cười: Em đoán không sai. Báo vừa ra sáng nay mà. Trước tiên là cảm ơn chị đã đọc báo của bọn em, lại quan tâm đến em...

Hoài ngạc nhiên: Chẳng phải là bài báo đã viết không hay lắm về cậu ư? Là thư ký toà soạn cậu không có cách nào khác...

Sáng có vẻ hiểu được bản khoản của chị Hoài: Báo chí mà chị. Nó có luật chơi của nó. Cả tự do ngôn luận nữa. Mình cho đăng những bài báo viết về người khác, tại sao lại cấm những bài báo viết về mình... – như chợt thấy hơi căng thẳng, Sáng điều chỉnh lại tình cảm, – Tuy nhiên, không phải không có cách. Người viết bài này đưa bài trực tiếp cho em mà. Cũng là một người quen, lại trong làng báo. Bài viết được, tuy có dính đến mình. Có đề nghị khác đi cũng được, nhưng thấy không cần phải vậy...

Hoài hiểu ra tình thế câu chuyện: Đúng như tôi nghĩ về tính cách của cậu.

Sáng cười: Sao hả chị, anh hùng rơm chẳng. Hay có thể dùng một tính từ hay hơn, như chân thực, thẳng thắn, khảng khái?...

Hoài, muốn bớt căng thẳng một chút, cười: E tệ hơn thế, kiểu như “khô nhục kế”, nhưng không cần thiết. Vì với chân thư ký một tờ báo ăn khách, cậu “nổi” thật rồi mà. Hoặc giả cậu không còn cách nào khác, “đánh lòng vậy, cầm lòng vậy” chẳng?

Sáng, bất ngờ vì vẻ sắc sảo của chị Hoài: Quả là hồi cùng học, em chưa đánh giá đúng về chị Hoài... – vẻ hơi đùa một chút, – Thì ra, không thể coi thường các nhà báo chuyên về gia đình được. Đầy kinh nghiệm...

Hoài khuyến khích: Và...

Sáng cười: Nguy hiểm!

Hoài không chịu buông tha: Nguy hiểm ư? Có chẳng là “mũi tên” thì cậu dường như lãnh đủ rồi, giờ trước mắt cậu chỉ là “cành cong” thôi.

Sáng bản khoản: Chẳng nhẽ nghiêm trọng như thế ư? – anh thành thật như tự hỏi mình, –

Thì cứ cho là bị oan một chút đi, vì phụ nữ thì cũng đáng chú nhĩ?...
Sáng nhìn qua vai Hoài, như đến một chỗ nào xa lắm.
Ly cà phê thơm đắng trên môi. Sáng như bỗng thoát nhớ lại một thời trai trẻ.
Tình yêu thì làm gì có tội nhĩ, nhất là khi ở một nơi xa lạ, cách quê hương hàng vạn dặm.
Tình yêu sưởi ấm cả trái tim mình và cô ấy. Lúc đó có ai đi phân tích sự hơn thiệt, được mất khi đến với nhau đâu.

Bài thơ mà bài báo có nhắc đến, là nỗi đau tuôn ra đầu ngòi bút. Tình yêu nào mà chẳng có đón đau? Người ngoài cuộc làm sao hiểu được, nhất là khi lại suy nghĩ một cách chi lý và tỉnh táo bằng một bài viết trên mặt báo.
Nhưng, có một người nhớ thương đến cô ấy cũng thật đáng trọng. Còn hơn là không còn ai nhắc đến...

Hoài như chợt nhận ra con người thật của Sáng. Khuôn mặt của cậu ta như biến đổi hẳn đi. Vận dụng kinh nghiệm gần ba mươi năm cầm bút viết về con người, – con người gắn với gia đình, – chị hiểu đó không phải là nỗi đau mà là một chút thoáng hạnh phúc đang vương trên khuôn mặt ấy.

Không biết có giống như chút thoả mãn trên khuôn mặt của Giê-su khi bị câu rút trên cây thập ác không nhĩ? Chị trầm nghĩ, thì ra mình không đánh giá đúng đối tượng, ít ra là do chưa gặp trực tiếp Sáng như bây giờ.

Cậu ta coi đó như một sự tình nguyện vì người đã mất. Đã vậy thì còn gì để nói nữa đây. Mọi tục luy trở nên nhẹ tênh như sương khói trước một tấm lòng thành.
Âu cũng là một chút kinh nghiệm cho nghề nghiệp của mình: chớ mang lý tính ra mà đo với ái tình...

Sáng chợt giật mình vì điện thoại rung lên trong túi ngực. Anh bối rối nhìn chị Hoài. Bất gặp một cái nhìn thông cảm, Sáng lại chợt nghĩ: “già mà mình thân với chị ấy từ hồi cùng học”...

Lấy lại vẻ bình thản, Sáng cười nói với Hoài, trong khi tay nâng điện thoại lên nghe: “Lại có bạn bè hỏi về bài báo đây”...- Alô, tôi nghe đây ạ.

Hoài mỉm cười. Chợt nhìn thấy ly cà phê phần mình.
Có vẻ thơm. Chị thử nhấp một chút đầu môi: “Chà đã nguội ngắt tự bao giờ”...
Một ngày giáp tết 2004

P-N-H

Hai nửa con người

Posted on 06/10/2011

Truyện ngắn của

Phạm ngọc Hùng

Về đến nhà đã hơn 11 giờ đêm. Lúc mở cửa căn hộ bước vào, trong phòng tối om. Tùng Chi cảm giác được qua lớp đế giày một vật gì dưới chân. Cô với tay sang phải bật công tắc, ánh sáng oà lên.

Một phong thư! Tùng Chi reo lên khe khẽ. Cô linh cảm chính nó là vị cứu tinh cho mình vào giây phút tâm trí đang bất ổn này: cô vừa qua một cuộc thương lượng không thành công. Chắc người Bru tá đã lách nó qua cửa cho rơi xuống đất.

Cô bắt đầu suy nghĩ rất nhanh, một ý nghĩ tinh nghịch loé lên trong giây phút đó: mình đang ở nhà một mình, thả lỏng một chút xem sao! Trước tiên là nhặt thư: *Ôi thư bố. Tuyệt quá...* Lãng một nhát, cái túi rơi vào đúng một góc Xa lông.

Bảy mét đến cửa buồng tắm thì áo khoác đã bay đến bên cạnh túi, còn phong thư thì nằm trên miệng. Từ bồn rửa tay đến tủ lạnh đủ khoảng thời gian cho phong thư được bóc ra và khi cắn miếng bánh mì đầu tiên thì Tùng Chi đã đọc được mấy dòng thư:

“Con yêu thương của bố! Bố mẹ đi vắng cả chắc con sống thật thường lắm, đúng không? Hôm bố về đơn vị, con đang ngủ, cong như một con tôm nhỏ. Trông thật tội nghiệp...”

Ôi, bố-Tùng Chi thâm nghĩ- đã hai mươi ba tuổi rồi mà đọc thư bố lúc nào con cũng phải nghĩ đến một điều gì đó để nước mắt không chảy ra, để còn đọc tiếp.

Mẹ giờ này đang làm gì nhỉ. Một tháng đi Ma-lai-xi-a quả là dài...

“Trưa nay, cậu công vụ đưa cho bố một tờ báo có bài phỏng vấn con. Nó và mấy cậu bạn mê thơ con. Đó là một điều lạ với bố. Vì thơ con- theo bố- không trữ tình như thơ Xuân Diệu khi xưa để thanh niên mới lớn nắn nót chép vào sổ tay...”

Cậu công vụ của bố trông thế nào nhỉ? Chắc chỉ 18 tuổi và mặt thì bung ra sữa...

“Nhưng bố muốn nói đến bài phỏng vấn. Ánh con, và rõ là cô phóng viên có cái tên dài thượt kia muốn nói đến con mà bố không nhận ra. Nói thế nào nhỉ. Bố như bị người ta ấn vào tay một đĩa con gái bị đánh tráo!”

Ôi, bố. Thì con cũng đang bị cái cảm giác ấy ám ảnh đây. Chợt như cô sợ khi lá thư không còn là vị cứu tinh nữa... Nhưng không sao, bố đang hiểu mình đây- cô nghĩ.

“Bố đọc tất cả những thơ con đã in trên các báo. Thơ toát ra một cá tính mạnh. Trong các bài phê bình, người ta hình như mê và chê cái chất thông minh hơi thất thường kia và cho rằng đó là con.

Nhưng bố biết, đó không phải là con. Con yếu mềm và dễ tổn thương. Nhưng tai hại thay. Người ta vẫn nghĩ rằng “văn chính là người”. Trước khi con làm thơ thì bố cũng nghĩ thế.

Và con bị chính quan niệm đó của các nhà phê bình- và ngay cả của tác giả bài phỏng vấn này- nhào nặn lại thành một con người khác, không phải là Tùng Chi của bố...”

Bố ơi, thì ra trong nhà, con và mẹ hay bắt nạt bố...

Tùng Chi bắt đầu bất lực, cô thấy nghèn nghẹn ở cổ.

Mẹ bảo: *Hai mẹ con mình giống tính nhau. Ai cũng mạnh mẽ, còn ông Tướng- là mẹ nói bố- lại thùy mị, nét na...*

Ngay cả chính con cũng hiểu nhầm con, bố ạ. Con cũng nghĩ như mẹ. Chỉ có bố là không bị “số đông chi phối”.

Hôm mẹ ra đi, ở sân bay, hai người có “cá tính mạnh” thì khóc sụt sùi. Còn “ông Tướng thùy mị nét na” của mẹ lại tỉnh táo dạn dỏ mẹ từng tý một. Khi trên đường trở về Hà Nội, sau khi bố trở tài cho con người ngoại, thì đến lượt bố ngồi nhớ mẹ.

Tranh thủ lúc đó con ngắm trộm bố và thâm nghĩ, *sau này không biết mình có lấy được một người chồng tuyệt vời như bố đối với mẹ không?*

Bất giác, Tùng Chi ngồi vào máy tính từ lúc nào và trên màn hình đang hiện ra những dòng thư của mẹ.

“Tùng Chi con. Biết con hay về muộn, mẹ cũng bận chút việc nên mười giờ đêm, mẹ mới ngồi nói chuyện với con. Thế nào, nhà thơ của mẹ đã “mềm ra” được chút nào chưa, hay vẫn “gai góc” như cũ? Được nhiều người đọc khen thì người chê cũng lắm.

Lắm lúc đọc những bài phê bình ấy, mẹ thấy lo cho con. Có ai lại thích chê đây, không biết rồi con có vượt qua được không? Mẹ cũng không biết khuyên con như thế nào. Mẹ không biết làm thơ. Nhưng mẹ nghĩ, muốn thơ hay, chắc không thể viết theo ý người khác được, đúng không?”

Ôi mẹ. Ở nhà có bao giờ mẹ để ý đến “thơ thân” của con đâu. Mà sao mẹ nhận xét hệt như các giáo sư khoa ngữ văn nơi con đã học thế...

Lá thư bố lật một vòng che lên “con chuột”:

“Và khi đọc bài báo, bố chợt nhận ra, nếu “thơ là người” thì con đã bị phân thân thành hai nửa: một chút bạo liệt nhập thân trong tâm hồn thơ của con, điều mà hầu hết người ngoài khẳng định đó là chính con và họ khen chê nửa ấy.

Nửa còn lại, là con gái Tùng Chi của bố, luôn như bị ngay cả vô thức của con làm cho khuất lấp đi, nhưng bao giờ bố cũng nhận ra: nhỏ nòi và yếu đuối...”

Bất đền bố, con lại rung rung rồi đấy. Mẹ thì phát hiện ra nửa “con người thơ bề ngoài” của con, còn bố thì nói như đọc tên “nửa còn lại thăm sâu và ẩn dấu” trong con... Nhưng mà, ngay cả nửa ấy con cũng chỉ phát hiện ra khi nghe bố nói. “Vô thức” chẳng, đó là chữ của bố dùng. Vâng... tức là bố lại đúng, chà!

Chợt màn hình đen lại rồi mấy cái biểu tượng bay lượn như những con bướm. Tùng Chi bất giác gõ phím *Enter*:

“Những khi bố về, con nhớ chăm sóc bố thay mẹ nhé. Trong nhà mình, bố là người thiệt thòi nhất đấy. Không có ai bầu bạn, chỉ luôn nghĩ cho mẹ con mình...”

Ôi, mẹ lại cũng làm con rung rung... Nhưng con với bố thân nhau đấy chứ. Chỉ cần nhìn thấy bố nheo mắt hóm hình cười là con biết bố biết tông con nghĩ gì rồi. Con làm tàng với thơ chứ chịu, không làm sao cứng rắn trước bố được.

Thì ra, ai không hiểu mình thì mình bắt nạt. Người đọc thơ mình (*cả mấy ông phê bình*) không hiểu được mình? Bạn bè bảo: *Sao cậu không ghê?* Vì mình vô can, họ đang nói ai đó. Không phải mình(!)...

“Con nhớ dành thời gian mà dọn dẹp nhà cửa. Ở nhà mẹ còn nhìn thấy mà dọn hộ. Không có mẹ, một tuần bố mới về lại mệt vì dọn dẹp cho con...”

Tùng Chi chợt bật cười nhìn lại cái túi và áo khoác nằm co ro ở một góc Xa lông. Cô bất giác đứng dậy treo áo vào tủ, mắc túi lên giá. Đưa mắt nhìn lướt căn phòng, cô hài lòng: không đến nỗi tệ lắm...

Chợt chuông điện thoại reo vang. Cô ngược nhìn đồng hồ trên tường: 12h 23 phút. Tiếng đầu giây bên kia: “Chào nhà thơ. Cứ sợ em đã đi ngủ rồi...”

“Là nhạc sĩ ăn khách Lâm Nhuận Phát, cái tên nghe như minh tinh Tàu” - Tùng Chi nghĩ. Cô hiểu ngay ra sự thay đổi ngoạn mục của tình thế: “Chào anh. Em đang chuẩn bị...” Cô chờ một câu trả lời và đã nghe được nó: “Đồng ý tiếp tục cộng tác như yêu cầu của em. O.K!” Cô cố kìm để không reo lên, và câu trả lời nghe như gió thoảng: “O.K!”...

Cơn buồn ngủ bất chợt kéo đến. Vẫn còn kịp nghĩ: *Nếu mai bố về chắc lại thấy mình cong như một con tôm đã luộc giở*... Tùng Chi thậm chí không biết mình đã rơi xuống đúng tấm đệm in hình những con chuột Micki chưa.

Điện vẫn sáng và những con bướm trên màn hình đen thẫm vẫn bay bay...

2004- P-N-H.

Bỗng dưng nhớ lại..

(Hay xuất xứ của một truyện ngắn)

Posted on 03/09/2013

Tháng 10 năm 1972, thời chiến, đơn vị đóng ở Thanh Yên, Thanh Chương. Ăn uống sinh hoạt theo đơn vị, còn thì chia nhau ngủ nghỉ ở các gia đình. Mình trọ ở nhà một bà mẹ có một thằng anh là bộ đội phục viên không hiểu sao rất hay bất mãn, còn cô bé út thì hồn nhiên xinh xắn, đang học cấp 3.

Từ hồi còn học phổ thông, mình luôn được các bà mẹ của bạn học yêu quý, còn các cô em gái tuổi teen thì thần tượng (tự nhiên thế, không giải thích được). Ở chỗ trọ mới này cũng vậy, bà mẹ chiều lắm, coi như con giai, luôn phân cho thức gì đó để ăn thêm. Mẹ bảo bé út nó bắt để phần anh đấy. Mẹ có vẻ cưng chiều cô út vì bỏ mất khi em còn bé. Đặc biệt, từ khi được anh bộ đội kèm cặp mỗi tối, mẹ thấy em chăm học và học khá hẳn lên...

Nhà mẹ bên này sông Lam, qua một bãi dâu xanh ngắt ngắt thì đến bến đò sang bên kia là xã Thanh Lâm. Hồi mới nhớn đi học, rồi đi bộ đội, sau này vào đại học, thậm chí cả khi có người yêu rồi cũng vậy, mình hay buồn vô cớ? Khi trọ ở đây, mỗi khi buồn buồn như vậy, mình lại lang thang đi dọc theo bãi dâu xuống bến đò chiều, cảnh và tình cứ mang mang sầu cô liêu...

Sau này nhớ lại, tức cảnh sinh tình, bèn kết hợp với nhiều trải nghiệm riêng mà viết nên truyện ngắn lấy bối cảnh chủ yếu là bến đò này và em gái nhỏ năm xưa, đặt tên truyện là “*Một sợi tơ vương*”. Một phần truyện này và mấy truyện ngắn khác sau đó được lồng ghép vào Tiểu thuyết (viết dở) của mình.

Qua trải nghiệm này, tôi hiểu được vì sao Murakami viết nên cuốn tiểu thuyết trứ danh về tình yêu “*Rừng Na-uy*” mà chỉ nhờ cảm hứng từ một truyện ngắn con con trước đó... Dưới đây là truyện ngắn “*Một sợi tơ vương*” của tôi.

Một sợi tơ vương

Posted on 11/01/2012

Truyện ngắn của
Phạm Ngọc Hùng

Hằng vừa xuống đến sân trường thì trời đổ mưa to. Cô đã cố làm bài thi thật nhanh để ra sớm tránh cơn mưa mà không kịp. Đành lùi lại trú dưới mái sảnh, trên bậc lên xuống. Cô ngao ngán nghĩ “Rồi không biết có tạnh sớm cho mà về thăm bà ngoại không...”

Mưa như có vẻ nặng hạt hơn. Sân trường giờ học chiều còn đang vắng người. Nước trong sân đã xâm xấp và muôn vàn bong bóng bập bênh, vỡ đi rồi nở lại trong mưa... Không hiểu sao, mỗi khi nhìn màn mưa giăng giăng với những bong bóng nước dập dềnh, một ký ức buồn lại trào dậy trong Hằng.

Có lẽ là nó gắn chặt với lời ru mà Hằng nghe được trong một chiều mưa đã lâu lắm, khi Hằng mới chỉ mười một tuổi, đang học lớp 6: “Trời mưa bong bóng phập phồng. Mẹ đi lấy chồng em ở với ai”. Cái tin người mẹ thân thương của mình sẽ đi lấy chồng cũng đến với Hằng trong một buổi chiều mưa như thế này...

Chợt Hằng giật mình, có ai đó đã hỏi cô dường như không chỉ một lần: “Cần áo mưa mà về không bé ơi?” Hằng chợt tỉnh như vừa gỡ mình ra khỏi một ký ức buồn.

Cô nhìn cậu chàng bảnh trai trông vẻ tử tế đang đứng trước mặt và thầm nghĩ: “Anh ta là ai? Đã từng biết mình hay chỉ Ga-lăng một chút để lấy le vậy thôi?”

Hai năm học hệ dân sự trong Học viện Kỹ thuật Quân sự này, Hằng ít giao du hơn những bạn khác cùng lứa ngoài Sư phạm, Ngoại thương hay Kinh tế... Một phần do môi trường học tập ở đây khá đặc thù, có vẻ yên tĩnh, thuận lợi cho việc học tập hơn.

Phân khác, Hằng có tâm tư riêng của mình, do vậy mà cô sống có vẻ hướng nội, như mọi người vẫn đánh giá về cô như vậy...

“Tuy nhiên, rõ ràng là mình cần áo mưa thật... biết trả lời sao đây?”

Hằng lúng túng, nhưng vốn tính ương bướng - như bà ngoại vẫn thường bảo vậy- cô chọn phương án trả lời bằng một câu hỏi, vừa thách thức, vừa thăm dò: “Cần thì sao mà không cần thì sao?”.

Anh chàng nghe câu hỏi như sững lại một chút rồi bối rối: “Là tôi thấy em như u sầu và có vẻ như đang sốt ruột đi đâu đó”...

“Vô lý- Hằng nghĩ- mình đang nhớ lại một kỷ niệm buồn thật. Nhưng như vậy đâu có giống như đang sốt ruột đi đâu đó?” Đồng thời, Hằng cũng linh cảm thấy vẻ chân thành ở người con trai này...

Cô thú thực: “Em đang muốn ra bắt xe về thăm bà ngoại ốm”... Chàng trai như chỉ chờ có thế. Anh ngó ý cho Hằng mượn chiếc áo mưa của mình, lại còn cẩn thận đề nghị sẽ đi cùng để bắt xe cho Hằng. Hằng nhìn trời mưa như ngày càng nặng hạt hơn, ngần ngại: “Em đi một mình thôi. Nhưng... rồi anh về nhà bằng cách nào?”

Anh cười nhẹ nhõm: “Nhà anh ngay đây thôi mà- anh nhìn sâu vào mắt Hằng, với một vẻ chân thành- bọn anh trọ hai đũa trong xóm trọ sinh viên ngay sau ngôi trường này, anh không phải vội đi đâu cả. Hiện anh đã làm xong luận văn tốt nghiệp...”

Hằng tin vào linh cảm của mình: “Hết năm cuối mà có vẻ hiền nhi”. Cô thầm nghĩ rồi thay lời cảm ơn bằng mấy lời giới thiệu vắn tắt: “Em vừa thi hết kỳ 4, lần này về thăm bà, chắc nghĩ hè luôn. Anh cũng học trường này?”

Chàng trai như hiểu ngay câu hỏi của Hằng, nhiệt tình bắt chuyện. Vẻ hóm hỉnh như muốn người đối thoại với mình vui lên một chút: “Anh học khoá đầu tiên của hệ dân sự trường này, ngành cầu đường, oai không?”

Bố anh cũng học trường này ra, đã hơn ba chục năm rồi, cũng ngành cầu đường, nhưng hệ quân sự. Hiện ông làm việc trong một Binh đoàn xây dựng lớn. Ông ca ngợi truyền thống dạy và học ở trường này và khuyên anh thi vào...”

Chợt như nhớ ra, anh trao áo mưa cho Hằng “Thôi chết, mãi chuyện nên quên mất... Em tranh thủ đi luôn kéo về nhà muộn quá”...

Hằng chợt thấy phấn chấn hẳn lên: “Thì ra, kết bạn là thế này đây, thật là thú vị...” Hằng hơi đỏ mặt khi nghĩ vậy và cảm thấy yên tâm lúc anh chàng giúp mình khoác áo mưa. Cô bước ra khỏi mái sảnh ngôi trường trong một tâm trạng nhẹ nhõm. Khi quay lại, khuôn mặt anh đã nhòa lẫn trong màn mưa.

Lúc đó, chàng trai không hề biết là mình đã kịp lưu lại hình bóng trong tâm trí Hằng, cho dù chỉ như một sợi tơ vương...

Bà ngoại rất mừng khi thấy Hằng về. Nhưng bà lại bảo: “Sao cháu lại bỏ học mà về. Bà ốm tý chút rồi khỏe ngay thôi mà”. Rồi như tiện thể, bà nói tiếp như đọc lời một bài hát: “Bà già sáng nắng chiều mưa...”

Cô Hảo hàng xóm, là cô giáo Tiểu học trường làng -cũng là bạn của cô Lan và mẹ-thường sang với bà. Cô bảo, bà ra bãi hái dâu về thì gặp con giông bất ngờ. Lúc đi thì trời râm mát, không mang nón toi theo, tội nghiệp...

Buổi tối, Hằng đánh gió cho bà bằng tóc rối với lá trầu không ngâm trong rượu. Hồi xưa, mẹ thường đánh gió cho bà cũng bằng lá trầu không, nhưng ngâm trong dầu hoả. Bà bảo: “dùng rượu cũng được, cho nó thơm nhà. Mấy lại, cháu đánh dầu hoả rồi tối lại không chịu nằm cùng bà già thì chán chết”...

Hằng nũng nịu: “Bà cứ nói thế, hồi xưa thì sao...” Chợt Hằng nhăn mặt: “Sao bà ốm, người ấy không về thăm bà?”...

Từ sau cái buổi chiều mưa ấy, Hằng không nói từ “mẹ” với ai bao giờ. Còn bà thì như đã quen với cách Hằng gọi mẹ như vậy. “Biết làm sao được, con bé này nó còn búng hơn mày ngày xưa nhiều”, bà nhiều lần trả lời vậy khi mẹ đến thăm, phàn nàn là “cái Hằng nó còn giận con đến bao giờ?”

Bà trở mình, ôm lấy cô cháu gái: “Mẹ cháu phải đưa lao động đi Ma-lai-xi-a. Cô Hảo bảo hôm qua mẹ gọi điện nhờ qua nhà cô ấy, nói là một tháng nữa mới về. Khi nghe cô Hảo kể chuyện bà ốm thì khóc thút thít rồi bảo sẽ cố gắng về sớm hơn”...

“Lại đi xa- Hằng dần dỗi- thế còn ông ấy, cũng đi xa nốt hay sao?” Không hiểu sao, cứ ở với bà là Hằng lại hay dần dỗi mẹ như vậy. Phải chăng là dấu ấn nặng nề của chiều mưa ngày ấy ở nhà bà vẫn luôn ám ảnh, gọi cho Hằng nhớ đến mẹ chỉ với ký ức buồn?...

Bà cười, dí tay vào cái trán xinh xinh mà bà cho là “của cái nòi búng”: “Anh ấy- bà gọi chồng sau của mẹ vẫn một giọng như ngày nào, một chút khách khí, một chút kính trọng-đang xây một cây cầu mới, nghe đâu là to nhất nước, tận tít trong Nam Bộ... Cô Hảo vừa bảo lúc chiều có gọi điện về hỏi thăm bà. Bảo là đang những ngày cao điểm, phải xong cầu trước mùa mưa, không về thăm bà được. Nhưng thế nào cũng dặn con trai về chơi thăm bà”... Hằng nghe nói khi ông ấy lấy mẹ, đã có một cậu con trai hơn Hằng ba tuổi...

... Bố lấy mẹ khi mới 23 tuổi, còn mẹ vừa tròn 20. Ban ngày bố tham gia công tác ở xã đội, mẹ hái dâu chẵn tằm và tham gia Phụ nữ xã. Chiều tối, bố cùng mẹ giúp ông nội chõ đồ trên con sông mà đôi bờ bạt ngàn là dâu xanh biêng biếc.

Hai năm sau ngày cưới, khi Hằng lên một tuổi thì bố xung phong đi bộ đội. Bố nói với ông nội là quân ta đang đánh lớn, nếu không đi bây giờ thì không chắc đã còn dịp nào mà đi đánh giặc.

Ông nội hỏi chỉ như thử lòng con: “Vậy ai giúp bố đưa đồ cho bà con hai bờ đi hái dâu, đi chợ?” Không ngờ, như đã thông đồng trước, mẹ đưa mắt trao đổi với bố rồi đỡ lời ông: “Con sẽ rủ cô Lan – em gái kẻ bố, cùng chẵn tằm với mẹ- thay nhà con giúp ông”. Ông lắc đầu. Đành vậy chứ biết làm sao...

Sau này, khi bố hy sinh, ông nội rất buồn. Hằng thì chưa có ý niệm gì về bố lắm, chỉ thấy ông nội rất chiều cháu và thường bảo rằng Hằng rất giống bố.

Bà ngoại bảo: “Ông buồn vì không có cháu trai nối dõi. Bố cháu buồn lắm. Bác trai cháu là liệt sĩ khi mới ngoài 20 tuổi. Nhà còn một con trai, xã đã yêu cầu đi bộ đội đâu mà cứ nói xung lên là ông nội đồng ý, rồi xung phong đi luôn...” -rồi bà thở dài- “Nhưng suy cho cùng thì cũng vì dân vì nước cả, có phải riêng gì nhà mình đâu...”

Đến khi có giấy báo tử rồi, mẹ vẫn ở vậy nuôi Hằng. Ông nội nhiều lần nhờ bà ngoại khuyên mẹ đi lấy chồng, nhưng mẹ cứ lờ đi. Vẫn ban ngày hái dâu chẵn tằm và hoạt động trong hội Phụ nữ xã, chiều tối rủ cô Lan đưa đồ thay ông.

Cho đến một ngày, khi Hằng lên 11 tuổi, một Công ty của quân đội xây xong một cây cầu rất to cạnh bên đò của ông nội. Trước đó, có một chú kỹ sư rất hiền hay nhờ ông nội hoặc mẹ đưa đò qua lại khảo sát, chuẩn bị xây cầu.

Ông nội đã ngoài 70 tuổi, tuy chịu mất một công việc gắn bó cả đời mình, nhưng có vẻ vui. Ông bảo với cả nhà: “Ông vui vì bà con giờ đi lại không cần đò, đi đò vất vả và nguy hiểm những khi gió to sóng cả. Còn vui vì...” -ông không nói tiếp, chỉ mỉm cười nhìn mẹ, lúc đó đang búi tóc đơm cơm vào bát cho Hằng.

Cô Lan hiểu ý ông, cười trêu mẹ: “Kìa, đây bát rồi sao cứ đơm thêm mãi thế chị Hồng” Hằng lờ mờ đoán ra câu chuyện khi mẹ nhìn Hằng rất lạ: “Thôi chết rồi- Hằng nghĩ- thì ra chiều nay chú ấy cùng một bác nữa trong đơn vị đến gặp ông và cô Lan là vì việc này. Thảo nào chú ấy có vẻ quý Hằng thế.

Gần đây, khi cây cầu sắp được xây xong, thứ bảy, chủ nhật nào cũng thấy chú ấy đến chơi với ông... Ông rất mến chú. Ông bảo, đó là một người tốt, rất giỏi giang, lại là bộ đội. Vợ mất ngay sau khi sinh con trai, kiên trì ở vậy nuôi con... Mẹ thì bao giờ cũng pha nước xong rồi rủ cô Lan ra bên đò”.

Hằng không ngờ là mẹ... Tự nhiên, Hằng thấy như mình bị mẹ lừa, em hét lên khiến cho cả nhà bị bất ngờ - chỉ có mẹ là hiểu ngay ra tình thế- “Sao con không biết? Con không chịu đâu...” Hằng nức nở khóc như người bị oan ức lắm: “Sao mẹ bảo sẽ ở mãi với con”...

Cô Lan sững sốt nhìn ông. Ông ngạc nhiên nhìn mẹ. Mẹ nước mắt giàn dụa nhìn Hằng như van lơn: “Mẹ có lỗi với con, Hằng ơi”...

Nhưng Hằng không nghe gì nữa, em chạy ào ra cổng. Một con giông chiều sầm sập đổ xuống như chỉ chờ có thế.

Hằng chạy thẳng về nhà bà ngoại, cách nhà ông nội chỉ một nương dâu... Gió quất mưa ràn rạt xuống những cành dâu xanh thẫm. Mưa nổi bong bóng trên con ngõ xâm xấp nước vào nhà bà ngoại. Hàng tre đầu ngõ vẫy mình...

Còn trong tâm hồn bé bỏng của Hằng chỉ duy nhất ám ảnh bởi lời ru của ai đó trong buổi chiều mưa ấy: “Trời mưa bong bóng phập phồng. Mẹ đi lấy chồng em ở với ai”. “Phải rồi. Em ở với ai? Cháu ở với ai bây giờ? Bà ơi...”

Hằng run rẩy và nức nở trong vòng tay bà ngoại. Thế giới như sụp đổ trước mắt Hằng. “Bà ơi, mẹ bỏ cháu đi rồi...”

Tối hôm đó, sau khi được bà lau khô, xoa dầu và ủ ấm, Hằng ngủ lịm đi trong lòng bà. Khi mẹ và cô Lan đến, bà ngoại bảo: “Hãy thư thư, để nó tĩnh tâm lại đã”... Mẹ khóc như mưa trong bếp mà Hằng không hay biết gì.

Cô Lan và bà dỡ mãi, mẹ mới nguôi ngoai rồi đành gửi gắm Hằng cho bà, theo cô Lan về nhà như một kẻ mộng du...

Sau này, Hằng nghe nhiều người kể lại với bà ngoại. Mẹ khóc với ông nội, xin cho mẹ ở vậy để chăm sóc ông, cho trọn nghĩa với bố. Mẹ cũng bảo không muốn mất đứa con gái tội nghiệp của mẹ. Ông và cô Lan khuyên can mãi. Ông bảo: “Cứ tưởng cái Hằng nó biết rồi. Nó cũng có vẻ mền chú ấy, chú ấy là bộ đội như bố nó, lại là người tốt”. Ông thấy yên tâm khi gửi gắm mẹ cho chú ấy...

Hằng trầm nghĩ: “Ông ơi, cháu cũng tưởng chú ấy tốt... Nhưng vì chú ấy mà cháu mất mẹ rồi thì biết nghĩ sao đây” (?)

Cô Lan bảo: “Chị cứ yên tâm. Rồi cái Hằng nó sẽ nguôi ngoai thôi. Lớn lên nó khắc biết mà. Các anh trong đơn vị cầu bảo anh là một kỹ sư quân sự có tài, đã từng thi công rất nhiều cây cầu ở chiến trường hồi đánh Mỹ, lại rất được anh em mền phục. Anh có một cậu con trai rất ngoan, học giỏi, thương bố. Và đặc biệt là rất mền chị”...

Hằng nghĩ: “Ừ, thì được thêm một mẹ. Lại tốt như mẹ người ta, gì mà chẳng mền. Còn ta thì mất mẹ rồi, bà ơi...”

Rồi khi xây xong cầu và cưới mẹ, ông ấy đưa cả gia đình theo công trình mới, cách nhà ông nội đến dăm chục cây số. Nhà là một căn phòng của cơ quan ngăn cho ông kỹ sư cùng vợ và con trai.

Mấy hôm trước khi quyết định đi đến nơi ở mới, mẹ đến khóc với ông nội và cô Lan. Ông khuyên can mãi, hứa sẽ thường xuyên đến thăm Hằng thay mẹ (Từ chiều mưa ấy, Hằng ở luôn nhà bà ngoại), nó biết nghe lời ông, chỉ duy nhất... chưa chịu làm lành với mẹ.

Rồi đến lúc Hằng thi vào đại học. Cô Hảo và cô Lan tư vấn cho Hằng thi vào hệ dân sự, Học viện Kỹ thuật Quân sự. Cô Lan xa xôi bảo: “Anh trai của bạn cô là bộ đội, cũng có con học ở đó. Môi trường quân sự của nhà trường có ảnh hưởng khá tốt đến sinh viên, cho dù chỉ là hệ dân sự”.

Mãi về sau này, Hằng mới biết mẹ đã nhờ cô Hảo và cô Lan tư vấn, cũng chỉ lúc đó mới hiểu được cô Lan muốn nói đến ai...

Xa bà đi học, có lúc Hằng cũng ngó ngoai, nhưng đó lại chính là nỗi đau của mẹ. Mẹ để cho Hằng một lá thư: “Hằng ơi, thà là hàng ngày con nhớ đến mẹ, ghét mẹ cũng được, nhưng con đừng dừng dừng với mẹ nhé. Mẹ chưa làm gì cho con hiểu và tha thứ được, chỉ cầu mong con sớm hiểu ra cho lòng mẹ thương con. Đừng quên mẹ đi như thế, tội nghiệp mẹ, Hằng ơi...”

Bà bảo: “Bây giờ mẹ cháu làm việc cho bộ phận tuyển chọn công nhân đi lao động nước ngoài của một Công ty chuyên xuất khẩu lao động, thuộc Binh đoàn xây dựng, nơi anh ấy làm việc, bận lắm. Và mẹ lại còn đi tận Ma-lai-xi-a nữa đấy”...

Hằng ngủ quên trong lòng bà từ lúc nào. Qua những ngày ôn thi căng thẳng, lại vượt gần trăm cây số về với bà, Hằng như lạc vào một giấc mơ liên hoàn: Những bài học, bạn bè, thầy cô và đặc biệt rõ là hình ảnh chàng trai lúng túng và chân thành với chiếc áo mưa trên tay trong buổi chiều mưa...

Bất giác, Hằng nở một nụ cười mơ hồ như trẻ thơ.

Rồi rất rõ ràng, Hằng cảm giác được một mùi thơm rất lạ trong giấc mơ. Tại sao lại có mùi thơm ấy nhỉ. Xem nào, mùi thơm này chỉ bay ra từ dưới mái che con đò của ông nội, từ be rượu nhỏ tí có cái nút bằng lá chuối, mà mẹ hoặc cô Lan cho vào túi cùng cặp lồng com. Và Hằng lách nhách vượt bãi sông ngút ngát là dâu xanh mang ra cho ông...

Bà ngoại nhòm dậy kéo màn xuống cho hai bà cháu. Khi nhìn thấy cái miệng Hằng cười, bà mắng yêu: “Cha bố cái con Tũn này, giống ai mà bướng khùng khiếp quá đi. Giận mẹ đến ngót chục năm rồi chứ chả chơi”...

Hằng giật mình nói mớ: “Sao ông lại mắng cháu”... Rồi cô lẩn một vòng, ôm lấy bà ngoại đang vội lách mái vào tận mép trong cái giường đôi còn chưa kịp giặt xong màn...

Hai hôm sau, có một cậu chàng bánh trai vai đeo ba lô đựng toàn sách, dắt chiếc xe đạp thể thao, tay cầm tờ giấy ghi địa chỉ đi vào đúng nhà bà ngoại. Hằng sững sờ đánh rớt rổ rau muống vừa nhặt xong khi nhìn thấy cậu chàng bánh trai đó...

Tất cả như một cuộn phim chợt loé lên trong trí nhớ của cô về cái buổi chiều mưa ấy. Từng lời của anh chàng này bỗng như rõ mồn một bên tai cô, những điều mà không hiểu vì sao lúc đó lại chẳng hề gây cho cô một sự chú ý nào: “Bố anh cũng học trường này ra, đã hơn ba chục năm rồi, cũng ngành cầu đường, nhưng hệ quân sự. Hiện ông làm việc trong một Binh đoàn xây dựng lớn...”

Tận trong sâu thẳm con tim Hằng, một cảm giác kỳ lạ nhói lên: “Có lẽ nào...” Bà ngoại, lúc này đã khoẻ hẳn đang lúi húi vùi nồi com trên bếp rơm. Tiếng rất lạ của cô cháu ngoại thảng thốt: “Bà ngoại ơi”... khiến bà chợt dạ chạy ra.

Như có linh tính, bà chợt thoát như bị ngộp thở khi nhìn thấy một cậu trai trắng trẻo thư sinh, có khuôn mặt trông rất quen, tay vẫn giữ ghi-đông xe đạp, đang đứng sững ở trong sân, ngỡ ngàng nhìn bà rồi cũng thảng thốt kêu lên: “Bà ngoại ơi?”...

... Hôm đó, phải mất cả nửa buổi chiều, Hằng mới linh cảm thấy một điều gì đó dường như là hạnh phúc đang đến với mình. Bởi mấy hôm nay, trong thâm tâm, Hằng đã nghĩ đến lúc phải về với mẹ...

Có thể ngẫu nhiên đến thế được chăng? Cậu con trai của “Anh kỹ sư quân sự” mà cô Lan từng nói đó lại chính là anh chàng bánh trai này. Người mà chỉ vô tình gặp một lần trong chiều mưa, đã để lại trong tâm trí Hằng một sợi tơ vương...

11/01/2012

Và một ngày dài hơn thế kỷ

Posted on 15/02/2012

Truyện ngắn của
Phạm Ngọc Hùng

Tiết học cuối của chiều trước ngày nghỉ nào dường như cũng dài lê thê. Nga thâm nghĩ như vậy khi cố gắng tập trung nghe thầy giảng, chỉ hy vọng là vì thế mà thời gian trôi đi nhanh hơn. Tuy nhiên, chỉ được một lúc, câu hỏi tại sao suốt từ chiều hôm qua đến giờ Vinh không gọi điện cho cô lại xuất hiện trong tâm trí, khiến cho mọi cố gắng của cô đều thất bại.

Ngân, cô bạn thân ngồi cạnh cũng nhấp nhòm không kém. Nó vừa thông báo là Hoàng dặn sẽ đến đón hai đứa vào cuối buổi học, có việc rất cần. Theo Ngân thì cung cách của Hoàng rất khác, khiến cho cả Nga và Ngân đều bồn chồn không yên.

Hoàng, Nga và Ngân vốn cùng học một trường THPT. Hoàng học trên hai lớp, là một tay ghi-ta cừ khôi. Sau một vài lần Ngân nhờ Hoàng đệm đàn cho văn nghệ lớp, hai cô cậu có tình ý với nhau. Hoàng đi bộ đội hai năm, hết nghĩa vụ thì thi vào Học viện Kỹ thuật Quân sự, học cùng khoá đại học với Nga và Ngân.

Dường như sau hai năm xa cách, tình yêu của Hoàng và Ngân có một khoảng lặng đặc biệt, nên chín chắn và tha thiết hơn. Không giống như các cặp hàng ngày bên nhau như Nga thường thấy, chỉ mặn mà một thời gian, rồi có vẻ hời hợt và cho có lệ, như một thứ một vậy.

Điều đặc biệt liên quan đến Nga là cùng lớp với Hoàng có Vĩnh, người Nam Định, vốn thân với Hoàng từ hồi còn ở cùng một đơn vị bộ đội nghĩa vụ. Sau vài lần cùng Ngân đến thăm Hoàng, tự nhiên Nga và Vĩnh trở nên gần bó với nhau, cứ như một sự gán ghép vậy.

Tuy nhiên, trong thâm tâm, Nga như thấy có một linh cảm đặc biệt, rằng Vĩnh chính là người sinh ra để dành cho cô. Hai người tỏ ra rất hợp nhau, thậm chí cả Hoàng và Ngân có lúc cũng phải ngạc nhiên. Ngân bảo: Cậu với Vĩnh cứ như là đã quen biết trước vậy. Người thích dùng từ có sẵn, gọi đó là tình yêu sét đánh. Nga không nghĩ như vậy, Vĩnh và cô đến với nhau tự nhiên, giản dị như tiếp nối một tình yêu ở kiếp trước, vậy thôi. Không vồ vập, cháy bỏng, mà âm áp và sâu lắng, da diết và yêu thương...

Học viện Kỹ thuật Quân sự, nơi Hoàng và Vĩnh học cách đại học sư phạm Ngoại ngữ nơi Nga và Ngân học chỉ một quãng. Thật là tiện cho việc thỉnh thoảng cả hội lại hẹn nhau đi chơi những ngày nghỉ, sau buổi học chiều. Vậy mà hôm nay...

Chợt Nga giật mình vì bị Ngân kéo mạnh. Thì ra đã tan học, Ngân đứng dậy từ bao giờ, đang đợi cho mọi người ra vãn bớt. Cả lớp ồn ào đi xuống cầu thang.

Ngân: Nhanh lên, sao cậu cứ ngẩn ra thế, lo lắm hả. Chắc Hoàng đợi sốt ruột lắm. Nó nhìn đồng hồ than thở: tan muộn những hơn 30 phút... rồi kéo tay Nga chạy đi.

Từ xa, Nga đã trông thấy Hoàng bồn chồn đi đi lại lại trước cổng trường.

Vừa lúc Ngân lấy xe máy ra, cả hai lách mãi mới ra được cổng.

Giờ tan học chiều trước ngày nghỉ có vẻ như ai cũng vội, lối đi ra cổng như bé hẳn lại.

Hoàng: Sao hôm nay tan muộn thế...

Ngân và Nga không để ý đến câu hỏi của Hoàng: Có chuyện gì vậy anh Hoàng?

Hoàng: Thôi, chúng mình đi luôn, vừa đi vừa nói chuyện. Nga sang xe anh...

Nga chuyển sang xe Hoàng.

Ngân: Giờ đi đâu hả anh?

Hoàng: Có lẽ nên đến một vài nơi mà Vĩnh hay lui tới...

Trong khi len lỏi trên những con phố đông nghẹt xe cộ giờ tan tầm, Hoàng kể vắn tắt cho Nga và Ngân về Vĩnh.

Cả ba đều biết, từ hơn một tháng qua, Vĩnh phụ trách nhóm Robocon của Khoa tham gia thi đấu vòng loại sắp tới tại Học viện. Công việc đã cuốn hút không ít thời gian và công sức của cả nhóm, đặc biệt là của Vĩnh, với tư cách là trưởng nhóm.

Công việc tiến triển rất tốt, tuy nhiên do nhiều lúc phải ra ngoài tìm mua linh kiện, hay có khi đêm khuya về muộn do phải đột xuất đến nhà thầy cùng tìm cách khắc phục sự cố nào đó, mà mấy ngày cuối chuẩn bị vào cuộc thi, Vĩnh đi về rất thất thường.

Có hôm thầy giáo phải thuyết phục Vĩnh rồi trực tiếp gọi điện về đơn vị xin cho ngủ lại vì mưa gió, lại đã quá muộn. Đơn vị hoàn toàn hiểu và thông cảm cho Vĩnh trong những lần đột xuất ấy. Nhưng cũng chính vì vậy mà đã xảy ra chuyện hy hữu trong lớp, và ngay cả trong Học viện nữa...

Nguyên do là Hoàng ở trong nhóm thi Olympic Tin của Học viện nên không tham gia nhóm Robocon cùng Vĩnh. Thời gian gần đây, cả hai vẫn cố gắng tham gia lên lớp đều đặn, nhưng do việc riêng của từng nhóm, thỉnh thoảng cả hai lại không cùng lên lớp. Chiều qua, Hoàng có lên lớp mà không thấy Vĩnh. Anh nghĩ có lẽ Vĩnh đã xin phép vắng như thỉnh thoảng gần đây vẫn thế.

Nhưng chiều nay Hoàng vào lớp, vẫn không thấy Vĩnh đâu. Chột dạ, Hoàng hỏi lại mấy cậu cùng nhóm Robocon, biết Vĩnh có việc của nhóm ra nhà thầy từ chiều qua và sáng nay cũng không về, vậy là đã một ngày đêm rồi, chắc đã có chuyện gì xảy ra...

Nga chột thấy nhói đau trong sâu thẳm lòng mình. Cô thấy thương Vĩnh vô hạn. Đành rằng được tham gia một cuộc thi về khoa học như cuộc thi Robocon là niềm vinh dự cho các thành viên tham gia. Nhưng Nga biết, hơn một tháng nay Vĩnh gầy rộc hẳn đi vì ngoài việc chuẩn bị nước rút cho cuộc thi, vẫn phải đảm bảo cho kỳ thi cuối năm thứ 3.

Khi biết mấy bạn cùng nhóm xin hoãn thi và được chấp nhận, Nga hỏi thì Vĩnh chỉ cười và nói để cô yên tâm: “Anh muốn thử sức chịu đựng của mình xem sao. Em cũng biết là cả anh và Hoàng đều đã trải qua đời lính rồi mà”...

Nga không tìm cách khuyên nhủ anh nữa. Vả chăng, những việc mà Vĩnh quyết định làm, là một phần con người anh, tính cách anh mà chính vì nó mà Nga yêu thương, cảm mến... Điều an ủi duy nhất đối với Nga là kết quả học tập của Vĩnh vẫn rất tốt.

Theo Hoàng thì trong lớp, Vĩnh thuộc “top 5” về lực học, trong số hơn 50 học sinh lớp Công nghệ thông tin. Không những vậy, Vĩnh còn được các thầy giáo, cán bộ phụ trách và bạn bè yêu mến do sự khiêm tốn, giản dị và luôn quan tâm giúp đỡ bạn bè trong học tập.

Trong dòng hồi tưởng về Vĩnh, Nga chột thấy một nỗi lo lắng ghê gớm, một linh cảm không mấy sáng sủa về sự biến mất của Vĩnh hơn một ngày qua... Trong khi bộ ba Hoàng, Nga, Ngân đang thấp thỏm đi tìm Vĩnh thì ở nhà Nga, ông bà Tân – bố mẹ cô – đang có một cuộc tranh luận về cô con gái rệu của mình.

Bà Tân vốn không mặn mà lắm khi biết Nga có vẻ mến Vĩnh, một thanh niên quê tận Nam Định, mặc dù bà cũng có cảm tình khi biết Vĩnh học trong một trường quân đội. Trong số những bạn học cùng Hoàng đến nhà chơi, ngoài Vĩnh ra, có mấy cậu ở Hà Nội. Bà muốn có một chàng rể tương lai nhà ở gần gũi, chứ không phải ở xa quá...

Là một bà mẹ tinh ý, bà biết con gái bà không mặn mà với ai ngoài Vĩnh, tuy nhiên, Nga chưa nói gì nên bà cũng chưa biết nói chuyện với con ra sao. Ông Tân thì lại có vẻ mến cậu thanh niên tinh lẻ này. Theo ông, mấy cậu bạn của Hoàng đều tử tế, nhưng chỉ có Vĩnh là ông thấy chững chạc và bản lĩnh hơn.

Bà Tân không đồng ý cái chuyện cảm tính đó, hay đúng ra là bà muốn kéo ông về hòa với mình, khi đến lúc phải khuyên con gái lấy chồng Hà Nội. Bà lý luận theo kiểu của bà: “Ông thì chỉ được cái cảm tính. Thì cứ cho là ngay cả cậu Hoàng cũng nhận xét rất tốt về cậu Vĩnh đi. Tôi tin cậu Hoàng vì nó là bạn cùng phố với con Nga nhà mình bao lâu nay, tôi hiểu nó. Nhưng tại sao trong đám bạn bè thằng Hoàng ở thành phố này, nhiều đứa cũng để ý con Nga nhà mình, sao nó lại chỉ yêu thằng Vĩnh? Nếu nó lấy chồng ở đây vẫn tốt cho nó hơn chứ”.

Ông Tân mỉm cười thông cảm, nhưng cũng định tranh luận với vợ cho ra nhẽ: “Bà thật là... hình như bà cầu toàn quá thì phải. Có một đứa tốt, thừa nhận rồi; con Nga có vẻ yêu nó, và chúng yêu nhau; lại còn tại sao nó không ở Hà Nội”...

Bà Tân có vẻ dỗi: “Thì tôi là mẹ, tôi phải chu toàn cho nó chứ... Tôi lấy ông, lang bạt mãi đến cuối đời mới về được Hà Nội, nơi tôi sống suốt cả thời con gái... Con mình, mà chỉ mỗi mình nó – bà rơm rớm nước mắt – liệu rồi thằng Vĩnh sẽ đưa nó đi tận đâu đây, nếu như chúng nó lấy nhau?”...

Ông Tân dịu giọng: “Nào thôi, bà lại bắt đầu rồi đấy – giọng ông ảm hẳn lại, tình cảm – thì con gái mình chẳng giống bà ngày xưa là gì. Bao nhiêu chàng trai thành phố đến nhà, bà chỉ yêu tôi là anh bộ đội, lại là dân tỉnh xa... Đành rằng cũng vì công tác, chúng mình phải xa Hà Nội hơn ba chục năm, nhưng có lúc nào bà trách tôi và tự trách mình đâu. Hay là... - ông hóm hỉnh – bà có trách mà tôi không biết?”

Bà Tân: “Lại bài ca cũ của ông – trách yêu chồng – lại không trách ông à. Vả lại hồi xưa khổ vậy còn chịu được, bây giờ chúng đâu có như mình... Con Nga quán quýt tôi quen rồi, làm sao tôi xa được nó. Ông thì suốt ngày ở cơ quan, không cần biết con gái đi đâu về đâu. Còn sau này nữa, khi tôi và ông về hưu thì sao đây, nó không ở gần thì ai là người chạy đi chạy lại”...

Ông Tân biết vợ đã nguôi ngoai: “Bà dạy con gái, tôi tin tưởng lắm mà. Nó là đứa con ngoan, nét na, học giỏi, yêu quý bố mẹ... - ông động viên vợ – Mà còn lâu mới về hưu, mới hơn năm chục tuổi đầu, còn trẻ chán mà, sao bà đã vội lo thế”...

Chợt ông Tân dừng lời, có tiếng chân chạy gấp gáp về công, tiếng Nga dặn với ra ngoài: “Đợi tớ một tẹo” rồi Nga chạy ào vào nhà. Chưa bao giờ con gái ông lại vội vã thế. Vừa thở, Nga vừa chào bố mẹ: “Ôi, con vội quá. Con phải đi có chút việc, bố mẹ ạ”. Ông, bà Tân phấp phồng: “Có việc gì vậy con?”

Nga lúi húi lục tủ quần áo, nói vọng ra, vẻ sốt ruột: “Con xin lỗi bố mẹ. Hiện giờ con cũng chưa biết chuyện gì, chỉ biết anh Vĩnh từ hôm qua chưa về đơn vị, mấy anh bạn cùng phòng cũng đang đi tìm mà chưa gặp...”

Ông Tân: “Giờ con định sao? Con đi với ai đấy?”

Bà Tân: “Gì mà con phải vội lên vậy, cứ chờ xem đã”...

Nga: “Ôi, mẹ. Con thì đang rối cả ruột lên... Mà bố mẹ đừng lo, con đi cùng cái Ngân và anh Hoàng mà”.

Ngân xuất hiện, vẻ sốt ruột: “Cháu chào hai bác ạ. Xong chưa Nga, sao lâu thế”...

Nga chạy ra: “Đây, đây, xong rồi. Tiện qua nhà khoác thêm cái áo, sợ đêm về lạnh”.

Ông Tân: “Ngân này, thế anh Hoàng đâu, các cháu định đi tìm ở đâu?”

Ngân: “Thưa bác, anh Hoàng đưa chúng cháu đi đến nhà thầy giáo và mấy nhà người quen của anh Vĩnh để hỏi ạ”.

Bà Tân biết không thể ngăn con gái: “Khô chưa, tối rồi, hay là ăn uống cái gì đã chứ”.

Nga nói cho mẹ yên lòng: “Mới hơn 7 giờ mà mẹ, rồi chúng con sẽ ăn ở đâu đó”...

Ông Tân dặn với theo: “Có gì thì điện về cho bố mẹ nghe con”.

Nga và Ngân chạy đi, tiếng thưa lại vọng vào từ ngoài xa...

Trong khi đó, tại phòng cấp cứu bệnh viện Xanh-Pôn, Hà -gì của Nga- và Văn -chồng của Hà- đang ngồi cạnh giường của Vĩnh. Cả hai có vẻ mệt mỏi. Vĩnh vào đây từ chiều hôm qua, giờ vẫn chưa tỉnh. Cả hai thay nhau trông.

Vĩnh từ từ mở mắt. Anh thấy đầu vác vác, đập vào mắt là chiếc đồng hồ treo trên tường: 7h25 phút, anh nhận ra con số ấy cùng với tiếng reo của ai đó, nghe xa vời.

– Anh xem này, cậu ấy tỉnh rồi...

Tiếng một người khác:

– Ôi, may quá. Giờ em ra điện cho Bác Tân, tiện thể đi ăn luôn. Suốt từ chiều qua hầu như em chẳng ăn uống gì. Để anh trông cậu ấy cho...

Tiếng đáp ban đầu: Em đã điện lúc ở buồng cô y tá rồi.

Vĩnh quay ngang người nhìn ra. Anh nhăn mặt vì bỗng thấy nhói đau. Hà và Văn cùng cúi xuống đỡ Vĩnh: Cần thận, cậu còn đau lắm đấy.

Vĩnh lơ mơ nhìn thấy bóng hai người: Xin cho hỏi... đây là...

Hà mừng quá: Đây là bệnh viện, cậu tỉnh rồi, thật may cho chúng tôi quá...

Vĩnh ngập ngừng: Bệnh viện... – nhận ra một phụ nữ, anh định nhòm lên- chị làm ơn...

Hà: Gì thế cậu, chúng tôi phải mang ơn cậu chứ. Hôm qua, không có cậu, bọn xấu đã bắt cóc mất con gái bé bỏng của chúng tôi đi rồi...

Có tiếng xôn xao ở cửa phòng, tiếng chân hai ba người đến rồi dừng lại. Tiếng mở cửa rất khẽ, tiếng chân của một người bước vào.

Văn quay ra, nhận ra bác sĩ: Chào bác sĩ, cậu ấy đã tỉnh lại...

Bác sĩ: Tốt rồi, anh chị ra ngoài có người gặp, để tôi khám cho cậu ấy.

Hà và Văn quay ra, cẩn thận khép cửa phòng lại.

Có tiếng reo của ông Tân: Kia gì Hà, cả chú Văn nữa...

Hà mừng rỡ khi nhận ra ông bà Tân: Anh, ôi cả chị nữa. May quá, cậu ấy tỉnh rồi.

Bà Tân vẻ còn chưa hiểu ra chuyện gì: Có chuyện gì vậy? Ai tỉnh? Nghe gì báo vào bệnh viện, chúng tôi lo quá, chạy đi luôn, chưa kịp hiểu có chuyện gì xảy ra... Thế cháu Thu đâu?

Hà: Em xin lỗi, chuyện dài quá, không kịp nói qua điện thoại. Và lại, lúc đó cậu ấy chưa tỉnh, em lo quá... Lúc chiều đến đây, em gửi cháu Thu ở nhà bác hàng xóm.

Đề rồi em kể anh chị nghe...

Văn chỉ dẫy ghé chờ: Anh chị hãy ngồi tạm xuống đây...

Hà vắn tắt: Chuyện là thế này, chiều qua em đến đón cháu hơi muộn. Lốp mẫu giáo 16h15 tan, mà em thì có chút việc. Và lại giờ tan tầm, đường tắc, phải gần 17 giờ em mới tới trường. Đến nơi, chỉ còn vài người đón con về muộn, không thấy bé Thu đâu.

Có một chị bảo có hai thanh niên vừa đưa một cháu bé đi, nghĩ là người nhà nên không ai hỏi. Đúng lúc đó, em thấy có tiếng ai kêu lên, tiếng trẻ con khóc, rồi tiếng ô tô rồ lên ở con đường cạnh trường. Nhiều người chạy đến, em cũng theo họ vì còn linh cảm là tiếng khóc của bé Thu.

Đến nơi thì thấy một chiếc Ta xi tải đã chạy đi một quãng xa. Mọi người đang xúm quanh một chú bộ đội bị đánh ngã, ngất đi. Bé Thu nhà em thì đang khóc bên cạnh.

Người ta nói vắn tắt là chú bộ đội biết hai thanh niên đi Ta xi tải định bắt cóc cháu bé, đến giằng lại, nhưng bất ngờ bị một trong hai tên đánh một gậy vào đầu rồi cả hai lên xe chạy mất.

Em gửi bé Thu cho bác bảo vệ rồi cùng một bác nữa gọi Ta xi chở chú ấy đến bệnh viện cấp cứu. Ở đó, em điện cho anh Văn đến đón bé Thu, sợ anh ấy mong. Tối hôm qua, em đưa cháu về, còn anh Văn ở lại bệnh viện. Chú ấy ngất đi từ chiều hôm qua, giờ mới tỉnh lại đây.

Ông Tân: Ôi, thế là trong cái rủi lại có cái may đấy. Rủi cháu bị bắt cóc, may là có người cứu lại được, lại may là người cứu đã qua được nạn... Bà Tân xuýt xoa: Vậy mà bây giờ gì mới gọi cho tôi, chuyện tày đình như thế...

Văn đỡ cho vợ: Chúng em cũng rối quá nên quên mất. Sáng nay Hà đưa bé Thu đi mẫu giáo rồi quay lại đây ngay thay cho em về. Biết chú ấy chưa tỉnh, cô ấy mếu máo đến tội. Em cũng lo, chú ấy có sao thì ân hận quá. Em điện xin phép cơ quan cho hai đứa nghỉ rồi quay lại đây ngay. Mãi hơn 7h tối nay chú ấy mới tỉnh đấy. Ông Tân: Thế đã biết chú ấy là ai, ở đâu chưa? để báo cho đơn vị người ta biết, kéo họ lại lo...

Hà bồn chồn: Thì chính vì thế mà em mới lo lắng. Trong cặp của chú ấy chỉ có một số linh kiện điện tử, mấy quyển giáo trình, hình như chú ấy là sinh viên thi phải. Trong túi áo cũng không có giấy tờ tùy thân gì nên không biết báo đi đâu. Ôi, quên mất, chú ấy tỉnh rồi, để em vào hỏi để báo tin...

Vừa lúc đó, cửa phòng cấp cứu mở, bác sĩ từ trong bước ra.
Bác sĩ đưa cho Hà tờ giấy: Chú ấy nhờ chị gọi theo số này, báo cho Hoàng, bạn chú ấy, nhờ Hoàng báo cho đơn vị ngay.

Bà Tân về ngỡ ngơ: Hoàng à... Đâu, đâu, đưa chị xem.
Một lát, bà quay sang ông Tân: Thôi chết rồi, ông ơi, đúng số điện thoại cậu Hoàng, bạn con Nga nhà mình đây mà. Tôi đã vài lần gọi đến hỏi thăm cái Ngân về con Nga nhà mình. Hoàng là người yêu cái Ngân mà. Ngày nghỉ nào chúng nó chả đi chơi cùng nhau...

Ông Tân đã hiểu ra: Thôi, thế thì chú bộ đội nằm trong kia chắc chắn là Vĩnh rồi...
Hà ngạc nhiên: Sao, anh chị biết chú bộ đội này à?
Bà Tân, còn chút phân vân: Có lẽ vậy. Thôi, ta vào xem sao.
Bỗng có tiếng ồn ào, tiếng chân của hai ba người chạy gấp gấp lên cầu thang. Rồi cả Hoàng, Nga Ngân, cùng xuất hiện gần như một lúc.

Nga, vẫn còn thở gấp: Ôi, bố, mẹ. Cả chú, gì nữa. Sao mọi người lại ở đây?
Hoàng, Ngân: Cháu chào hai bác. Chào chú, gì ạ.
Ông Tân vui mừng: Hoàng đây rồi, chắc người mà các cháu tìm đang ở trong này đấy. Các bác đang định vào bây giờ đây.

Văn ngạc nhiên: Cô chú đang định gọi điện cho Hoàng, sao cháu biết mà đến đây?
Hoàng: Chuyện dài lắm chú ạ. Có chắc đúng là Vĩnh trong này không chú.
Bà Tân: Chắc đúng vậy đấy cháu ạ. Thôi, chúng ta vào đi.

Khi mọi người vào đến phòng cấp cứu thì họ bỗng dừng lại. Trong phòng, Nga đang ngồi cạnh giường, âu yếm áp tay Vĩnh vào má mình, cả hai nhìn nhau không nói...
Căn phòng yên tĩnh khác thường. Nghe rõ cả tiếng tích tắc của chiếc đồng hồ treo trên tường. Cô y tá trực đưa một ngón tay lên môi ra hiệu cho mọi người, mỉm cười một cách ý nhị rồi khẽ khàng đi ra cửa.
Hiểu ý, mọi người đi ra theo. Cánh cửa phòng cấp cứu từ từ khép lại.

Theo bác sĩ thì Vĩnh chỉ bị choáng, nhưng đây là một ca đặc biệt, bị ngắt lâu như vậy. Tuy nhiên các khám nghiệm sơ bộ cho thấy sức khoẻ của Vĩnh sẽ phục hồi nhanh chóng. Hoàng kể cho mọi người nghe, cả ba đã tìm đến nhà thầy giáo phụ trách đội Robocon, nơi mấy ngày gần đây Vĩnh thường xuyên lui tới.

Có người hàng xóm biết là Vĩnh đã cứu cháu bé nên bị đánh và đã được đưa đến bệnh viện này nên báo cho Hoàng và cả ba đến đây ngay. Hà giờ mới vỡ ra mọi chuyện, cô quay sang bà Tân: Vậy mà hôm nay vợ chồng em mới biết mặt chú ấy, sao anh chị kín tiếng thế?

Bà Tân: Thì đã đâu vào đâu. Cháu Nga đã chính thức nói gì với anh chị đâu. Chỉ biết chúng nó chơi với nhau. Bạn của cậu Hoàng và cả Ngân đây thôi... Ông Tân tranh thủ sự đồng tình của Hà: Là chị em chưa chăm chú ấy đây, gì Hà ạ. Bà Tân: Ông chỉ được cái nói không phải lúc...

Văn đứng im nghe mọi người nói chuyện, giờ mới hóm hỉnh nói với vợ: Em này, chuyện cháu Nga mà thành, vợ chồng mình không sợ nợ tình nghĩa với người dung rồi đấy... - quay sang Hoàng- Cậu Vĩnh thế nào hở Hoàng?

Ngân nhìn Hoàng tinh nghịch: Hơn đứt anh Hoàng đấy, chú Văn ạ. Học giỏi, có chí, lại biết cư xử phải đạo với bạn bè lắm... Hoàng cười: Em không sợ anh tự ái à... - quay sang Văn - phải đấy chú Văn ạ. Vĩnh ở cùng đơn vị với cháu hồi ở bộ đội nghĩa vụ. Rồi được đơn vị cho thi đại học, lại cùng vào Học viện Kỹ thuật Quân sự, học chung lớp. Cậu ấy học giỏi, lại tận tình giúp đỡ bạn bè nên ai cũng mến.

Đợt này được giao phụ trách đội thi Robocon của khoa, đang ở giai đoạn cuối nên khá bận, luôn có việc phải ra ngoài... Có một lần - Hoàng thấp giọng như chỉ cho Văn nghe - nó buồn buồn kể rằng có vẻ như bác Tân gái còn chưa đồng ý...

Không ngờ, vì mọi người im lặng chăm chú nghe Hoàng kể nên bà Tân nghe được. Bà chống chế, nửa như thanh minh: Thì đã đâu vào đâu, và lại làm sao cậu ấy biết ý bác như thế nào, mới cùng cháu đến chơi vài lần... Mà cậu ấy cũng có vẻ ít nói lắm. Hoàng ấp úng: Cháu xin lỗi bác...

Hà bộc tuệch: Chị ơi, thanh niên bây giờ chúng nó tinh lắm, lại phải đợi chị đuổi ra cửa, nó mới biết chị không ưa nó à... Bỗng có tiếng mở cửa phòng cấp cứu, mọi người quay sang, Nga từ trong phòng bước ra, quay người đưa tay khép cửa phòng. Ngân: Cậu cầm giấy gì ở tay thế? Nga, như chợt nhận ra mọi người đang nhìn mình chăm chú: Con xin lỗi... - với Ngân - à, thầy giáo của anh Vĩnh gài lại ở cửa chiều hôm qua...

Ngân nhận tờ giấy từ tay Nga, đọc: “Gửi Vĩnh, thầy có việc phải về quê gấp. Em cứ thực hiện theo phương án như đã trao đổi. Nếu không có gì đột xuất, chiều mai chúng ta sẽ thử lại lần cuối. Thầy tin là chúng ta sẽ thành công. Hẹn gặp lại. Lâm”

Nga: Anh ấy vừa quay về thì gặp ngay hai tên lạ mặt định bắt cóc một cháu bé...

Hà: Là bé Thu nhà mình chứ còn ai...

Nga vỡ lẽ: Thảo nào, giờ con mới hiểu tại sao cả bố mẹ và chú, gì lại ở đây. Anh Vĩnh cũng chẳng biết gì cả... Thế cháu Thu sao rồi hả gì?

Hà: Cháu Thu không sao cả, cháu ạ. May mà có cậu Vĩnh đấy. Sao mà tình cờ thế...

Ngân nhận xét: Thật cứ như tiểu thuyết. Hồi xưa cháu đọc truyện, gặp những cảnh như thế này, nhất định cho là các ông nhà văn bịa ra...

Văn tỏ vẻ hiểu biết: Thì cũng có lúc bịa, nhưng phải có lý như cuộc sống vậy, thì có khác gì thật?

Hà kéo mọi người quay lại thực tế: Nào thôi, chuyện mãi – nhìn Nga và bà Tân, tình nghịch – còn phải vào cám ơn cháu rể tôi đã chú, phải không chị và cháu gái của gì?

Chợt ông Tân cao giọng: Yên nào, nghe tin trên loa phóng thanh kia, hình như bản tin Thời sự của Đài tiếng nói Việt Nam thì phải. Mọi người cùng lặng im lắng nghe. Tiếng cô phát thanh viên nghe rất rõ:

“Thưa quý vị và các bạn, còn đây là tin mới nhận từ phòng cảnh sát hình sự Công an Thành phố Hà Nội. Dựa vào nguồn tin của quần chúng, vào lúc 20h tối hôm qua, đội cơ động Công an Thành phố đã chặn tại cầu Chương Dương một Ta xi tải, biển số 29K..., hai kẻ đi trên xe đã bị bắt.

Qua đấu tranh, chúng khai tên là Lò Văn Duôn và Mai Văn Vinh, trong đường dây chuyên bắt cóc trẻ em bán sang Trung Quốc. Hai tên này đã lừa trộm được một xe Ta xi tải của của một lái xe đang ăn cơm trong một quán ăn tại Gia Lâm.

Trong khi thực hiện hành vi dụ dỗ, bắt cóc một cháu bé ở Hà Nội, chúng bị phát hiện, đã đánh trọng thương một người rồi định tẩu thoát. Nhờ một người dân nhớ được số xe của chúng, đã kịp thời báo cho công an, nên chúng đã bị bắt ngay sau khi phạm tội chỉ hơn một giờ...”

Hà không giấu được kinh ngạc: Thật là nhanh quá... Thôi ta vào thăm cậu Vĩnh rồi báo tin này cho cậu ấy mừng. Em đề nghị chị Tân vào trước, xem cậu chàng có bất ngờ không... Ngân đồng tình: Nhất cô Hà đấy, thật là sáng kiến hay quá, còn niềm vui nào bằng – cô nhìn Nga tình nghịch – Kể vỡ đầu mà được mẹ vợ ưa thì cũng đáng, bác nhỉ. Cái Nga sướng nhé...

Mọi người cười vui vẻ. Bà Tân mắng yêu: Cha bố các cô, thế ra chúng mày lấy được nhau là do trời xui khiến cả đấy chắc. Nga như cố kìm một niềm hạnh phúc. Cô xúc động ôm lấy mẹ: Kia mẹ...

Vừa lúc đó, cán bộ đơn vị và các bạn trong lớp Hoàng và Vĩnh cũng gấp gáp chạy lên cầu thang. Hoàng vui vẻ quay sang Nga và Ngân: Mọi người đến rồi, nhanh thật, anh gọi điện về lúc Nga vào với Vĩnh... Nào, ta cùng vào thăm Vĩnh thôi.

Mọi người cùng vào phòng Vĩnh. Tiếng bước chân, tiếng cười nói vui vẻ. Bên ngoài, bầu trời đêm trong khuôn viên bệnh viện trong vắt. Dưới ánh sáng điện của thành phố hắt lên, những ngôi sao như mờ đi, nhấp nháy trong thình không...

Từ loa phóng thanh, tiếng nhạc du dương nổi lên, rồi cả không gian mênh mông ngập tràn tiếng hát: *“Tôi hát ngàn lời ca, bao la hơn những cánh đồng, mênh mông hơn mặt biển Đông, êm đềm hơn những dòng sông...”*

2004- 2005 P-N-H

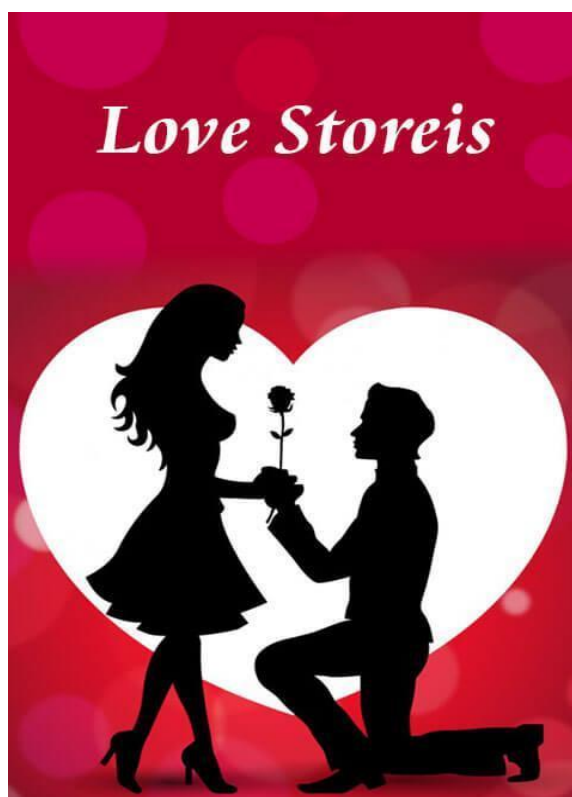
Love story.

Posted on 01/10/2013

(Hay ý tưởng của một truyện ngắn)

Tình yêu, theo một nghĩa nào đó cũng giống như tiền bạc, nó theo người chứ người không tìm nó được? Mãi kiếm tìm thì biệt tăm chẳng thấy, khi không để ý thì nó ùa đến, chẳng kịp trở tay...

Truyện ngắn này như một minh chứng cho lập luận kia vậy. Hai kẻ tình cờ đến với nhau, chẳng hề được “ông tơ bà nguyệt” nào báo trước. Hay chính là “ông tơ bà nguyệt”, chứ chẳng ai khác quyết định những cuộc gặp gỡ kiểu như vậy? Dưới đây là truyện ngắn “Vô tình” của tôi.

“Vô tình”

Hàng nhăn nhó thanh minh:

– Nhưng em có cố tình đâu. Khổ quá. Khi em chạy ra xe Buýt thì vô tình gặp Vĩnh. Anh ấy vô tình thấy em và bảo “anh cũng đang đi cùng đường...”

Hoàng đau khổ lập luận:

– Nhưng hoàn toàn em có thể cứ chạy tiếp lên xe Buýt, được chưa nào? Lên xe rồi, em có thể quay lại vẫy tay với anh ta, nếu em thấy cần phải xã giao cho phải phép...

Trên cao, vô vàn vì sao nhấp nháy trên nền trời đêm màu xám sáng. Trước mặt hai người, mặt hồ xanh thẫm, soi bóng nền trời và những vì sao ấy...
Hoàng ngao ngán “Đã gần một tiếng rồi, gọi là đi chơi, nhưng anh và Hằng chỉ cãi nhau đúng hai ý đó... Cô ấy không thể hiểu được là đã hành động khiến cho mình khó chịu đến thế. Bằng chứng là vẫn chỉ có điệp khúc vô tình...”

Ôi cái vô tình của người đàn bà, nó làm bi đát cuộc đời của người đàn ông thương yêu họ (?)

Hằng thấy nóng ran cả người “Tại sao anh ấy lại có thể ghen đến thế cơ chứ. Có phải ngày nào mình cũng vô tình gặp Vĩnh đâu. Chỉ một lần và lần đó Hoàng lại vô tình bắt gặp, khi hôm đó Hoàng có việc qua đúng bên đợi xe Buýt mà Hằng thường đi”

Hoàng chợt quay sang Hằng. Khuôn mặt nhìn nghiêng của cô gợi một nét buồn quen thuộc. Ký niệm của hai người hiện ra rõ như dưới một tia chớp loé trong màn đêm...

Hôm đó, cũng tại bên xe Buýt ấy, Hoàng đang vội đến Công ty. Bao giờ cũng vậy, anh luôn luôn có một điều gì đó suy nghĩ trong khi đi đường. Thậm chí anh rất thích với thói quen đó. Nó có hai cái lợi: Một là có thể giải quyết được một vấn đề nào đó trong khi thời gian chẳng thể để làm việc khác; Hai là đỡ sót ruột khi đang bỏ phí thời gian đi trên đường.

Bởi vậy, việc hôm đó anh vô tình hỏi cô gái nhờ xe Buýt cũng được coi là khó lý giải. Có bao giờ anh chú ý đến ai khi đi đường đâu!

Đang đi rất nhanh, anh phanh xe chậm lại theo bản năng khi thấy chiếc xe Buýt tạt sang đường rồi lại đột ngột bỏ bến. Đúng vào thời khắc anh rời bỏ dòng suy nghĩ quen thuộc thì bắt gặp cô gái nhả nhó khổ sở xách cặp chạy ngược lại bến chờ.

Anh rê xe chậm lại:

– Có vẻ như em bị trễ giờ đi đâu đó phải không?

Cô gái ngỡ ngàng một chút rồi rụt rè:

– Dạ. Em đi thi...

Hoàng dừng hẳn xe:

– Trường nào?...

Cô gái:

– Dạ. Khoa sư phạm, đại học Quốc gia...

Hoàng:

– Tôi đang đi hướng đó. Nếu em thấy cần...

Cô gái như một chút đắn đo rồi ngập ngừng:

– Em sợ muộn giờ thi. Nếu anh...

Hoàng nhìn đồng hồ:

– Thôi chết. Tôi cũng đang bị muộn. Thôi, em lên xe đi...

Hằng ngồi sau, cẩn thận chèn cái túi giữa hai người. Hoàng lập tức tiếp dòng suy nghĩ trong khi vẫn cho xe đi nhanh nhưng hết sức cẩn thận. Thịnh thoảng anh lại hít thở rất sâu để cân bằng tâm lý. Đó là thói quen khi đi ở đường phố đông đặc xe cộ, nhất là khi anh đang rất vội.

Hằng miên man: “Mình chưa gặp ai cho đi nhờ xe giữa phố đông người bao giờ... “Một anh chàng hâm đơ”- Chắc khi nghe kể lại, cái Lan nó sẽ bảo thế.

Lan là bạn học cùng lớp với Hằng. Nó học khá, tính quyết đoán – Hay anh chàng “nước đục thả câu”?... ý nghĩ này không giống của mình lắm. Thì ra mình tiêm nhiễm mọi suy nghĩ của cái Lan về đàn ông.

Một lần mình thắc mắc khi thấy nó có vẻ rất thạo tâm lý con trai, nó tinh bơ “sách báo viết đây ra như thế”...

Hay là mình cứ cảnh giác một chút thì hơn. Anh chàng này chắc lại sắp bắt chuyện đây, để xem anh ta sẽ bắt đầu như thế nào”...

Trong nhóm bạn, có lần cái Lan bảo “Tớ mà là con trai, nếu định lấy làm vợ thì chọn cái Hằng, nó xinh mà lại thùy mị, nét na. Giận ai thì một là khóc, hai là cãi chày cãi cối nhưng... rất thật thà.

Chỉ mỗi nhược điểm, nhưng lại là do thật thà gây nên: hay cả nể không phải lỗi. Điều đó làm khổ cho người yêu hay chồng của mình sau này (!)...

Nếu lấy làm bạn thì chọn cái Hiên, nó không hấp dẫn nhưng tận tình với bạn...” Nó nghiêng người rất nhanh tránh cái cầu vào eo của Hiên.

Cái Miên định làm khó nó, hỏi “Thế con trai chọn mày thì vì cái gì?”. Nó thản nhiên “Vì tao cũng xinh và đặc biệt không bao giờ làm người yêu hay chồng tao phải băn khoăn về chuyện cả nể không phải lỗi. Mọi cái với tao phải minh bạch. Hơn nữa, hình như tao biết chăm sóc chồng”.

Mọi người bất ngờ. Miên: “Con bé này có vẻ sắc sảo, lại có ý thức về bản phận hay sao ấy? Nghe cái cách mày nói chuyện bạo miệng thì không giống như vậy”.

Nó giải thích “Tao giống như nhân vật trong truyện: mọi cái đơn giản và không nên phức tạp hoá nó. Hãy hiểu mọi chuyện thật nhanh và thích nghi với mọi hoàn cảnh. Đặc biệt, đừng có đại mà để người yêu hay chồng hiểu lầm mình”. Cái Miên kêu lên: “Mày cứ như chị Thanh Tâm hay ông Tâm Thư. Nhưng về lý thì không bắt bẻ được”. Về cái Lan, chuyện đại loại như vậy.

Nhưng sao thế này. TỰ DUNG Hằng bị giật mạnh một cái.

Anh chàng phanh xe lại, ngượng ngịu:

– Tôi, tôi xin lỗi... vì mãi suy nghĩ...

Bấy giờ Hằng mới biết, xe đi quá công trường mất năm mét...

Đến lượt Hằng cũng ngượng nghịu:

– Em xin lỗi, vì mãi nghĩ... đến môn thi sáng nay.

“Lạy chúa, làm sao mà mình nghĩ ngay ra được một lý do hợp lý thế. Giờ thì chắc anh ta xin địa chỉ chứ? – lại suy nghĩ của cái Lan”- Hằng thất vọng nghĩ.

Anh chàng:

– Vậy tạm biệt em và chúc thi tốt nhé! – Nói rồi anh lên xe ngay.

Hằng buột miệng:

– Anh là... “Thì ra là mình chứ không phải anh ta định làm quen nhé”. Hằng tự điều mình.

Anh chàng lại xuống xe, cười lịch sự:

– Anh là Hoàng. Cơ quan anh cũng ngay gần đây... Phố Mai Dịch. Thôi, tạm biệt em.

Nếu có duyên thì còn gặp nhau. “*Hữu duyên thiên lý năng tương ngộ*” mà...

Tiếng xe nổ máy, để lại một làn khói nhẹ, xôn xao, trước khi lao nhanh đi.

Cổng trường bây giờ đã bắt đầu đông nghịt sinh viên. Hằng giật mình nghe tiếng cái Lan:

“Đề tao rút mũi tên ra cho, tội nghiệp. Bị thằng bé có cánh bắn hả”. Nó muốn nói đến thần ái tình đấy. Hằng thấy nhẹ nhõm. Quả thật, ông chồng nào có vợ như cái Lan thì sướng. Đi chơi với nó, bạn gái cũng thích huông chi...

Hằng chợt giật mình dụt ra khỏi dòng hồi ức “Có lẽ cái Lan nói đúng. Mình đã cả nể vô lối. Vĩnh là người theo đuổi Hằng, nhưng cô không thích. Anh Hoàng cũng biết điều đó nhưng...

Quả là tình ngay lý gian. Rõ là lỗi ở mình rồi. Nếu là cái Lan, chắc nó sẽ chê mình ngu: ai lại đại dốt để cho người yêu hiểu lầm – Lại là cái Lan!”

Hằng quay sang. Hoàng quay vội đi. Hằng tự cô vũ “Chính mình là người có lỗi còn gì... Ghét thế không biết... Đành làm lành trước thôi”:

– Anh ơi!

Hoàng nghĩ bụng “Đề gọi câu nữa”...

Hằng đánh đá đồ vào lòng Hoàng:

– Em bắt đền anh...

Hoàng hài lòng chìa tay ra ôm gọn cô gái “Có thể chứ, mình chỉ đợi có giây phút này thôi mà”:

– Đền gì? Vô tình hay cố tình? Anh ghé sát khuôn mặt xinh xinh đang ngẩng lên, nhìn sâu vào đôi mắt rất đẹp của Hằng...

Hằng ghì tay kéo đầu Hoàng xuống, âu yếm:

– Người đầu mà đùa dai thế không biết...

Trong giây phút đó, Hằng chợt nhớ lại... Sau cái lần đó rồi Hằng cũng quên đi. Anh ấy cũng vậy. Nhưng cái Lan thì lại nhớ. Một lần, sau hôm đi nhờ xe anh ấy quãng hai ba tháng gì đó, Hằng và Lan bất ngờ gặp anh.

Đang giới thiệu sản phẩm cho một hãng nước ngoài ở “Triển lãm hàng quốc tế” trong

Trung tâm triển lãm Giảng Võ, thì anh ấy dẫn một nhóm khách quốc tế đến. Hằng đang trở ngón nghề tiếng Anh rất chuẩn của mình với khách thì bị cái Lan giật giật tà áo dài. Hằng quay ngang. Thoảng nghe cái Lan thì thào bên tai:
– Cậu chàng lùn trước đèo mây đến trường kia...

Theo ánh mắt nó, Hằng nhận ra anh đang kín đáo vẫy vẫy tay chào cô khi đứng trong đám khách quốc tế, lúc mọi người đang mãi ngắm nghĩa gian trưng bày sản phẩm... Buổi trưa, khi đã vãn khách, anh đến gian hàng của Hằng khi Lan có việc vừa đi đâu đó. Anh mang đến ba suất cơm hộp rất sang và tỏ ý lấy làm tiếc khi Lan đi vắng...

Đầu giờ chiều, khi anh đã đi một lúc thì Lan về:
– Tao thừa biết thế nào đến giờ ăn trưa anh ta cũng tìm mày...
Hằng ngạc nhiên:
– Thế mà tao không nghĩ ra...
Lan thản nhiên:
– Thế thì cậu chàng kia mới yêu mày. Đàn ông nó khôn lắm (?). Nhưng biết yêu mày thì đó là người tử tế. Hãy cố mà giữ lấy anh ta, ngốc ạ...

Hằng chột nhồm dậy, nhìn sâu vào mắt Hoàng:
– Sao hồi ấy anh yêu em?
Hoàng:
– Không biết. Tự nhiên thế...
Hằng trêu:
– Em biết rồi. Là tại cái câu ...”năng tương ngộ” của anh chứ gì? Anh cũng có vẻ mê tín ghê – Cô quay ra nhìn trời đêm đầy sao, giọng xa xăm- Còn em thì tại cái kiểu phớt lờ phụ nữ của anh đấy.
Nhưng mà, khi yêu anh rồi thì...

Hoàng lùa bàn tay vào mái tóc rất dày của Hằng, dòn:
– Thì sao? Thì sao...
Hằng chột thấy xúc động:
– Thì còn vì anh rất thông minh và đặc biệt là chân thành nữa... Này anh, cái Lan nó bảo em hay cả nể không phải lỗi. Theo anh thì có phải thế không? Nó còn bảo...
Hoàng:
– Gì nữa?
Hằng:
– Nhưng anh không được vì thế mà bỏ em cơ...
Hoàng:
– Nghiêm trọng vậy sao?
Hằng:
– Vâng. Nó còn bảo vì thế mà làm khổ người yêu, sau này là khổ chồng...

Hoàng khẽ cười không thành tiếng trong bóng tối “Bạn em là một nhà tâm lý học bẩm sinh. Cô ấy đúng không chê được”.

Hằng quay lại kéo đầu anh sát mặt mình, nhìn trong bóng tối:

– Anh không chán em đây chứ?

Hoàng:

– Không chán. Nhưng may lắm chỉ được đến lần thứ ba thôi...

Hằng thật thà:

– Vậy hôm nay là lần thứ mấy rồi?

Hoàng chợt thấy trào dâng trong lòng một cảm xúc mãnh liệt “Đàn bà quả là kỳ lạ. Vừa phức tạp, vừa đơn giản đến kinh người”?

Anh chợt nhận thấy đồng thời một lúc cả hai cảm giác được và mất khi gắn bó với cô gái đang gửi hết niềm tin vào anh đây...

Được: đó là tình yêu ngọt ngào và mãnh liệt của tâm hồn trinh trắng này, đồng thời cả những hệ lụy mà tình yêu đó mang theo.

Mất: đó là sự vô tư lự rất cần cho cuộc sống mà công việc luôn chiếm ngập trong mọi suy nghĩ của anh...

Nhưng biết làm sao được, nhất là khi anh đang có trong tay niềm hạnh phúc lớn lao này... Không trả lời. Hoàng đặt lên đôi môi người yêu một nụ hôn say đắm...

Trời đêm đang đi vào phút giao hoà thiêng liêng. Muôn ngàn vì sao đang mờ đi, còn bầu trời thì đang sáng dần lên, ánh điện trong thành phố hắt lên trời những quầng sáng lung linh...

2004- P-N-H

Giáo sư Bảo Chi

Posted on 17/06/2014

Truyện ngắn của

Phạm Ngọc Hùng

Giáo sư Bảo Chi rời cuộc họp Hội đồng khoa học của Viện trong một tâm trạng trái ngược: mừng vì thoát khỏi một cuộc họp mà ý kiến của chị bị coi là thiếu sót; tiếc vì chị đang muốn cố thuyết phục để mọi người nhìn nhận quan điểm khoa học của mình. Nhưng còn buổi lên lớp 5 giờ chiều nay...

Chị gơ tay xem đồng hồ: Thôi chết, đã bị muộn đến 15 phút. Thêm 15 phút đi xe đến. Thật chẳng đúng lúc một chút nào... Hôm nay chị có 5 tiết giảng Tâm thần học cho một lớp tại chức. Rất có kinh nghiệm trong tình thế này: càng bị muộn càng cần đi chậm và cẩn thận- chị tự nhắc mình. Và để là không bị tâm trạng muộn giờ hối thúc, chị bắt đầu suy nghĩ. Trong khi vẫn cẩn thận cho chiếc Spacy len lách giữa những con phố đông đặc xe cộ.

Môn học này của lớp tại chức do giáo sư trưởng khoa, đại học KHXH & NV nhờ giáo sư Đăng Lâm- vừa là thầy vừa là Viện trưởng của chị- phụ trách. Khi đã về hưu, sức khoẻ kém, thầy nhờ chị dạy hộ.

Không biết mình có thấy thú vị khi giảng cho cái lớp tại chức này không nhỉ? Đã mấy lần chị tự hỏi. Nguyên mấy lớp chính quy trong trường đại học đã ngốn của chị bao nhiêu thời gian rồi. Công việc chính của chị là nghiên cứu khoa học cùng với chức danh trưởng phòng Tâm thần học ở Viện.

Vả lại, thú thực là theo cái lớp này thật cũng chẳng dễ chịu gì. Trong thâm tâm, chị rất thông cảm với các công chức bỏ công việc ra để theo học tại chức, lại học cái ngành không phải thời thượng này. Nhưng khi lên lớp, có vẻ như rất ít người để ý đến môn học của chị. Một môn học rất khó, lại như chỉ dành cho sinh viên y khoa này. Và có lúc chị thấy mình bất lực: lúc thì lớp học nghỉ nhiều; khi thì cô cứ giảng, còn sinh viên thì trật tự đấy, nhưng dường như chẳng ai nghe...

Khi chị đến nơi thì thấy có ba sinh viên nữ đang ngồi râm rì ở một góc lớp. Cậu lớp trưởng thì đang ngồi nhổ râu vặt, châu rìa một đám tiển lên rất rôm rả, trong khi đợi thầy đến. Thấy chị vào, cậu lớp trưởng- khó biết là già hay trẻ- nhồm ngay dậy vỗ vai mấy cậu trẻ hơn, cười cầu tài với chị một cái, rồi nhanh nhẹn chạy xuống mấy quán chè chén và quán ốc luộc dưới phố. Cũng phải chừng 20 phút sau, những gương mặt sinh viên muôn vẻ mới bắt đầu xuất hiện.

Chị chăm chú quan sát, như mắc bệnh nghề nghiệp: Mấy cô gái trẻ thì trượt đại học chính quy thì nửa e ấp, nửa như vội vàng vì cô đang đợi. Đôi cô già hơn vài tuổi thì khùng khắng, vẻ như ta đây không có lỗi. Mấy chị nhiều tuổi thì lịch sự mỉm cười chào, khi bắt gặp cái nhìn của chị.

Còn đám đàn ông thì vô tư, cười nói thì vẫn cười nói; trầm tư thì vẫn trầm tư, không đọc được điều gì liên quan đến buổi học muộn. Dường như khi chơi với họ, không có điều gì cần phải cảnh giác cả, một cảm giác thanh thản thật dễ chịu. Ôi, đàn ông, may mà trời còn sinh ra họ bên cạnh cái đám phụ nữ đầy bất trắc này- chị thầm nghĩ đến cái nhóm “đôi cô già hơn vài tuổi” kia.

Rồi chị cũng thực hiện được bài giảng một cách suôn sẻ. Thậm chí ở giờ ra chơi, chị đã khéo léo xin lỗi lớp về chuyện lên lớp muộn. Tâm trạng đã khá hơn lên rất nhiều... Chuyện xảy khi vừa hết giờ giải lao, bắt đầu vào hai tiết cuối. Khi trong nhóm “đôi cô già hơn vài tuổi” tự nhiên có tiếng cười thoải mái như không có ai trong lớp này.

Đúng vào lúc chị đã lấy được cảm hứng cho phần rất khó ở cuối bài giảng. Và khi phần lớn những cái đầu trong lớp đã ngẩng lên chờ nghe chị nói, bỗng nhất loạt xoay lại đám

phụ nữ phía sau. Không có gì thay đổi. Vẫn tiếng cười ấy, thêm vài tiếng cười theo, lần tiếng xuyt xoạt đánh động.

Chị gõ gõ miếng nhựa có gắn tám xóp dùng để xoa bảng lên bàn, cốt gây sự chú ý. Không có tác dụng. Cậu lớp trưởng nhanh chóng nhận ra tình thế không ổn khi thấy cô giáo đang thay đổi sắc mặt. Sau này chị nghĩ: “Có lẽ cậu này sẽ là một sinh viên xuất sắc của khoa tâm lý. Nhưng nếu cậu ta nhận ra tình thế sớm chút nữa thì sẽ tốt hơn, cho cả lớp và cả cho mình”.

Chị bắt đầu cảm thấy dồn lên trong não bộ mình đủ các cung bậc của trạng thái tâm thần tiêu cực mà chị từng đọc và từng nghiên cứu. Cả những năm học trong nước và nghiên cứu sinh ngoài nước. Cả trong các buổi hội thảo quốc tế lẫn trong nghiên cứu lâm sàng ở các bệnh viện tâm thần.

Đặc biệt, chị cảm giác được cả sự xâm thực của những trạng thái tiêu cực ở thời điểm khác dồn về lúc ấy. Chị thấy được cả sự khó khăn khi định kiểm soát bài nói không có trong giáo án đang bắt đầu.

Lúc đó, mọi nỗ lực đáng quý của đám các cô gái trẻ không muốn bỏ qua cơ hội làm sinh viên đại học; những cố gắng đáng trân trọng của mấy chị nhiều tuổi hơn; đặc biệt, sự vô tư của mấy cậu chàng mà chị từng coi như cứu cánh của thế giới này... đều tác động rất yếu ớt tới chị.

Đầu tiên là chị nhằm vào cái nguyên nhân cản trở bài giảng của chị- khi nó đang ở trạng thái tốt nhất- đó là đám “đôi cô già hơn vài tuổi”. Sau đó đến các cô trẻ, mấy chị nhiều tuổi và cả mấy cậu vô tư... Tất cả các ưu điểm nhòa đi, còn những nhược điểm thì hiện lên rất rõ: hay bỏ tiết, nói chuyện riêng, không chịu ghi chép... trong giờ giảng.

Chị nói nhiều lắm, gay gắt và cả thất vọng. Cả lớp ngồi im thin thít. Tâm trạng của “đôi cô già hơn vài tuổi” trải đủ cung bậc tâm lý: đầu tiên là “Ồ cái bà này, chuyện có gì mà ầm ĩ?”. Sau đó, khi bắt gặp những cái nhìn không đồng tình của cả lớp, họ bần khoản “Thì vừa mới bắt đầu tiết học mà...”

Đến khi nhận ra cô giáo đã ở trạng thái... không phải chuyện đùa, và cả lớp có vẻ biết lỗi, thì họ hoang mang “Thì xin lỗi là cùng chứ gì”. Còn khi nghe chùng chùng cô giáo chưa có ý định kiểm soát bài nói, thì họ ầm ứ “Thì chính cô cũng có lỗi trong buổi học muộn màng này, chứ riêng ai...”

Câu chuyện kết thúc đột ngột khi bà trực phòng phốp pháp, cầm chùm chìa khoá to bự, vừa đi vừa lúc lắc cho nó kêu xúng xoảng. Khi gần đến cửa lớp, bà vô tư dận rất to cô

cháu ngoại 5 tuổi: “Đừng có mà tè ra cửa lớp học nghe con”. Bà giật mình khi va vào chị từ trong phòng bước ra. Rồi bà lại quên ngay khi cả lớp cười ồ với bà, và bà lắp liếm: “Cứ tưởng các cô cậu về từ tám hoánh rồi. Sao hôm nay lại học chăm thế. Xin lỗi cô giáo hộ chị, các cô cậu nhé”

Tiết giảng Tâm thần học sau đó mấy hôm, chị đến sớm hơn đến gần tiếng đồng hồ. Ngồi trong quán cà phê cạnh lớp học, chị không hy vọng sớm cải thiện được một không khí thân thiện hơn với lớp.

Chị nhớ lại hôm gặp thầy giáo của chị trong một cuộc hội thảo. Khi nghe chị kể lại bài giảng đặc biệt hôm đó, thầy hóm hỉnh bảo chị: “Tiết chế tâm thần là một hoạt động đặc biệt của ý thức. Nhưng nó chỉ xảy ra khi ta không bị ức chế quá ngưỡng. Còn khi ý thức bị trạng thái tiêu cực xâm thực, thì dường như nó bị vô hiệu hoá, và ta có dịp nhận thấy đủ cung bậc từ thấp đến cao các diễn biến tiêu cực mà lẽ ra nó cần tiết chế”.

“Thì hôm đó, em đã kịp trải nghiệm đúng tất cả những gì thầy nói- chị thú nhận- nhưng theo thầy, giờ thì em nên làm gì? Suy cho cùng thì không phải lỗi của cả lớp.” Thầy cười: “Cái nên làm thì em đã làm rồi. Hay nói đúng ra là em đã nghĩ đến rồi. Thế là đủ. Hãy thả lỏng và mọi việc sẽ ổn thôi”.

Bất giác chị mỉm cười. Mình vốn là học trò cưng của thầy hồi xưa, mặc dù cô học trò đó tỏ ra rất ương bướng trong việc bảo vệ các luận điểm khoa học. Chợt chị nhìn thấy ly cà phê. Có bao giờ mình uống cái thứ này đâu... Chị suýt nhỏ ra cả ngụm nhỏ cà phê mà chị vừa nhấp vào: “Tại sao người ta lại say mê cái thứ nước đen đen, có đánh số và đặc biệt là đắng ngắt này nhỉ?”

Đúng lúc đó, nhóm “đôi cô già hơn vài tuổi” của lớp tại chức, ngượng nghịu đi theo sau nhóm “mấy chị nhiều tuổi”, khom người cùng nụ cười chào từ tận ngoài cửa quán, khi nhận ra chị.

Cả bọn bước vào quán. Một chị lớn tuổi, chững chạc sửa một nụ cười: “Chúng em thấy xe cô để ngoài cửa”... rồi cẩn thận xin phép được ngồi cùng chị. Những gương mặt đi cùng tươi tỉnh xác nhận quan điểm của thủ lĩnh. Chỉ chờ có thế, chị nhanh nhẹn đứng lên. Với nụ cười cầu hòa, chị gạt đầu thân thiện ra hiệu cho mọi người ngồi xuống quanh mình.

Một lát, cậu lớp trưởng khó đoán tuổi gấn một nụ cười trên môi bước vào. Theo sau là nhóm “các cô gái trẻ” và mấy cậu chàng vô tư, tươi tỉnh có, trầm ngâm có... ồn ào vào theo. Những cái khom người hơi điệu, kèm theo những nụ cười rất tươi dành cho chị, thay cho lời chào.

Trước khi câu chuyện hứa hẹn dễ chịu bắt đầu, tiếng ồn ào gọi cà phê vọng ra nơi mấy cô tiếp tân mặt bôi xanh đỏ: “Cho số 3 em”. “Cho số 5 như mọi khi bé”. “Số 4 nhé”...

Giáo sư Bảo Chi nhìn ly cà phê của mình, nghĩ vui vui: “Thì ra người ta nghĩ ra cách đánh số cho thứ nước đen đen, đắng ngắt này chỉ là để cho cánh đàn ông cao giọng thể hiện mình khi đi cùng bạn gái, hay trong những dịp đại loại như thế này”(?)...

2004- P-N-H

II) Tiểu thuyết (viết dở)

Posted on 2008

“Để tặng những người mà tôi yêu mến” – Phạm Ngọc Hùng

(Kỳ I)

1. “Chào công dân mới”

“Ngày mà tôi sinh ra đời...” (Gerald Gordon-Nhà văn Anh)

“Tôi, tiểu thư, hai mươi ba tuổi! Nhưng đó là chuyện của hai mươi ba năm sau...”

Còn lúc bấy giờ là giờ Sửu, ngày Sửu, tháng Sửu, năm... Ất Sửu (1985), tại bệnh viện phụ sản, ông Bác sĩ sản khoa nổi tiếng của thành phố, dịu dàng nhưng dứt khoát, thành thực và... sành điệu, dùng một bàn tay to cộ, kẹp hai chân tôi dốc ngược lên, như người ta kẹp hai chiếc ly bằng ba ngón tay để dốc cho sạch nước; dùng tay kia, cũng to cộ, nheo cặp mắt vui vẻ ngắm nghía, rồi phát rất dứt khoát, nhưng nhẹ nhàng đến không ngờ, vào cặp mông bé xíu của tôi.

Và, như chỉ chờ có thể, tôi lập tức hét lên, vánh cả căn phòng hộ sinh khá rộng, mà vừa lé mắt ra, tôi đã thấy một màu trắng tinh khôi, ngút ngát: Oe oe, oe oe...

Ông Bác sĩ đáng kính hài lòng trao tôi cho cô hộ tá chục sẵn, đang lặng đi vì ngưỡng mộ những động tác thuần thực lần nào cũng vậy của ông Thầy mình, như để nhập tâm bài tập “Chào công dân mới”, mà thầy vẫn nói cho sinh viên khoa sản; không quên nói với cô một câu luôn giống nhau về hình thức, nhưng sắc thái thì khác nhau trong những dịp như thế: “Tuyệt quá! Nào đây, hãy cẩn thận và trân trọng cô công dân bướng bỉnh nhưng cũng rất hứa hẹn đây cá tính này, bạn nhé!”

2. Bố mẹ

“Bố mẹ phải là bạn của ta”... (Mario Vargas Losa – Nhà văn Pê-ru)

Tôi quyết định bắt đầu câu chuyện của mình vào năm 23 tuổi, chỉ vì tôi đang... 23 tuổi! Và tôi rất muốn viết gì đó. Tôi “chát” với bố “ý tưởng” của mình. Trước đó, tôi phải gọi điện trước, ngõ ý muốn xin ý kiến bố về một việc quan trọng. Vì nếu không, chả bao giờ bố tôi muốn “chát chít” gì đâu. Bố tôi là Đại tá, đóng quân ở xa Thủ đô nhưng là cán bộ khoa học của một viện nghiên cứu, nên ở đó có đường mạng riêng, trong khi ở nhiều đơn vị khác thì chưa có.

Về từ “chát chít”, là bố hay gọi như thế về sau này, khi tôi tốt nghiệp đại học, đi làm rồi. Thỉnh thoảng tôi cũng “chát” với bạn, nhất là bạn ở xa, tận Sài Gòn hay học ở nước ngoài. Đôi lần về nghỉ cuối tuần, khi đi ngang qua phòng, thấy tôi lên mạng khuya, bố nửa nhắc nửa đùa, kiểu như lấy lệ vậy: “Tiểu thư, lại chát chít hả”. Tôi biết bố tôn trọng con cái, đặc biệt khi đã lớn rồi, ít khi can thiệp vào việc riêng của tôi. Vả chăng, chắc bố cũng biết tôi giống tính ông, không mê những trò vô bổ như “chát chít” lắm, chỉ trừ lúc đặc biệt nào đó! Khi tôi còn đi học thì bố tỏ ra phản đối cái việc mà bố cho là “rất mất thì giờ” ấy.

Để tôi dừng lại đây một tẹo. Một lần, khi đã tốt nghiệp đại học, tôi “đòi” bố “chát” cùng mình, chỉ để xem bố... “nói chuyện” ra sao. Cũng là tại mẹ tôi cứ như là “fan ruột” của bố vậy, khiến tôi tò mò. Mà tuy bố con tôi thân nhau, không phải chuyện gì tôi cũng hỏi trực diện bố được, thế đấy...

Chả là trước đó, khi hai mẹ con rủ rỉ trò chuyện trong lúc nấu cơm, tôi đòi mẹ kể chuyện hồi bố mới yêu mẹ. Mẹ bảo:

– Bố con trông vẻ hiền lành ít nói vậy thôi, nhưng khi “bốc lên” thì tán ra phết đấy. Tôi háo hức:

– Khi bốc lên? Là những khi nào vậy mẹ?

Mẹ tôi vẫn luôn tay việc nọ việc kia trong bếp, tôi nhặt rau phía ngoài nhưng tai động lên chờ câu trả lời. Mẹ:

– Thì khi nào bố thấy cần thể hiện mình sao đó...

Tôi không chịu câu giải thích đó, im lặng ra ý chờ đợi. Lịch kịch, lách cách một lúc, rồi

mẹ cũng nói vọng ra:

– Là khi cùng mẹ đi chơi với bạn của mẹ chẳng hạn...

Tôi không dừng được vì thấy như mẹ còn chưa muốn nói hết ra điều gì đó:

– Là bạn gái ả? Mẹ đưa bố đi chơi với bạn gái khi đang yêu ả?

Mẹ “bắt thóp” tôi:

– Chà, tiểu thư-mẹ lây bố cái cách gọi tôi là tiểu thư, mà mới đầu tôi không thích lắm, sau nghe quen thì thấy không có cảm xúc gì nhiều, chỉ thấy thân mật chút chút gì đó. Đặc biệt là khi bố gọi, với một kiêu riêng của bố- lại khai thác “rút kinh nghiệm” cho mình đấy chắc?

Tôi sốt ruột, quay sang đón ý, “dọa” mẹ:

– Xem ra con gái mẹ sẽ khôn hơn đấy ả. Vì thế sẽ học điều gì của mẹ thôi, chứ không học bài “đưa người iu đi chơi với bạn gái” đâu ả. Hi hi... Tuy cười, nhưng tôi vẫn giồng tai lên nghe mẹ kể tiếp. Mẹ thú nhận:

– Đúng thật, bây giờ chả ai như mẹ hồi xưa... Nhưng mẹ luôn tin ở bạn bè của mình. Và chẳng, mẹ chỉ làm thế với đôi cô bạn thân thiết, đáng tin cậy thôi và vì vậy, bố cũng thành bạn chung với họ luôn...

Tôi chăm chú nghe, định “cãi” lại đôi ý, nhưng đành nhịn lại để nhắc:

– Kìa mẹ, mẹ đang kể về bố khi “bóc lên” đấy nhé...

Mẹ cười:

– Thì những khi đó, mẹ để ý thấy bố sinh động hẳn, như một người khác vậy. Nói năng hoạt bát, sôi nổi, tự tin và... đáng yêu hẳn lên...

Tôi thích thú lắng nghe mẹ kể tiếp, mặc dù mẹ cứ nhân nha đến... sốt cả ruột:

– Sau này, mấy cô bạn thân của mẹ kể với nhau, rồi họ lại kể riêng cho mẹ, rằng mọi người rất “hâm mộ anh ta”, là bố con sau này đó... Không phải ở “nhân sắc”,- thậm chí bố con hồi yêu mẹ, gây nhom vì học khổ, lại xấu trai nữa- mà ở cái duyên trò chuyện. Họ bảo bố nói chuyện rất hóm hỉnh và hài hước, lại rất thông minh và đặc biệt là chân thành...

Tôi không khó lắm để hình dung ra “một anh chàng” như mẹ kể, là bố tôi hồi đang yêu mẹ, mặc dù không phải là “xấu trai” như mẹ nói quá lên thế. Tôi còn biết hồi đó mẹ khá xinh, đặc biệt là thùy mị, duyên thầm, có rất nhiều “vệ tinh” vây quanh. Nhưng rồi lại băn khoăn:

– Mẹ nói vậy con hiểu được. Nhưng sao lại là “dịp nào đó?”. Sao mẹ lại thấy “bố sinh động hẳn” khi nói chuyện mà có bạn gái của mẹ? Nói thế hóa ra bình thường, khi đi với mẹ, bố không thể hiện ra thế ả?

Mẹ cười, về tự tin:

– Ngốc ả. Nếu một anh chàng, lúc nào cũng “xòe cánh” trước mặt người yêu, thì cùng lắm được ba bữa là... xiu, một là vì mệt, hai là hết... bài! (mẹ cười) Đó là chưa kể đến “người yêu dấu ơi” cũng phát ngán lên vì còn lạ gì “mảng miếng” của người yêu nữa đâu...

Tôi ngạc nhiên vì phát hiện của mẹ! Và bỗng nhiên thích so sánh quá đi một chút: “Hồi xưa, khi Colombo phát hiện ra châu Mỹ, chắc cũng chỉ ngạc nhiên đến thế?” Bèn bắt giặc gạt rổ rau đang nhặt sang một bên, chăm chú hỏi:

– Con thực sự bị thuyết phục vì quan niệm đó của mẹ đấy ạ. Vì nó có lý, tất nhiên rồi. Nhưng, hình như, mẹ còn điều gì muốn nói về bố nữa chẳng, những khi mà mẹ bảo là “bố bốc lên” ý...

Mẹ nghiêng đầu tránh hơi nước của nồi canh vừa nấu xong, đang được cho ra bát để bê ra bàn ăn. Tôi nhanh nhẹn vào đỡ cho mẹ.

Mẹ, vẻ hài lòng:

– Xem ra tiêu thư cũng không phải “tay vừa” đâu nhỉ, hỏi ra hỏi đấy...

Tôi đặt bát canh lên bàn, quay sang nói như chỉ lấy lệ, trong khi chờ câu trả lời của mẹ:

– Mẹ biết con là nhà thơ mà. Nhà thơ mà chỉ là... “tay vừa”, ai thèm đọc thơ mình, hả mẹ? Hi hi...

Mẹ, thay vì trả lời câu hỏi của tôi, lại bắt vô câu mà tôi nói chỉ với mục đích “đỡ qua quýt”, để đưa đẩy cho câu trả lời mà tôi quan tâm:

– Còn thơ của con nữa đấy. Viết sao cho họ phê bình mà đọc lên, mẹ cũng thấy ghê ghê...

Tôi đành nhắc mẹ:

– Kìa mẹ, còn nhiều dịp để nói về thơ con mà...

Mẹ tôi hiểu ý, cười nhẹ rồi ngập ngừng đôi chút:

– Thì... có lần, mẹ cũng ướm hỏi bố, có ngẫm ý trách là: những lần đi chơi với bạn gái của mẹ, trông bố hoạt bát, sinh động và thông minh hẳn, phải chẳng là... Con biết bố phản ứng sao không?

Tôi sốt ruột, cũng đủ kiên nhẫn để đùa, nhưng hàm ý trách móc:

– Kìa mẹ, mẹ không định thực hành bài nói chuyện sao cho gây được sự tò mò của đám đông đấy chứ ạ?

Mẹ cười hóm hỉnh, trêu tôi:

– Xem ra ai yêu con sẽ được cái lợi là đỡ phải đoán xem con nghĩ gì, một điều khiến nhiều anh chàng phát mệt mà không dám... mệt? Nhưng cái hại là đôi khi anh ta bị... dòn vào thế chiều bí đấy nhé!

Tôi nghĩ thật nhanh và thấy là mẹ có lý. Nhưng rồi nhớ ra ngay để nhắc mẹ quay về hiện tại:

– Kìa mẹ...

Mẹ, vẻ thú vị với sự sốt ruột của tôi, nhưng rồi cũng “bật mí”:

– Bố đoán ngay ra mẹ định nói gì, thật dễ chịu khi nói chuyện với những người như vậy, phải không con gái?

Tôi không trả lời, mặc dù rất đồng ý với bình luận của mẹ, chỉ để mẹ không bị phân tâm mà nói tiếp:

– Bố bảo: “Chà, thế ra là em có chút giận đối anh từ hôm đó về đấy hả. Anh đoán ra vậy

mà không chắc lắm, hỏi thì em lảng đi... Anh được bạn gái của em khen, đúng không? Vậy thì còn gì bằng nữa. Vì anh đã cố gắng để em có chút tự hào gì đó về người yêu của mình mà. Chẳng phải nếu anh... “kém tầm” quá trong con mắt bạn bè, thì em sẽ buồn ư? Nhưng, nếu anh có biểu hiện thái quá đi chút ít, để em hiểu lầm, thì... đó là lỗi của anh rồi, anh xin lỗi vậy. Nhưng chắc chắn không phải để... tán tỉnh gì đó như em nghĩ đâu nhé. Chỉ là “chiêu” mà anh nghĩ ra, đại loại có thể bắt chước Binh pháp mà đặt tên thế này: “Muốn chim không bay thì lồng phải chắc” hay chính xác hơn, nhưng chỉ e là thô thiển hơn: “Muốn hàng có giá thì tìm thêm người mê”. Hi hi...

Tôi á ra, ngạc nhiên! Chà, mẹ thật biết cách kể chuyện. Mà bố thì thật là hóm. Bố đã nói vậy thì dù muốn, mẹ cũng chẳng biết giận người yêu vào đâu được... Tôi nói như chỉ để mẹ biết là tôi cũng đã hiểu câu chuyện, như để tán thưởng cả mẹ và... người yêu của mẹ:
– Chà, thì ra bố “hoạt bát” vậy chỉ là để “cột” người yêu cho chắc thôi đúng không ạ. Vậy là một mũi tên mà trúng hai đích: Đã được bạn của người iu “hâm mộ”, lại chẳng cần tán tỉnh gì nữa, mà dù muốn, người yêu cũng không dám lơ lửng, vì có kẻ đã sẵn sàng.. “thé mạng” rồi, phải không mẹ? Thế mà mẹ không nhận ra, lại còn giận bố nữa cơ ả? Quả là “chiêu” đó của bố ghê thật đấy! Nhưng... - tôi bỗng phát hiện ra điều này, mà mặc dù sau đó thấy khó hỏi, thì tôi cũng đã buột ra rồi- Vậy khi đi chơi với riêng mẹ, bố nói chuyện gì ạ?

Mẹ đã xong việc nấu nướng, đang cùng tôi hoàn tất việc soạn sửa mâm bát. Nghe hỏi, liền nhìn tôi một lát, vói vẻ mặt rất khó tả: như ngạc nhiên, như dò hỏi, lại như ngượng ngập... Đến lượt mình, tôi cũng bị một cảm giác đặc biệt xâm chiếm: như ngượng ngập, như tìm câu mà mẹ muốn hỏi, lại như thấy lạ một chút: mẹ đã hiểu câu hỏi của mình ra thế nào vậy chứ?

Nhưng rồi mẹ như hiểu ra câu hỏi của tôi chỉ là bất chợt, không có hàm ý gì, liền trêu:
– Vậy ra con gái mẹ, lại không biết khi đi chơi với người yêu, thì hai người “nói gì” với nhau ư?

Hỏi vậy, rồi mẹ hóm hỉnh trả lời:

– Bố chẳng nói gì nhiều đâu, tiêu thụ ả. Nhưng mẹ thì hiểu hết, hình như là vậy...

Đấy là ví dụ để sau hôm đó, tôi quyết tâm đòi bố “chát” cùng mình.

Bố miễn cưỡng đồng ý, rồi lên mạng để tôi hướng dẫn mở trang “chát”. Lần đầu đó, tôi cười chết thôi vì mãi mới thấy bố trả lời được một câu tôi hỏi, trong khi tôi đã cho “trôi” hàng đống câu trò chuyện với bố, không câu nào giống câu nào. Ngoài ra, tôi cùng lúc vẫn trò chuyện với vài đứa bạn nữa. Tôi phát hiện ra, đó là tại bố tôi không dùng ngôn ngữ chát, kiểu “chát cục ạch hự” cho nhanh, mà cứ viết in hệt như khi ta trò chuyện, chỉnh sửa câu cú, lỗi chính tả đâu ra đó, sao mà nhanh được!

Hi hục mãi, câu chuyện của tôi với bố cứ đứt quãng, có lẽ vì bố không biết sẽ trả lời câu hỏi nào của tôi trước. Đơn giản chỉ vì bố chưa kịp trả lời xong, tôi đã sốt ruột đẩy cho bố

câu khác. Rồi, thấy bố bằng một lát, nhìn “nick” vẫn sáng, biết bố chưa “out” khỏi mạng, tôi đợi một lúc rồi đọc được một dòng sau đây trên màn hình:

“Bố không kịp trả lời các câu hỏi của con đâu, mặc dù hai tay bố... mỗ cò liên tục, liên tục. Hết trong phim Tôm và Giery, khi đến đoạn cao trào của “Phiên chợ Ba Tư”, lại bị chuột Giery chơi xỏ, các ngón tay của mèo Tôm bị xoắn hết vào nhau trên dây phím của piano vậy... Bố “out” đây, còn con thì đi mà làm thơ đi nhé. Hôn con gái, tiểu thư của bố!”

Tôi cười lẩn lộn, vì tưởng tượng ra các ngón tay bố bị xoắn hết vào nhau như hình tượng quen thuộc trong phim hoạt hình Walt Disney của con mèo Tôm, mặc bộ đuôi... tôm đen, khi đang say sưa chơi Piano, rồi bị chuột Giery phá đám bằng cách... “tua” thật nhanh bản nhạc, mà bố đã lấy để làm ví dụ rất đắt vì đây hình tượng ngộ nghĩnh!

Tôi gõ cho bố một dòng kết thúc, trong khi tưởng tượng ra vẻ mặt vui nhộn mà thông minh của bố, khi kể cho tôi câu chuyện “chát chít” của mình như trên và nghĩ: Các cô gái bạn của mẹ xưa kia mà “hâm mộ” bố, chẳng phải là ở cái duyên kể chuyện thông minh, dí dỏm và hài hước kia ư?

Câu chào của tôi cho bố, kết thúc cuộc chát nhớ đời hôm đó là: “Ôi... bố! Con đang cười chết mất vì các ngón tay vặn xoắn vì chát chít của Mèo Tôm- Bố đây ạ. Yêu bố, chúc bố ngủ ngon ạ. Tiểu thư của bố!”

Giờ quay lại chuyện, khi tôi nảy ra ý định “rồ dại” là viết tiểu thuyết. Biết đây là “một công việc chẳng dễ dàng gì”, như có lần nào đó, nhân một dịp nào đó, bố tôi đã nói vậy. Tôi đã nảy ra ý định đòi... “chát” với bố, vì tôi có cảm giác bố có nhiều kinh nghiệm cho những việc dài hơi, lại liên quan đến văn chương như vậy. Để rồi từ từ, một lần nào đó, tôi sẽ quay lại đề tài này về bố.

Lúc gọi điện cho bố, tôi phải dùng mẹo, chặn trước, đề phòng bố dùng “chiêu” gì đó để từ chối. Lại nói đến “chiêu”. Bố tôi là quân nhân, mà hình như ai là quân nhân, lại là sĩ quan cao cấp, cũng biết gì đó về “Bình pháp” thì phải. Bố hay vận dụng một “chiêu” gì đó của “bình pháp”, là có thể thật hay bố sáng tạo ra, thì chắc chỉ bố biết được, để đùa với mẹ con tôi. Mà nhiều lúc, tôi cho rằng, chẳng phải là đùa, vì nó khá... lợi hại? Ví dụ thì nhiều, có thể kể ngay như chiêu mà bố dùng khi đang “tán tỉnh” mẹ chẳng hạn: “Muốn chim không bay thì lồng phải chắc” hay chính xác hơn, nhưng có vẻ thô thiển hơn, như bố nói, là chiêu: “Muốn hàng có giá thì tìm thêm người mê”...

Hôm đó, tôi gọi điện và nói ngay: “Con có việc cần lắm, không đợi bố về được đâu ạ. Cũng không nói qua điện thoại được, sợ lộ bí mật... dân sự. Bố chát với con nhé. Con đã biết cách để Mèo Tôm không bị xoắn các ngón tay lại rồi. Hi hi... Cứ thế bố nhé, lúc 10 giờ tối nay. Điện thoại con sắp hết pin rồi. Con chào bố, con... “out” đây ạ!” Rồi tôi đắc

ý tất luôn điện thoại, trong khi tưởng tượng ra bố đang lắc đầu mỉm cười, mắt nhìn điện thoại như tự nhủ: “Chà, hình như di động thiếu mất chức năng lưu cái mặt con gái mình lại, xem nó hý hửng ra sao khi hạ Knock-out bố nó hay sao ấy chứ?”. Như bố vẫn hay nheo mắt nhìn thấu tim gan tôi thế, khi tôi định giờ trò gì đó để... trên bố.

Đúng 10 giờ, tôi lên mạng thì thấy “nick” bố đã sáng quắc rồi. Tôi bỗng cười thầm khi chợt nghĩ: “Thì ra quân đội đã rèn cho quân nhân rất nhiều điều hay! Trong đó, có lẽ cái điều hay nhất là đến hẹn trước giờ. Ước gì người yêu mình sau này cũng có đức tính đó của quân nhân, nhỉ?”

Tôi vẩy vẩy mười ngón tay theo thói quen để chuẩn bị gõ Keyboard, như viên sĩ quan trong một bộ phim nào đó kéo đi kéo lại khóa nòng khẩu Browning rất nhiều lần cho trơn tru trước khi ấn băng đạn nhỏ xíu vô hộp tiếp đạn trên báng súng vậy.

Tôi bắt đầu câu chuyện: “Con chào bố ạ”.

Bố, chắc cũng đã khởi động ngón tay như tôi rồi, vì tôi thấy hiện ra ngay, như một tiếng reo khi bố con tôi vẫn chào nhau mỗi khi bố về nhà vào ngày cuối tuần vậy: “A ha, chào tiểu thư của bố!”

Tôi, lập tức ra vẻ quan trọng: “Bố gõ chậm thôi vì đây sẽ là những câu hỏi quan trọng mà bố phải nghĩ đã, không cần trả lời ngay đâu ạ!”

Bố, tôi tưởng tượng ra cái nheo mắt để đoán thật nhanh xem tôi định giờ trò gì: “Nhất định sẽ là như vậy! Và tôi: quân nhân, đã sẵn sàng rồi đây ạ. Thưa tiểu thư!”

Tôi, cũng đùa theo bố: “Vậy quân nhân, hãy nghe đây ạ: Con sẽ... viết tiểu thuyết đấy, bố ạ!”

Ngừng một lát... Tôi cố tượng tượng ra vẻ mặt bố: Ngạc nhiên? Bình thản?... Phải chờ câu trả lời đã!

Và đây rồi, bao giờ bố cũng phản xạ rất nhanh, như một chàng trai trẻ vậy: “Chà, lại một ý tưởng mới đây... Tuy nhiên, khi đã ra trường rồi, rồi rã một chút rồi, mà chưa phải học hành gì tiếp, làm thơ thì không bận lắm, sao ta lại không thử viết... gì đó, nhỉ...”

Ngắt một dòng, chắc bố suy nghĩ tiếp. Lại một dòng mới hiện ra ngay sau đó. Chà, bố “lên tay” ghê, tôi thầm nghĩ:

“Bố thấy chả có gì phải chần chừ cả. Tuy nhiên phải xác định trước là viết tiểu thuyết không đơn giản như viết một bài thơ đâu, con gái nhé. Một bài thơ như con vẫn viết, hay giờ gì thì cũng xong ngay, để còn nghỉ ngơi hay... giải lao gì đó. Tiểu thuyết cần dụng công trong một thời gian dài, mà với ý thức của con, bố biết con không dễ dàng bỏ cuộc khi quyết định làm điều gì đó. Như thế là tốt, nhưng sẽ rất tổn hao sức lực của con đấy, phải xác định trước. Đây là chưa kể, viết tiểu thuyết, hay làm nghệ thuật nói chung, rất cần có cảm hứng. Với thời gian dài như vậy, mà cảm hứng thì không phải lúc nào cũng song hành với ý chí... Vậy là, sẽ có lúc con không thu được những dòng văn như ý đâu, thậm chí là rất thất vọng nữa đấy nhé...”

Lại ngắt một dòng... Tôi, nói quá lên một chút, là... kinh hoàng, khi đọc thấy những dòng như vậy và nhận ra mình đã đúng khi đòi “chát” với bố. Kinh hoàng không phải vì sợ thất bại khi viết tiểu thuyết, mà là phát hiện ra cái gì đó rất tiềm tàng, như... “thùng thuốc súng” vậy, trong con người bố, hay chính xác là trong tư duy của bố! Tôi phát hiện ra rằng, ở bố, khả năng diễn đạt bằng lời đã rất nể rồi, nó từng khiến cho mẹ vừa tự hào vừa có chút hơi hoảng, vì bạn gái mẹ cũng đã rất... “hâm mộ” người yêu mình. Thì khả năng diễn đạt bằng con chữ của bố còn đáng nể gấp hàng chục, thậm chí hàng trăm lần nữa. Mà phản xạ của bố lại rất nhanh, gần như tức khắc, không cần chuẩn bị trước, như nội dung cuộc “chát” này, tôi đã nói gì với bố bao giờ đâu!

Những dòng nữa lại hiện ra: “Tuy nhiên, con đã nói ra, tức là đã nung nấu điều đó rồi, thì cứ tiến hành đi. Mà, con sẽ bắt đầu như thế nào? Bố không có kinh nghiệm gì về tiểu thuyết cả. Chỉ lảng máng đọc ở đâu đó, rằng phải làm đề cương, phải xây dựng tuyến nhân vật... Rất nhiều kê, đọc qua đã thấy... mắt hết cả hứng rồi, hỏi còn ai muốn viết tiểu thuyết nữa. Cứ như mấy ông nhà văn... dọa cho thiên hạ “chết khiếp” đi, chạy biến đi nơi khác chơi đi, để một mình độc chiếm đảo củ... văn, ăn dần vậy! A ha...”

Tôi lại bật cười, vì biết thêm một khiếu hài hước nữa, là kiểu ví von rất nhộn này của bố đây. Vậy mà tuy gọi là thân nhau, như mẹ vẫn nhận xét, hai bố con tôi cũng ít khi nói chuyện với nhau lắm. Phần vì tôi luôn bận rộn, mà bố lại chỉ về vào dịp cuối tuần... Mặt khác, tuy còn thanh niên, ít nghĩ ngợi phức tạp gì nhiều, tôi cũng thường ý tứ tránh đi để bố mẹ dành chút thời gian ít ỏi trong tuần cho nhau nữa. Thành thử, tôi luôn thấy bất ngờ khi “trò chuyện” với bố...

Đến lượt mình đây, tôi nghĩ và gõ: “Con đã tìm đọc các tài liệu “săn” được trên mạng, về các kiểu chuẩn bị trước khi viết tiểu thuyết rồi, bố ạ. Đúng là như bố nói, lập đề cương là cách một số nhà văn lớn hay dùng. Theo một khía cạnh nào đó thì đúng như bố nói, rất “hâm”, khiến cho ta thấy nản. Nhưng có cái lợi là ta làm chủ được câu chuyện, như có một cái khung để cho ta tùy ý bình quân hóa, hay có ưu tiên các nội dung, tư tưởng... mà không sợ phát triển mất cân đối một cách không kiểm soát được...”

Tôi ngắt dòng, chờ một lát. Bố không nói gì, tức là đợi tôi nói tiếp. Tôi gõ: “Nhưng, ưu điểm đó lại là nhược điểm chí mạng của việc có đề cương, là bị gò bó theo khuôn phép, cho dù là do mình tự đặt ra. Điều đó, ít ra là theo quan niệm của thanh niên, phải không bố? Con thích như một chú cá heo ngụp lặn giữa đại dương, khi cần thì tung mình lên không trung, giữa mênh mông trời nước, dưới ánh nắng rự rỡ của mặt trời, chứ không thích khuôn mình trong... công viên nước. Tuy rằng ở đại dương sẽ có nhiều bất trắc hơn...”

Tôi lại ngắt dòng và lần này thì quyết định chờ... comment của bố! Tôi muốn nghe “giọng nói” của bố, mà thú thực là tôi đã thấy rất muốn nghe hơn lúc nào hết.

Y như rằng, bố “lên tiếng”: “Chà, hoan hô đã nhé! Bố hơi bất ngờ khi đọc được những dòng vừa rồi của con. Bố vốn biết rằng, cần đánh giá cao tư duy của thanh niên, nhất là sinh viên. Vậy mà thú thực, bố cho rằng mình còn chưa lường hết được mọi nhẽ... Vậy là bố yên tâm rồi. Về nguyên tắc, bố đồng ý với con: đừng tự làm sẵn cho mình một cái lồng, để... chui vào. Con thấy mình thích viết thế nào thì cứ viết, cần đề cập đến điều gì thì cứ đề cập... Vì chắc chắn, lứa tuổi con cũng sẽ thích như vậy, ít ra là số đông. Vì con là một thanh niên có tâm lý bình thường, được học hành, lại khá thông minh nữa. Mà chả phải số đông thanh niên hiện nay là như vậy sao? Chỉ duy nhất cần, là cảm hứng trong khi viết. Phải thấy thật có cảm hứng thì hăng đặt tay xuống bàn phím, nếu ngồi xuống mà thấy khó gõ quá thì hăng chờ lúc khác. Làm nghệ thuật cần có cảm hứng, không như... uống nước lọc, dù bị ép cũng tu hết một chai Lavie 0,3 lít được, là bố ví dụ thế...”

Ngừng một chút... Tôi lại cười thầm vì cái kiểu ví von của bố. Lại tiếp một dòng: “Tạm vậy đã nhé, khuya rồi, bộ đội không cho quân nhân thức khuya đâu. Bố sẽ chờ đọc những dòng đầu tiên... cuốn tiểu thuyết của con đấy. Cần gì thì trao đổi với bố mẹ vào nhiều dịp khác nữa nhé... Chúc con thành công! Chào con gái của bố”

Vậy là bố phải “out” rồi, tôi đành gõ cho bố dòng cuối: “Con cảm ơn bố. Vậy là con đã được chuẩn bị “dũng khí” rồi đấy, bố ạ. Con chào bố, chúc bố ngủ ngon ạ. Tiểu thư của bố.

(Kỳ II)

3. Tôi, tiểu thư... (1)

“Người con gái viên đại úy”

(Alexander Pushkin – Thi hào Nga)

Bố tôi là con trai duy nhất trong năm chị em, nên trước khi tôi ra đời, ông tôi đã đặt sẵn cho cháu nội tương lai cái tên... con trai là Chí Trung. Sau này bố tôi kể, khi sinh tôi ra, là... tiểu thư, như cách nói của bố, thì ông nội hơi buồn. Bố tôi đành hỏi: “Giờ, cháu là gái, vậy ông sẽ đặt tên gì cho cháu ạ?” Ông nội ra vẻ đùa đùa, như để bố tôi khỏi buồn, bảo: “Ông chưa đặt tên... cháu gái. Hay vợ chồng con cứ đặt đi, rồi để ông xem lại cho vậy”.

Bố tôi bàn với mẹ, bảo: “Hay ta cứ giữ ý ông, nhưng đặt lái đi, thành... Trúng Chi, sửa đi một chút, thành Tùng Chi, có khi lại hóa hay. Rồi ta giải thích cho rõ ý, có khi ông nội lại được an ủi?”

Mẹ tôi luôn ủng hộ bố trong các việc hệ trọng, như đặt tên con cái này chẳng hạn. Khi thấy bố tôi rất tôn trọng ý ông nội, liền nghe theo. Và chẳng, cái tên Tùng Chi dành cho con gái, đọc lên, nghe cứ như tên một tiểu thư trong cuốn tiểu thuyết nào đó, lại hợp ý ông nội, đã khiến cho mẹ ưng ý ngay.

Vậy là bố mẹ đã thống nhất rồi, chỉ còn hỏi ý kiến ông nội. Bố tôi thấp thỏm, không phải vì sợ ông không đồng ý cái tên không do ông đặt. Bố bảo ông không khó tính như thế, nếu không nói là rất dễ nữa. Bố chỉ sợ cái tên không đẹp, theo nghĩa chữ Hán, mà ông thì vốn thạo Hán tự. May thay, khi nghe tên Tùng Chi, ông đã gật gù bảo rằng được. Tuy nhiên, ông thêm: con gái mà đặt tên vậy e cháu nội ông sau này phải kiên cường lắm trước cuộc đời. Ông nội giải thích cho bố: Tùng, là cây Tùng, có nơi gọi là cây Thông, hoặc họ Thông, thường được ví với tính cách bất khuất, hiên ngang trước giông gió. Chi có nhiều nghĩa, nhưng ghép bên cạnh Tùng thì có thể hiểu theo nghĩa chống đỡ, chống chọi. Vậy tên Tùng Chi, có thể coi là cây Tùng, cây Thông chống đỡ trước gió vậy.

Bố tôi nghe vậy đã thấy ổn rồi, bèn tán thêm gọi là cho có chuyện, rằng khi tôi ra đời, “nó” quyết tâm không... khóc. Phải đợi khi ông Bác sĩ sản khoa, nắm chân dốc ngược lên, phát mạnh một cái, mới chịu ré lên inh ỏi! Đây là tinh tiết do mẹ nuôi tôi kể lại sau này, khi những ngày đầu đến giúp mẹ tắm cho tôi.

À, nói đến mẹ nuôi, tôi phải kể thêm câu chuyện này. Mẹ tôi, như có duyên ngầm thế nào đó, rất được các cô cùng tuổi trong cơ quan mến mộ, dù nhiều người trong số họ không cùng bộ phận công tác. Vì thế mà ra đời, tôi đã có mấy cô nhận là mẹ nuôi, tuy rằng họ cũng chỉ bằng tuổi mẹ lúc sinh tôi: 23, thậm chí còn chưa có... người iu, như cách nói của thanh niên bây giờ.

Khi mang thai tôi, mẹ thường vào bệnh viện phụ sản khám định kỳ. Thế nào mà sau đôi ba lần như vậy, mẹ đã quen thân được với một cô hộ tá có cái tên rất đẹp là Huyền Cầm, hơn mẹ 5 tuổi, có một cậu trai cũng vừa 5 tuổi tròn. Chính cô Cầm là người đầu tiên đón tôi từ tay ông Bác sĩ sản khoa nổi tiếng nhất thành phố, mà tôi kể ngay đầu truyện này. Cô Cầm sau này kể là rất thích tính cách của tôi, – Chao ơi, té ra vừa rời khỏi lòng mẹ, tôi đã có tính cách rồi? Hay thật! – kể từ khi oe oe chào đời, liền gạ mẹ cho nhận con nuôi. Mẹ tôi đồng ý ngay. Chắc mẹ nghĩ, tôi đã có ba mẹ nuôi cùng cơ quan rồi, thêm một, phỏng có nhiều nhận gì?

Vậy là từ giờ, trong câu chuyện này, có thể viết thêm: Tôi, tiểu thư, tên là Tùng Chi! Bố mẹ tôi có nhiều anh chị em, điều đó thật là hạnh phúc cho lứa chúng tôi sau này, vì lúc nào cũng được bao bọc trong tình thương yêu của rất nhiều người thân thích, ruột rà.

Tôi tuy là con gái, không như ông nội mong từ đầu, nhưng đúng như bố nói, ông rất dễ tính, vì thế mà ông không kém thương tôi, nếu không nói là ông thương tôi nhất, dành thời gian “chuyện trò” với tôi nhiều nhất, dù từ những ngày đầu, tôi còn bé tí, chắc chưa “nói chuyện” gì nhiều với ông được?

Cảm giác của tôi, khi còn bé tí, – nếu có thể nói được như vậy, – là chung quanh tôi lúc nào cũng có rất nhiều người, toàn người lớn, thêm chữ “già khụ”, để so sánh với tuổi tôi, chỉ tính bằng tuần, bằng tháng. Tuy nhiên, điều mà tôi ngạc nhiên, – nếu có thể gọi như vậy, – là gương mặt ai cũng tươi rói, thân thiện, nên trông họ chả già tẹo nào, và đặc biệt, ai cũng luôn muốn trò chuyện với tôi.

Mẹ Chăm tôi tự nguyện hàng ngày đến tắm cho “con gái”, là mẹ cứ nựng tôi suốt như vậy, trong khi khéo léo dội nước cho tôi, trước con mắt ngạc nhiên và xúc động của cả nhà: ông bà nội ngoại, bố mẹ tôi, có khi thêm cả mấy mẹ nuôi tôi cùng cơ quan mẹ nữa. Cũng nhờ mẹ Chăm mà khi còn phải suốt ngày nằm ngửa hóng chuyện, tôi đỡ phải... tiếp chuyện đến phát mệt, vì các ông bà, các mẹ... cứ thay nhau chờ đến lượt. Mẹ Chăm bảo “Thôi nào, để con gái tôi ngủ chút đi. Các ông bà có biết một ngày tuổi bé phải ngủ bao nhiêu mới đủ không: Chưa đầy tháng là phải 20 tiếng trong một ngày đêm đấy ạ. Bao giờ đầy tháng thì chơi thêm chút ít, nhưng chỉ ăn và ngủ mới là bình thường, là tốt cho bé nhất đấy ạ.”

Tôi thì tuy còn bé, nhưng mắt lúc nào cũng sáng quắc và sẵn sàng “tiếp chiêu” các ông bà khi họ muốn chuyện trò với mình. Mẹ Chăm bảo: “Con bé này, mới sinh ra, mãi không khóc, đến khi phải phát khế vào mông, nó mới hét tướng lên, cứ y như phải bắt người khác quan tâm đến vậy. Ông Bác sĩ Trường khoa, đỡ đẻ cho mẹ nó, có vẻ rất khoái tính cách con bé. Mà, đôi mắt nó mới có thần làm sao, lé ra là đã sáng quắc, nhìn lảo liên xung quanh...” Tuy nhiên, khi mọi người nghe “lệnh” mẹ Chăm, đành tản ra buôn chuyện với nhau thì tôi cũng đã tranh thủ ngủ khi, như chưa từng có chuyện tranh luận gì xảy ra quanh mình vậy.

Lớn lên chút, khi đã biết ngồi, biết bò, biết đi... tôi vẫn sống trong sự bao bọc ấy của bố mẹ, ông bà nội ngoại và bao người thân yêu. Có lẽ vì vậy mà tôi dễ gần với mọi người. Nói như các nhà tâm linh học, nhân điện học ngày nay thì hình như bao bọc chung quanh tôi luôn là vàng hào quang màu thanh thiên, chứ không phải da cam khó gần. Có lẽ, đó là do tôi luôn có người trò chuyện, với đầy tình yêu thương, từ khi còn bé tí. Điều đó khiến tôi luôn sẵn sàng phản ứng lại để tiếp chuyện, cũng với thiện tâm như thế, khiến cho tôi nhanh nhẹn, hoạt bát và dễ gần. Chưa kể là, do tâm hồn mình, từ bé đã luôn rộng mở, nên

sau này bản tính tôi rất cởi mở, mà nhiều sinh khí, dễ ảnh hưởng tốt đến tâm trạng người khác, khi giao tiếp với họ.

Gần đây, tôi để ý đến cô bé con hơn một tuổi của nhà cô chủ hàng xóm bên cạnh. Ông bà nội ngoại của bé đã già, bố mẹ bé lại ở riêng, phải thuê cô trông trẻ kiêm giúp việc gia đình. Có lẽ vì bé bị nhốt chơi vạ vật một mình suốt ngày cho cô giúp việc còn bận bao việc nhà, nên trông bé rất tội nghiệp. Cứ có ai lạ nhìn, muốn bắt chuyện là bé lại giấu mặt vào lòng cô giúp việc. Khi lén quay lại thấy người đó vẫn ngó là khóc ré lên, trông đến tội. Tôi bỗng nghĩ, nếu quả thật mỗi con người ta có một vầng hào quang thì chắc chắn rằng, hào quang quanh cô bé này sẽ là màu da cam khó gần rồi! Tôi không hiểu sau này lớn lên, bé sẽ tiếp xúc với mọi người ra sao. Chắc sẽ mất rất nhiều thời gian để có thể gần gũi được mọi người một cách bình thường?

Lớn lên, tôi đã có biểu hiện... “già trước tuổi”, ngay trong các bài văn mà cô giáo ra cho. Ví dụ, để tả một chồi non mà em quan sát thấy khi mẹ gieo hạt, như cô giáo đã gợi ý cho cả lớp thế. Thì đa phần miêu tả chồi non nhú lên, mầm xanh nở ra trong nắng sớm... đại loại thế. Tôi thì miêu tả: “Hai mầm lá như đôi bàn tay chụm vào nhau chọc qua lớp đất xốp, vươn thẳng lên trời, cựa mình trong ánh mặt trời buổi sáng rồi nở bung ra, ngạo nghễ chào mặt đất!”.

Hôm trả bài, cô giáo giở tập bài văn ra, nghiêng đầu nhìn tôi mấy lần, khiến cho tôi chột dạ, rồi mới hoan hỉ thông báo, bài văn của tôi xuất sắc nhất, vì miêu tả rất sinh động, lại không theo một chuẩn mực cứng nhắc nào. Điều đó làm tôi cứ thấy vui vui mãi sau buổi học. Cần nói thêm là tôi chịu ảnh hưởng của bố và đặc biệt là cái tủ sách mà bố kỳ công góp nhặt qua năm tháng. Trong đó có rất nhiều sách truyện cho thiếu nhi, mà sau này khi biết đọc, tôi đã ngỡ ngàng khi thấy bố ghi “Tặng con gái Tùng Chi của bố” và ngày tháng xa lơ lác điền ở dưới, khi đó tôi còn bé tí, nằm ngửa hóng chuyện người lớn!

Tôi vào học chuyên văn của một trường nổi tiếng của Sở giáo dục thành phố theo gợi ý của bố. Bố bảo, con sẽ học cái gì là sở trường của mình, mà mình thích đã. Sau này, còn khối thời gian cho mình học cái mình cần. Bố giải thích một cách dễ hiểu thế này: Học cái mình thích khi ý chí mình chưa được rèn dũa, lúc còn trẻ thì đỡ mệt mỏi hơn, vì đó là năng khiếu của mình. Sau này, khi lớn lên, mà phát hiện ra cái cần học, cho dù không phải sở trường thì ý chí của mình sẽ làm nốt phần việc của nó: lấp đầy khoảng trống còn thiếu hụt của năng khiếu để có thể hoàn thành được ngành học mình cần! Bạn có thấy thế không?

Rồi tôi theo học ngành báo chí của trường Đại học khoa học Xã hội và Nhân văn Quốc gia. Từ khi còn học THPT chuyên văn, tôi đã là cộng tác viên thường xuyên của các báo dành cho tuổi học trò và sinh viên rồi. Tôi đã có nhiều thơ văn được đăng, thậm chí đã có fan của mình rồi. Fan của tôi mới đầu là đám bạn bè tôi, cả trai và gái trong lớp, sau là

những đứa em của bạn, lại bạn của những đứa em đó... Buồn cười, lũ bạn cùng lớp tôi thì “lột” không thương tiếc tiền nhuận bút còi cho các bài báo, bài thơ của tôi, lăm phen còn làm tôi điêu đứng vì tài chính bị... “thâm thủng” trầm trọng.

Ngược lại, đám bạn của những đứa em bạn tôi, lại tỏ ra “xông xênh” hơn: Mượn có mời tôi đi chơi, chúng chiêu đãi tôi thả dàn: Chè thập cẩm, ốc luộc, bún chả... đủ kiểu. Mới đầu tôi lo lắng khi thấy chúng gọi nhiều thứ thế, mình... toi mất, vì nghĩ chắc mình là chị, xong việc, phải đứng ra trả tiền chứ... Nhưng rồi tôi đã lo lắng hão: Lũ em chúng tôi khi đi như thế, thường đã kiểm sẵn các cô, cậu bạn thân, vốn là con nhà... “đại gia”, chỉ làm nhiệm vụ trả tiền. Tôi quan sát thấy cả bọn rất thân thiết với nhau, lại toàn tay học hành rất nể, chứ không phải dân chơi, nên cũng yên tâm. Khi tôi tỏ ra áy náy vì không trả tiền, mấy cậu em tỏ ra thành tâm: “Chị cũng như chị của mấy đứa bạn em vậy. Chúng em chơi với nhau vẫn quý nhau thế. Huống chi chị còn là “Thần tượng” của tụi em nữa, yên tâm đi mà. Mà, chị bỏ học, đi “đàn đúm” với tụi em thế này là tôn trọng tụi em lắm rồi, chúng em rất cảm ơn chị đấy ạ. Nếu chị không chê, thỉnh thoảng tụi em lại xin mời chị nữa ạ...”

Chà, tôi thâm nghĩ: Thế mới biết, mình còn trẻ mà đã đánh giá chưa đúng tầm cánh trẻ, chúng hiểu biết, cư xử đâu ra đấy, dù chỉ kém mình vài tuổi. Huống chi phụ huynh, cách mình hàng thế hệ, trách sao có lúc họ không hiểu mình... Khi tôi kể với lũ bạn về những đứa em. Bọn bạn thản nhiên: “Cậu làm thơ thì già thế, hay thế, từng trải thế mà chả biết gì sất: trong nhà có hai chị em gái, hay anh trai em gái càng thế, thì em gái bao giờ cũng sẵn tiền hơn chị hay anh. Lý do thì tụi này chịu, cậu tài thì đi mà tìm hiểu rồi giải thích đi, bằng thơ càng tốt. Mà, cậu có hỏi đứa nào có em gái thì cũng thế cả thôi, cùng một đáp án!”. Tôi ngó người ra, nghĩ: quả thật, mình là con một cho mãi đến năm lớp 4, lúc đã 10 tuổi, mới có cậu em trai. Chả bao giờ nghĩ nhiều về tiền, mẹ cho bao nhiêu thì tiêu bấy nhiêu, mua đúng những thứ mẹ kê ra khi đưa tiền. Còn cậu em tôi, còn ít tuổi, chắc nó cũng như mình, chả để ý gì nhiều, vì mọi thứ đã có bố mẹ lo cho.

Vậy là, để trả lời câu hỏi của đám bạn, về những đứa em gái, chắc chả dễ dàng gì. Lại là một “công án” đây. Tôi bật cười khi nhớ đến cô giáo dạy môn “Lý luận văn học” ở đại học, cứ thích dùng từ “công án” khi nói đến thơ thiên... Rồi tôi đăng thơ thường xuyên hơn trong những năm đang học đại học. Thậm chí đã có phóng viên lân la xin phỏng vấn. Tôi hỏi bố, bố bảo: “Đính vào báo chí thì mệt, không mệt kiểu này cũng mệt kiểu khác. Nhưng khi con đã được công chúng biết đến rồi, thì phải thành người của công chúng. Nghĩa là người ta cần biết con là ai, quan niệm của con về các vấn đề như văn hóa, xã hội, gia đình... Phóng viên sẽ là người đại diện cho công chúng làm việc đó. Tuy nhiên, cũng còn nhờ may mắn mà gặp được phóng viên có tài, lại có tâm, họ sẽ trân trọng mình. Đây là bố đã kể con cũng có tài và có tâm nữa rồi đấy nhé. Thì mọi chuyện sẽ suôn sẻ, còn không thì như bố đã nói ở trên, sẽ mệt đấy.

Vậy tóm lại, con cần xử sự sao bây giờ? Chắc con nghĩ thế: Bố cho rằng, nếu từ chối được, thì từ chối, là tốt nhất. Lấy có đang là sinh viên bận bịu học hành, lại đang mới tập

viết, chưa định hình phong cách gì đó, đại loại thế và khất vào một dịp khác, về sau này, nếu con còn được đăng thơ, còn được công chúng nhắc đến tên... Bố nghĩ đó là hợp lý, vì mình nói thật, họ thông minh sẽ hiểu được sự thật ấy và con hãy lo mà học hành và... làm thơ tiếp, nếu muốn..." Vậy là tôi đã nghe lời bố, và quả nhiên đã tránh được tiếp xúc với báo chí sớm quá, khi tôi còn chưa đủ bản lĩnh để đối phó với những hệ lụy mà nó có thể mang lại.

Trong thời gian học đại học, tôi rất chú trọng hấp thụ những gì mà các thầy cô giáo dạy trên lớp. Từ môn truyền thanh do một thầy vẫn làm ở Đài tiếng nói Việt Nam dạy; môn báo chí chính luận, do thầy vốn là phó ban biên tập Thời sự báo Nhân dân dạy; môn ảnh báo chí do thầy là Phó tổng thư ký hội nhiếp ảnh Việt nam dạy; môn truyền hình bao gồm quay phim, biên tập, dựng phim... do thầy ở Trung tâm đào tạo truyền thông dạy... Đây là chưa kể các môn mà tôi rất mê là Lý luận văn học, Văn học Việt Nam, Ký hiệu học, Logic học... giúp tôi có một nền tảng tốt về tri thức văn học nghệ thuật, để rồi tôi có điều kiện bồi bổ thêm qua việc đọc sách, nghiên cứu và thực hành để rèn luyện kỹ năng lý luận và chuyên môn cho mình.

Đúng như bố nói, do học chuyên ngành đúng sở trường của mình, nên tôi hoàn thành các môn học hết sức nhẹ nhàng, không tốn mấy sức. Các bài viết phân tích bút pháp xây dựng nhân vật mà cô dạy Lý luận văn học; hay bài bình luận văn chương nào đó mà thầy dạy Văn học Việt Nam ra cho, ai cũng kêu không biết bắt đầu thế nào, viết ra sao thì tôi lại thấy đơn giản. Chỉ đọc xong đề bài là tôi đã tràn ngập cảm xúc và có thể viết liền một mạch vài tiếng đồng hồ cho đến xong bài. Lẽ dĩ nhiên, do có cảm hứng xuất thần nên các bài viết đó thường được các thầy cô cho điểm cao.

Tôi còn viết dễ dàng kịch bản cho Câu chuyện truyền thanh, bài tập mà thầy dạy truyền thanh giao cho, cũng như bài tập về văn chính luận hay thậm chí môn tưởng như dành cho con trai là quay phim, dựng phim... của môn truyền hình. Thậm chí, luận văn tốt nghiệp của tôi lại là về "Thực hiện một phóng sự Truyền hình" với đầy đủ lý luận theo sách vở, còn thực tế thì do tôi tự xây dựng kịch bản, tự quay, với sự trợ giúp của hai phóng viên của Đài truyền hình. Họ là những biên tập viên trẻ, từng học cùng trường, trước tôi ba năm, mà tôi quen và từng cộng tác từ năm thứ nhất đại học. Luận văn đó của tôi được hội đồng giám khảo đánh giá cao, được chấm điểm ưu khi bảo vệ tốt nghiệp.

Tuy nhiên, cái mà tôi đeo đuổi nhiều, tốn nhiều tâm sức trong thời gian kể từ khi biết viết lách là thơ, cho dù tôi được in nhiều thể loại: truyện, tản văn, kịch... Sở dĩ tôi nói vậy vì tôi được in thơ từ những năm học THPT, đó là những bài thơ mang hơi hướng học trò, không phải bản chất của tôi. Lên đại học, tôi bắt đầu gửi đăng những bài thơ mang đúng chất "già trước tuổi" của tôi. Bạn bè cùng lứa tôi đọc, cứ mang máng thấy có gì đó, mà không kể ra được. Chúng bèn bảo, thơ hồi trung học của cậu hay hơn. Mang cái này đi, chắc chẳng ai hiểu mà in cho, chỉ phí công. Tôi nghĩ có lý, bèn không gửi đăng nữa.

Nhưng như thế hóa ra lại hay, vì bước đường thơ của tôi nhờ đó mà rẽ sang một hướng khác, ngoạn mục hơn.

Tôi đã nói rằng, nhờ quen biết hai biên tập viên của Đài truyền hình mà tôi thường xuyên cộng tác quay phim cho họ. Mặc dù chỉ đi làm những tin về văn hóa nho nhỏ, chủ yếu về các cuộc triển lãm, các câu lạc bộ thơ, nhạc của cánh nghệ sĩ, phát trong các bản tin phụ, ít khi vào bản tin 19 giờ. Những gặp gỡ quen biết giới nghệ sĩ của tôi, bao gồm họa sĩ, nhà thơ, nhạc sĩ tên tuổi ta vẫn biết đến, là thông qua những lần đi làm tin văn hóa này. Họ rất coi trọng cánh phóng viên và cũng thích đưa tin các hoạt động đó lên sóng Truyền hình, nên thường là họ chủ động quen biết nhóm chúng tôi. Nhạc sĩ Lâm Nhuận Phát, một tên tuổi mới nổi trong làng nhạc trẻ lúc bấy giờ cũng quen biết tôi trong một tình huống tương tự.

Hôm đó, tôi quay xong đủ tin, thì cất máy, giao băng rồi cùng hai biên tập viên sang quầy bày thức ăn của buổi chiều đãi nhân cuộc triển lãm. Một anh trông vẻ ngoài khá ga-lăng, nhưng có vẻ bụi bụi của giới nghệ sĩ, tuổi trạc 40, đang vừa bóc nem chua vừa tiến đến chỗ chúng tôi. Anh đánh mắt rất sành điệu lướt qua ba chúng tôi rồi dừng lại tôi, – chắc vì tôi là quay phim nên anh để ý đến, – giới thiệu:
– Xin lỗi, tôi là nhạc sĩ Lâm Nhuận Phát...

Chỉ nghe đến đó, ba chúng tôi đã hơi giật mình. Nhưng vốn đi làm nhiều những cuộc tương tự, gặp gỡ nhiều nhân vật tiếng tăm hơn, nên chúng tôi chỉ nhìn nhau rồi quay sang anh, nghe giới thiệu nốt. Anh tiếp lời:
– Hy vọng chúng ta sẽ làm quen với nhau, vì tôi thường xuyên gặp ba bạn trong các cuộc tụ tập thể này...

Trong nhóm, tôi ít tuổi nhất nhưng hoạt khẩu, lại đã thân thiết với hai chị biên tập viên rồi, mà anh chàng lại đang nhắm vào tôi, nên nghe ra không ai... đại gì ứng đối hộ, đành đứng ra trả lời:

– Ra vậy, hân hạnh được làm quen với anh ạ. – Tôi đưa tay giới thiệu, – đây là chị Kim Hằng, còn đây là chị Minh Huệ, biên tập viên của Đài Truyền hình, còn em là Tùng Chi, cộng tác viên của cả hai ạ.

Lúc bấy giờ nhạc sĩ họ Lâm mới quay sang hai biên tập viên, một cách từ tốn, đúng phong cách “Tổ quý tộc”, trao cho họ mỗi người một cạc-vi-sit kèm theo cái gậy đầu và câu thường trực trong trường hợp đó:

– Hân hạnh! Hân hạnh...

Tôi cũng được một cái cạc của anh, kèm theo câu giới thiệu rất kiểu cách của chị Kim Hằng:

– Anh là nhạc sĩ, nổi tiếng phổ thơ giỏi, ra những bài hát rất tuyệt mà cánh trẻ bọn em rất thích. Vậy mà, – Chị hóm hỉnh đánh mắt cho tôi rất điệu, - anh đã quên mất một nhà thơ đương đại, là bạn Tùng Chi kia đấy ạ...

Chị Minh Huệ, như được đà, bắt đầu thể hiện tài hùng biện của một phóng viên:

– Không phải quên, mà chưa được biết đến, phải không anh Phát. Giờ thì anh đã có dịp biết đến một tài năng thi ca 8X khác, ngoài mấy nhà thơ anh vẫn phổ nhạc cho họ rồi đấy. Mà, chỉ xin anh trước, nếu gặp đúng “tổ con chuồn chuồn”, anh đừng quên bọn em mỗi lái nhé...

A ha... Cả ba chị em tôi và chàng nhạc sĩ họ Lâm cùng cười vang, như để tán thưởng câu đùa của chị Minh Huệ, lại như để phá tan cái lớp băng mỏng khách sáo của lần gặp mặt đầu tiên ấy. Quanh chúng tôi, như có hơi men, ai cũng tùm tùm từng nhóm vừa ăn uống, vừa chuyện trò cười đùa vui vẻ. Trong số họ, không thiếu mặt những nghệ sĩ tên tuổi trên cả nước về hội họa, về âm nhạc, điện ảnh, nhiếp ảnh, nhà văn, nhà thơ... với nhiều lứa tuổi khác nhau.

Cuối buổi, trước khi chia tay, chàng nhạc sĩ họ Lâm lần lượt bắt tay từng người trong số chị em tôi. Đến lượt tôi, anh dừng lại một giây, như đánh giá lại giá trị mà chị Minh Huệ giới thiệu, qua vẻ ngoài của tôi, rồi anh cười, vẻ tự tin:

– Chắc bạn là một cây bút mới? Tôi biết cách làm việc và thích làm việc với những cây bút mới! Hy vọng chúng ta sẽ cộng tác tốt với nhau chứ? – Anh lần lượt quay sang chị Minh Huệ rồi chị Kim Hằng một cách sành điệu, – Để tôi còn có dịp trả thù lao cho hai bạn đây, xin hứa trước là sẽ rất hậu hĩnh đấy!

Chúng tôi lại cười với nhau một chặp nữa, lần này thì ý nghĩa của cái cười đã khác hẳn: hiểu nhau và bắt đầu thân thiện rồi. Tôi gật đầu riêng với anh khi chúng tôi chia tay nhau. Và tôi chợt nghĩ đến tập thơ mà mình đã không định đem đi đăng nữa...

(Kỳ III)

4. Nhóm bạn mới

“Một tổ quý tộc”

(Ivan S.Turgenev: Văn hào Nga)

Lên đại học, tôi có ngay một nhóm bạn mới. Gọi là mới thôi, thực ra là đã biết nhau từ khi còn học ở PTTH. Nhưng mấy đứa gọi là thân hời đó thì vì nhiều lý do không học cùng lớp báo chí với tôi, còn hai cô bạn đại học này thì không thuộc nhóm hời đó vì họ học khác trường. Có những tình cảm đặc biệt thế này:

bình thường thì vẫn gặp nhau mãi, không sao. Nhưng do một biến đổi nào đó về địa lý, về hoàn cảnh, về thời gian... rồi bỗng nhiên nhận ra nhau dưới một nhãn quan mới sao đó, tạm gọi thế, khiến cho cái nhìn cũng về người ấy, bỗng nhiên khác hẳn, rất ấn tượng, theo một cách nào đấy.

Tôi đang nói về Thanh Thu và Thảo Miên, hai cô bạn mới ở năm thứ nhất lớp báo chí của tôi. Đó là hai người bạn mà tôi đã đôi lần tiếp xúc hồi ở THPT. Họ ở lớp chuyên văn của một trường điểm khác trong thành phố, không phải cùng trường chuyên của Sở như tôi. Chỉ đôi ba lần nhân có dịp mời các ban nhạc ở trường khác về giao lưu, chúng tôi mới có dịp gặp nhau. Ngoài ra, cũng như tôi, hai bạn cũng là cộng tác viên thường xuyên có bài đăng ở các báo học trò và sinh viên, nên cũng đôi lần gặp gỡ giao lưu do các báo tổ chức.

Nói thêm là hồi học ở THPT, thường các lớp 11, 12 hay có các ban nhạc kiểu “nghiep dư” như vậy, do chúng tôi bắt chước các ban nhạc thần tượng lập ra. Để có thể hoạt động được, tức là để có người đến xem đông đông một chút, cho khí thế mỗi khi biểu diễn, các ban nhạc nghiệp dư phải “gây thanh thế” bằng cách hợp tác với các ban nhạc cũng... nghiệp dư, nhưng ở các trường khác, nơi có đông bạn bè cùng đam mê.

Nghĩa là, ở trường mình thì các ban nhạc đó là nghiệp dư, nhưng với cách đặt tên rất kêu, kiểu như “Tê giác”, “Khẩu súng”, “Thiên thần”... thì khi lên băng-rôn ở trường khác, lại khiến cho cánh học sinh tuổi teen nam nữ ở đó rất háo hức, nhiều khi chỉ tò mò vì tin đồn hay thậm chí chỉ vì... có dịp tụ tập, xả xì- trét! Vậy là cứ ba bốn trường hợp lại, có độ 6,7 “Boy-girl band” như vậy là đã xôm tụ cho một đêm diễn lắm rồi.

Tuy nghiệp dư vậy, nhưng cũng như bạn đi xem và cổ vũ bóng đá hay bóng rổ, bóng chuyền vậy. Nhiều khi chỉ xem đội lớp mình, trường mình, chơi trên sân “gôn tôm”, sân trường... còn thú hơn xem mấy đội hạng nhất, thậm chí là... ngoại hạng quốc gia, “chặt chém” nhau ngoài sân cũng... quốc gia!

Quay lại hai cô bạn tôi hồi năm thứ nhất. Chúng tôi nhận ra nhau ngay ở lần gặp mặt đầu tiên, nhân ngày khai trường. Vậy là như bạn cũ lâu ngày không gặp, ai cũng đầy phần hứng, hỏi hỏi, han han. Đặc biệt, chỉ thỉnh thoảng chúng tôi mới gặp nhau như tôi đã kể, nên lần này ai cũng nhận ra ở bạn mình những nét đổi thay rất lạ. Có thể nhận ra điều đó ở sự ngạc nhiên của người đối diện khi thăm soi nhìn mình và thái độ thể hiện ra, cho dù có vì tế nhị mà đã được cho... chìm lấp bớt đi?

Quả nhiên là sau một kỳ thi đại học, được xả hơi mấy tháng hè, lại ở giai đoạn phát triển cực thịnh của thì con gái, chúng tôi ai cũng xinh ra, mơn mớn và còn... thơm tho nữa, như bông hoa ở kỳ hàm tiếu. Tuy cố dấu, như theo một phép xã giao bản năng nào đó, mỗi chúng tôi cũng tự mình bộc ra ngoài sự trầm trở về vẻ đẹp tự nhiên của bạn mình. Cứ như, trong một khoảnh khắc, một “con vịt xấu xí” nào đó trong truyện cổ tích, được tia

sáng diệu kỳ của chiếc đĩa thần của cô tiên lướt qua, bỗng biến thành một nàng tiên xinh đẹp, quyến rũ vậy.

Đó chẳng qua là chúng tôi ít gặp nhau thôi, mà trước đó thì chúng tôi đang ở giai đoạn chưa phát triển hoàn chỉnh để trở nên xinh đẹp, như giai đoạn phát triển sinh lý đặc thù của con gái tuổi mười tám, đôi mươi sau này vậy. Tuy nhiên, tôi vốn tinh nhanh trong đánh giá vẻ bề ngoài của người khác, nhận ra nét đẹp và tính cách của hai cô bạn này thật khác hẳn nhau, thậm chí có thể nói là trái ngược nhau. Vậy mà từ hồi mới biết nhau đến giờ, quan hệ của họ vẫn thân thiết vậy, nếu không nói đã sang một giai đoạn phát triển bền vững rồi?

Như Thảo Miên chẳng hạn, trong mắt tôi đó là một cô gái rất hấp dẫn. Với vóc dáng tầm thước, cô không xinh đẹp theo kiểu khiến cho người khác thấy khó gần, mà giản dị hòa đồng, như chưa bao giờ nghĩ là mình xinh đẹp hay có nét gì đó đặc biệt vậy. Về nền nã, chững chạc ở Thảo Miên khiến cho người tiếp xúc thấy tin tưởng và nể phục. Sau lần tiếp xúc đó, tôi bỗng có một ý nghĩ... kỳ quặc là, với cung cách này, chưa kịp học xong, cô nàng này đã bị một anh chàng nào đó... khá ỏn, “rước về dinh” mất thôi! Quả nhiên là sau này, cái chuyện kỳ quặc đó đã xảy ra, nhưng đó là ở cuối năm thứ 4, lúc chuẩn bị thực tập tốt nghiệp... Còn bây giờ, tôi đang vừa phấn khích trò chuyện, vừa thăm đánh giá sang cô bạn khác là Thanh Thu.

Có thể nói, đây là một “thiên kim tiểu thư” chính hiệu, chứ không phải “tiểu thư kiêu tự phong” như tôi, do bố mẹ vì yêu con gái mà vẫn gọi tôi thế. Hãy ngắm cái vóc dáng mê ly của Thanh Thu mà xem, đừng kể ra là cao mét bao nhiêu nhé, vì khó hình dung lắm. Chỉ thấy cao và hài hòa làm sao, duyên dáng vào yếu điệu làm sao. Với nước da trắng một cách vừa đủ cho vóc dáng ấy, cho vẻ đẹp ấy, khiến Thanh Thu như thách thức bất kỳ một “tiểu thư” nào khác mà bạn có thể tưởng tượng ra để hy vọng cãi lại tôi rằng: có người này còn xinh hơn!

Chỉ đơn giản là vì, bạn không thể tưởng tượng ra cái “người này” ấy, người mà bạn đang muốn mang ra để so sánh với Thanh Thu vậy. Còn điều này, tuy tôi nói sau, lại hóa ra quan trọng nhất. Mà vì nó, tôi dù là cùng giới, cũng đã dụng công miêu tả với cả sự ngưỡng mộ Thanh Thu đến vậy: là vẻ đẹp đó của cô chỉ vừa nở bùng ra, như thoát xác sau kỳ nghỉ hè vừa qua thôi. Trước đó, Thanh Thu cũng chỉ bình thường, hay chính xác là hơn các cô gái bình thường ít nhiều, nhưng nếu tinh ý, sẽ thấy có những đường nét hứa hẹn bùng phát nào đấy.

Chính vì thế mà Thanh Thu thuộc típ người dễ mến khi ta gặp gỡ, tiếp xúc, mặc dù cô xinh đẹp như bất cứ ai bắt gặp lần đầu tiên đều cảm nhận thấy điều đó. Tôi nghĩ, có lẽ đó chính là máu chột mà cô gái tinh khôi này giữ cho mình có được vẻ dễ mến mà nếu ở một cô gái đẹp như thế sớm hơn, chưa chắc đã có được?

Còn tôi, bạn sẽ nghĩ vậy, trong nhóm bạn mới này, tôi được nhìn nhận như thế nào? Trước tiên, tôi không thuộc tí những cô gái xinh đẹp. Về ngoài cân đối hài hòa của tôi, như được một sức sống nội sinh nào đó trong tâm hồn thăng hoa lên vậy, khiến cho tôi có một vẻ hấp dẫn, dễ mến sao đó. Kể cả đối với bạn cùng giới hay khác giới, bao gồm cả người nhiều tuổi hay ít tuổi, khi tiếp xúc với tôi. Đó là cảm nhận của tôi qua năm tháng. Mà không chỉ riêng tôi chẳng, chắc ai cũng tự nhận thức được theo cách nào đó, cảm nhận của người xung quanh về mình như vậy chứ?

5. Thầy dạy văn học Trung Quốc

Kinh Dịch – “Kim cổ kỳ thư”

Tuy nhiên, để có cái nhìn cụ thể hơn mà khách quan hơn, tôi lại tạm dừng ở đây để dài dòng về sau một chút. Vào khoảng cuối kỳ hai gì đó của năm thứ nhất, hay là học kỳ một của năm thứ hai, có một môn học rất hay, liên quan đến văn học Trung Quốc. Thầy giáo dạy chúng tôi môn này tên là Lê Quán Trung. Chúng tôi cứ gọi thầy là thầy “La Quán Trung”, – là tên tác giả một trong bốn bộ sách nổi tiếng (gọi là “Tứ đại danh tác”) của Trung Quốc là “Tam quốc diễn nghĩa”, ba cuốn kia là Thủy Hử, Tây Du ký và Hồng Lâu Mộng, – khi nói điều gì liên quan đến môn học của thầy. Thầy dạy rất hay, theo một cách nào đó.

Tôi nói “theo một cách nào đó”, là vì tôi thuộc tí người tự do, không rập khuôn các kiểu “công chức” theo một khuôn mẫu nào cả. Ví dụ, nhân viên kho bạc thì phải “đăm đăm, đăm đăm”, đề phòng nhằm lẫn tiền bạc; nhân viên bảo vệ thì mắt cứ lảo liên để tìm... kẻ gian; mật thám thì phải đội mũ phớt, mặt lạnh tanh, hút xì gà thờ khói mù mịt, khi ngồi đâu phải có một tờ báo để đọc, mặc dù nhìn vào, ta có thể thấy hình “ô tô... đồ”, nghĩa là anh thám tử đang cầm... ngược tờ báo; và đặc biệt, nhà giáo thì phải... “mô phạm” (chứ không phải “mô... phật”- Amen, lạy chúa tôi?), nghĩa là com-lê “kín cổng cao tường”, nói năng khuôn phép, đề đề phòng sinh viên... “nó” nhòn?

Tôi đang nói đến thầy La Quán Trung dạy môn văn học Trung Quốc. Thầy trạc tuổi chuẩn bị nghỉ hưu sao đó, vì hơn một lần, tôi để ý thấy thầy nói sắp tới về hưu, thầy sẽ hành nghề “đọc” Tử vi. Tôi cho rằng, thầy đã chọn trước một công việc đúng sở trường của mình. Vì nếu ai biết đôi chút về tử vi, đều hiểu đó là một công việc chẳng dễ dàng gì. Lập lá số tử vi, hễ là người biết chút ít về máy tính, ai cũng dễ dàng làm được, vì có sẵn phần mềm cho việc đó, chỉ việc điền các thông số vào rồi... Enter và in ra!

Kỳ công hơn thì lập bằng tay, nhưng cũng vì thế mà chính xác hơn, vì cân nhắc được ảnh hưởng của rất nhiều ngôi sao phụ (phụ tinh) bên cạnh những sao chính (chính tinh) chiếu mệnh lên người được lập lá số. Một điều mà “anh” máy tính chịu, không làm được. (Từ đó, bạn có thể trả lời những câu hỏi lần thân nhiều khi “mọc” ra trong đầu mình, kiểu như: những vật tinh vi làm bằng tay, sao lại có giá cả đắt gấp hàng nghìn lần vật làm hàng

loạt, bằng máy móc vậy. Mặc dù hàng làm bằng tay có khi không nuốt nà và... i- xì - phóc, – tất nhiên rồi, – so với làm bằng máy!).

Vậy là, lập ra rồi, nhưng “đọc” nó ra sao cho “thân chủ” của lá số đó hiểu nó “ám chỉ” gì mình, thì không phải ai cũng làm được. Hay nói một cách hình ảnh: có mười anh đọc thì tám chín anh đọc... vớ vẩn, – như thầy La Quán Trung hay tự tin nói thế, - chỉ một vài anh gọi là “đọc” được!

Thầy đã từng dành 6 tiết học liền tù tì, say sưa nói về văn học cổ Trung Quốc, khiến cho chúng tôi mê ly, há hốc mồm, ngồi yên không cựa cựa mà lắng nghe, bởi kiến thức sâu rộng đến thế của thầy. Trước khi miêu tả cái phút nhập thần đó, để dễ hình dung điều tôi nói trên về cái mà tôi gọi là “thầy dạy rất hay, theo một cách nào đó”, – để bạn đọc đỡ bảo là tôi chỉ ngụy biện trong cách đánh giá các kiểu công chức trên, – tôi miêu tả trước về thầy La Quán Trung đôi chút.

Thầy Quán Trung, như tôi nói, chắc tuổi gần 60 gì đó, nghĩa là “cập kê” tuổi nghỉ hưu, theo như cái cách thầy nói thế. Nhưng nhìn vẻ ngoài thì thật lạ: thầy không có tuổi! Nghĩa là với vóc dáng săn chắc, đầu húi cua, tóc bạc lốm đốm, nhưng trông tác phong đi lại trên bục giảng rất nhanh nhẹn và tinh anh. Chỉ để ý đến cách ăn mặc thì mới thấy thầy đúng là... hơi già thật. Hiểu theo khía cạnh, chả ai trẻ lại ăn mặc trông mát... tương xứng như thế. Quần thì hơi chật: cho là trẻ đi, nhưng lại hơi ngắn; lại kéo rất cao, chứ không dài và trễ xuống một chút, cho điệu dàng như cánh trai trẻ vẫn thế!

Áo sơ mi cho vào trong quần hẳn hơi và đúng... quy lát rồi, nhưng cái cổ áo thay vì dựng lên lại bị gập lại do vải mềm, lại không được là bao giờ: cho là có dụng công gọng gàng đi, nhưng cánh trẻ nó không để cổ áo trông... bụi bặm thế, nếu đã chủ định mặc kiểu “đóng thùng”. Chỉ là hơi... già rồi, vợ không chịu để ý đến, mà thân chủ của chúng, – ý nói quần, áo ấy, – không để ý lắm, do mãi mê nghiên cứu khoa học quá chẳng hạn, nên bị... “mất cảnh giác” mà cứ vô tư mặc vào hàng ngày vậy.

Bù lại, có điều này, đã khiến cho cánh sinh viên chúng tôi khi tiếp xúc, nghe thầy giảng đã bỏ qua những khiếm khuyết, là tạm gọi thế, ít ra là ở cách mặc của thầy như đã miêu tả trên kia: Thầy luôn cuốn hút chúng tôi bởi khối kiến thức như vô tận mà thầy tích lũy được qua năm tháng, mà hễ bắt đầu bài giảng là thầy như “lên đồng”, thôi miên người nghe, khiến chúng tôi quên hết: cái quần chật và hơi ngắn, lại kéo cao quá; cái cổ áo không là cứng; cái tác phong trẻ trung, hưng phấn khi giảng dạy, có vẻ như chả... hợp ro gì với tuổi tác của thầy?...

Quay lại 6 tiết giảng hôm đó. Thầy La Quán Trung bỗng dung bắt vào một tác phẩm mà ai từng đọc văn học cổ Trung Hoa cũng cho là khó nhất, nhưng nếu hiểu được nó, lại thấy “mê ly” nhất: Kinh Dịch. Từng có câu cho Kinh Dịch thuộc loại “Kim cổ kỳ thư”, nghĩa

là cuốn sách kỳ lạ nhất từ cổ chí kim! Trong tủ sách của bố tôi cũng có một cuốn Kinh Dịch, do nhà văn lão thành Ngô Tất Tố chú giải, nhưng thú thật là tôi chỉ đủ sức... “nâng lên đặt xuống” thôi, chưa đủ “võ công” để gọi là “đọc” nó. Mãi sau này, nhân một lần thấy bố mang ra đọc và lập lại sơ đồ 64 quẻ trên máy tính, tôi mới võ vẽ học theo, mà chưa được bao lâu...

Vậy làm sao mà thầy La Quán Trung lại đủ sức thôi miên chúng tôi suốt 6 tiết, như ngồi thiền, há hốc mồm, ngồi nghe như nuốt từng lời cái món... Kinh Dịch đó? Khiến tôi bỗng nghĩ, giá mà có người ngoài không biết, khi ngó vô, tất sẽ cho là có một lũ... vẹt ngọc, đang dẫu mỏ ngồi chờ nghe... sấm? Đó chính là tài năng, trước tiên là về sự phạm, theo nghĩa mà ta vẫn hay nghĩ về người thầy biết thu hút sinh viên. Kế đến là tầng sâu kiến thức về nhiều lĩnh vực, trong đó có vấn đề mà thầy đang giảng, ở đây là văn học cổ Trung Hoa.

Như thường lệ, chúng tôi nhanh chóng “tắt” bớt các tiếng rì rầm chuyện trò theo thời gian kể từ khi thầy La Quán Trung bắt đầu cất tiếng. Đầu tiên thầy cho chúng tôi biết:

– Theo một nghĩa nào đó, văn học cổ Trung Hoa xứng đáng ở một tầm cao tít trong nền văn học thế giới. Đừng kéo chính trị vào, ta đang nói về văn học. Hiểu văn học của một đất nước cũng là để hiểu mình, hiểu người. Biết được cái ưu việt của văn hóa người cũng là để đánh giá đúng nền văn hóa của chính mình. Nếu để vương vấn định kiến, dù về bất cứ lĩnh vực nào, chứ không nói riêng chính trị, người làm khoa học không đi đến tận góc rẽ của bản chất vấn đề được, nếu không nói là không đi được, đừng đi mất công.

Tuy nhiên, – thầy nói thêm, – các bạn cũng đừng quên một điều, bản lĩnh chính trị luôn thường trực trong con người ta, nếu quả là ta có nó. Chính điều đó khiến cho người làm khoa học chân chính không bao giờ quên cái đích cuối cùng của cuộc đời mình... Thầy dẫn ra rất nhiều nhà khoa học tài năng của cả Việt Nam và Trung Quốc đã có nhiều cống hiến cho nền khoa học nước nhà ngay cả khi đang ngày đêm miệt mài ở nhiều quốc gia có ý thức hệ khác nhau, nhưng đều giống nhau ở nền khoa học phát triển vượt bậc trên thế giới...

Quay lại văn học cổ Trung Hoa, thầy La Quán Trung cho biết rằng, Ngũ Kinh, bao gồm: Kinh Thi (詩經 Shī Jīng): Là bộ sưu tập các bài thơ dân gian có từ trước Khổng Tử, nói nhiều về tình yêu nam nữ. Khổng Tử san định thành 300 thiên nhằm giáo dục mọi người tình cảm trong sáng lành mạnh với cách thức diễn đạt rõ ràng và trong sáng.

Thầy Quán Trung nói, để hình dung ảnh hưởng của Kinh Thi trong đời sống xã hội, có một giai thoại thế này: Một lần, Khổng Tử hỏi con trai rằng: “Đã học Kinh Thi chưa?”. Người con trả lời “Chưa”. Khổng Tử nói “Không học Kinh Thi thì không biết thưa thốt ra sao”. Nghĩa là, Kinh Thi dạy người ta về các mối quan hệ xã hội, có chú trọng đến tình yêu đôi lứa.

Kinh Thư (書經 Shū Jīng): Ghi lại các truyền thuyết, biến cố về các đời vua cổ có trước Khổng Tử. Khổng Tử san định lại để các ông vua đời sau nên theo gương tốt như các minh quân Nghiêu, Thuần; rời bỏ con đường cai trị tàn bạo, mê muội như u vương Kiệt, Trụ... Kinh Lễ (禮記 Lǐ Jì): Ghi chép các lễ nghi thời trước. Khổng Tử hiệu đính lại mong dùng làm phương tiện để duy trì và ổn định trật tự. Theo thầy Quán Trung thì chính Khổng Tử nói: “Không học Kinh Lễ thì không biết đi đứng ở đời”. Đó như một thứ luật lệ dành cho cung đình là chính, rồi mới cho thứ dân biết đến ở một tầng cấp thấp hơn...

Kinh Dịch (易經 Yì Jīng): Nói về các tư tưởng triết học của người Trung Hoa cổ đại dựa trên các khái niệm âm dương, ngũ hành, bát quái... Đến đời nhà Chu, Chu Văn Vương đặt tên và giải thích các quẻ của bát quái gọi là Thoán từ. Chu Công Đán giải thích chi tiết nghĩa của từng hào trong mỗi quẻ gọi là Hào từ. Kinh Dịch thời Chu gọi là Chu Dịch. Khổng Tử giảng giải rộng thêm Thoán từ và Hào từ cho dễ hiểu hơn và gọi là Thoán truyện và Hào truyện.

Kinh Xuân Thu (春秋 Chūn Qiū): Ghi lại các biến cố xảy ra ở nước Lỗ, quê của Khổng Tử. Khổng Tử không chỉ ghi chép như một sử gia mà theo đuổi mục đích trị nước nên ông chọn lọc các sự kiện, ghi kèm các lời bình, sáng tác thêm lời thoại để giáo dục các bậc vua chúa. Ngoài ra còn có Kinh Nhạc do Khổng Tử hiệu đính nhưng về sau bị thất lạc, chỉ còn lại một ít làm thành một thiên trong Kinh Lễ gọi là Nhạc ký. Như vậy Lục kinh chỉ còn có Ngũ kinh.

Sau khi tóm tắt để chúng tôi có một khái niệm vừa đủ để so sánh chúng, thầy La Quán Trung chốt lại:

– Trong năm cuốn “Kinh” đó, – thầy hài hước chơi chữ, – “kinh” nhất, khó đọc nhất, – là đang kể đến các nhà nho, rành Hán ngữ đấy nhé, – nhưng cũng hay nhất, tiêu tốn tâm sức của nhiều thế hệ nhà nho thế giới nhất, là Kinh Dịch. Để đọc được nó, phải hiểu biết rộng, phải có nhiều kinh nghiệm sống, lại phải hiểu biết đôi chút về tử vi, lý số...

Tuy nhiên, để các bạn thấy được dù chỉ một góc cái hay của nó, mà chỉ dựa trên “phông zê-rô” Hán ngữ, tôi có thể nói thế này: Tự thân Kinh Dịch, lúc khởi thủy, nó không hàm nhiều nghĩa đến thế. Thoạt kỳ thủy, vua Phục Hi, người cai trị Trung Hoa sớm nhất, vào khoảng gần 3000 năm trước công nguyên, “đọc” được sơ đồ trên một cái Miên rùa gọi là Hà đồ và suy diễn thành Bát quái. Kiểu suy diễn đó được cho là “Tiên thiên Bát quái”. Đến đời nhà Chu, Chu Văn Vương sắp xếp lại sơ đồ đó, gọi là Lạc Thư, và kiểu sắp xếp này được cho là “Hậu thiên Bát quái”!

Như để dẹp tan sự rối rắm của vấn đề mà thầy La Quán Trung, bằng kinh nghiệm giảng dạy lâu năm của mình đoán rằng đã bắt đầu xuất hiện, thầy nhìn lướt từng khuôn mặt như qua đó mà định liệu vấn đề cần đặt ra, rồi cao giọng:

– Vậy, các sơ đồ trong Hà Đồ và sau này sắp xếp lại gọi là Lạc Thư đó, thực chất là gì vậy?

Chúng tôi háo hức chờ đợi. Và như chỉ chờ phút giây “tan giá” trong tiềm thức, “khai mở” được sự chú ý của người nghe, thầy trả lời như rót thẳng vào cái “phễu ý thức” mà mỗi chúng tôi như đang xòe ra hứng lấy:

– Đó thực ra là các biểu tượng của Kinh Dịch biểu diễn bằng các đường trù tượng, sau này được gọi là các hào. Hào là các đường nằm ngang. Đường nét liền gọi là hào Dương; đường nét đứt, gọi là hào âm. Mỗi một tập hợp sáu hào thành một quẻ. Có tới 64 quẻ biến hóa khôn lường mà hàng nghìn năm nay, thiên hạ không sao “đọc” hết được cái vi diệu biến ảo của nó, khiến cho Kinh Dịch mãi mãi là bí ẩn, hấp dẫn người đọc...

Như đánh giá được sự hấp thụ của chúng tôi, thầy hào hứng tiếp:

– Vạch liền Dương, được coi là thành phần sáng tạo, tích cực. Vạch đứt Âm, là thành phần tiếp thu, thụ động. Mỗi một vạch liền hoặc đứt như nói trên, là một hào. Các thành phần này được biểu diễn trong một biểu tượng hình tròn chung, được biết đến như Thái Cực đồ (太極圖 taijitu), nhưng nói chung người ta gọi tắt là đồ Âm-Dương (陰陽 yin-yang), miêu tả quan hệ giữa hai trạng thái của mọi thay đổi, chuyển dịch: khi Dương đạt tới cực đỉnh thì Âm bắt đầu phát sinh và ngược lại. Thái Cực đồ cũng là nguyên lý phát sinh Âm-Dương.

Vô Cực sinh Thái Cực
Thái Cực sinh Lưỡng Nghi
Lưỡng Nghi sinh Tứ tượng
Tứ Tượng sinh Bát Quái
Bát Quái biến hóa ra vô cùng

Trong đó:

– Vô Cực theo quan điểm Lão giáo là Vô Vi – có thể coi là hư vô; không có gì thuộc về vật chất, có thể tạm coi như trạng thái trước khi xảy ra vụ nổ lớn Big Bang trong khoa học vũ trụ phương Tây?

– Thái Cực có thể tạm coi như trạng thái tại thời điểm xảy ra vụ nổ lớn Big Bang trong khoa học đang nói trên.

– Lưỡng Nghi là hai thành phần Âm và Dương. Tứ tượng là Thái Dương, Thiếu Dương, Thái Âm, Thiếu Âm...

Cứ như thế, thầy say sưa nói nhưng luôn quan sát diễn biến hấp thụ của chúng tôi. Khi cần, thầy vẫn dùng bút dạ viết những chữ Hán rất đẹp lên bảng để chú thích, nhưng luôn miệng dặn:

– Các bạn đừng quan tâm đến các Hán tự này, hãy coi nó như các ký hiệu toán học nào đó. Tôi không có mục đích dạy chữ Hán cho các bạn, không phải vì sợ các bạn không học được mà phạm vi bài giảng này không cần tôi và các bạn phải tốn sức đến như vậy...

Rồi thầy bỏ bút, xoa tay, hài lòng ngắm nghía chúng tôi. Như tự mình cảm nhận cái tác động mà bài giảng của chính thầy mang lại cho những sinh viên đang ngồi im phắc kia, để rồi tự tin nói những lời cuối cùng:

– Tất cả những gì mà tôi khái quát ở trên về Kinh Dịch, chỉ để các bạn hiểu một điều dễ hiểu nhất mà cũng kỳ diệu nhất từ chính Kinh Dịch là: Chỉ với 64 quẻ với lời bàn chung quanh nó mà nổi bật lên các quy luật sâu xa của vũ trụ:

Giản dị, như thực chất của mọi thực thể vốn đơn giản là chính nó vậy!

Biến dịch, như hành vi của mọi thực thể trong vũ trụ là biến đổi không ngừng. Tựa như sự mềm dẻo trong mọi ứng xử với cuộc sống của chúng ta vậy!

Bất dịch, như bản chất của thực thể là nguyên lý bất biến theo không gian và thời gian, dù vũ trụ là luôn biến đổi vậy! Điều đó giải thích điều tưởng như mâu thuẫn mà ta vẫn nghe: “Đĩ bất biến, ứng vạn biến”. Dùng Bất dịch để ứng với Biến dịch vậy! Vì suy cho cùng, bản chất của vũ trụ vốn là vậy: “Thiên hạ chi động, trinh phù nhất”!

Thầy cúi đầu điệu đà chào một cách cô ý như nhằm giải thoát chúng tôi khỏi trạng thái bất động mà thầy đã chú ý tạo ra. Như bưng tỉnh, chúng tôi đứng cả dậy rào rào vỗ tay tán thưởng bài giảng của thầy.

Từ sự khai mở tiềm thức, cộng với niềm đam mê của buổi thuyết giảng mà thầy truyền cho. Cùng với những gì bập bõm học được từ bố, đọc được từ cuốn Kinh Dịch, tôi bắt đầu từng bước mò ra một vài mẹo lập quẻ mà thầy từng hướng dẫn một cách qua quýt, như có ý không coi trọng mấy cái trò vật đó, để tính toán giờ khởi hành, để coi sự tương hợp với ai đó mà mình muốn biết... Thầy luôn bảo, đó chỉ là mấy trò giải trí thôi, để hiểu và đọc được một lá số mà mình kỳ công lập ra, không phải qua máy tính, đòi hỏi một sự dụng công và đặc biệt là năng khiếu nào đó của một con người...

Quay lại nhận xét về tôi trong số nhóm bạn mới, mà tôi hứa sẽ thông qua thầy La Quán Trung. Đó là một lần, về sau này, trong giờ giải lao những tiết học của thầy, tôi lỏ mọ lập quẻ cùng Thanh Thư và Thảo Miên. Thực ra là chỉ mình tôi lập quẻ cho Thảo Miên, để tiên đoán về đường “Phu thê” của nó. Mà tôi cứ đoán chắc một cách cảm tính là “Cậu không hy vọng sẽ học hết đại học một cách suôn sẻ đâu. Một anh chàng “ngon nghề” nào đó sẽ rước cậu về “đình” trước khi để cho cậu tốt nghiệp cái lớp báo chí này”!

Thấy chúng tôi say sưa chụm đầu, vạch vạch tính tính, thầy La Quán Trung đến bên cạnh mà không ai hay. Khi tôi a lên và gơ mảnh giấy đầy những vạch đứt, vạch liền như một ma trận lên, đảo mắt tìm thầy thì Thanh Thư, mặt lạnh như băng đầy vẻ khả nghi trăn trăn

ngó tôi. Ngó xuống bàn tay cầm chiếc bút bi của nó bí mật chỉ chỉ ngược lên phía sau vai tôi, tôi bỗng hiểu và chột dạ quay lại. Thì ra thầy La Quán Trung đang đứng sau tôi, nhìn chăm chăm vào tờ giấy mà tôi đang vung vẩy. Cũng vừa lúc thầy gặp cái nhìn của tôi, liền mỉm cười hiền lành, như nụ cười của một người cha với đứa con nghịch ngợm của mình vậy.

Tôi lúng túng mời thầy ngồi, cả nhóm cùng tôi đều quay lại phía thầy. Thầy vẫn đứng nhưng mỉm cười giơ hai tay lên và bảo:

– Các bạn cứ tự nhiên. Tôi có cảm giác là các bạn có vẻ hiểu được những gì tôi trình bày. Điều đó thật là tốt...

Chợt thầy đột ngột chuyển hướng câu chuyện, hơi có vẻ khách khí. Như thầy tự nghĩ về cái tuổi và vai trò của thầy buộc phải vậy, cho phải phép sao đó:

– Tôi nói thế này, e không tiện, có gì các bạn bỏ quá nhé...

Thầy nhìn lướt qua ba chúng tôi, lúc đó đang ngồi thành nhóm. Thảo Miên mau mắn và lễ phép, như vẫn thường thế:

– Thưa thầy, không sao đâu ạ. Chúng em rất thích nghe và hình như có hiểu đôi chút về bài giảng của thầy đấy ạ.

Tôi chợt nhận ra thầy có điều gì đó muốn nói về ba chúng tôi, liền hoạt bát hẳn lên:

– Dạ thưa, chắc thầy có điều gì muốn nói với chúng em ạ? Xin thầy cứ tự nhiên, chúng em rất mong được nghe ạ.

Đến lượt Thanh Thu, nó bắt vào cái ý mà tôi hay gán cho Thảo Miên, tinh nghịch:

– Thầy ơi. Thầy xem bói cho chúng em đi. Bạn Tùng Chi bói cho bạn Miên là sẽ bị chông rước đi mất, trước khi học xong đại học đấy ạ...

Như vui lây với chúng tôi, và cũng coi như đã gỡ được chút e ngại trước đám học trò tinh nghịch, thầy La Quán Trung bắt đầu bằng một câu xã giao rồi câu tiếp theo khiến cho tôi ngỡ ngàng:

– Tôi để ý thấy nhóm các em học hành khá nghiêm túc... – Thầy ngừng lời nhìn Thanh Thu rồi quay sang tôi, – Bạn đây vừa nói em tên là Tùng Chi... Cho thầy hỏi, đó là cái tên do ai đặt vậy? Ý thầy là ông bà hay bố mẹ? Có dụng ý gì khi đặt tên không?

Tôi thấp thỏm kể rằng, tên thì do ông nội đặt, nhưng là tên con trai. Sau sinh ra là gái nên bố đọc lái đi rồi chữa lại chút ít thành ra vậy, rồi mới nhờ ông xem lại cho... Thầy hiểu ý, nhận xét:

– Ra vậy! Điều đó cho thấy, nhiều khi không phải ta cứ muốn điều gì đó là được, mà phải do một cơ duyên nào đó, kể cả chuyện đặt tên cho con cái... Vậy là tên em không do ông đặt. Mà bố thì không có ý định trước, chỉ tình cờ mà thành... -Thầy ngẫm nghĩ một lúc, – Vậy ông em nói sao khi bố kể tên em ra?

Tôi nghe vậy càng thấp thỏm tợn, vì có vẻ thầy rất dụng công khi hỏi han kỹ thế. Bèn nghĩ: hẳn là thầy sẽ có chính kiến gì đây. Liên tình thực nói như bố tôi kể lại. Thầy nghe xong thì gật gù:

– Không nói, thầy cũng biết ông em thạo Hán tự. Lại còn khá uyên thâm nữa. Vì cái tên Tùng Chi, thường người biết nghĩa chữ Hán thì mười người có đến bảy tám nói ra nghĩa là Cảnh Tùng. Nhưng như thế là chưa đọc được bản chất người mang cái tên đó...

Thầy dừng lại một chút như suy nghĩ thêm, trong khi tôi thì cứ thấp thỏm thấp thỏm...

Tôi biết nghĩa mà ông nội tôi nói với bố không phải là Cành Tùng. Thảo Miên và Thanh Thư tuy chưa rành câu chuyện như tôi, cũng không vì thế mà kém phần háo hức khi lắng nghe. Có lẽ vì đang nghe về chính tôi, như đang tò mò “đọc” một điều bí mật nào đó về bạn của mình vậy?

Thầy lại nói tiếp:

– Ông em hẳn biết tuổi em... – thầy nhìn lại tôi như ước đoán, – chừng sinh năm Ất Sửu, đúng không? Tôi bất giác gật đầu, như theo bản năng, vì đang mãi theo dõi những tính toán của Thầy. Thầy cũng như chỉ hỏi vậy thôi, như biết chắc điều đó rồi, nên không đề ý đến cử chỉ “thất lễ” của tôi, lại tiếp tục:

– Tuổi của em, lấy tên Tùng Chi, mà hiệu là Cành Tùng thì coi như không hiểu gì. Vì mặc dù Chi vốn cũng có một nghĩa là cành, thậm chí là khá thông dụng, như trong “Kim Chi, Ngọc Diệp”, là “Cành Vàng, Lá Ngọc” thì đã hẳn. Nhưng tuổi Ất Sửu, mà tên Tùng Chi, phải hiểu Chi là chống đỡ, nghĩa là cây Tùng, cây Thông chống đỡ giông gió. Cành không nói lên điều gì về số phận con người, phải là cây! Cây Tùng, cây Thông chống chọi trước bão giông cuộc đời vậy.

Tuy nhiên, tuổi của mấy em, – thầy nhìn cả ba chúng tôi, – đều có điểm chung trong tính cách là tự mình chèo chống để mang lại hạnh phúc cho mình, ít khi ỷ lại vào người khác. Hạnh phúc mà các em có được là do tự các em giành giật lấy, nên bền vững và xứng đáng được hưởng nó, tự hào về nó... Thầy cười, nửa như cho câu chuyện bớt vẻ nghiêm trang, lại như muốn chúng tôi hiểu những điều mình vừa nói chỉ là chuyện đùa thôi vậy. Nhưng tôi thì thấy những điều thầy nói sao mà giống suy nghĩ của ông tôi qua lời kể của bố tôi đến thế.

Và bất giác, tôi thấy một điều gì đó như nghiêm trọng, lại chỉ như thoáng qua thôi, về số phận con người gắn với một cái tên tình cờ nào đó mà ông bà, cha mẹ đặt cho con cái. Mà nhiều khi, không phải do cố tình mà được, như lời thầy nói. Vậy, phải chăng là, cho dù bạn là tên gì thì số phận của chính bạn cũng đã có sự sắp xếp trước, dù cho chỉ một phần nào đó rồi. Phần còn lại, là do bạn tự dành giật lấy, bằng những cố gắng của mình. Như tôi: là cây Tùng, cây Thông trước giông gió, phải cố gắng mà chống chọi, ngã hầu để đứng vững và vươn cao?

Im lặng một phút, chúng tôi như ngạc nhiên, lại như xúc động trước những bộc bạch bất ngờ của thầy. Thanh Thư nhìn lướt qua chúng tôi như để phá tan chút bối rối sau phút lặng im, rồi nhìn tôi tinh nghịch nhắc thầy:

– Thừa thầy, bạn Tùng Chi dường như cũng biết đôi chút về Kinh Dịch đấy ạ. Bạn ấy cũng tính toán rất... rắc rối, rồi cho ra một kết luận xanh rờn là bạn Thảo Miên đây bị chồng bắt mất sớm nhất, thậm chí là khi chưa kịp xong đại học đấy ạ...

Tôi và Thảo Miên nhìn nhau hơi bất ngờ trước sự xô đẩy của tình huống, do Thanh Thư đột nhiên mang lại, còn thầy thì lập tức nhìn vào tờ giấy đầy những ký tự nơi tay tôi.

Hiểu ý, tôi ngượng ngùng chuyển tờ giấy cho thầy. Thầy hóm hỉnh cười với tôi rồi đón tờ giấy, một tay lần túi ngực lôi cặp kính viền ra. Chúng tôi biết một khi thầy đã mang kính ra là bắt đầu tập trung cho một việc nào đó, rất dụng công. Bình thường, khi gọi ai đó đứng lên trả lời câu hỏi, thầy chẳng mang kính bao giờ khi dõi theo những cái tên trong danh sách lớp.

Chúng tôi hồi hộp quan sát vẻ mặt thầy khi đọc những hào và quẻ với những kiểu sắp xếp nào đó lộn xộn trong tờ giấy. Bỗng thầy ngạc nhiên ngẩng lên nhìn vào tôi:

– Ngày tháng năm sinh này là của... Thầy lướt nhìn mỗi đũa trong ba chúng tôi...

Thanh Thư nhanh nhẩu thưa:

– Là của bạn Thảo Miên đây ạ, thưa thầy.

Ánh mắt của thầy tập trung vào Thảo Miên trong chừng nửa phút, rồi quay sang tôi:

– Tôi thấy em có vẻ chú ý đến các phụ tinh trong bản lược đồ này, trong khi đã bỏ đi một chính tinh?

Tôi ngạc nhiên khi thầy chú ý đến điều đó, vì thực ra, tôi chỉ vẽ theo cảm tính, liền thưa thực:

– Quả vậy, thưa thầy. Em xây dựng lược đồ này cho bạn Miên khi trong em cứ bị một cảm giác là đường “Phu thê” của bạn ý, bị phụ tinh chi phối... Bởi vậy, lẽ ra phải quan tâm đến chính tinh thì em lờ đi, khi thấy có đến mấy phụ tinh vây bủa cung “phu thê”.

Liền mạnh dạn bỏ chính tinh đi, vì nó ngược với tác động của phụ tinh và cả... nhận định cảm tính của mình. Thế đấy ạ... – Tôi về tiếc rẻ, nói thêm, – Thực ra, em không hiểu lắm đến sự xung khắc của các sao đối với một cung mệnh nào đó, nên việc xem nhẹ hay tăng nặng ảnh hưởng của sao chính, sao phụ trong lược đồ này của em chỉ hoàn toàn coi như là cảm tính thôi ạ.

Đến lượt thầy bỏ kính ra nhìn tôi. Rồi, như thể tự thấy rằng không nên thế, liền lại đeo kính vào, nhưng lại nhìn lướt qua chúng tôi rồi tập trung vào tôi, qua mép trên của cặp mắt kính:

– Tôi chưa hiểu em đã biết nhiều về cách xác lập lược đồ cung mệnh chưa, vì tôi chưa nói nhiều về việc này. Nhưng xem ra em đã có biết ít nhiều về việc đó. Có nhiều điểm trong cách lập này, khác cách của tôi. Nhưng rất lạ là khoa tử vi, cũng như nhiều ngành khoa học khác, có rất nhiều cách tiếp cận đến cùng một vấn đề. Như kiểu nói: “Mọi con đường đều dẫn đến thành Rô-mê” vậy. Bởi vậy, cách lập lược đồ này, nếu nhìn theo quan điểm khác thì chưa chắc đã nói rằng sai. Tôi chỉ chú ý ở quan điểm của em: Cảm tính.

Thầy bỏ kính ra, cho vào túi áo ngực trong khi cân nhắc những điều cần nói:

– Các em ạ. Nếu cùng một lá số lập ra, có mười người đọc thì ai cũng đọc gần như nhau, vì hầu như đã có những chỉ dẫn cơ bản cho cách đọc ấy. Nhưng để chỉ ra cái cốt lõi của lá số đối với một cá nhân cụ thể thì chỉ một hai người có cảm tính tốt chỉ ra được. Cũng như cái thành Rô-mê kia, – thầy hóm hỉnh nhắc, – có nhiều con đường đến, nhưng có nhiều người vì nhiều lý do nào đó, chỉ đành đứng ở xa xa mà ngắm nghĩa nó thôi...

Hay, cũng giống như anh đầu bếp giỏi, anh ta cũng dùng cùng một công thức cho một món ăn, nhưng bằng cảm tính, được rèn luyện công phu qua năm tháng và đặc biệt, được trời phú cho, như cách ta nói nôm na vậy, món anh ta nấu ra bao giờ cũng ngon hơn, mà ngay cả anh ta cũng không giải thích được vì sao? Chúng tôi nhìn nhau về đồng tình với lập luận của thầy, nhưng vẫn đang chờ điếm mấu chốt nhất: quan điếm của thầy về lá số của Thảo Miên và lập luận... nửa cảm tính của tôi.

Thầy giơ tay xem đồng hồ rồi đứng dậy, nhưng vẫn luôn nhớ đến điều cần nói cuối cùng. Như tác phong của một giáo sư lão luyện, dù mở rộng đến đâu, cũng không quên chốt lại vấn đề vậy. Hướng cái nhìn sang Thảo Miên lần nữa, rồi quay sang tôi, thầy bảo:

– Tôi cho rằng, cảm giác của em không phải là không có cơ sở, nếu xét thêm khía cạnh sắc diện học. Còn ở lược đồ này, em có đến quá nửa căn cứ để tin như vậy, và tôi cho rằng cảm giác của em sẽ đúng...

Rồi, dường như cảm thấy chưa đủ mạnh để dứt chúng tôi ra khỏi câu chuyện về tử vi lý số, thầy tiếp thêm:

– Mà có điều này, cho tôi được nói thêm: các em đều rất thông minh, xinh đẹp, lại chơi trong một nhóm. Tôi cứ liên tưởng đến cái tên, chỉ cái tên thôi, của một cuốn tiểu thuyết nho nhỏ, mà rất nổi tiếng, của văn hào Nga I. Turgheniev, mặc dù nội dung của nó chẳng liên quan gì mấy... Cái tên đó như để ám chỉ cái nhóm bạn xinh đẹp của các em vậy: “*Một tổ quý tộc*”! Chúc các em có nhiều may mắn trong cuộc sống!

Thầy nhìn chúng tôi cười vui vẻ rồi tiến dần lên bục giảng. Trong khi tôi còn chưa phân tích được cảm giác của mình ra sao về vô vàn nhận định của thầy thì Thanh Thư đã lập tức reo lên, trêu Thảo Miên:

– Đây nhé, vậy là nhóm mình thì có một cái tên khá thú vị là “Tổ quý tộc”. Trong đó, Thảo Miên thì sẽ bị “bắt vợ”, dù chưa học xong, như tục lệ miền... ngược vậy. Còn lại là một... thầy bói ra đáng, lại có linh cảm khá chuẩn, tên là Tùng Chi nữa kia đây. Tôi như chột tinh trước vô vàn cảm xúc ào đến, mỉm cười vui lây với Thanh Thư và thầm nghĩ: “Có lẽ cái tên nhóm mà thầy đặt cho, chỉ là do vẻ ngoài của cô “thiên kim tiểu thư” này thôi. Chính vẻ đẹp tinh khôi của cô nàng đã làm cho cái nhóm của chúng tôi sáng bừng lên như vậy. Còn tôi và Thảo Miên có lẽ chỉ ở một “cánh giới” khác, ít ra là về hình thức chẳng hạn?”

Cùng lúc đó, các bạn trong lớp đã lục tục kéo vào. Họ tình cờ nghe được câu cuối của thầy và chẳng cần tìm hiểu gì nhiều, cứ như đó là cái tên đương nhiên của nhóm chúng tôi vậy. Và kể từ đó, nhóm chúng tôi được gán cho cái tên mới là “tổ quý tộc”. Một cái tên chẳng liên quan gì đến số phận của nhóm, như cái tên thường liên quan chút ít đến số phận của một cá nhân nào đó, mà thầy La Quán Trung vẫn thường nói đến vậy!

(Kỳ IV)**6. Mẹ Chăm-Anh Hoàng**

“Nhu những người ruột thịt” (Từ tiểu thuyết ‘Let the day perish’: “Hãy để ngày ấy lụi tàn” của Gerald Gordon, nhà văn Anh. Tên tiểu thuyết trích từ một câu trong Kinh Thánh: ‘Let the day perish wherein I was born’)

Tôi đã giới thiệu đôi chút về mẹ nuôi tôi, tên là Huyền Chăm rồi. Đó là một trong số những người mẹ nuôi tuyệt vời mà mẹ tôi đã mang lại cho tôi, một cách tình cờ, lại như sắp đặt của số phận vậy. Mẹ Chăm thuộc típ người năng động, thông minh, giỏi chuyên môn, lại nền nã duyên dáng và có năng khiếu tự nhiên trong giao tiếp. Ta có thể gặp được những người như thế ở đâu đó và lập tức có cảm tình với họ ngay. Huống chi, mẹ lại coi tôi như con gái cưng. Hồi học ở cấp tiểu học hay thậm chí đã lên THCS, hễ có dịp tôi nghỉ học là mẹ Chăm lại xin phép bố mẹ và ông bà tôi cho theo vào viện trong những dịp mẹ trực vào ngày nghỉ.

Tôi cứ quanh quẩn chỗ mẹ làm việc, hay lẻo đẻo đi theo khắp nơi và liên tục tuôn ra những câu hỏi vô tận, về đủ thứ mà tôi bỗng bắt gặp. Mẹ trả lời không sót câu hỏi nào, trong khi vẫn cứ luôn tay làm việc gì đó, hay đi gặp gỡ bộ phận nào đó trong cái bệnh viện rộng mênh mông nhưng cũng rất đông người ấy. Và tuy bé, nhưng tôi cũng nhận ra một điều rằng, mặc dù chỉ là hộ tá trong bệnh viện phụ sản, nhưng nhiều dịp theo mẹ “lang thang” như vậy, tôi cảm nhận được ai cũng đều coi mở và quý trọng mẹ, kể cả những vị Bác sĩ đáng kính, đã trọng tuổi rồi.

Tôi về, lúc nào mẹ Cẩm cũng hài lòng khi tận tay trao tôi cho mẹ. Một lần như vậy, mẹ tươi cười nói với mẹ tôi: “Ngược lại với cậu cả Hoàng nhà chị, luôn thấy bút rút khí vào chỗ mẹ làm việc, có lẽ nó không hợp ở nơi chạ người như thế. Bé Tùng Chi nhà mình thì ngược lại, nó rất thích quan sát mọi người: Bà mẹ ôm bụng vật vã; em bé đỏ hỏn chào đời; người nhà tíu tít đi lại, bận rộn, lo lắng; các bác sĩ, hộ tá luôn tay luôn chân, nhưng không khi nào quên mỉm cười chào nó... Cô bé như mang lại cho người khác một trạng thái tinh thần thư thái nào đó, khiến cho ai cũng mến và thích thú khi giao tiếp với mình vậy”

Cần nói thêm, như theo một quy ước nào đó, hầu như cứ ngày nghỉ là cả nhà tôi hay cả nhà mẹ Cẩm, gồm hai bố mẹ và con, lại thay phiên sang nhà nhau chơi. Tôi đã kể mẹ Cẩm có anh Hoàng, hơn tôi năm tuổi. Trong điều kiện như vậy nên từ bé chúng tôi đã thân thiết với nhau như anh em một nhà. Đặc biệt, chồng mẹ Cẩm, là cán bộ giảng dạy tại một trường đại học Kỹ thuật ở Hà Nội, nên rất hợp với bố tôi, cũng là một cán bộ khoa học ở một Viện nghiên cứu trong Quân đội.

Trong ngày nghỉ ấy, như đã chia sẵn nhóm: tôi với anh Hoàng quanh quẩn trong bếp cho hai mẹ sai vặt, còn hai ông bố thì thường ngồi ở phòng khách, đàm đạo về đủ thứ chuyện, đặc biệt là về sách vở. Nhà mẹ Cẩm cũng có một tủ sách lớn trong phòng làm việc, cũng là phòng ngủ của bố mẹ. Nhiều khi tôi thấy hai ông bố cứ đứng nói chuyện hàng giờ cạnh tủ sách, một cách say mê. Chắc hai ông đang trao đổi về một cuốn sách nào đó vừa cùng đọc, hay vừa chợt nhìn thấy trong tủ sách đó. Tôi cũng nhiều lần cùng anh Hoàng khám phá ngăn sách riêng mà bố anh dành cho. Cũng như tôi, anh Hoàng cũng được bố mua tích góp cho những cuốn sách hay dành cho thiếu nhi, có nắn nét ghi những dòng đề tặng con trai, mà theo ngày tháng là từ hồi anh còn bé tí, khi vừa được đặt tên.

Có điều này, do sống như trong một gia đình từ bé, nên sau này lớn lên, vào đại học, tôi và anh Hoàng đã hình thành một ý thức tự nhiên như anh em trong một nhà rồi. Cả hai bố mẹ chúng tôi cũng nghĩ về hai đứa như vậy. Và tôi, sau này khi đã có ý thức hơn, thì thoáng nghĩ về quan hệ hai nhà, thấy có một điều gì đó, vừa là lạ, vừa thú vị. Đặc biệt, tôi luôn thấy yên ổn với những tình cảm mà mẹ Cẩm và anh Hoàng dành cho mình, như người thân ruột thịt vậy. Tôi và anh Hoàng, cũng như anh em ruột, thường chỉ gặp nhau tại gia đình riêng, trong những dịp hai nhà giao lưu như xưa, ít khi đi chơi riêng với nhau, mặc dù rất thân thiết.

Cho đến một hôm, khi đã làm giảng viên đại học Kinh tế Hà Nội được một năm, lúc tôi đã đỗ vào khoa báo chí, đại học Khoa học xã hội và Nhân văn Quốc gia, vào nhập học được độ hơn tháng gì đó. Anh bỗng gọi điện cho tôi báo một tin vui: anh đã đỗ vào hệ Cao học tại trường. Và nhân dịp này, muốn tổ chức liên hoan riêng với nhau tại một quán cà phê nào đó, rất mê ly mà anh sẽ chọn trước.

– Xin hứa đó là một nơi mà em sẽ rất thích cho mà xem... – Anh ngần ngại một lát rồi nói thêm, – Tuy nhiên, nếu em rủ bạn gái cùng đến càng vui... Vì nói thật là anh em mình

vẫn gặp nhau thường xuyên, tự nhiên bày đặt riêng tư thế này, em lại cho là anh... hâm hâm sao đó... (tôi nghe rõ tiếng anh cười nhẹ trong máy)

Tôi ngạc nhiên khi thấy anh nói năng hoạt bát đến vậy. Vì thường khi, tôi bao giờ cũng chủ động áp đặt quan điểm của mình khi chuyện trò cùng anh, nửa như tự nhiên do bản tính tôi thế, nửa như quen được anh chiều chuộng vậy. Nhưng rồi tôi như nhanh chóng nhận ngay ra vấn đề: “Thì ra, đàn ông sau khi đi làm một thời gian, lại tìm được vị trí của mình trong công việc, – mà không phải ai cũng tìm ra ngay? – liền có khởi sắc trong giao tiếp hay sao đó?”. Nhưng điều đó cũng không bỗng nhiên thay đổi được vai trò trong câu chuyện giữa tôi và anh, vì lập tức tôi đã lấy lại chủ động, khi trêu anh:

– A, thì ra là âm mưu của anh cơ đấy. Mẹ Cẩm đã thông báo cho em rồi, còn đã bàn bạc với mẹ em xong xuôi đâu đó về kế hoạch chủ nhật tuần này, sẽ tổ chức tiệc lớn ở nhà anh... (có tiếng cười... câu tài của anh trong tai nghe tôi, như vẫn thường thế khi tôi dành chủ động trong khi hai anh em trò chuyện) Tuy nhiên, – tôi vui vẻ tiếp, – em ủng hộ sáng kiến này của anh đấy. Vì, – tôi vờ hạ thấp giọng, – em biết tổng là anh muốn làm quen với bạn em rồi, phải không?

Tiếng cười của anh như giải thoát chính anh ra khỏi trạng thái ngập ngừng ban đầu, khi quyết định ngỏ lời cùng tôi gặp riêng ở quán. Anh thú nhận ngay, như đúng thế hay nhân tiện mà nhận là thế? Tôi chẳng rõ nữa:

– Quả thật là không đâu được gì khỏi cặp mắt... “cú vọ” của em. A ha... – anh nhân đà đùa thêm, – Thảo nào mà mẹ anh cứ nắc nỏ mãi với anh về cặp mắt... có thần của em đấy, cô gái ạ.

Trong khi nghe anh đùa thì tôi đã thầm chọn một trong hai cô bạn trong “tổ quý tộc” của tôi và do điều gì đó xui khiến không biết, tôi đã chọn ngay Thảo Miên. Sau này tôi nghĩ: “Tại sao không phải là Thanh Thư nhỉ. Đó là một cô gái mà ai nhìn cũng ưa ngay mà? Tôi tưởng tượng ra cả mẹ tôi và mẹ Cẩm, cả bố tôi và bố anh Hoàng đều thấy mến ngay cô “thiên kim tiểu thư” trong nhóm bạn mới của tôi này...”

Dù vậy, tôi cũng kịp nhận ra, ngay cả trong câu đùa của anh Hoàng, cũng đã có nhiều “thay đổi về chất” rồi. “Thì ra, – tôi nghĩ nhanh, – làm nghề giáo cũng có điều kiện cho anh ấy cải thiện trình độ giao tiếp đấy chứ nhỉ?” Và tôi vui vui với sự chọn lựa của mình, khi nghĩ đến cuộc gặp tối nay giữa anh, tôi và Thảo Miên.

– Được rồi, em dù kém cỏi cũng sẽ giúp anh có một khởi đầu nào đó. Nhưng, – tôi nửa đùa, nửa dọa anh, – nói trước là em sẽ “chăm điểm” cho buổi gặp mặt tối nay đấy nhé. Vậy là, trong cuộc... “phỏng vấn” này, anh có lợi cả về đối tượng, về tinh thần, do em chuẩn bị để anh lường trước. Ngoài ra, điều này còn tùy thuộc vào một cái test nho nhỏ

của em cho tối nay: có thể là anh sẽ có thêm... “đồng minh” là em nữa, nếu em thấy... hài lòng về kết quả. Tức là khi anh không tỏ ra... “kém tầm” quá đấy nhé.

Cả hai chúng tôi cùng cười vui vẻ. Anh thì như giải tỏa được một cảm giác đầy khó khăn nào đó, còn tôi thì thấy vui vui khi nghĩ: “Làm sao mà mình lại hóa thành một bà mối vậy nè?” Chúng tôi là con gái mới lớn, lại đang đi học, ít khi ra khỏi nhà vào buổi tối. Nhưng bù lại, vừa qua kỳ ôn thi đại học, với đôi khi học thêm buổi tối. Lại cũng thi thoảng có chân trong các nhóm nhạc biểu diễn hội PTTTH, nên không phải khó khăn lắm khi xin phép bố mẹ ra khỏi nhà vào buổi tối. Chỉ cần thu xếp về sớm, trước khoảng 10 giờ gì đó là ổn.

Buổi sáng đi học, mặc dù muốn mời riêng Thảo Miên, như “âm mưu” từ trước, nhưng tôi nghĩ: “Nếu cô nàng này đã bị số phận sắp đặt, như cái cảm giác kỳ quặc của tôi bảo thế, thì không cần phải báo riêng. Thêm nữa, vốn suy nghĩ già trước tuổi, cộng thêm cái tế nhị bản năng tối thiểu của con gái, lại trong một nhóm bạn mới, tôi cho rằng cứ rủ cả hai, như thế hợp lẽ hơn. Và chẳng, nếu vì lý do nào đó mà Thanh Thư không đi, thì Thảo Miên sẽ đi mà không chịu bất cứ áp lực nào. Đó là chưa kể để tôi còn có dịp kiểm tra xem, nếu bị... “bắt vợ”, thì Thảo Miên có bị chính anh Hoàng bắt không?”. Tôi bỗng cười thầm về những ý nghĩ lẩn thẩn cứ nảy ra trong đầu mình khi quyết định làm cái việc mới lái... ngộ nghĩnh này...

Buổi trưa, trên đường đi học về, khi tôi ngỡ ý muốn của anh Hoàng, – mà cả hai đã vài lần gặp ở nhà tôi, khi anh sang đón mẹ Cẩm, – muốn rủ cả nhóm đi uống cà phê, nhân dịp chúc mừng nhau: anh thì đổ vào Cao học Kinh tế, còn chúng tôi thì đổ vào khoa Báo chí, cả hai đều tán thành ngay, với vẻ đầy hào hứng. Một phần, trong nhóm bạn, tôi như là thủ lĩnh tinh thần một cách tự nhiên, chả do ai sắp đặt cả. Phần khác, tôi nghĩ, có lẽ anh Hoàng cũng là “cái gì đó” trong mắt... “tụi mới lớn” như hai cô bạn tôi, nên cả hai đồng ý ngay. Nhưng, – có điều này thì làm tôi choáng, do cái ý nghĩ lẩn thẩn mà tôi nói trên kia, vì hầu như ngay tức thì, - Thanh Thư lại làm điệu bộ để chữa lại:

– Xin lỗi, xin lỗi cả nhà, – nó làm động tác “bập bập” bằng miệng, như vẫn hay đùa thế, trong những lần tương tự, – Sorry Sorry... Tối nay bố mẹ tớ lại mời bạn bè đi nhà hàng, cũng làm cái việc tương tự. Hay là, – nó suy nghĩ một giây, rồi gạt đi, – không được, không tìm ra lý do nào hợp lẽ cả... – Rồi nó nhìn Thảo Miên đùa thêm, – vậy là may cho cậu nhé. Nếu không, – nó liếc tôi ranh mãnh, – trừ phi “cô em gái” Tùng Chi nhảy vào, – tớ sẽ là một “đôi... tác” khó chịu của cậu đấy, Thảo Miên kia...

Tôi, dù đang bị cảm tính kỳ quặc về Thảo Miên và những toan tính ban đầu kia chi phối, vẫn kịp lấy trạng thái hưng phấn của Thanh Thư, đùa lại:

– Các cậu cứ tự nhiên, có thể loại trừ tớ ra được rồi. Trừ phi có nhã ý... dâng tặng một...

ông anh “ngon nghề” nào đó để tỏ lòng cảm tạ. Còn không, việc ai người ấy làm, nhé! Và mong cho ai cũng thành công. Ha ha...

Chúng tôi cùng cười rồi chia tay nhau khi vào đến thành phố, mỗi đứa rẽ một đường về nhà mình. Buổi trưa một ngày tháng mười, ông trời như rang thành phố lên trong nắng nóng và thêm tiếng còi xe đủ loại ở mỗi chỗ dừng xe nơi các ngã rẽ. Tôi, đi xe máy, được trang bị như “Ninda” Nhật, trong khi chờ thông đường cứ nghe tiếng âm thanh rì rầm tựa như sóng biển, thấm thấu qua nhiều lần vải bọc vào tai trong của mình.

Chợt nghĩ về những ngày theo bố mẹ về quê vào dịp hè. Đêm nằm ngoài sân hóng gió, nghe bà nội kể chuyện, tôi cũng đã nghe tiếng sóng vỗ rì rầm y hệt như thế, dù đã vọng qua một dãy núi cao và dài, chắn dọc làng tôi với mênh mông biển thăm trùng khơi...

7. Cuộc hẹn hò đầu tiên. Café bên Hồ Tây

“Cuộc hẹn mà ta chờ đợi như một bữa tiệc mà ta chưa biết sẽ ngon hay không, nhưng chắc chắn là hấp dẫn ta” (Irwin shaw- Nhà văn Mỹ)

Chiều đến. Trời bỗng nhiên oi bức đến lạ rồi chợt tối thì trút một cơn mưa mau hạt nhưng chóng vánh. Như dội sạch thành phố trong phút chốc và phủ vào không khí một thứ hơi mát và hương vị mà chỉ riêng thiên nhiên làm được: đã tinh khiết, lại nồng nàn mùi cỏ cây được tắm gội, lan tỏa đến từng ngõ ngách của thành phố...

Quán cà phê mà anh Hoàng chỉ dẫn cho tôi và Thảo Miên đi đến, nằm trong một con ngõ rải đầy lá rụng, ngó thông ra hồ Tây. Có lẽ cơn mưa đã góp phần làm cho một buổi gặp mặt như vậy thêm thi vị. Con ngõ nên thơ và không khí trong lành từ ngoài hồ ùa vào, lọc qua vườn cây nên thoáng thoáng mát. Và đặc biệt là dịu dàng một mùi thơm là lạ, không phân biệt được, như của rất nhiều giò phong lan treo rải rác trong vườn, cứ âm thầm tỏa hương...

Anh Hoàng nhận ra chúng tôi ngay khi cả hai đang thích thú vừa đi vừa ngắm nghía con ngõ kéo dài từ ngoài phố ồn ào vào, rồi nối tiếp với một khu vườn không rộng lắm, nhưng xinh xắn. Dưới một mái cọ hình chiếc dù cách điệu, bên bàn café là một anh chàng tôi chưa quen mặt đang ngồi, còn anh Hoàng thì đứng dậy vẫy vẫy tay về phía chúng tôi. Chung quanh, không nhiều lắm những mái cọ như thế, nhưng bù lại, khá nhiều bàn kê rải rác dưới những gốc cây, không mái che, dường như đã đủ khách ngồi. Kiểu kê bàn có vẻ ngẫu nhiên, nhưng nhìn hài hòa như có sắp đặt. Tôi hiểu là chủ nhân của vườn này không phải tay xoàng: kiểu sắp đặt vậy dễ gây cho ẩm khách một cảm giác tự do, nhưng lại thấy ấm cúng và biết mình đang được chủ nhà chăm chút một cách tinh tế và lịch sự.

Tôi tỏ ra một chút bất ngờ, đủ cho anh Hoàng biết, khi tia mắt nhắm tới anh chàng khách lạ kia, trong lúc vẫn cùng Thảo Miên hào hứng nghe anh giới thiệu:

– Hai em tìm vào đây có lâu không? – Chỉ như hỏi lấy lệ, không đợi trả lời, anh chỉ tay vào anh chàng khách lạ, lúc này đã nhanh nhẹn đứng lên, hơi cúi nhẹ người trước hai chúng tôi, – Đây là anh Quang, cùng bộ môn anh, về sau một năm, nhưng hai anh em đã cộng tác với nhau nhiều từ trước đó, hồi còn là sinh viên. Nhân tiện có buổi gặp mặt này, anh muốn mời tham gia... – anh nhìn tôi thoáng chút như ngầm hỏi, lý do vậy đủ chưa? Rồi quay sang bạn, giới thiệu luôn hai chúng tôi, như chứng tỏ mình là “chủ xị” buổi tiệc trà này, – Còn đây là Tùng Chi, em gái mình, và đây là... – Anh dừng lời, nhìn rất điệu sang Thảo Miên, rồi tươi cười nói với tôi, – em giới thiệu bạn em đi...

Tôi theo dõi không sót một cử chỉ nào của anh Hoàng, vẻ hơi lạnh lùng như vai trò một “bà cô” mà anh vừa giới thiệu, đồng thời nghĩ nhanh: “Chà, không biết mình và anh công khai... danh phận thế này bao giờ chưa ấy nhỉ?”. Tuy nghĩ vậy, nhưng tôi cũng lập tức vui vẻ làm phần việc mà anh phân công. Tôi tự tin chuyển cái nhìn từ anh sang vị khách cùng đi, thăm đánh giá: vậy là anh này hơn tôi và Thảo Miên 4 tuổi đây:

– Chúng em chào anh Quang. Đây là Thảo Miên, bạn cùng lớp báo chí với em. Rất hân hạnh được làm quen với anh ạ. Rồi tôi cũng mỉm cười, hơi cúi mình, đáp lại cái vẻ kiêu cách của anh chàng, trong khi thăm đánh giá đối tượng.

Đó là một anh chàng cao ráo, vẻ thư sinh, lại là kiểu “dân Kinh tế”. Cảm giác này là do anh Hoàng giới thiệu, không hàm ý cảm tính. Mặc dù không hiểu sao, chúng tôi hay bình luận về từng kiểu mẫu sinh viên các trường và gọi đại loại: dân Bách Khoa; dân Kinh tế; dân Luật; dân Thương mại; dân Xây dựng, vân vân... Và thấy sao mà nó “ám” vào mỗi loại một tính cách khá... chính xác đến thế? Không ai tả ra rằng nó chính xác thế nào, chỉ biết cứ kể về nhân vật nào đó, mà gọi kèm tên trường vào là y như ai nấy đã gật gù ra vẻ hiểu đối tượng đang nói đến thuộc típ người nào rồi?

Vậy “anh ta” là dân Kinh tế. Hình thức khá... được: Mặc chiếc áo sơ mi trắng cho ngày thường, không kiêu cách quá, cũng không giản dị quá. Khuôn mặt sinh động và tự tin, mặc dù biết là chưa được báo trước cho cuộc gặp gỡ này với hai chúng tôi. Nhược điểm là hơi... điệu đà? Có lẽ anh chàng nghĩ là nên như vậy với hai tiểu thư trong cũng khá... được như chúng tôi chẳng? Nếu vậy thì lại khác và tôi có thể “kiểm nghiệm” được ngay thôi.

Một cậu phục vụ trẻ măng, chừng 16-17 tuổi, có vẻ nhanh nhẹn, mặc một kiểu đồng phục khá có gu của nhà hàng, mang đến chiếc khay, trên có những cốc nước lọc. Cậu ta thành thạo đặt trước mặt chúng tôi mỗi người một cốc và lễ phép hỏi chúng tôi cần uống gì? Anh Hoàng xoay người sang, cậu phục vụ hiểu ý ghé lại. Hai người thì thăm gì đó, rồi thấy cậu phục vụ mỉm cười về cầu tài, cúi mình trước anh Hoàng, vẻ như khát lỗi rồi quay đi.

Như đoán được cái nhìn có ý hỏi của chúng tôi, anh Hoàng vui vẻ thông báo: Đã đặt trước bánh trái, và thức uống cho buổi tiệc nhỏ hôm nay rồi. Trong khi chờ đợi, chúng ta làm quen với nhau đi... Chờ một thoáng, anh chuyển cái nhìn sang Thảo Miên, mà trước đó, tôi đã khéo léo xếp cho ngồi đối diện với anh, về tự tin:

– Anh chỉ mới đôi lần gặp em bên nhà Tùng Chi... mà hình như vẫn thường thấy nhóm em có thêm một bạn nữa đi cùng?

Tôi biết anh Hoàng đang phân vai, liền chuyển cái nhìn từ anh sang người ngồi đối diện. Vị khách như cũng đồng thời nhận ra điều đó và lập tức, chúng tôi bắt gặp cái nhìn của nhau. Tôi còn kịp nghĩ, thì ra, người ta có thể “sắp đặt” ra một cuộc gặp gỡ đúng phóc theo ý muốn thế này sao chứ? Và, phải chăng là tôi đã từng đánh giá chưa đúng tầm tài năng “ngoại giao” của anh Hoàng. Sau này gặp lại anh, tôi mới biết chính xác là như vậy. Anh Hoàng đã cảm ngay cô bạn Thảo Miên từ lần gặp đầu tiên tại nhà tôi, mà vì lý do nào đó, anh không tiện cho tôi biết ngay sau đó. Còn tôi thì không hiểu sao đã mời chính Thảo Miên, chứ không phải Thanh Thu, mà ta cứ cho là Thanh Thu sẽ đi được, còn Thảo Miên thì không chẳng hạn? Ôi, xem nào, mình đang còn anh chàng trước mặt đây này...

May thay là anh chàng Quang này cũng không đến nổi như anh Hoàng, để tôi phải chủ động chuyện trò khi anh em tôi chơi ở nhà tôi hay nhà anh trước kia. Anh chàng nhìn tôi một phút, hơi lúng túng vì tôi có vẻ sao nhãng đi đâu đó, rồi bắt được nhịp cho câu chuyện, dù chỉ đang mới bắt đầu:

– Anh học sau anh Hoàng một khóa, nhưng trước đó hai anh em đã cùng nhau cộng tác trong một số đề tài nghiên cứu khoa học cho sinh viên...

Tôi thầm đánh giá: “Anh chàng này biết cách nói chuyện đây. Bắt đầu câu chuyện bằng sở trường của mình chả phải là cách thông minh sao? Chả bù cho anh Hoàng, khi anh em tôi nói chuyện, anh toàn nhường tôi, mà tôi toàn nói chuyện của mình nên đôi lúc anh bị động, trông rất... ngô. Được cái, anh lại tỏ ra muốn thế, nên tôi chả có cơ gì để... bắt “quê” anh. Thậm chí nhiều khi tôi còn nghi ngờ anh khôn lỏi, chỉ hòng... khai thác tâm sự của tôi, nắm thóp hết ruột gan tôi? Qua hôm nay thì có vẻ điều tôi nghi ngờ là đúng chẳng? Nhưng... nếu hiểu được anh, ít ra như tôi hiểu (?), thì anh hoàn toàn không phải có ý muốn như vậy. Đơn giản vì tôi là một kẻ khá thông minh, anh lại thích chơi với tôi như một người anh và luôn chiều tôi đôi chút, vậy thôi?

Tôi chăm chú theo dõi câu chuyện của anh Quang, chỉ đưa đây khi anh lịch sự dừng lại đôi chút:

– Ra vậy, thế sau này, khi anh Hoàng đã về làm giảng viên rồi thì sao ạ?

– Thì hai anh em vẫn tiếp tục cộng tác, – anh tiếp lời ngay, như vẫn đang dở câu chuyện, – thậm chí là có điều kiện hơn, vì có thêm sự giúp đỡ của các thầy trong bộ môn anh Hoàng, mà giờ đang ở một vai trò mới, vừa là thầy, vừa là đồng nghiệp của anh ấy...

– Thật là thú vị, – tôi đột ngột tỏ cảm xúc, – và anh thì cũng nhân đó mà tiếp cận đến các thầy của mình dễ hơn chẳng, qua người bạn cũ là anh Hoàng?

Tỏ vẻ thú vị, đến lượt anh Quang cũng tỏ cảm xúc của mình:

– Em hiểu đúng rồi đấy. Chính điều đó khiến cho hai anh em thu được kết quả rất tốt trong công việc, lại tạo ra một môi trường cộng tác rất thoải mái giữa anh với các thầy trong bộ môn. Tôi như được khích lệ, nhìn anh chăm chú:

– Dễ hiểu là vì sao anh đã lại về cùng bộ môn anh Hoàng công tác, trở thành giáo viên khi ra trường... Câu trả lời của anh Quang, té ra đã khiến cho tôi kém tự tin đi chút ít, nhưng bù lại, tôi đã nhìn nhận anh ở một tầm cao hơn? Tại sao thì lúc đó tôi chưa phân tích ngay được, chỉ cảm thấy ngay lúc đó thế và vì vậy bỗng thấy... nề “anh chàng lạ mặt” này vào buổi tối hôm đó hơn.

Thay vì công nhận câu khẳng định mà tôi tin chắc sẽ như vậy về nghề giáo viên của mình, anh lại rời ánh mắt khỏi tôi trong một phút. Nhìn ra xa tí ngoài hồ Tây, qua vai tôi, nơi có vô vàn ánh đèn lung linh từ những tòa cao ốc in xuống mặt hồ lăn tăn gợn sóng. Rồi anh quay sang, nhìn rất sâu vào mắt tôi. Là tôi chỉ cảm thấy thế, vì lúc đó trời đã đổ tối. Và anh nói, giọng hạ xuống như tâm sự:

– Đơn giản là ai cũng nhìn nhận như vậy về nghề nghiệp hiện tại của anh, Tùng Chi ạ. Chỉ anh Hoàng biết anh có những dự định khác, trước khi tình cờ trở thành nhà giáo thế này...

Tôi bắt đầu thấy thú vị về anh chàng đang ngồi đối diện. Thì ra, ta cứ mãi bất ngờ về ai đó vậy sao? Hay chỉ là đôi người mà ta may mắn bắt gặp trong đời, lại chẳng hề được định liệu trước? Cái “lá số” của tôi có gì đặc biệt về ai đó tương tự anh chàng này không? Nhớ đến lá số, tôi bất giác quay sang anh Hoàng và Thảo Miên. Trời ơi, tôi không tin ở mắt mình nữa. Hai người cũng trò chuyện như hút lấy nhau, hết như tôi và anh Quang kia vậy. Chẳng phải là nếu không có phút ngắt quãng như cố tình trong câu chuyện, thì dù ngồi ngay cạnh, tôi cũng chẳng nhận ra có hai người đang chuyện trò say sưa đến thế sao?

Vừa lúc, có đến hai cậu phục vụ khệ nệ bưng ra hai chiếc khay to, trên đây lòng bàn i-nốc lịch sự. Như theo một thủ tục lễ nghi nào đó, hai cậu đưa mắt cho anh Hoàng. Khi nhận được cái gật đầu hài lòng, họ mở ra rồi lần lượt bày ra nào bánh ga-tô, nào hoa quả các thứ... Rồi tiếp đến những chiếc ly pha-lê to, cao, lấp lánh phản chiếu ánh đèn màu qua đó, kèm theo một chai vang Pháp đặt trong xô đá i-nốc, khá sành điệu, như trong xi-nê vậy.

Những câu chuyện dang dang dở, nhưng hứa hẹn những kết mở hấp dẫn, đột ngột kết thúc bằng thứ lễ nghi đã định trước: Chúc mừng thành công của cả bốn chúng tôi. Đến lúc đó, chúng tôi mới để ý anh Quang cũng là nhân vật chính, tuy đang là... phụ. Chỉ ít là trong mắt hai chúng tôi, khi chúng tôi cùng đứng lên và anh Hoàng giới thiệu một cách giản dị:

– Thế này, buổi tiệc trà này thực ra bốn chúng ta đều là chủ. Chỉ là tôi đành nhận chân... chủ xí: Anh Quang đây cũng vừa về bộ môn anh. Mặc dù không định trước, nhưng cứ coi như duyên phận. Là do hai anh em cùng làm đề tài với nhau, rồi vì bạn bè và thầy cô mà

ở lại bộ môn... Anh thì vừa thi đỗ và chuyển sang hệ sau đại học để học tiếp. Em Tùng Chi và bạn Thảo Miên, thì vừa vào khoa báo chí... Vậy là, theo một cách nào đấy, chúng ta đều có cơ để chúc mừng nhau. Hy vọng, chúng ta sẽ còn gặp nhau nữa chứ?

Anh kết thúc bài chúc một cách ngắn gọn, nhưng bằng một câu hỏi, nên theo lễ thì chúng tôi cùng đưa mắt sang anh Quang. Anh như hiểu được mình cần phải làm gì, lại được khích lệ bởi câu chuyện đang vào nhịp và anh thì đã hòa mình vào cả nhóm tối nay rồi, nên tự tin tiếp lời:

– Rất vui vì được làm quen với hai bạn tối hôm nay. Quả tình, như anh Hoàng giới thiệu, tôi tình cờ thành giáo viên, vì đang theo đuổi một hướng đi khác... Nhưng thôi, hy vọng chúng ta còn nhiều dịp để tìm hiểu về nhau nữa chứ? – anh nhìn tôi một giây, và hình như tôi hiểu được ánh nhìn đó? Liền tỏ một cử chỉ đồng tình nào đó qua ánh mắt cho anh.

Chẳng phải là anh đang định cho tôi biết về điều đó, mà đành bỏ dở vì buổi tiệc sao? Anh nói tiếp, – Nhưng, có điều này khiến tôi hy vọng sẽ tự tin về nghề giáo của mình. Một phần vì nhiều khi, ta không chọn nghề mà nghề tự chọn ta chứ, tại sao không? Phần khác, – anh dừng lại, nhìn nhanh sang anh Hoàng với ánh mắt vui vẻ, – cũng như buổi gặp mặt tối nay, tôi như cũng tình cờ ghé vô, mà không định trước? Mà đúng thế, còn như gì chứ, phải không anh Hoàng. Khiến cho hai bạn hơi bất ngờ, phải không? Nhưng, điều tôi khẳng định về nghề nghiệp của mình trên kia, lại bắt đầu từ sự tình cờ hôm nay. Xin nhắc lại vì tôi đã nói rồi: tôi rất vui vì được gặp hai bạn.

Và tôi bỗng nghĩ: hay là vì lẽ gì đó mà cuộc đời mình cứ đầy những sự bất ngờ không định trước thế này, những bất ngờ rất thú vị đối với tôi? – Như nghĩ sao đó, anh nói thêm, – cho tôi xin lỗi anh Hoàng và hai bạn, vì hình như là tôi... có hơi xúc động một chút... Anh Hoàng mỉm cười như khích lệ rồi cùng anh nâng cao ly vang lên, chúng tôi như cũng hiểu là còn chưa đến lượt mình, liền cũng nâng ly lên chúc mừng cho hai anh. Sau ly vang nhỏ, chúng tôi như thấy hưng phấn hơn. Đến lượt mình, tôi đưa mắt cho Thảo Miên. Cô nàng chừng như hiểu ý, lại chắc cũng như mỗi chúng tôi, đều hài lòng với buổi gặp gỡ này, liền lên tiếng:

– Dù nói gì thì chúng em cũng cảm ơn hai anh đã có nhã ý chuẩn bị cho buổi chúc tụng hôm nay. Quả thật là không riêng gì anh Quang, em cũng thấy hơi xúc động một chút đấy a... Nghe giọng nói, tôi đã biết nó đang định chòng sang mình để câu chuyện chuyển sang một hướng khác, vui vẻ hơn. Tôi liền nói ngay, không để cho Thảo Miên tiếp lời, cố lái câu chuyện đi xa thêm chút nữa:

– Còn em thì thấy tiếc là trong tối vui hôm nay, còn một nhân vật đáng được nhận lời chúc của hai anh nữa, mà tiếc là bạn ấy không đến được...

Tôi nhìn và chờ anh Hoàng tiếp lời:

– Anh có biết, đó là cô bạn trong nhóm của hai em, đúng không. Cô ấy tên là... Anh cố tình không nói hay không biết? Và Thảo Miên đã làm nốt việc đó:

– Là Thanh Thu, hai anh ạ. Tối nay, bạn ấy có buổi gặp mặt cùng gia đình ạ.

Tôi biết là lại đến lượt anh Hoàng:

– Nhân tiện nói về gia đình, – anh đưa mắt cho tôi, tôi cũng dùng ánh mắt để thể hiện một biểu lộ nào đó ra về hiểu ý anh, – chủ nhật này gia đình hai chúng tôi sẽ cùng chung tổ chức buổi gặp mặt bạn bè chung của hai bố mẹ tại nhà tôi. – Anh quay sang anh Quang và Thảo Miên, – anh thay mặt Tùng Chi mời hai bạn đến nhà dự cuộc vui nhé.

Anh Quang và Thảo Miên vui vẻ nhận lời, tôi biết cả hai người từng qua tôi và anh Hoàng, không chỉ một lần, đã biết về mối quan hệ thân tình đặc biệt của gia đình hai chúng tôi, như những người thân thiết hiểu nhau vậy.

Rồi chúng tôi lại ngồi xuống, cứ như câu chuyện của buổi tiệc trà bây giờ mới bắt đầu vậy. Lần này thì tôi nhất định dành quyền chủ động về mình chứ. Tôi nghĩ vậy rồi ra về tự nhiên đứng lên vòng ra sau Thảo Miên, chuyển chỗ ngồi sang trước anh Hoàng, trong khi nói lời xin lỗi:

– Em xin lỗi anh Quang, xin lỗi bạn Miên nhé... – tôi hướng về anh Hoàng, như để chúng tỏ mình có lý do gì đó hợp lý cho hành động lúc đó. Vừa lúc Thảo Miên vui vẻ dịch ra, tôi ngồi xuống trước mặt anh, tiếp tục câu nói – Mẹ đã nói qua cho em về kế hoạch chủ nhật này. Vậy bên nhà mình đã chuẩn bị đến đâu rồi ạ?

Khi anh Hoàng chuẩn bị trả lời tôi thì trật tự mới cũng vừa xác lập. Tôi như chỉ nghe anh một bên tai: “Sẽ như một bữa gặp mặt giữa những bạn bè hai nhà mà chúng ta thỉnh thoảng vẫn tổ chức thôi em...” Trong khi lại tò mò dỏng bên tai kia lên, để nghe xem hai kẻ kia sẽ... “khai mở” phút ban đầu của câu chuyện ra sao...

Tiếng Thảo Miên, về thăm dò:

– Em chào anh... – một chút ngập ngừng, chắc là có một cái đưa mắt sang tôi, – Hai chúng em vừa quen nhau hôm khai giảng lớp báo chí, nhưng thực ra đã biết nhau trước đó rồi, lại hợp nhau nên thân nhau ngay...

Anh chàng Quang:

– Cảm ơn em đã giới thiệu... Anh cũng vừa nghe anh Hoàng giới thiệu đôi chút về hai em, lúc trên đường đến đây, – chắc là có một nụ cười cho câu tiếp sau, – và cũng đã đoán thêm ra đôi chút khi... ngắm hai người vui vẻ từ ngoài bước vào... – một chút ngập ngừng? – hai em trông thật hợp nhau, nói thế nào nhỉ... như một đôi bạn tâm đầu vậy.

Thảo Miên, một chút cười:

– Ý anh là, tâm đầu ý hợp ạ?

Tiếng anh chàng kia, cũng một chút cười trong đó:

– Quả vậy, em đã đoán đúng ý anh rồi... Có điều, anh còn muốn nói nhiều hơn thế nữa cơ đấy.

Tôi tưởng tượng ra Thảo Miên: Nó sẽ nghĩ thôi này, thêm một chút cười, như tỏ vẻ hiểu câu nói của anh chàng kia, mà không nói gì. Và hẳn là nó sẽ nghĩ như tôi vào giây phút đó: “Chà, cái anh này, cũng chẳng phải tay vừa đâu nhỉ...”

Một phút lặng yên từ bên cạnh. Trong khi đó thì tôi và anh Hoàng vẫn đang chuyện trò như không có những điều tôi đang kể ra kia. Hay chính xác hơn là không phải tôi đang vừa lắng nghe không sót một tình tiết, kể cả nghe thấy và không nghe thấy từ câu chuyện của hai người bên cạnh. Lại cùng lúc chuyện trò với một người khác, về những nội dung khác, mà người cùng đối thoại không hề phát hiện thấy có một sự lỗi nhịp nào?

Bạn đừng nói là chính mình không từng có cảm giác như thế, vào một dịp nào đó, trong những trạng huống nào đó, của những cuộc tiếp xúc nào đó đấy nhé. Sở dĩ tôi nói thêm vậy vì chẳng qua bạn không thích, hay không có thói quen nắm bắt những diễn biến “siêu vi tế” nào đó trong những cảm thức của chính mình. Nhưng như thế, không có nghĩa là bạn không nhận ra nó khi có ai đó, trong trường hợp này là tôi, đã chỉ ra những điều trên.

Và thêm nữa, với “hàng núi” thông tin trên mạng, chỉ cần có chút kiến thức cơ bản mà bất cứ một sinh viên nào chịu học cho cẩn thận những môn học được trang bị ở những năm đầu đại học, mà không cần phân biệt ngành nghề, nếu muốn, đều có thể trả lời, theo những mức độ nào đó về trạng thức tâm lý mà ta vừa nhận ra kia?...

Anh Hoàng hỏi tôi về Thanh Thu, khéo như một nhà ngoại giao:

– Tiếc là cô bạn em, là Thanh Thu, như em nhắc ban nãy, anh không nhớ nhằm chứ, đã không có mặt hôm nay. Đó là một cô gái... xinh đẹp, phải không? Anh chờ tôi phản ứng. Anh tỏ ra biết cách khi cần phải khen một cô gái khác trước mặt một cô gái đấy chứ. Tôi nghĩ vậy, rồi gật đầu, tỏ ý tán thành. Chỉ để chờ anh nói tiếp...

Anh nhìn tôi với một chút tinh nghịch, rồi tiếp, vẻ như thăm dò:

– Thì ra, em đã khéo chọn cho mình thành một nhóm bạn, thật... đáng nể, nhỉ?

Tôi ngạc nhiên, vì một cảm giác phức tạp. Có lẽ là tại tôi hay suy nghĩ rất nhanh và phức tạp mọi chuyện lên thế chẳng? Dù sao mặc lòng, tôi cũng vừa xuất hiện những ý nghĩ phức tạp sau đây: “Rõ ràng là môi trường, hay ít ra là môi trường, hẳn vậy, đã biến anh thành một con người khác đấy chứ. Đây không phải là anh Hoàng mà tôi vẫn trò chuyện cùng, những khi vẫn thường gặp nhau, ở nhà anh hoặc nhà tôi. Bên cạnh bố mẹ anh và bố mẹ tôi, như một nếp quen đến thành bình thường rồi, mà hai nhà đã tạo lập ra trong nhiều năm tháng. Ở đây là một anh Hoàng tinh tế, lịch lãm và thông minh. Chẳng phải là anh khen Thanh Thu, bạn tôi, nhưng thực ra là anh đã muốn nhắm đến tôi đấy ư. “Một nhóm bạn thật đáng nể!”...

Bạn cũng ở trong nhóm đó, mà người khen thì như không cố tỏ ra thế. Còn câu nào khen bạn khéo hơn, mà không khiến cho bạn thấy lố quá? Dù cho bạn vốn là một kẻ khư khư giữ cái cách khiêm tốn thái quá đi nữa, thì bạn cũng thấy hài lòng và chấp nhận được lời khen đó chứ? Còn nữa, chẳng phải là anh chàng bên cạnh cũng đặt cô bạn Thảo Miên của tôi vào một tình thế tương tự ư? Chấp nhận lời khen mà vẫn để cho anh chàng kia hiểu là anh đang tỏ ra... “tinh ranh” quá đấy, theo một kiểu cách để chấp nhận nhất cho cả hai

người, sẽ là cách xử sự thông minh nhất trong trường hợp đó. Và nếu tôi nghĩ không làm thì Thảo Miên đã làm được, còn tôi?

Nghĩ thì dài dòng vậy, nhưng tôi đã phản xạ ra câu trả lời anh Hoàng thế này:

– Rồi anh còn bất ngờ vì em nữa đấy, anh Hoàng ạ, như em đang... bất ngờ vì anh đây...,
– tôi chờ một phút cho anh hiểu ra một điều gì đó, rồi chuyển sang tình huống thực tại, buộc anh phải chú ý ngay, – Anh không biết là vì sao em đã chọn cô bạn này chứ... – Tôi lại dỏng tai kia lên nghe “bên kia”, họ đang sôi nổi ở một đề tài khác hẳn: học như thế nào ở năm thứ nhất đại học, khi Thảo Miên đang kêu lên vì khối lượng tiếp thu trong một buổi học quá lớn, lại có nhiều môn rất lạ... Tôi yên tâm. Họ không chú ý gì về câu chuyện chúng tôi đang nói, có liên quan đến Thảo Miên đâu. Liên tiếp tục, với một chút tinh quái:

– Em còn biết tổng là anh đang hài lòng về kẻ có mặt hôm nay nữa, chứ không phải buồn vì cô bạn “chẳng may” vắng mặt hôm nay đâu nhé... Dù em không nghi ngờ gì về lời khen của anh dành cho Thanh Thu. Anh nhớ đúng rồi, bạn ấy tên là Thanh Thu đấy ạ. Anh, chỉ một chút bất ngờ, như biết là tôi vẫn thế, rồi vui vẻ nâng ly vang lên. Vừa lúc tôi hiểu ý anh, cũng nâng ly của mình lên. Keng... Tiếng động như làm hai kẻ bên kia giật mình? Họ như chột... tỉnh, liền cùng lúc nâng ly của mình lên cao. Chúng tôi lại vui vẻ leng keng ăn uống một lúc, rồi tiếp tục câu chuyện của mình.

Anh Hoàng:

– Anh không bất ngờ vì điều em nói mà. Chỉ không hiểu... – một chút ngập ngừng, tôi hiểu là anh đã công nhận điều tôi nói, khi tiếp – anh chưa hề nói với em cảm nghĩ của mình về cô bạn nào của em mà?

Tôi như đã “nắm” được anh, kể từ lúc bước chân vào quán café dễ chịu này. Có lẽ vì tôi đã lại nắm được thể chủ động quen thuộc như những lần nói chuyện với anh chẳng? Điều này thật ra chẳng tốt lắm, vì như thế là đã tự tạo ra cho mình một thói quen, chả giúp gì cho mình trong giao tiếp cả. Để rồi tôi sẽ tìm cách khắc phục nhược điểm này của mình sớm hơn mới được. Tôi thầm nghĩ vậy rồi quyết định khắc phục cách nói chuyện với anh ngay từ giờ, nghĩa là trả lời anh một cách... tình thực nhất, không có ý trêu chọc anh nữa:

– Chỉ là em chọn bạn cho anh theo cảm tính của mình thôi... – tôi bỗng giật mình, thôi chết, lại cảm tính. Tại sao mình hay “lôi” cảm tính vào mọi chuyện vậy chứ? Nhưng, chẳng phải là đã đúng như vậy sao? – Không ngờ lại trùng hợp với ý định của anh đây chứ? – Tôi cố tình gán cho anh như vậy, mặc dù lẽ ra là hỏi xem anh có nghĩ thế không. Nhưng, có sao đâu, vì nếu không phải vậy, anh sẽ trả lời ngay mà. Nhưng rồi tôi cũng cười, hỏi thêm, – anh có hài lòng không?

Anh vui vẻ và thành thực:

– Còn hơn cả hài lòng, em ạ. Cảm ơn em nhé. Từ trước tới nay, anh luôn đánh giá đúng về em mà. Anh nghĩ là anh và bạn em đây, – anh đánh mắt nhẹ sang Thảo Miên, lúc này vẫn đang chăm chú nói chuyện với anh chàng kia, – có vẻ hiểu nhau được, về những lĩnh

vực mà cả hai cùng quan tâm trong khi trò chuyện... – Anh chăm chú nhìn tôi, rồi cười với một chút ranh mãnh- Anh còn nhớ là em sẽ có cái test gì đó và hứa sẽ quyết định giúp anh tận tình hơn đây nhé...

Tôi cười hài lòng. Anh quả biết cách nhắc đúng lúc. Tôi cũng thành thật:

– Em đã kịp test rồi, và xin hứa sẽ đứng về phía anh đây ạ. Và chẳng, – tôi chăm chú nhìn anh, như để đọc một điều gì đó, – hình như không cần em “ra tay”, thì anh cũng tỏ ra có đủ năng lực để hoàn thành tâm nguyện của mình đây chứ ạ?

Anh có vẻ hài lòng khi nghe tôi nói vậy, nhưng rồi nhanh chóng gạt đi:

– Là em nói đây nhé... – anh cười cười và nhấn mạnh, như để cho tôi chú ý, – Anh sẽ hồng hân, nếu không có em trợ giúp cho đầu đấy cô em gái của anh ạ.

Rồi, chưa để cho tôi kịp phản ứng gì, anh đã tiếp ngay, như chợt nghĩ ra điều gì đó. Hay có thể là anh cố tỏ ra cho tôi thấy như một sự tình cờ vậy, khi làm một cử chỉ như lắc nhẹ đầu sang anh Quang, hỏi:

– Nói chuyện với anh ta được không?

Tôi hiểu ý, tìm câu trả lời cho chính xác với cảm giác ban đầu của mình, sau khi biết chắc hai kẻ kia vẫn đang say sưa:

– Cũng được, em thấy hài lòng... – vẻ cười cười, cho hợp cảnh, tôi thêm, – Ít ra là ở lần này và với từng đó thời gian anh ạ. Tuy nhiên, – tôi lắng nghe hai kẻ bên cạnh một chút, rồi như để không khí câu chuyện vui lên, tôi nửa đùa với anh, – với cung cách kia thì anh ta cũng như anh, biết cách cuốn hút “tụi mới lớn” như bọn em lắm đấy nhé...

Anh, rồi tôi, bỗng thấy muốn cười to lên một chút, bèn cùng nhau nâng cao ly lên. Y như rằng, hai kẻ bên cạnh cũng bất giác nâng ly. Chúng tôi nhìn nhau như muốn tìm thấy ở người đối diện sự vui vẻ thực sự mà cuộc vui mang lại, rồi chúc nhau một cách chân thành, nồng nhiệt...

Đêm đã dần về khuya. Tôi và Thảo Miên tỏ ý đã muộn. Chúng tôi cùng đứng dậy rời quán vào lúc đã hơn 10 giờ một chút, với tâm trạng hết sức vui vẻ. Mặt nước hồ Tây về đêm sáng rực lên, lấp lánh dưới ánh trăng sông. Một vầng trăng hiếm hoi trong không gian thành phố, lơ lửng cao tít trên không trung. Khách hàng trong khu vườn vẫn từng nhóm rì rầm trò chuyện, như không hề biết đến có một vầng trăng nên thơ như thế, hiện hữu như thế, ngay bên cạnh mình.

Cho dù thực ra, vầng trăng kia, đang ở một nơi nào đó, không gần ta một chút nào, trong mênh mông ngàn trùng xa cách...

(Kỳ V)

8. Thơ thiền.

“Chớ bảo Xuân tàn hoa rụng hết/Đêm qua- sân trước- một nhành Mai”
 (“Cáo tật thị chúng”-Thiền sư Mãn Giác)

Lớp báo chí của tôi có 52 sinh viên khi học chung. Lớp có đến hơn hai phần ba là nữ sinh. Qua đó cho rằng con gái có vẻ thích hợp với nghề văn chương nghệ thuật chăng? Có lẽ cũng không hẳn, vì sau này, tài năng về lĩnh vực này có vì thế mà nhiều con gái đâu? Có khá nhiều nam tử... Việt (không phải nam tử Hán?) trong tốp đứng đầu ngành truyền thông báo chí mà. Nhận xét này không cần chứng minh, chỉ theo dõi lờ mờ trên truyền hình hay ở các báo, đài thì thấy có vẻ như vậy?

Nhưng điều này thì thấy rõ: lớp học không chuyên cần lắm đâu, thường vắng mặt non nửa, vì lý do nào đó không biết, trong đó đa phần là sinh viên nam. Cũng có những hôm, lớp học khá đông đủ, thường rơi vào những môn học có thầy cô giáo nào dạy rất cuốn hút. Thuộc loại như vậy, tôi đã từng kể về môn văn học Trung Quốc của thầy La Quán Trung. Còn có môn Lý luận văn học của một cô giáo, Tiến sĩ ngữ văn, là cô Mai Ly. Chắc các bạn sẽ nghĩ đến một cô giáo mảnh mai, xinh đẹp theo cái tên kia? Thực ra, lại không hẳn vậy, hay có thể nói là khác hẳn vậy, như tôi sẽ tả về cô sau đây...

Như lũ học trò tinh nghịch chúng tôi hay đặt biệt danh cho thầy cô hồi PTTH, lên đại học, chúng tôi cũng không bỏ được thói quen ấy. Thầy Lê Quán Trung, dạy Văn học Trung Quốc rất... nể, được thay bằng tên tựa tựa, là tác giả của một trong bốn “Tứ đại danh tác”: La Quán Trung. Cô giáo dạy Lý luận văn học cũng được chúng tôi yêu mến đặt cho biệt danh cô “Công Án”. Đó là những cái tên gắn liền với những đặc điểm nào đó

của môn học, hay thói quen ấn tượng nào đó của thầy cô dạy môn đó. Nói ra thật chẳng có lý lẽ gì, nhưng nhìn chung thì chỉ những thầy cô mà chúng tôi yêu mến đặc biệt mới có những biệt danh như vậy?

Cô Mai Ly, hay như tôi nói trên, cô Công Ân, là một nhà giáo đúng như kiểu tôi nghĩ: không theo một mẫu công chức nào. Ở đây ta hiểu là mẫu nhà giáo thì phải đạo mạo, mô phạm, đứng trên bục giảng nhìn xuống sinh viên ấy. Cô có vẻ ngoài rất... bụi, như cách nói của thanh niên hiện nay về kiểu đầu tóc, ăn mặc: trạc hơn bốn mươi tuổi nhưng cô trông trẻ hơn thế qua kiểu đầu tằm, như của một võ sĩ Zu-đô. Quần bò, áo bò kiểu blu-zông, khi nóng thì xắn tay áo lên quá khuỷu. Chân luôn dận đôi dày thể thao thấp đế rất xịn, mặc dù cô không cao để phải đi dày đế thấp như thế, nếu không nói là hơi lùn... Khi lạnh thì thêm cái áo len cổ lọ to sụ, khiến cho cái đầu tằm của cô như luôn ngo ngoáy một cách sinh động ở phía trên của cuộn chăn len dựng đứng vậy.

Khuôn mặt cô không xinh đẹp nhưng rất dễ mến, đặc biệt khi ta nói chuyện với cô hay khi đang cô giảng bài. Cái cảm giác luôn thường trực trong ta khi nói chuyện với cô là vẻ chăm chú theo dõi câu chuyện và đặc biệt là cô như luôn bật ra những câu ngạc nhiên đầy phấn hứng, về những gì ta kể, kiểu như: “Ô, thế à? Hay nhỉ!”... Điều đó khiến cho ta cũng thấy hào hứng và thú vị. Giọng của cô Công Ân không trong trẻo như cái nghề cần phải thế, mà khàn khàn không giống giọng một phụ nữ, lại như luôn phải cố gắng trong khi giảng bài nên có cảm giác như cô sắp phải cho nghỉ giải lao vậy. Nhưng tất nhiên là không phải thế, vì trong suốt thời gian học môn của cô, chúng tôi chẳng bao giờ được nghỉ sớm trước giờ. Chưa kể nhiều khi còn quên cả giải lao giữa các tiết học và không ít lần tan học muộn giờ!

Nói đến muộn giờ, lại để có một so sánh thú vị về vẻ ngoài của cô Công Ân, tôi dành một phút để kể lại câu chuyện này. Cô có một cô con gái rất xinh, như thiên thần, tên Trà My, chừng 4-5 tuổi. (Cô giáo lấy chồng muộn, mãi đâu ba mấy mới có cô con gái này. Chồng cô là một doanh nhân, hơn cô 5 tuổi, là... học trò một lớp bằng hai của cô. Có lần, cô đùa đùa bảo, vì yêu tở mà ông ấy bỏ tiền học một cái bằng Báo chí, nhưng chẳng để làm gì. Các bạn bảo còn mơ gì hơn, mà chả lấy ông ý? Ước gì tôi có dịp kể về chuyện tình của cô nhỉ. Một câu chuyện tình hay ghê lắm, do cô kể cho chúng tôi nghe.

Cô kể chuyện rất hay, rất cuốn hút, như giảng bài vậy, lại rất thoải mái khi trò chuyện với cánh sinh viên, không ra dáng quan cách kiểu một Tiến sĩ tẹo nào, nên chúng tôi rất quý cô. Cô gửi bé Trà My ở một nhà trẻ gần trường. Khi nhà trẻ tan học thì chúng tôi còn học ca chiều thêm hơn một tiếng nữa, mới tan. Trong lúc cô giảng bài cho chúng tôi thì cô trực phòng, áng chừng ngoài 50 tuổi, trông rất trung hậu và vui tính, đi đón và trông bé Trà My hộ cô. Một lần, chúng tôi đang chăm chú nghe cô giảng, dù đã hết giờ khá lâu rồi, thì bỗng nghe ngoài hành lang, ngay chéch cửa lớp học có tiếng hét của cô trực phòng:

– Trà My... Ở kìa, đừng có ngồi mà “tè” ra đó chứ con...

Chúng tôi như chợt tỉnh, quay ngang ra cửa. Cô bé Trà Mi trong chiếc váy bông rất điệu, áo ngắn tay trắng viền cổ màu cánh sen, đầu búi hai bím xinh xinh, thắt nơ nhỏ nhỏ màu xanh lá cây, đang lom khom rón rén lần theo quả bóng ten-nít từ từ lăn vào lớp học. Nó như không muốn kinh động đến cả lớp và mẹ đang thao thao trên bục giảng, nên nín thở chăm chú nhích từng bước nhỏ, trông xa như đang ngồi yên. Có lẽ do chạy nhảy nhiều, đã có đôi giọt mồ hôi tinh khôi như sương sớm, tẩm tẩm trên hai cánh mũi xinh xắn của nó. Giật mình khi nghe tiếng hét, nhưng nó nhanh chóng hiểu ra, quay khuôn mặt thiên thần lại, nhìn về hướng cô trực phòng, đưa ngón tay trở bé xíu lên môi, ra ý giữ trật tự. Vừa lúc, cô Công Ân cũng quay lại nhìn bé.

Trà Mi không hề biết cả lớp và mẹ đang ngó nó, cứ tập trung chú ý, rón rén lần theo quả bóng, lúc này đang được một sinh viên ngồi ngoài cửa kín đáo chặn lại. Bé sung sướng thấy rõ, nhanh nhẹn nhặt quả bóng rồi ù té, chạy bay ra ngoài trong tiếng cười phấn khích của cô trò chúng tôi. Lúc sinh viên lục tục ra hành lang, cô trực phòng vừa liếc vào phòng, về hướng cô giáo, vừa khẽ lè lưỡi, ra hiệu: “Khiếp, cứ tưởng lớp học tan lâu rồi. Cô xin lỗi các cháu nhé”...

Thế đấy, cũng khó tưởng tượng ra một cô giáo có vẻ ngoài như tôi mô tả, lại sinh ra được một cô con gái xinh xắn, dễ thương đến vậy. Khi ai khen bé, cô hay nhân tiện mà đùa: “Là tôi xin được bé trong nhà hộ sinh đó. Khô, chả ai bảo nó là con tôi. May mà tôi không phải là... bố nó”. Rồi cô cười rất thoải mái và không giấu diếm niềm hạnh phúc lớn lao trong tiếng cười đó...

Mỗi lần giảng bài, cô đi lại nhanh nhẹn trên bục giảng, tay luôn trắng xóa vì phấn. Sau này có bảng phoóc, bút dạ thì đỡ bẩn tay hơn. Nhưng có vẻ cô không thích bút dạ lắm, vì cô luôn viết phấn nét đậm, chữ to cộ trên bảng, và viết rất ít chữ. Chỉ nhằm nhằm tô đậm những chữ cần thiết đã viết, khoanh khoanh nó nhiều lần trong khi giảng, như muốn cho người nghe thấy rằng, trong những chữ đó có rất nhiều điều mà cô khai thác ra. Và, do một thứ ma thuật nào đó do cô tạo ra, mà cô không hề tỏ ra điều đó, chúng tôi cứ như bị thôi miên. Luôn nhìn chăm chăm vào mấy cái chữ bị tô đi tô lại cho đến khi chả đọc ra chữ gì, chỉ thấy trắng xóa và rối rắm trên bảng, trong khi hai tai thì dỏng lên nghe như hút lấy từng lời cô giảng.

Một lần nhân giảng về thơ văn thời Lý-Trần, cô đọc cho chúng tôi nghe một bài thơ Thiên, hay chính xác hơn là thơ do một Đại sư có pháp danh Thụy hiệu (do vua ban sau khi mất) là Mãn Giác làm ra. Ông kết già thị tịch (mất) năm 1096, khi chỉ mới 45 tuổi. Cô đọc lên, cả câu thơ nghĩa Hán ngữ, lại cả bản dịch thơ, rồi như thấy đọc lên chưa đủ sao đó, cô chép nó lên bảng, cả nguyên văn chữ Hán, cả bản dịch nghĩa Hán và bản dịch thơ của Hòa thượng Thích Thanh Từ. Bài thơ như sau:

春去百花落
 春到百花開
 事過眼前過
 老從頭上來
 莫謂春殘花落盡
 庭前昨夜一枝梅

Dịch:

*Xuân khứ bách hoa lạc
 Xuân đáo bách hoa khai
 Sự trục nhãn tiền quá
 Lão tòng đầu thượng lai
 Mạt vị xuân tàn hoa lạc tận
 Đình tiền tạc dạ nhất chi mai.*

Thích Thanh Từ dịch thơ:

*Xuân đi trăm hoa rụng
 Xuân đến trăm hoa cười
 Trước mắt việc đi mãi
 Trên đầu, già đến rồi
 Chớ bảo xuân tàn hoa rụng hết
 Đêm qua – sân trước – một cành mai.*

Viết xong, cô tung viên phấn theo một đường vòng cung cho rơi đúng vào... ly nước lọc, để trên bàn giáo viên mà cô vừa uống xong? Chúng tôi không ai có phản ứng gì về điều kỳ quặc đó, vì đang dán hết mọi ánh mắt vào vẻ mặt cô. Mà vẻ mặt cô thì không có dấu hiệu gì liên quan đến hành động của mình, cô đang phiêu diêu đầu đó, như bị cảm xúc mạnh về bài thơ chi phối, đang chờ thoát ra thành lời. Y như rằng, cô lên tiếng, vẫn bằng cái giọng khàn khàn như thế, nhưng bắt đầu tỏa ra ma thuật:

– Bài thơ này vốn không có gì đặc sắc lắm, nếu nó không do một nhà sư nổi tiếng thời Lý, vốn là một nho sĩ sớm tài danh, có cái tên hiệu do vua Lý Nhân Tông ban cho là Hoài Tín. Sau này, khi xuất gia, – là bạn học của thiền sư Quảng Trí, – ông là bậc lãnh tụ pháp môn một thời, được cả vua Lý Nhân Tông và Hoàng hậu kính nể, dựng chùa Giáo Nguyên, mời về trụ trì...

Cô bước những bước dài lại gần bâng, như nhà ảo thuật, trong tay đã có một mẩu phấn nào đó rồi. Cô thông thả khoanh một vòng lớn lên bài thơ chữ Hán:

– Vốn là nhà nho, thích làm thơ chữ Hán, lại thông kinh kệ, phát tiết tinh anh về Thiền học. Bài thơ này được coi là một tác phẩm thi kệ nổi tiếng thời kỳ văn học Lý-Trần. Mặc

dù, nghĩa của nó dịch từ tên bài kinh “Cáo tật thị chúng”, chỉ nôm na là “Có bệnh, bảo mọi người”. Nhưng lạ thay, bài thơ đọc lên, lại nghe như một “tuyên ngôn triết học”, ẩn ngữ dưới dạng một tác phẩm văn chương!

Cô như thức tỉnh chúng tôi:

– Các bạn nghe này. Giản dị, dưới một giác độ nào đó là thô thiển. Nhưng lạ thay, giản dị, lại là bản chất của siêu thực, là thăng hoa của tài năng. Trong Kinh Dịch: sự biến hóa của 64 quẻ thể hiện nguyên lý của vũ trụ là Giản dị, Biến dịch và Bất dịch. Thì Giản dị, như thực chất của mọi thực thể vốn đơn giản là chính nó vậy! Hãy đọc hai câu đầu của bài thơ:

Xuân khứ bách hoa lạc

Xuân đáo bách hoa khai.

Đó há chẳng phải là sự giản dị ư? Xuân đi thì hoa rụng/Xuân đến thì hoa nở! Có gì đâu, ai mà chẳng thấy thế chứ? – Cô bỗng nhìn chúng tôi chăm chú, như hơi cười:

– Các bạn có biết ai có thể giản dị hơn không, theo nghĩa ngắn gọn hơn, đến tận cùng, khi miêu tả ý?

Cô suy nghĩ một giây, như tìm cách cho chúng tôi liên tưởng:

– Như tôi đang giảng một bài thuộc về văn thơ Lý-Trần cho các bạn đây. Có ai nghĩ có thể giảng ngắn gọn hơn không. Hay sát nghĩa hơn: dạy một cách giản dị hơn, – là tôi lấy từ ta đang bàn về nó đấy, - không?

Cô nương mày một cách sinh động, như ra ý hỏi, như khuyến khích chúng tôi tham gia vô tiết học, như muốn đánh tan cái không khí mà chắc cô cho đang đọng lại trong phòng, cho nó sôi động lên.

Tôi chợt nhớ ra một câu của Lão Tử, liên quan đến gợi ý của cô, về dạy học, bèn xin thưa. Cả lớp quay đầu lại phía tôi một cách tò mò, chăm chú, đều như một động tác múa nào đó được chỉ huy cẩn thận. Cô tỏ vẻ rất thú vị, vì đã đạt được điều mình muốn, là khuấy động không khí do trạng thái một chiều của việc dạy và học mang lại, liền đến sát bàn tôi, chạm hẳn tay lên người tôi, vui vẻ:

– Em, Tùng Chi!

Cả lớp hơi ồn ào một chút. Thảo Miên và Thanh Thu ngồi hai bên thích thú như chính mình được cả lớp chú ý, được tham gia vào tiết học. Tôi tự tin đứng lên, mặc dù không chắc là sẽ trả lời đúng:

– Em thưa cô, có phải là quan điểm của Lão Tử về dạy học không ạ?

Cô Công Án ngạc nhiên, nghiêng hẳn đầu sang, cao giọng khích lệ tôi.

– Chính nó! Là...?

Tôi vui mừng:

– Thưa cô, là “Bất ngôn chi giáo” ạ!

Cả lớp ồ lên, rì rào nhắc lại, vẻ thừa nhận.

Cô giáo vừa reo lên, vừa bước nhanh về phía bảng, bước lên bục giảng rồi đột ngột xoay

người, quay ngoắt lại, nhìn chúng tôi chăm chăm:

– Phải rồi: Lão Tử đã giản dị đến cùng cực là... “không nói nữa”, hay chính xác là “Dạy bằng sự im lặng”! Nhưng, – cô cười, kêu lên phấn khích, – trời đất ơi. Các bạn đừng bảo tôi hãy dạy bài “Cáo tật thị chúng” này bằng cách... im lặng nhé!

Chúng tôi rộ lên cười, hiểu câu đùa của cô theo một ý nghĩa nào đó.

Cô bỗng giơ hai tay lên, giang rộng ra, xòe bàn tay về hướng chúng tôi, làm động tác đẩy đẩy như gây chú ý, như nhắc chúng tôi lắng lại, để nghe cô:

– Đó chính là triết lý của Thiền học đấy, các bạn ạ: “Không” không phải là “không”, mà trong “có” có cái gọi là “không”. “Có” không phải là “có”, mà trong “không” có cái gọi là “có”. Với khái niệm “Sắc” và “Không”, ta cũng hiểu như thế được, nhé. Ngừng một lát, cô lại chỉ tay vào tôi:

– Em! – cô gật đầu khi tôi nhìn lại cô ra ý hỏi, – Là em, phải rồi đó Tùng Chi! Em hiểu được câu của Lão Tử theo nghĩa đó không? Có thể diễn giải nó ra sao nhỉ?

Tôi, một chút lúng túng... Cô hiểu thật nhanh cái đám rối “không không” và “có có” của cô Công Án, rồi quyết định trả lời theo ý mình. Mặc dù vậy, vẫn có cảm giác như bơi trong sương mù:

– Thưa cô, có thể hiểu là: Nói một nửa, rồi im lặng. Phần còn lại, để cho người nghe tự khám phá ra ạ. – Trong khi chờ phản ứng của cô, tôi thêm – Là dạy kiểu gợi ý, không nói ý mình ra, để phát huy ý nghĩa của bài học từ nhiều người ạ...

Cô giáo bỗng bất giác vỗ tay, khiến cho cả lớp ồn lên một phút, về phân vân. Còn tôi thì vẫn chưa kịp phản ứng gì, cứ đứng ngây ra, khiến cô phải vui vẻ vẫy vẫy tay một cách thân ái, nhắc:

– Em ngồi xuống đi. Nào nào... Phải rồi đấy, các bạn ạ. Là bạn Tùng Chi đã hiểu đúng câu của Lão tử đấy. Ta nói ra hết, là áp đặt cho nhiều người ý của riêng ta. Mà quên mất, ý nghĩa của một vấn đề vốn không đơn trị như thế. Nó đa trị, theo quan niệm của nhiều người. Cô cười:

– Các bạn sẽ hỏi, tôi có làm vậy không? Xin thưa là có đấy, nhưng là tôi còn phải nói phần của tôi trên lớp, chỉ tranh thủ thêm ý hiểu của các bạn thôi. – Cô cười, – Tiếc là chưa có một quy trình nào cho kiểu dạy của Lão Tử cả. Rồi sau này, các bạn phải làm cho được việc đó đấy...

Chúng tôi có vẻ hiểu được đôi chút điều cô nói. Đó chẳng phải là kiểu học theo nhóm, thảo luận về môn học dưới sự hướng dẫn của thầy cô sao?

Một chút lắng đi, như đợi cho chúng tôi lại chú ý đến bài giảng, rồi tiến về phía bảng, dùng phấn gạch nhiều nét dưới hai câu thơ trên, như cho chúng tôi chú ý vào, cô tiếp: Hai câu này là sự thật hiển nhiên, như Thiền sư chỉ muốn nhắc thôi, cũng như Bác Hồ, trong “Nhật ký trong tù” có viết:

*“Sự việc vẫn xoay đà định sẵn
Hết mưa là nắng hừng lên thôi.”*

Vì thế mới có hai câu sau, – cô lại gạch nhiều nét phần dưới hai câu tiếp trong bài kinh và đọc:

*Trước mắt việc đi mãi
Trên đầu, già đến rồi.*

Giản dị đến thế thì thôi: Thời gian trôi đi, đếm qua mùa: Xuân đi, Xuân đến. Không cần kể lễ thêm nữa, kiêu như Xuân qua, Hạ tới, Thu về, Đông sang, vân vân... để cũng chỉ thời gian trôi đi thôi mà. Lại đếm qua công việc: Việc này, việc kia ta đã làm rồi, cũng là chỉ thời đã gian trôi đi, nhưng đã có sự nhắc nhở ta rồi... Chỉ bắt đầu có sự suy ngẫm sâu xa ở câu tiếp: “*Trên đầu, già đến rồi!*” . – Cô cao giọng, – Là đã kêu lên rồi đấy. Các bạn có thấy thế không? Có một sự liên tưởng thú vị ở đây chăng: Xuân Diệu, khi nhắc các bạn, là thanh niên ý, hãy yêu nhau đi, thời gian không chờ ta nữa:

*“Mau lên chứ, vội vàng lên với chứ
Em, oi em, tình non đã già rồi!”*

Cô nghiêng đầu ngó chúng tôi trân trân, như có ý hỏi: “Phải vậy không?” mà không ra ý chờ chúng tôi trả lời. Rồi, cô làm một động tác mà chúng tôi sùng sốt: dùng phần gạch chéo lên bốn câu thơ vừa đọc:

*Xuân đi trăm hoa rụng
Xuân đến trăm hoa cười
Trước mắt việc đi mãi
Trên đầu, già đến rồi.*

Đợi một lúc cho chúng tôi chú ý. Cô thu hết tinh lực như chỉ để chúng tôi lắng nghe điều cô sắp nói ra:

– Nếu chỉ hiểu vậy, và nếu bài thơ chỉ có vậy, thì chẳng có gì đặc sắc trong bài thơ này. Nó chẳng hơn được một bài thơ tả tâm trạng tương tự của **Trần Tử Ngang**, là bài “*Đăng U Châu đài ca*”. (登幽州臺歌) –*Bài ca lên đài U Châu*– như sau. Cô nhanh tay viết lên một phía bảng vẫn chưa sẵn, như cố ý từ trước:

前不見古人
後不見來者
念天地之悠悠
獨愴然而涕下

Dịch:

*Tiền bất kiến cổ nhân
Hậu bất kiến lai giả*

*Niệm thiên địa chi du du
Độc thương nhiên nhi thế hạ*

Dịch thơ:

*Người trước chẳng thấy đâu
Người sau càng mờ昧
Ngắm trời đất vô cùng
Riêng lòng đau lệ chảy*

Trần Tử Ngang cũng tả tâm trạng u hoài khi cô đơn trong cõi mang mang trời đất, cái cô đơn của kẻ như thấy mình bất lực trước vũ trụ, trước quy luật tự nhiên. Nhưng, – đến đây, cô lại sải những bước dài, tiến đến bên bảng đen, dùng phấn khoanh hai câu cuối bài “*Cáo tật thị chúng*” lại, – các bạn hãy chú ý hai câu cuối này, – rồi cô đọc nhấn từng từ Hán nghĩa:

*Mạc vị xuân tàn hoa lạc tận
Đình tiền tạc dạ nhất chi mai.*

Đoạn cô ngâm nga lời dịch:

*Chớ bảo xuân tàn hoa rụng hết
Đêm qua – sân trước – một nhành mai.*

Rồi bất ngờ, cô quay một vòng trên mũi dày chân trái một cách sành điệu, xoay ngang người. Đồng thời, lại tung viên phấn viết dở theo một hình vòng cung, vào cốc nước ban nãy một cách chính xác, khiến chúng tôi vô cùng thú vị khi theo dõi các động tác của cô... Nét mặt cô như đang phiêu diêu đâu đó theo tư tưởng của mình, khiến chúng tôi chả có bất cứ biểu hiện nào về những động tác kỳ quặc kia...

Tôi bỗng có ý nghĩ thế này. Nếu vào lúc đó có ai hỏi cô: “Sao cô lại ném phấn vô cốc nước đang uống dở?”. Thì cô sẽ giật mình và ngạc nhiên lắm ý. Cô sẽ ngơ ngác tự hỏi: “Là tôi sao? Nước nào? Phấn nào? Ai ném? Lúc nào vậy?”... Thế đấy! Đó nhất định là trạng thái tâm thần của cô lúc ấy!

Lại nghe tiếng cô cất lên, như từ một nơi xa lắc, mà lại nghe rõ từng từ một:
– Đây mới chính là “cái đỉnh” của bài thơ này. Nó góp phần làm cho cả bài thơ thăng hoa thành một thứ triết lý nhà Phật: Đó là nghịch lý mà chỉ khi ta bị “đốn ngộ”, – theo một cách nói nào đó liên quan đến Phật pháp, chỉ sự giác ngộ đặc biệt của trạng thái tâm thức con người, – mới hiểu được. Hai câu thơ mang đặc trưng của một “Công án” trong Thiền tông, là nghịch lý so với trật tự tự nhiên, mà rõ ràng là trước đó, Thiền sư đã dụng công nhắc tới: Ở trên là Xuân đi, hoa rụng. Ở đây là Xuân tàn, mà qua một đêm, lại xuất hiện một nhành mai ở sân trước!

Các bạn hãy chú ý cho tôi điều này, – cô làm động tác khoát tay chỉ để chúng tôi chú ý thêm, dù biết chúng tôi vẫn đang bị hút vào dòng tư tưởng của cô, – trong Kinh Dịch, có một biểu tượng rất hay, mà người ta còn gọi một cách hình tượng là “Cá bát quái”. Đó chính là vòng tròn bát quái gồm hai nửa đen và đỏ như hai con cá xếp ngược, cạnh nhau, có mắt cá hần hoi. Mà các bạn biết ý nghĩa của nó là gì không? “Trong đủ Âm (nửa đen) có mầm Dương (chấm đỏ, là con mắt của cá đen); trong đủ Dương (nửa đỏ) có mầm Âm (chấm đen, là con mắt của cá đỏ). Nghĩa của nó là: Trong Thái Âm (đủ Âm) đã có Thiếu Dương (mầm Dương); Trong Thái Dương (đủ Dương) đã có Thiếu Âm (mầm Âm)!

Hay có thể suy rộng triết lý Âm Dương kia ra là: Cùng Loạn tắc Yên; cùng Yên tắc Loạn! Trong tận cùng của thời loạn, đã có mầm yên; trong cùng tận thái bình, đã có mầm loạn. Áp vào hai câu trên, tức là trong cái suy tàn của mùa Xuân, thì hành mai là sự sống trỗi dậy theo triết lý ấy. Nhưng theo quy luật tự nhiên, từ bốn câu trước, đó lại là một nghịch lý, là một “Công án”! Một đoạn “kinh” kệ chỉ sự phi thực tế, phải có kinh nghiệm giác ngộ vượt ra ngoài tư duy thông thường, mà phải chính là người bị “đốn ngộ”, mới thực hiểu. Còn cả các bạn, cả tôi, chỉ nghe giảng ra thế thôi, hiểu mà thực ra là chưa “ngộ” được...

Cô làm một cử chỉ như bắt lặc, có thể hiểu là còn nhiều điều về bài thơ này, về Công án kia mà không thể một lúc mà nói ra hết được; hay cũng có thể hiểu là ta không thể ngộ được cái Công án kia, dù có thể giảng nó ra thế. Chỉ bản thân kẻ bị “đốn ngộ”, mới tự nhận thức ra Công án đó, lúc đó thì đã đắc đạo thành Phật rồi. Như Đại sư Mãn Giác, như Bồ Đề Lạt Ma... đã từng ngộ ra Công án mà đắc đạo vậy!...

Vậy là, thêm một lần, ở một môn học khác, trước kia là môn Văn học Trung Quốc, lần này, chúng tôi lại đồng loạt đứng dậy vỗ tay khi cô Công Án kết thúc bài giảng, trong một trạng thái hết sức phấn khích...

Vừa lúc, cô trực phòng lắc lắc chùm chìa khóa to sụ, cho kêu leng keng, vui vẻ hò hét cô bé Trà My rằng đã tan học, mau mau vào đón mẹ. Chúng tôi vui vẻ chào cô giáo rồi ùa cả ra hành lang, lục tục chen vai đi xuống cầu thang. Không quên cố vuốt má cô bé thiên thần, trong khi nó cứ cười ré lên như bị cù mỗi khi ai chạm được vào cái mặt xinh xinh đang cố giấu dưới hai cánh tay và luôn nép sát tường để tiến dần vào phòng đón mẹ...

9. Email của bố.

“Bố là chỗ dựa tinh thần cho ta” (“Mario Vargas Losa-Nhà văn Pêru)

Một buổi tối, hoàn thành bài vở xong thì đã khuya. Mẹ và cậu em trai tôi chùng đã đi ngủ, tôi tranh thủ check mail. Tôi không có nhiều email vì ít khi viết cho ai. Phải có việc gì cần lắm, mà tôi thì không nhớ đã từng viết email cho ai chưa, chỉ check theo thói quen

và bỗng nhiên thấy thư của bố. Bố vẫn thường xuyên về vào cuối tuần và hai bố con tôi vẫn tranh thủ nói chuyện với nhau. Chủ yếu tôi kể chuyện về bạn bè trong nhóm, cũng hay kể về các tiết học mà chúng tôi thích.

Mặc dù có đăng rải rác những “bài thơ già”, – như mẹ tôi vẫn gọi loại thơ mà tôi vừa hay viết gần đây như thế, – nhưng chưa có dịp nào bố cho tôi biết cảm nhận của mình về chúng. Tiểu thuyết thì tôi đã bắt đầu đăng những kỳ đầu tiên trên trang web cá nhân và bố cũng đang đọc, nhưng chưa có ý kiến gì. Hôm kia là thứ 2, bố lên cơ quan và vừa buổi tối nay, mẹ thông báo sáng qua bố đi Liên Bang Nga hai tuần, cùng đoàn cán bộ của Bộ Giáo dục sang một số nước có quan hệ chuyên môn hẹp nào đó về khoa học kỹ thuật... Tôi vui mừng nghĩ, chắc là bố đã suy nghĩ nhiều và nhân dịp này sẽ góp ý cho tôi về thơ hay tiểu thuyết gì đây. Y như rằng... Bố không viết trực tiếp vào mail, mà đính kèm một file khá nặng. Tôi hào hứng nghĩ trong khi click vào đó để download: Chắc là dài đây, tha hồ đọc nhé.

Nó thêm là tôi rất thích đọc những gì bố tôi viết. Từ khi còn ở Tiểu học, “cô bé già” là tôi đã lục tung thư của bố mẹ viết cho nhau ra để đọc, và mẹ chả dấu diếm về thích thú khi kể đến những lá thư của bố cho mẹ, còn có lúc thấy xen cả những bài thơ tình.

Thư của mẹ thì ngắn, nhưng đầy ắp tình cảm. Còn thư của bố thì như những bài văn dài nhiều trang viết tay, – tất nhiên rồi, hồi đó còn chưa có máy tính, – chữ viết đều đặn nhưng khoáng đạt, rất ưa nhìn. Như ta quan sát một trang thiếu niên tuần tú, – khái niệm trong chương Kim Dung, nghĩa là thanh niên, là “hảo hán” và còn hào hoa nữa? – thanh lịch và thông minh vậy? Nội dung thư thì dung dị chân thành nhưng thông minh, sắc sảo, lại hóm hỉnh và đặc biệt là rất tình cảm.

Tôi bỗng nghĩ, con người ta, viết ra thơ, ra văn, có thể không phản ánh nhân cách thực, vì có thể tạo ra trạng thái tâm lý cho phù hợp với vấn đề cần miêu tả. Như diễn viên khi lên sân khấu vậy, là lúc họ diễn, không phải bản thân họ, bản tính của họ. Nhưng khi viết thư riêng cho nhau, cũng như khi rời sân khấu về nhà, sống với nhau, họ đã trút bỏ vỏ bọc rồi. Phần lớn trong nhân cách lúc đó, nếu không nói là tất cả, là họ thực, là bản ngã của chính họ? Nếu vậy thì đọc thư, tôi thấy bố là người chân thành, giản dị, thông minh, hóm hỉnh và sâu sắc. Đặc biệt, qua thư cũng thấy được bố am hiểu rất nhiều lĩnh vực về xã hội, về nghệ thuật, mặc dù bố theo học chuyên ngành về kỹ thuật. Chắc là bố đọc nhiều và có năng khiếu đọc để có thể hấp thu và chuyển hóa kiến thức thành của mình?

Đọc một bức thư như vậy, có thể hiểu được đến hơn nửa bản chất con người rồi, nếu không nói là tất cả? Phần còn lại sẽ do cảm nhận hàng ngày, khi ta tiếp xúc với người đó mà khẳng định hay bác bỏ một phần cảm nhận đã có được qua thư...

Tôi dứt dòng suy nghĩ, click chuột vào file word, năm trang thư hiện ra. Tôi bất giác reo lên khi đọc lướt thấy nói về tiểu thuyết: “Đúng là bố, thư ra thư. Đây hẳn là nhận xét về các kỳ tiểu thuyết của tôi rồi”. Làm một phép nhằm: “Nếu theo tốc độ viết của tôi, khi tràn ngập cảm xúc, chỉ gõ không sửa, thì năm trang tiểu thuyết phải trong năm tiếng, là

có kê cả thời gian lục tìm tư liệu trên mạng làm luận cứ khoa học cho vấn đề đang viết. Vậy thì bố ít ra phải gõ mất 3 tiếng không sửa, để ra cái thư này cho tôi...”

Như một nghi lễ cho việc đọc văn, hay chính xác là ngồi học đã lâu, tôi rời máy tính lục tủ lạnh kiếm một chút nước mát, cho ra cốc. Vặn vẹo thân mình cho sáng khoái rồi mới lại ngồi vào máy. Đồng hồ trên bàn học của tôi chỉ 01h34 phút. Miên tôi có tiết chiều, có thể ngủ bù đôi chút vào sáng muộn. Tôi yên tâm làm một ngụm lớn nước mát trong cốc rồi bắt đầu đọc thư.

“Tiểu thư của bố! Chắc mẹ đã báo tin cho con việc bố đi Liên bang Nga hai tuần, trong đoàn cán bộ khoa học của Bộ Giáo dục. Bố vừa ổn định chỗ ở xong. Liên bang Nga hiện nay khá ổn, nên cán bộ của ta được bố trí ở phòng khách khá sang, mỗi người một buồng. Điều lý thú là trong phòng có mạng Internet, vậy là bố đã mở được trang web của con, lại gõ được mail để gửi, còn có gì hay hơn nữa kia chứ?
(Tôi vui vẻ nghĩ: “Phải đấy, bố ạ. Con cũng cho là như vậy”)

Bố viết ra bản word để gửi file đính kèm cho con, vì sẽ định viết dài. Con chuẩn bị tinh thần mà đọc nhé (Tôi thích thú: “Vâng, con chuẩn bị rồi đây ạ. Một cốc nước mát và tinh thần thì rất phấn hứng ạ”). Về việc viết tiểu thuyết theo kỳ, trước tiên, bố hình dung ra hồi xưa, vào năm 1933, từ khi thành lập, các nhà văn ưu tú của bút nhóm “Tự lực văn đoàn” như: Nhất Linh (Nguyễn Tường Tam); Khái Hưng (Trần Khánh Giu); Hoàng Đạo (Nguyễn Tường Long); Thạch Lam (Nguyễn Tường Vinh); Tú Mỡ (Hồ Trọng Hiếu); Thế Lữ (Nguyễn Thứ Lễ); Xuân Diệu (Ngô Xuân Diệu) và Trần Tiêu (Trần Tiêu), – Bút danh và trong ngoặc là tên thật. Trong đó: Nhất Linh, Hoàng Đạo, Thạch Lam và Khái Hưng, Trần Tiêu là các anh em ruột, – đều viết tiểu thuyết đăng từng kỳ trên các báo ăn khách hồi đó như Tiểu thuyết thứ Bảy, Phong hóa, Ngày nay, Tinh hoa, Phụ nữ tân văn...

Kê trên là những nhà văn thuộc “bút nhóm”, kiểu như trong Hội nhà văn hiện nay. Ngoài ra còn nhiều nhà văn khác tham gia viết cho nhóm. Thậm chí tác phẩm được giải của “Tự lực văn đoàn” hồi đó lại về tay số tham gia này, mà không thuộc những người trong bút nhóm, – tôi tưởng tượng ra bố hài hước khi viết thêm, – chứ không phải như các giải thưởng văn học do Hội nhà văn hay các Hội văn học nghệ thuật của ta ngày nay, mà bố nghe được trên TV, trong một buổi tọa đàm Văn học nghệ thuật nào đó, thì những người đầu tiên có giải, phải là chủ tịch, hay phó chủ tịch, hoặc các ủy viên của Hội đã? A ha... Có thể kể đến một số các giải thưởng, các tiểu thuyết và tác giả được giải hồi đó như:

Năm 1935: “Ba”, truyện ngắn của Đỗ Đức Thu. “Diễm dương trang”, tiểu thuyết của Phan Văn Dật. “Bóng mây chiều”, tiểu thuyết của Hàn Thế Du.

Năm 1937: Giải nhất, trao cho tác phẩm “Bỉ vờ”, của Nguyễn Hồng; Giải khuyến khích, trao cho tiểu thuyết đầu tay “Nỗi lòng”, của Nguyễn Khắc Mẫn.

Năm 1939: Giải đồng hạng được trao cho: “Làm lễ”, tiểu thuyết của Mạnh Phú Tư; “Cái nhà gạch”, tiểu thuyết của Kim Hà (khi xuất bản thành sách, tác phẩm này đổi tên là “Tiếng còi nhà máy”)

Tuy nhiên, những tác phẩm tiêu biểu của thời kỳ này lại phải kể đến những tác phẩm và các tên tuổi trong bút nhóm: Bướm Trắng, của Nhất Linh; Đoạn Tuyệt, của Nhất Linh; Hồn Bướm Mơ Tiên, của Khái Hưng; Nửa Chừng Xuân, của Khái Hưng; Gánh Hàng Hoa, của đôi bạn Nhất Linh – Khái Hưng; Đời Mưa Gió, cũng của họ: Nhất Linh – Khái Hưng...

(Tôi thích thú: “Ôi, bố... Hình như việc gì bố cũng dụng công như thế này. Con nhân tiện lại thêm được khối thông tin, mà đỡ phải mất công tìm tòi đấy ạ”)

Trở lên là khái quát để con thấy rằng, viết tiểu thuyết theo kỳ không phải là mới mẻ và đã cho ra những tên tuổi lớn. Ngày nay, viết rồi post dần lên mạng cũng là kiểu viết tương tự và có cái hay của nó: Không phải mất công thai nghén lâu và có thể “thường thức sản phẩm” ngay, theo kiểu “ăn cỗ cưới”: hết món này, bê ra món khác, luôn nóng rẫy và thơm ngon! Đó là chưa kể, đến mình cũng không biết kỳ tới là gì, rất thú vị. Phải xong kỳ này, mới thấy nên viết tiếp về vấn đề gì.

Nhân tiện, bố đã thấy con dự định kỳ sau, rồi lại thay đổi. Và hiểu là chuyện ắt phải thế, tức là câu chuyện dẫn dắt ta, theo một cái logic tự thân nào đó, chứ không phải ta cứ gán cho nó tùy ý, như ai đó tưởng vậy! Thậm chí, có nhà văn lớn, sáng tạo ra được nhân vật yêu thích rồi, mà khi buộc phải để chết, đã không tìm ra cách nào cứu được. Hình như văn chương, nghệ thuật, cũng như khoa học kỹ thuật, là một dạng nghệ thuật, mà khi đạt đến một cảnh giới nào đó, sẽ chính là cuộc sống của tác giả hay sao đó?

(Tôi thàn thốt lên: “Ôi bố... Bố như một triết gia vậy. Nhiều suy nghĩ thật mới mẻ và bất ngờ. Mà không viết như con, sao bố hiểu công việc viết lách tương đâu là “nhì nhằng” này của con làm vậy chứ?”)

Về văn trong tiểu thuyết. Tùy theo câu chuyện, tùy theo từng người mà viết theo kiểu này hay kiểu khác. Kiểu văn ở đây, có thể hiểu là dùng câu đơn ngắn gọn, hay câu phức dài dòng. Đối thoại ngắn, súc tích, hay kèm theo phân tích trạng huống tâm lý kèm theo... Ngay cả là một tác giả, trong một tác phẩm cũng có thể linh hoạt sử dụng các kiểu viết văn khác nhau, hiểu nôm na theo nghĩa trên. Bố nói vậy để con đừng chịu ảnh hưởng của ai, khi đọc họ. Cứ viết theo cảm nhận của mình, khi thấy nên như vậy. Thế mới ra tiểu thuyết của A, của B, của C, vân vân... Và không thể nói là kiểu văn nào hay hơn. Chỉ có thể đọc và thấy kiểu văn đó là hợp lý, cho trạng huống đó. Vậy là... “ăn tiền”, nôm na vậy!

(Tôi lập tức nghĩ: “Bố lại như đi guốc vào con rồi. Con vẫn đọc trong khi viết và thấy đây đó kiểu cách của họ hay hơn mình, rồi chợt nghĩ, ta đã sai rồi ư? Thì ra không hẳn vậy!”)

Nói chuyện ngắn dài trong câu văn, trong lời thoại, có thể đưa ra ví dụ thế này. Các nhà văn cổ điển Pháp chẳng hạn, ưa viết câu văn dài, và họ lý luận thật thâm sâu, về những gì đề cập trong một câu văn. Có cảm tưởng, họ tiết kiệm từng dấu chấm ngắt câu. Vấn đề tâm lý, sự kiện... khi cần đề cập, thường họ muốn xử lý rất ráo trong một lần đặt bút, và họ thực sự có tài năng để làm được việc đó. Có thể kể đến Ban-Zắc, với bộ “Tấn trò đời” gồm rất nhiều cuốn tiểu thuyết dài hơi và nổi tiếng. Trong số đó, có: “Miếng da lừa”, có “Lão Gô-ri-ô”... Văn của ông phân tích tỉ mỉ và mạch lạc diễn biến tâm lý của nhân vật qua từng câu nói, từng suy nghĩ, dài hàng trang giấy luôn. Mà đọc thì mê ly! Cũng theo phong cách gần như vậy, là Flô-be trong tác phẩm nổi tiếng “Bà Bô-va-ry”. Là Duy-ma con trong “Ba chàng lính ngự lâm”... Có thể kể thêm Lép Tôn-xtôi trong bộ “Chiến tranh và Hòa bình”; A. Tôn-xtôi trong “Con đường đau khổ”...

Nhân tiện, về các tác giả tên tuổi trên, tác phẩm văn học của họ còn hàm chứa cả khoa học, cả lịch sử, xã hội. Ăng-ghe-n, một trí tuệ lớn và đa tài ở nhiều lĩnh vực đã từng có một kết luận thú vị, đại loại thế này “Có thể học về lịch sử chiến tranh cận đại và hiện đại nhiều hơn là từ các nhà viết sử chuyên nghiệp cộng lại, qua những tác phẩm văn học thuần túy như tiểu thuyết lừng danh “Ba chàng lính ngự lâm” của Duy-ma con hay “Chiến tranh và Hòa bình” của Lép Tôn-xtôi... Có thể học về tâm lý học, tâm thần học nhiều hơn từ các nhà tâm lý học và y khoa cộng lại, qua những tác phẩm cũng thuần túy văn chương như bộ “Tấn trò đời” của Ban-zắc, hay “Anh em nhà Ka-ra-ma-zốp” của Đô-xtôi-epxki...”

Tiểu thuyết của họ không đơn giản chỉ là một câu chuyện, mà là khoa học tới từng sự kiện với độ chính xác đáng nể. Từng ý, từng dòng đều hàm ý nhiều điều cho ta suy ngẫm và học hỏi, về nhiều lĩnh vực khác nhau. Bởi vậy, nhiều khi, khái niệm “câu chuyện” trong một cuốn tiểu thuyết, theo nghĩa có đầu, có kết hoàn hảo như ai đó tưởng không là điều còn “tối hậu” nữa, nếu không nói là đã “lạc hậu”. Mà nhiều khi như thế, tức là “câu chuyện” hoàn hảo quá, lại khiến cho ta đọc một mạch hiểu hết rồi, vứt sách đi. Vì còn gì mà suy ngẫm, còn gì mà tìm tòi qua từng ý từng từ, từng lời và liên hệ nó với cuộc đời nữa?

Câu văn ngắn, lại có thể mạnh của nó, là cho ta hiểu ngay, đích thị là nó, như tác giả muốn thẳng tưng ra thế. Nó khiến người đọc sướng ngay vì sự tường minh, ngắn gọn của câu văn, của ý nghĩ mà nó muốn thể hiện. Kiểu văn này thông dụng trong một số thể loại như tiểu thuyết chương hồi, như “Tam Quốc diễn nghĩa” của La Quán Trung; như “Thủy Hử” của Thi Nại Am; như truyện ngắn của một số cây bút hiện nay, đặc biệt rõ trước kia là Nguyễn Huy Thiệp, gần đây là của “nhà văn miệt” vườn xuất sắc Nguyễn Ngọc Tư. Nhân nói đến nhà văn trẻ xuất chúng, có giọng văn đặc sệt Nam bộ đáng yêu này, phải kể đến sự thông minh của cô ấy trong các cuộc phỏng vấn báo chí. Và đặc biệt, trong một

cuộc phỏng vấn, Nguyễn Ngọc Tư đã có một câu đại ý: “Nhiều khi đọc được những tác phẩm thật hay, của những nhà văn nổi tiếng, bỗng thấy văn mình sao kém cỏi quá, thấy nản quá... Nhưng rồi, mình viết cái mình thích, chứ không phải viết cái người khác thích, nên lại tĩnh tâm lại...”

Đó là trạng thái tâm lý không chỉ của riêng Nguyễn Ngọc Tư. Có thể hiểu thế này: 10 cái cây cảnh, là 10 kiểu thế khác nhau, to nhỏ khác nhau. Cái cây nào đó nhiều người khen đẹp, mà quả là nó đẹp thực, không có nghĩa là các cây còn lại thấy... xấu hổ. Nhiều người trầm trồ khen cây kia đẹp, nhưng họ lại thấy các cây còn lại có những nét đáng yêu nào đó mà cây kia không có, và họ chọn mua những cây còn lại đó... Vậy đấy. (“Bỏ lại đúng rồi, như đọc vị mình rồi”... Tôi thâm nghĩ khi thấy đó chính là tâm trạng lúc này hay lúc khác của chính tôi...)

Con gái yêu của bố. Rõ ràng là bố không chỉ ra cụ thể về những kỳ tiểu thuyết con đã đăng, đơn giản vì bố tránh áp đặt tư duy của mình lên sáng tạo của con. Tuy nhiên bố cũng thấy con có nhiều đặc sắc trong xây dựng nhân vật, để có được những mẹ Chăm, thầy giáo dạy Văn, anh Hoàng, kẻ lạ mặt... Bố ủng hộ con có những trường đoạn về giờ học cụ thể trên lớp, vì viết về sinh viên mà lần tránh nó thì thật kỳ. Làm được điều đó là con đã đi tiên phong trong tiểu thuyết về nhà trường đấy. Có lẽ chưa có ai viết kỹ về một giờ học hay giờ giảng của sinh viên hay giáo viên, kể cả tác giả nước ngoài, ít ra là qua các sách đã dịch, lại phổ biến được nhiều người đọc biết đến?

Nếu theo kỳ tiếp, không có gì thay đổi, mà hình như con đã chọn lại rồi (?) thì sẽ lại có giờ giảng về Thi pháp học, về thơ Thiên nữa? Bố thấy có vẻ được, vì có thể qua đó cài cắm nhiều điều về kiến thức văn học, về thực trạng dạy và học ở nhà trường, dù chỉ phác họa về nó, về tâm lý giáo viên, sinh viên trong dạy và học, vân vân... Cái chính như bố nói, viết về sinh viên phải có những tiết giảng cụ thể, sẽ hay hơn và con đã làm đúng rồi...

(“Vậy là mình được bố khen đấy nhé”... Tôi thấy vui vui và nghĩ, bố chê gì đi nào? À, có đây rồi...)

Có lẽ con cần chú ý đến sự tương xứng giữa tâm lý nhân vật (nội dung) và thể hiện bề ngoài (hình thức) của nhân vật để khắc họa nhân vật rõ nét hơn. Như các cô bạn, như con, ăn mặc ra sao, đi đứng thế nào... Vì dễ hiểu là hình thức nhiều khi cũng khắc họa nhân vật không kém hiệu quả. Như Nam Cao miêu tả Chí Phèo say ở những nét bề ngoài khá ấn tượng, nó hỗ trợ cho phân tích nội tâm nhân vật ấy khi trong trạng thái say và đã... hết say!

Bù lại, con phân tích tâm lý nhân vật khá tốt, tuy nhiên, chỉ mới ở nhân vật tôi. Cần như vậy ở các nhân vật khác nữa. Thoạt đọc, có vẻ nhân vật thể hiện tâm lý, suy nghĩ già quá. Nhưng thực ra là không phải vậy. Suy nghĩ của con người nói chung, chưa kể là thanh

thiếu niên sinh ra ở thành phố, trong gia đình tri thức, lại sống trong môi trường toàn những em như thế ở một trường chuyên, là rất phức tạp. Có điều, ta không quen phân tích cho nó rạch ròi ra, hay không phân tích được rạch ròi ra, thì cũng vậy. Nhưng nhất định là không phải không có những suy nghĩ như thế.

Nhà văn phải đủ sức đi đến tận cùng một vấn đề nào đó đã đặt ra, cho người đọc thấy được và nếu muốn họ sẽ hiểu là có chuyện như vậy. Có thể nhất thời người đọc lướt qua, nhưng nhất định là nhà văn phải viết ra cho được điều phải có và đã có trong suy nghĩ của con người ta. Vì điều đó là có thật, là bản năng tư duy hết sức phức tạp của con người!

Cũng như có một cái hồ nước rất sâu, có thể ta không phải xuống đó bao giờ. Nhưng như thế không có nghĩa là ta cứ nói đại đi cho xong là nó nông, chả có gì ghê gớm cả. Đã miêu tả nó, ta phải dò cho ra, nó sâu đến đâu, có cái gì cụ thể dưới đó. Bởi vì, sẽ có ai đó, bằng thiết bị đặc biệt, sẽ có lúc mò xuống và thấy rõ mọi chuyện. Lúc đó, họ sẽ biết được ta nông cạn, hời hợt, cứ nói xoi xoi vậy thôi, thực ra trong đầu chả có gì. Tức là, ta đã bị “bóc mẽ”, những gì hay ho mà ta từng nhọc công viết ra sẽ chẳng còn chút giá trị nào. Vậy đấy!

Việc còn lại là người đọc sẽ hiểu nó vào lúc này hay lúc khác, là vấn đề của người đọc. Chính vì vậy mà lúc này chưa hiểu, vào lúc khác, ở một trạng thái tâm lý khác, ai đó sẽ hiểu. Và đó mới là cái được của cuốn sách, theo chính họ. Vì tác giả đã hoàn thành sứ mệnh của mình rồi! Dễ hiểu là có cuốn sách đọc một lần và có cuốn sách bắt ta đọc lần hai, lần ba mà vẫn tìm thấy cái hay ở đâu đó, trong những chương nào đó, trang nào đó hay thậm chí là ở một dòng nào đó...

Con gái của bố. Buổi tối ở đây thật dễ chịu. Trước tiên là căn phòng, sạch sẽ và tiện nghi, lại riêng biệt, rất phù hợp để ta suy nghĩ làm việc. Nó giúp bố viết xong cho con lá thư dài lòng thòng này. Thứ hai là thời tiết mùa này, ở Hà Nội đang dịp nắng nóng, sang đây thì mát mẻ, dễ chịu quá. Mà bố thì đang ở trạng thái sức khỏe rất tốt, mặc dù qua một chuyến bay dài. Chắc con đang học hành vất vả? Vài năm đầu đại học bao giờ cũng vậy. May là con có năng khiếu về các môn học, nên đỡ vất vả hơn. Bố mừng vì điều đó. Tuy nhiên, con cần chú trọng sức khỏe nhé. Thức khuya với con gái là không tốt lắm, mặc dù nhiều khi không còn cách nào khác.

Vậy thì cố gắng hạn chế càng nhiều càng tốt và khi có dịp thì ngủ bù ngay nhé. May mà càng lớn lên con càng khỏe ra, chứ hồi bé, đặc biệt dạo đang học năm cuối tiểu học, là lớp 5, nhì, con bị ốm một trận ghê quá... Dù vậy, con hãy nhớ giữ gìn sức khỏe nhé. Nhớ trông nom dạy dỗ em thay bố nhé. May mà hai chị em con lại hợp nhau, cu Bách có vẻ hâm mộ chị nên con có thể giúp nó học và chơi với nó được. Còn mẹ nữa, con vẫn dành thời gian quan tâm đến mẹ đấy chứ. Thêm cả phần của bố nữa nhé. Thôi, bố đi nghỉ đây. Con cũng đi học hay nghỉ ngơi đi nhé. Bố của con, Nam Phong!”

Ôi, bố! Một bức thư thật là dài và chả thiếu gì nữa. Bố luôn là người chu đáo vậy đấy. Nhìn đồng hồ thấy đã 02h30, tôi đứng dậy mở cánh cửa sổ trông ra con ngõ nhỏ. Phía dưới, tôi đã thấy những con người đi xe máy lướt vèo qua, vì những cuộc mưu sinh hàng ngày, trong ánh đèn đường đỏ quạch, như vì thức đêm thiếu ngủ. Xa xa, những quảng sáng nhấp nháy, như có ánh lửa hàn từ những công trình xây dựng nào đó rất nhiều trong thành phố.

Tôi tưởng tượng ra một nơi xa lắm, bố cũng đang chuẩn bị đi ngủ, cho dù xét về múi giờ thì không phải vậy. Bố của tôi, là một người như vậy đấy: luôn chu đáo với mọi người trong nhà về mọi việc. Và tôi thấy hạnh phúc khi được làm bạn với bố, như bố vẫn nói: bố chỉ muốn được con coi như một người bạn, đặc biệt là trong mọi vấn đề của cuộc sống!...

(Kỳ VI)

10. Trận ốm nhớ đời- Địa ngục

“Những kẻ định bước qua cánh cửa này, hãy để lại đây mọi niềm hi vọng”
(Chữ đề trên cánh cửa vào Địa ngục- “Hài kịch thần thánh” – Dante Alighieri)

Trong email hôm nào, bố tôi có nhắc đến trận ốm gọi là “thập tử nhất sinh” của tôi, dạo tôi học lớp 5, năm cuối cấp Tiểu học. Lại cũng nhắc đến em Bách là cậu em trai kém tôi 10 tuổi, ra đời đúng cái đợt tôi ốm nặng đó. Sau này, bố mẹ tôi kể lại rằng, cứ như em Bách ra đời đã cùng lúc mang lại sự sống cho tôi từ trận ốm đó vậy. Ai cũng bảo tôi như gắn bó với cu Bách bằng chính sinh mạng của mình, đó có thể là do mệnh tôi với em

Bách hợp nhau sao đó, không biết nữa. Duy có điều này thì chắc chắn: chị em tôi rất hợp nhau. Em Bách rất yêu quý tôi, hâm mộ tôi. Còn tôi cũng yêu thương nó như thế, theo cách như là bản năng vậy.

Đặc biệt, hồi đó tuy bé nhưng tôi vẫn nhớ như in những gì xảy ra với tôi trong suốt trận ốm đó. Điều ám ảnh tôi nhất là những giấc mơ kỳ lạ mà tôi cứ gặp phải khi mệt quá, lịm đi trong sự lo lắng của ông bà, bố mẹ, và người thân vây quanh bên giường bệnh. Giờ thì tôi đã có thể lý giải được đôi chút rồi, có điều cần kể sơ qua về tuổi thơ tôi trước đó để sau này có thể gắn kết các sự kiện lại, theo một logic nào đó cho dễ hiểu hơn.

Tôi ra đời khỏe mạnh và “gan lì tướng quân”, như mẹ Cẩm sau này vẫn thích nói thế. Tuy nhiên, lại không may dính phải cái phần trăm nhỏ nhoi bất trắc trong một lần tiêm chủng nào đó ở tuổi lên 10, hè năm lớp 5. Không ai có lỗi trong chuyện này, chỉ do bất trắc rơi xuống đầu mình, nếu không cũng rơi vào ai đó. Tuy nhiên, lại có câu chuyện “Tái ông mất ngựa”, nghĩa là trong cái rủi lại có cái may. Trong câu chuyện, ông kia đột nhiên bị mất con ngựa cái. Nhưng sau một thời gian, không những nó quay về, mà con đem theo một chú... ngựa con nữa.

Tôi trước ốm đã thuộc lại thông minh lanh lẹ rồi, nhưng sau trận ốm nặng, tưởng chết, đã như được thần linh sắp xếp lại gien diéc sao đó, bỗng trở nên sáng láng tinh anh lên mấy phần. Lại nữa, sau ốm, tôi đột nhiên như thay máu, vụt lớn lên sồn sồn, thanh thoát và khỏe mạnh, duyên dáng, không hơi còi như bố tôi vẫn trêu: “hơi xinh và hơi còi”. Cho đến giờ tôi luôn trong trạng thái sung mãn, phấn hứng, dẻo dai và đặc biệt là tinh anh, thông thái, hơn hẳn cái tuổi của tôi hàng mười năm... Đó là chỉ kể về tinh thần, về tư duy thôi, còn trạng thái tâm lý thì tôi chẳng có gì khác biệt lắm, so với lứa tuổi. Chỉ chừng chạc hơn bạn bè cùng lứa đôi chút, đủ để cho đám bạn mặc nhiên coi mình là thủ lĩnh của nhóm.

Cần nói thêm là ngoài hay “tha” tôi theo khi đi trực, tôi còn hay được mẹ Cẩm cho theo đi chơi đâu đó cùng với mẹ tôi, đặc biệt là đi lễ chùa. Mẹ tôi và mẹ Cẩm không thuộc loại mê mê vì cúng bái các chùa chiền xa xôi, mà chăm chỉ thăm thú cúng lễ ở mấy ngôi chùa trong thành phố, như thành một bây giờ vậy. Những lúc các mẹ lo đi sắp lễ, cúng bái ban nọ bệ kia rất thành tâm và khá mất thì giờ, thì tôi giết thời gian bằng cách lang thang thăm thú chung quanh ngôi chùa. Quan sát chăm chú về mặt người nọ người kia, trong khi họ mãi mê cúng bái hay làm việc gì đó liên quan đến thủ tục hành lễ.

Đặc biệt, tôi đọc thuộc hết các bản viết về nguồn gốc đạo Phật, ở dạng thông dụng, đại chúng treo ở các chùa chiền. Thuộc lòng các điều răn của nhà Phật, mặc dù không để ý tìm hiểu lắm. Tuy vậy, vẫn cảm giác thấy... có lý, vì nó đơn giản và dễ hiểu. Đặc biệt, tôi thích thú đọc sự tích kèm theo các tranh vẽ minh họa về các tầng địa ngục, quỷ sứ, vạc dầu... Những trừng phạt cho kẻ ác, phúc lành cho người hiền...

Khi tôi vừa nghỉ hè năm lớp 5 được mấy hôm thì mẹ tôi chuẩn bị sinh em Bách. Đúng lúc đó thì tôi gặp sự cố tiêm chủng. Mới đầu, tôi ngây ngấy sốt rồi nhanh chóng cảm thấy mỏi mệt, chân tay rã rời, mồm miệng nhạt thêch. Bố tôi lúc đó đang đi công tác xa đơn vị. Lúc này mẹ Cẩm đã học xong cử nhân Y khoa, hệ tại chức và trở thành Bác sĩ Trường khoa. Ông bác sĩ tài năng dạo dỡ để cho tôi thì lên làm Giám đốc bệnh viện Phụ sản. Mẹ tôi gọi điện báo, lập tức mẹ Cẩm gọi ta-xi về nhà cùng mẹ đưa tôi vào ngay Viện nhi Trung ương. Tôi được hội chẩn ngay và các Bác sĩ trong Hội đồng y khoa kết luận là bị rối loạn tâm thần và thể chất do tác dụng phụ của một loại hoạt chất bất thường. Ngay sau đó, người ta phát hiện ra hoạt chất này phát sinh từ một loại Vac-xin của Hàn Quốc, trong đợt tiêm chủng mùa hè vừa xong.

Mẹ Cẩm bảo, có cái may là gần đây liên tiếp xảy ra các vụ liên quan đến Vac-xin, nên họ phân lập rất nhanh, khoanh vùng triệu chứng và tìm ra nguyên nhân rất sớm. Cái hại của Vac-xin lại chính là cái mà nhờ đó, nó có tác dụng không chế bệnh tật. Nhưng vì thế, bản thân nó lại là chất độc hại. Cho dù là ta đã làm yếu hoạt chất gây ra độc tố đi rồi, thì nếu do một nguyên nhân nào đó, dù chỉ chiếm một phần trăm ít ỏi, hoạt chất đó cũng gây tác hại khôn lường cho con người. Chưa kể do một nguyên nhân thứ phát nào đó, có thể do biến chất, do phản ứng phụ của cơ địa con người với Vac-xin, cũng gây ra tác hại tương tự.

Ngay hôm đầu tiên, tôi đã bị sốt cao, mê sảng. Mẹ tôi trao đổi với mẹ Cẩm rồi quyết định gọi điện cho bố về. Lúc bố con anh Hoàng nghe tin từ mẹ Cẩm, vội vàng vào thăm thì tôi vừa rơi tự do vào một khoảng không vô tận, như hình ảnh mô phỏng trong phim viễn tưởng của Mỹ, về khoảng không tăm tối bao la trong vũ trụ. Tôi phấp phồng rơi, lơ lửng rơi và chỉ mong sao cho chạm vào cái gì đó. Đồng thời, tôi lại lo lắng khi nghĩ đến cái đáy tăm tối, nhất định nó sẽ là địa ngục mà tôi đã thấy rất ghê trong các tranh mô tả cảnh quỷ sứ ở tầng sâu nhất.

May thay, rồi tôi cũng chạm đáy một cách nhẹ nhàng, rồi ngơ ngác ngó quanh. Một phút tăm tối, như trong sương mù. Lò mờ nhìn rõ một cửa hang rêu phong... Rồi bỗng tôi nhận ra mình đang đi với mẹ Cẩm như trong một lần lễ chùa nào đó. Mẹ bảo:
– Con cứ chơi loanh quanh ngoài này, chớ đi đâu xa mà mẹ lễ xong ra tìm lại chẳng thấy... Tôi ngạc nhiên nhìn hai con quỷ mặt xanh nanh vàng hai bên cửa hang, lại nhìn mẹ Cẩm thầm nghĩ: “Sao vậy nhỉ, hai con quỷ này chỉ có ở địa ngục. Đến địa ngục mà mẹ lại bảo mình đi quanh mà chơi? Vậy có vào trong được không? Mẹ đi lễ ở đâu? Hai con quỷ kia có cho mình đi loanh quanh đợi mẹ không?”

Chưa kịp hỏi lại mẹ thì rất đông những bóng người chen vai nhau tràn qua, rồi không thấy mẹ Cẩm đâu nữa. Trên tay ai cũng có những nén hương nghi ngút khói. Họ hướng về phía trước mặt, như nhìn vào cõi vô định mà lầm rầm khẩn vái. Tôi như trôi về phía trước rồi cũng chạm mặt hai con quỷ, khi chúng tiến ra cản đường và nhe nanh gầm ghe:
– Nhà người đi đâu?

Tôi nhớ lời mẹ Cẩm dặn, bèn thưa:

– Tôi đợi mẹ...

Hai con quý ghé tai nhau trao đổi gì đó, rồi một tên đi thẳng vô trong hang, biến mất trong tối om, hun hút. lát sau, nó quay lại, thì thăm gì đó với nhau rồi để cho tôi vô hang.

Tôi đưa chân như kẻ mộng du trên một lối đi lạ lẫm, chẳng thấy rõ đường bởi một thứ khói nặng nào đó như trên sân khấu ca nhạc mà tôi từng xem trên TV. Cảnh vật hai bên ngang tầm vai tôi thì hệt như mô tả trong các bức tranh về chín tầng địa ngục mà tôi hay tha thần xem được trong một ngôi chùa nào đó. Tuy nhiên là cũng như xem tranh đã quen, tôi không có một cảm giác sợ hãi nào, mặc dù là chính mình đang đi trong đó?

Bỗng có tiếng gào thét chi đó rồi lửa bùng lên khắp nơi, như người ta phun lửa trong các bộ phim kinh dị. Tôi kinh hãi nhìn thấy những cảnh miêu tả trong chín tầng địa ngục: những kẻ thủ ác ở trần gian: giết người cướp của, lừa đảo ăn tiền, hại người lương thiện, tâm địa đen tối... bị lột truồng, mình đầy thương tích, chân lê những vòng dây xích to cộ, rên xiết theo từng bước đi. Trước mặt, chờ đợi chúng là những vạc dầu đang réo sôi sùng sục.

Mấy kẻ bất hiếu ruồng rẫy ông bà, cha mẹ, bị những hồn ma là những con cháu của ai đó chết thảm: tai nạn, ốm đau, bệnh tật... bám theo kêu khóc, đòi mạng. Cứ như chúng được âm ty địa ngục giao nhiệm vụ chuyên đi đòi công bằng cho các ông bà, cha mẹ của những kẻ bất hiếu kia vậy? Hóa ra, “tội lỗi của con cái khi đã lớn, không do bố mẹ già... điều trị, mà được giao cho con cháu của chính họ xử lý”? Tôi tuy run lên vì sợ, mà vẫn nhớ lại lời giải thích của ai đó, chắc là mẹ Cẩm, khi thấy tôi lần mò đọc các bức tranh treo trên tường một ngôi chùa nào đó.

Bỗng nhiên, khung cảnh như đông cứng lại, như ta ấn nút pause dừng màn hình video và tôi thấy một nhân vật, như Diêm Vương trong phim hay kịch cổ, từ sau hút những búi cảnh gớm ghiếc kia giờ quyền trượng trong tay lên. Ông ta như vừa phát hiện ra có người lạ ở chốn công đường, khi cứ nhìn chăm chăm vào tôi. Đột nhiên, như từ thình không rơi xuống, hai ông quý sứ ban nãy đã đứng chắn trước mặt tôi, quỳ gối, cung kính ra hiệu cho tôi quay lại.

Tôi mừng quá, vậy là mình không phải vào sâu trong kia, không phải chứng kiến những cảnh rợn người kia, cho dù là xử tội kẻ ác mấy đi nữa. Tôi không hề muốn trông thấy cảnh chết chóc, tang thương, cho dù đó là những cái chết của những kẻ đáng chết. Và chẳng, bố mẹ tôi và mẹ Cẩm vẫn bảo, trước cái chết, tội ác trong con người ta tự thoát đi, như làm xong nhiệm vụ bí ẩn nào đó mà số mệnh định sẵn? Mỗi kẻ tội đồ lại hiện nguyên hình là con người, như chưa từng được gán cho bản tính? Như ta sinh ra vốn là “nhân chi sơ, tính bản thiện”, như cái ly thủy tinh tinh khôi. Số phận rót cái gì đó vô, là thành ra... mỗi người mỗi khác.

Người thiện, ác, đẹp, xấu... như nước rót vô là trong, đục, sạch, bẩn... Khi cái chết cận kề, cái bản tính thiện, ác, đẹp, xấu... chi chi đó cũng đều bị giữ sạch khỏi bản thể là thân xác. Y như nước kia bị dộc sạch, chỉ còn lại cái ly tinh khôi, lại như vốn ban đầu là “nhân chi sơ, tính bản thiện” (?) Thế thì cái chết đến với họ chỉ như một việc chẳng đưng của đảng Cao xanh nào đó, trao lên tay nhân vật gọi là Diêm vương, trong những bức tranh răn dạy của nhà Phật kia?

Tuy nhiên, cũng cần nói thêm rằng: không có sạch, trong tuyệt đối, cũng như không có bẩn, đục tuyệt đối. Hoàn cảnh sống, môi trường sống sẽ tùy vào mệnh hệ bí hiểm của mỗi người, vào một thời điểm vô thường nào đó, mà lúc thì khoáng cho cốc này đục lên, làm bẩn nó đi; hay lắng cho cốc kia trong lại, sạch lên...

Lập tức tôi thấy mình đã ở ngoài cửa hang, chính xác hơn là ngoài chín tầng địa ngục. Ánh sáng mờ mờ lọt qua khe mắt tôi lúc đó đang bắt giác nheo lại vì đột nhiên từ trong tối bước ra sáng. Tôi lơ mơ thấy bóng ai trắng toát, chạm tay vào mắt tôi, rồi một tia sáng đỏ chiếu vào, đồng thời với tiếng reo khê: “Chị Cầm ơi, may quá, cô bé lại đã có thân sắc rồi này...”. Tôi mở choàng mắt khi nghe đến tên mẹ Cầm. Một bóng người cũng mặc áo choàng trắng từ ngoài chạy vội vào, đến sát bên tôi với tiếng thở hào hển nhưng đầy vui sướng, không tỏ chút gì nhọc mệt.

– Mẹ Cầm! – Tôi kêu lên nghe như tiếng rên của con mèo hen vậy, mọi sức sống dường như cố gắng chậm chạp hồi phục một cách yếu ớt trong tôi.

Tiếng mẹ Cầm, nghẹn ngào trong một nỗi sung sướng kìm nén:

– Con gái ơi. Tùng Chi ơi, mẹ Cầm của con đây này... Lạy giời lạy Phật thương lấy con tôi. Nó như một thiên thần vậy mà... – Rồi như chợt nhớ ra, mẹ lập cập bế tôi lên, ôm tôi vào lòng như truyền sức sống cho tôi. Mẹ lập cập mà sung sướng thủ thỉ, – con gái ơi, mẹ Hà con sinh em bé rồi, em trai khỏe mạnh, gần bốn cân...

Tôi còn chưa nghe rõ và cảm nhận được cái tin tốt lành ấy thì người Bác sĩ ra hiệu cho mẹ Cầm, cả hai nhìn lên màn hình theo dõi các thông số sức khỏe của tôi. Mẹ chợt lo lắng thất thần khi nhận được tín hiệu không tốt từ đồng nghiệp. Người Bác sĩ trực lập tức tiến hành những thao tác đặc biệt rồi đỡ lấy tôi từ tay mẹ Cầm, lại đặt tôi ngay ngán lên chiếc đệm trắng tinh khôi trên giường bệnh. Chỉ kịp thấy cái bóng áo trắng của mẹ Cầm nhao đi, rồi tôi lại lập tức rơi vào một khoảng không vô định, mờ tối và không đáy...

Lâu lắm, như vô tận về thời gian. Hun hút, như vô tận về không gian. Mang mang, như cảm nhận về một cõi vô định và nhẹ tênh, như cảm nhận về một bản thể siêu hình... là chính cảm giác tôi lúc đó mà sau này tôi nhớ lại được. Có một điều lạ thế này, một ký ức nào đó rất xa xưa, khi ta còn chưa biết nhớ tuổi, cứ đeo bám như cắm rễ vào não bộ ta. Để cứ chờ có dịp là tái hiện, rõ mồn một. Khi còn bé, ta nhớ rồi ta quên. Lớn lên rồi, ta nhớ và lý giải nó, rạch ròi hoặc chưa rạch ròi, nhưng chắc chắn là như cảm nhận của tôi trên kia về giây phút ấy...

Rồi tôi cũng đáp xuống, như một nhà du hành nhẹ nhàng đáp xuống một nơi không có trọng lực trái đất, như trên mặt trăng chẳng hạn. Lại một nơi như địa ngục, nhưng trông quen quen (?): Một con đường quanh co lên dốc, chung quanh là vực sâu, mà tôi thì không cảm nhận được là có rừng cây bao quanh, như lẽ ra phải thế. Đang ngập ngừng dò từng bước đi lên, trước mặt là một vách núi chắn ngang, như có một cánh cửa bằng đá nào đó. Tôi bỗng hét lên sung sướng khi thấy mẹ Cầm đứng đó, lại là mẹ Cầm đang đứng ngay trước cửa hang đợi tôi.

Nhưng lần này thì bên cạnh còn có bố con anh Hoàng. Tôi hơi ngạc nhiên ngó bộ dạng lạ lùng của mọi người. Ai cũng mặc trang phục màu vàng của nhà chùa, đầu vẫn khăn vàng. Bố anh Hoàng râu dài tới ngực, đeo một cặp kính to cộ như một nhà thông thái mà tôi vẫn thấy trong tranh vẽ về các nhà khoa học trong các sách cho thiếu nhi. Lúc tôi đi tới, mọi người đón tôi rồi cùng im lặng tiến đến bên cánh cửa đá. Không gian bỗng tối sầm lại, rồi cánh cửa đá to tướng cốt kết dịch chuyển. Sau lần cửa, có ánh sáng le lói hắt từ trên xuống. Không phải là lối vào mà là một lần cửa thứ hai, xù xì rêu mốc. Ánh sáng tập trung vào một tấm biển đồng đen, có một dòng chữ lấp lánh sáng, nổi bật lên.

Bố anh Hoàng lảm nhảm đọc, nhưng cũng đủ để cho chúng tôi nghe:

“Những kẻ định bước qua cánh cửa này, hãy để lại đây mọi niềm hi vọng”.

(Tôi biết vậy là vì, trước đó, tôi hay tò mò đọc bất cứ cái gì của bố: thơ, nhật ký, thư từ... Và trong một cuốn sổ chi chép của bố, tôi thấy có câu trên và chú thích: dòng chữ đề trước lối vào địa ngục, trong tác phẩm nổi tiếng *“Hài kịch thần thánh”* của Dante Alighieri, thi hào Italya).

Tiếng bố anh Hoàng thì thảo: “Cửa địa ngục!”. Vậy là chúng tôi đang sắp vào địa ngục ư? Tôi ngạc nhiên ngó mọi người xung quanh rồi bất giác lại gần mẹ Cầm, lần bàn tay mẹ rồi nắm chặt lấy để biết chắc rằng mình không lẻ loi... Anh Hoàng chả có vẻ gì sợ sệt như tôi, mà lại xin bố cho vô trước. Bỗng tôi thấy chung quanh cơ man nào là người, ai cũng chen chúc để tranh nhau vào cái nơi gọi là địa ngục ấy. Nhưng rồi, như một tia chớp lóe lên đầu đó trong tiềm thức, tôi chợt nhận ra đây là lối vào động Hương Tích, nơi tôi đã đi cùng bố mẹ và cả nhà mẹ Cầm lên dâng hương, dạo tháng ba, nhân dịp lễ hội chùa Hương.

Tôi ngó quanh, sao cả nhà mẹ Cầm đủ cả, mà không thấy bố mẹ mình đâu? Tôi lập tức rùng mình hét lên: “Bố mẹ ơi...”, rồi chợt tỉnh. Tôi cảm nhận được mình đã thoát khỏi cái khoảng không mờ tối, không đáy nào đó lúc vừa rơi xuống... Mở mắt nhìn một cách khó nhọc, tôi bắt đầu thấy. Mới đầu là một màu trắng mờ mờ chung quanh, rồi rõ dần lên đôi chút. Tôi nhận ra ai đó vận bộ đồ trắng, mũ trắng, đang cúi xuống tôi, rồi một tia sáng mờ đỏ chiếu vào mắt. Tiếng reo khe khẽ, như từ một nơi nào đó xa lắc, kèm theo một tiếng thở dài nhẹ nhõm: “Lại tỉnh rồi này... Ôi, cô bé của tôi...”.

Một lát sau, ba bốn người đi nhanh như cố kìm bước mặc dù vẫn chạy vào phòng. Tôi kêu lên, lần này thì rõ ràng chứ không mê sảng như ban nãy: “Bố mẹ ơi...”

Rồi tôi nhận ra, thoát tiên là mẹ Cầm, anh Hoàng, bác Khánh (bố anh Hoàng)... Tôi nghiêng người ngó ra như chờ đợi... Mẹ Cầm tỉnh ý, nhưng không kim được, reo lên:

– Ôi, con gái tôi, có thần sắc hẳn rồi này... Lạy trời lạy Phật cho con đừng làm mẹ sợ lần nữa nghe con. Bố con sắp về rồi, mẹ sinh em trai rồi, con gái ơi... Tôi như lột xác, sức khỏe và linh hồn như đã nhập vào mình, tỉnh táo nhìn mọi người. Tôi bắt gặp cái nhìn thân thương của anh Hoàng, như anh vẫn dành cho tôi mỗi khi chúng tôi gặp gỡ, chơi đùa bên nhau, có điều lần này thì như thăng thốt, lạ lẫm...

Trong khi mẹ Cầm lại bên vị Bác sĩ quan sát các thông số sức khỏe trên các màn hình, thì bác Khánh lại gần, cúi sát xuống bên tai tôi, khẽ khàng kể với tôi:

– Con bị hôn mê sâu đã 3 hôm nay rồi. Cả hai nhà, ông bà nội ngoại thân thuộc hai bên nhà con vừa ở đây xong. Người tranh thủ đi ăn, mấy người ghé sang thăm mẹ và em bên Bệnh viện Phụ sản. Bố đi công tác Sài Gòn đang trên đường bay ra...

Anh Hoàng đang nắm tay tôi, bỗng kêu khẽ lên với bố:

– Bố ơi, tay em Tùng Chi lạnh toát...

Bố anh ngừng lời lo lắng nắm tay tôi chừng độ nửa phút, rồi vui vẻ thông báo:

– Không phải đâu con, chỉ là tay mình ấm quá nên đó là cảm giác chênh lệch nhiệt độ thôi. Em bị mất nhiệt thật, nhưng mặt đang hồng lên, có thần sắc rồi đấy, con ạ.

Vừa lúc mẹ Cầm và vị Bác sĩ quay lại. Mẹ phấn khởi thông báo:

– Bác sĩ đây đã xem lại cho con gái rồi, mọi thông số tâm thần và thể chất đang dần ổn định... – Mẹ đưa mắt nhìn vị Bác sĩ đang kiểm tra bằng tiếp xúc cho tôi: Sờ mạch, cảm giác thân nhiệt, soi mắt... Rồi khi thấy Bác sĩ nhìn mẹ gật đầu, mẹ mới thở ra nhẹ nhõm, quay sang bố con anh Hoàng, – Vậy là ổn rồi, anh ạ. Giờ anh gọi cho chú Phong (là bố tôi) và cho cô Hà (là mẹ tôi), và cho mọi người biết tin tốt lành đi...

Bác Khánh phấn khởi:

– Chú Phong đang ngồi máy bay, không nghe điện thoại được... Để anh gọi cho hai mẹ con cô Hà đây, mọi người ở đó sẽ thông báo cho nhau ngay thôi...

Rồi ông nhẹ nhàng đi ra hành lang gọi điện.

Anh Hoàng giờ mới nhoẻn cười với tôi:

– Em trai của Tùng Chi khỏe lắm... Em khỏe lên rồi chúng ta cùng sang thăm bé nhé.

Tôi dù yếu ớt cũng cố làm một cử chỉ như gật đầu với anh. Mẹ Cầm vui vẻ kể:

– Phải đấy. Khi con hôn mê thì em con ra đời. Mẹ tự tay đón bé đấy. Các cô hộ tá vây quanh. Cả Bác sĩ Giám đốc dạo trước đón con ra đời cũng có mặt. Mọi người rất ngạc nhiên khi em con như thúc dục ra sớm, – lẽ ra phải ba hôm nữa, như khám thai cho biết, – vào giây phút con nguy kịch nhất. Mà lạ, ông Giám đốc kêu lên khi mẹ đưa em ra trong tiếng hét thất thanh chói lói của bé: “Chị nó không chịu khóc cho đến khi phải phát vào mông, mới oe lên. Cậu này thì như chưa kịp ra đã hét tướng lên thế này... Nó cứ như vội

ra để giục mọi người để ý chăm sóc chị nó vậy...”. Ai cũng rùng mình lặng đi khi nghe ông nói vậy chứ...

Tôi, dù còn bé, lại đang vừa thoát cái chết trong gang tấc, nghe mẹ Cầm kể thế cũng không khỏi sứt sùi cảm động. Tôi đòi mẹ Cầm cho sang thăm em và mẹ ngay. Tôi cũng nhớ bố tôi lạ lùng. Bố ơi, sao bố không ở bên con lúc này. Từ bé đến giờ, có khi nào con gặp dù chỉ đôi chút buồn thôi, đâu phải ghê gớm thế này, mà lại không có bố ở ngay bên cạnh?...

Vừa lúc đó thì ngoài cửa, ông bà nội ngoại tôi, các bác tôi, theo chân bác Khánh ùa vào. Ai cũng ý tứ nhìn ông Bác sĩ trực, cố giữ trật tự mà như không kìm được, ồn cả lên khi vây quanh tôi. Nước mắt tôi bắt giác ứa ra, như tự động làm nhiệm vụ của nó, mà không chờ tôi điều khiển. Cứ như nó biết tôi đang tạm thời còn yếu lắm, nên cứ tự làm nhiệm vụ của mình vậy?

Ai cũng xót xa nhìn tôi, như nhìn kẻ vừa từ cõi chết trở về. Mẹ còn yếu, bác sĩ chưa cho đi, nhưng đã gọi điện sang để nói chuyện với tôi. Bác tôi nhận điện thoại rồi chuyển cho tôi, tôi nhúc nhích tay nhưng bác đã kịp áp máy vào tai tôi. Có tiếng thổn thức của mẹ, nghe như gió thoảng bên tai:

– Con ơi, có nghe thấy tiếng mẹ không, có nghe tiếng em o e không? – sột soạt, như mẹ chuyển máy sang bên em tôi, có tiếng chóp chép, tiếng ọ ẹ của bé, rồi tiếng mẹ, giờ là cảm giác phấn hứng, – em đang bú tít đấy, khỏe lắm con ạ. Ước gì con sang được, hay mẹ bế em sang để con nhìn thấy. Còn bé mà các cô hộ tá đã bảo, nó ra sớm để giục mọi người đưa con về với bé đấy... Tiếng mẹ nghẹn ngào... Tôi lại trào nước mắt, chỉ nói khẽ được mấy tiếng:

– Mẹ ơi, em ơi...

Mọi người lặng đi khi tôi nghe điện thoại của mẹ. Ai cũng như thầm nhắc: “Thưa đi con, nói gì với mẹ đi con...” Hẳn là ai cũng biết mẹ lo lắng cho tôi lắm, mà khổ lắm, vì không sao giáp mặt được để biết tôi ra sao, cũng để tôi được biết em bé ra sao...

Sau này bố tôi cho tôi hay: “Đó là cái sự lạ, trong vô số điều lạ của con người ta trong cuộc đời. Bất lực trước hoàn cảnh, chính là tên gọi của sự lạ đó. Ai cũng có thể gặp con, lo cho con. Mà ngay trong gang tấc, mẹ con lại bất lực, không sao nhìn thấy con, không lo cho con được.

Lại có khi như ông bà, cha mẹ, người thân yêu ruột thịt nào đó, bỗng một ngày bất hạnh thấy đứa con trai duy nhất của dòng họ, trai tráng khỏe mạnh, có học thức, tràn đầy tương lai, lại đẹp rực rỡ như vị thần sức mạnh Hy Lạp, chợt bị bệnh máu trắng, đang tự hủy diệt dần mà không một ai, dù muốn cũng không thể thế mạng mình cho nó được...”

Rồi cũng có tin của bố tôi. Sau khi hạ cánh, hành khách mới được gọi di động. Việc đầu tiên là bố gọi cho bác Khánh. Vì từ khi tôi vào viện, mẹ đau đẻ đột ngột, mẹ Cầm tất tả chạy đi chạy lại hai nơi, may mà hai bệnh viện lại kề sát bên nhau. Chỉ còn bố anh Hoàng lo liên lạc với bố tôi. Ông bảo, bố đã hỏi han trò chuyện với mẹ, bên mẹ đã coi như tạm

Ồn rồi, bố sẽ vào với tôi trước, ngay bây giờ. Cả nhà tôi, ông bà nội ngoại, anh chị em bố mẹ tôi, ai cũng lo lắng nghĩ đến giây phút bố nhìn thấy tôi tiêu tụy xơ xác như thế này. Họ biết bố rất quan tâm và thương yêu tôi. Nhưng tôi biết, đó không phải là cách chiều chuộng thương tình như ta vẫn tưởng, mà là theo kiểu riêng của bố: quan sát động viên, an ủi và đặc biệt là khuyến khích tôi tự mình hành động.

Độ hơn một tiếng sau, mọi người tề nhị lui ra ngoài phòng chờ khi thấy bác Khánh thông báo bố tôi đang vào. Tôi nghe tiếng chào hỏi bên ngoài, tiếng bố thưa gửi chào ông bà nội ngoại và mọi người rồi xuất hiện như ngay lập tức trước mắt tôi. Một cảm giác xót thương, hờn tủi đột ngột dâng lên trong tôi, khi tôi trông thấy bố. Trong chiếc quần màu xám nhạt, áo phông có cổ màu xanh sẫm, sọc ngang nhạt màu, để gọn trong quần, trông bố trẻ trung, nhanh nhẹn, mặc dù gương mặt có dấu hiệu thiếu ngủ, hốc hác đi chút ít. Ôi, cái vóc dáng quen thuộc, thân yêu của bố tôi! Tôi đã mong chờ phút giây này đến thế nào. Nước mắt tôi lại tràn mi. Tôi rất ít khi khóc, nhất là trước mặt bố, vì tôi biết bố luôn muốn tôi cứng cỏi trong mọi tình huống. Sau này, tôi cho rằng, đó là khi sức khỏe giảm sút, con người ta bỗng trở nên yếu mềm và dễ đổ vỡ đầu đó trong con tim, nơi điều khiển những cảm xúc, mà một trong số đó biểu hiện ra ngoài bằng những giọt nước mắt?

Rồi tôi hơi tĩnh tâm lại khi chợt thấy bố điềm tĩnh lạ lùng, như cố giấu không biểu hiện nỗi đau ra nét mặt. Sau này bố bảo, đúng cái lúc nhìn thấy tôi lần đầu trên giường bệnh, tiêu tụy và bé bỏng, yếu ớt và mong manh... Một cảm giác khó tả, vừa thương cảm, vừa đau khổ bất lực dâng trào trong bố. Còn lúc đó, tôi lại thấy bố bỗng nở một nụ cười. Nụ cười đó tôi hiểu chính xác là để tặng tôi, như bố vẫn thế khi tôi có một chiến thắng nho nhỏ nào đó: ngã mà không kêu, đau mà không khóc, tự mình giải ra một bài tập khó mà khá lâu vẫn chưa chịu nhờ đến bố...

Khi bố đến bên, tôi khẽ dịch về một phía như định để bố ghé ngồi bên cạnh. Nhưng bố đã giơ tay ngăn tôi lại. Bố biết rõ mỗi cử động đều có thể khiến tôi mất sức. Nhanh nhẹn kéo chiếc ghế sát tới bên giường bệnh, bố đặt một bàn tay mát lạnh lên cái trán nóng bừng của tôi, như đo bằng cảm giác sức khỏe tôi; tay kia bố nâng bàn tay tôi lên, ngắm kỹ, như đo bằng thị giác xem còn ít hay nhiều sự sống, thông qua màu sắc làn da, qua những vi mạch li ti xanh xao trên những ngón tay gầy guộc của tôi...

Rồi bố thủ thỉ với tôi như tâm sự với một người bạn:

– Con giỏi lắm đây, con gái ạ. Nhìn con, bố biết con đã dũng cảm ra sao khi quyết không chịu lùi bước trước cái chết. Bác Khánh đã kể hết cho bố nghe mấy lần tưởng như con đã đầu hàng “nó” rồi. Các bác sĩ cũng không ngờ là con đã qua được. Họ đã chứng kiến những vụ sơ sẩy đáng tiếc trong tiêm chủng và biết là rất khó cứu vãn, nạn nhân rất khó qua khỏi... Bố nhìn sâu vào trong mắt tôi, như truyền cho tôi ngọn lửa “phụ tử tình thâm” huyền bí nào đó, mà lạ thay là tôi như “đọc” được nó, do đó tôi đã mạnh lên?

Bây giờ tôi nghĩ lại: Có thể như thế được chăng, khi người ta có thể truyền thứ năng lượng máu mủ ruột rà nào đó cho người thân yêu của mình, nếu như họ có cùng một tần số tâm linh nào đó. Như em tôi, chưa ra đời đã truyền sự sống cho tôi? Như bố tôi lúc đó, đã truyền sức mạnh sinh khí cho tôi?

Tôi yếu ớt, rời rạc kể cho bố nghe mình đã hai lần chạm cửa Địa ngục ra sao. Đã bị... đuổi ra khỏi địa ngục như thế nào. Bác Khánh đã đọc ra được dòng chữ trên cửa địa ngục có ghi trong sổ tay của bố nữa. Mà lạ thay, tôi đọc lại được dòng chữ đó cho bố, nó sáng lấp lánh trên tấm cửa bằng đá phủ đầy rêu phong, ẩm ướt.

Bố quay sang nhìn bác Khánh, như có ý hỏi. Bác Khánh vẫn cùng bố chăm chú nghe tôi, và rõ ràng vẻ mặt bác cho thấy tôi đang tỉnh, không còn mê sảng nữa. Bác khe khẽ lắc đầu. Sau này bố nói, bố linh cảm thấy có một điều gì đó đã xảy ra với tôi, nhưng lúc đó thì bố chưa hiểu ra được. Chỉ khi bố dụng công tìm hiểu kỹ về các hiện tượng y khoa đặc biệt, liên quan đến các cú sốc tâm thần và thể chất nào đó, thì bố đã lờ mờ hiểu...

Đặc biệt khi con người cận kề cái chết, hay đã thực sự bị thần chết nắm tay, thì sẽ có một sự biến đổi, sắp xếp lại gien sao đó, khiến cho con người ở trạng huống đây, và chỉ có họ, bỗng có một bước nhảy về trí lực, vượt xa phát triển thể xác bình thường một thời gian nào đó. Bố càng tin vậy khi thấy sau trận ốm, tôi như vượt bậc hẳn về tư duy, điều mà bố biết rõ do luôn quan tâm đến sự phát triển mọi mặt của tôi, đặc biệt là về tư chất.

Nghe xong câu chuyện rời rạc và khó hiểu mà tôi chấp vá từng đoạn, bố áp bàn tay mỏng manh yếu ớt của tôi lên má mình một cách âu yếm, đầy xúc động nhưng ánh mắt bố lại như khuyến khích tôi hãy cứng cỏi lên. Điều đó khiến tôi không sa vào ủy mị vào giây phút ấy. Tôi chợt cảm thấy dưới bàn tay mình, cái cằm, cái má lờm chờm râu của bố, và bất chợt rút tay lại, chỉ khẽ thôi, như một cú giật mình yếu ớt. Bố hơi ngỡ ngàng vài giây rồi tinh ý hiểu ra, lấy bàn tay to lớn, cứng cáp và ấm áp của mình xoa xoa vào lòng bàn tay tôi, ngượng ngịu cười như người có lỗi:

– Đã làm con đau rồi... Hai hôm nay bố ít ngủ và chưa kịp cạo râu...

Bác Khánh cười, chuyển cái nhìn âu yếm từ tôi sang bố rồi đùa đùa:

– Chú Phong để cháu nghỉ một lát. Cả hai bố con cần lấy lại sức để sang thăm em bé...

Chú ra ngay đầu công, ở đó có thể cạo râu và làm đẹp cho mình chút ít đấy...

Bố vui vẻ nhìn tôi như hỏi ý kiến. Tôi khẽ khàng gật đầu, mỉm cười thay cho câu trả lời.

Quay sang bác Khánh, bố bảo:

– Để em đi mua nước ấm rửa mặt mũi cho con gái cái đã...

Bác Khánh mỉm cười ngăn lại:

– Chú còn khối thời gian để chiều cô gái rượu của mình. Có mẹ Cẩm và các bác các gì đang chờ chú trả lại con gái cho họ, để họ làm cái việc đó bây giờ kia...

Đúng lúc đó, như chỉ chờ có thế, mọi người lục tục bước vào. Tiếng mẹ Cầm:

– Nào, nào... Bố lại làm con gái mệt vì chuyện trò rồi. Gì Hồng đâu... – Gì tôi nhanh nhẹn lách vào trước, âu yếm dành ánh nhìn cho tôi, đùa đùa:

– Có đây, có đây. Bà chị sai bảo gì em cũng làm tuốt! Kể cả là... ăn bún chả. Hi hi... Cả nhà cười rộ lên, vui vẻ. Không khí trong căn phòng tôi vì thế mà chẳng hề vương vấn một chút ảm đạm nào. Mẹ Cầm vui vẻ nhưng rành mạch đâu ra đấy, như một vị nội tướng:

– Muốn bún chả khác có bún chả... Có điều, hãy mang chậu, khăn mặt với phích nước vô đây. Rồi rước các ông bà, các bác về nghỉ ngơi tý chút. Để Tùng Chi ngủ nghỉ độ ba tiếng. Chiều lại mời cả nhà kéo nhau sang bên mẹ Hà và em bé. Ta mở một tiệc nhỏ với... nước lọc ở đó. – Liếc nhìn thấy các ông bà đã ra ngoài, còn lại mấy người trẻ, mẹ nháy mắt, – Hẹn ba hôm sau, đợi khi đón ba mẹ con về dinh, ta mở tiệc lớn tại “Cung đình” để khao... các người! Cả nhà lại cười râm ran, khen mẹ Cầm có khẩu khí của... Vua Quang Trung!

Bố cúi xuống âu yếm hôn lên vàng trán xanh xao, lấm tấm mồ hôi và còn dính mấy sợi tóc mai của tôi, rồi cùng bác Khánh chào mọi người đi ra. Tôi ngẩng nhìn ra ngoài khuôn cửa sổ. Ánh nắng ngoài cửa kính rung rinh bóng lá. Những quầng mặt trời khúc xạ đầu đó qua những tấm kính các căn phòng chung quanh, chói lên những tia bảy sắc, nhảy nhót theo nhịp rung rinh của cánh cửa.

Bỗng mọi người giật mình, lặng đi khi nghe tiếng chim hót rất gần, tiếng chim đang rõ dần theo bước chân ai đó đang đến gần của phòng. Tiếng gì Hồng reo lên trước tiên:

– Ái chà, thì ra cậu cả Hoàng. Một cái lồng chim đẹp chưa kia. Chao ơi, tiếng hót mới hay làm sao... Mẹ Cầm quay ra, không dấu được vẻ ngạc nhiên thích thú:

– A, cậu này được. Đây là con chim mà Tùng Chi chết mê chết mệt khi nghe tiếng hót của nó. – Ngắm con trai bằng ánh mắt âu yếm, mẹ nói tiếp, vẻ hài hước nhưng không giấu được niềm vui, – thỉnh thoảng, con trai mẹ cũng thông minh đột xuất phết, nhờ...

Cả nhà lại cười, khiến anh Hoàng một phút lúng túng, cứ ngỡ nguậy cái lồng chim trên tay. Tôi vui sướng vẫy anh lại gần. Gì Hồng nhanh nhẹn đón chiếc lồng, treo tạm lên cái giá trước đó vẫn treo những chai nước và đạm, mà mấy hôm nay tôi chẳng rời cái đám dây dợ của nó bao giờ. Anh Hoàng ngượng nghịu nắm lấy bàn tay tôi. Tôi cảm giác được ở anh một thứ tình cảm ruột thịt, chân thành mà mẹ Cầm truyền cho chúng tôi. Cả nhà ngắm nghía chiếc lồng như chờ đợi...

Tiếng chim lắng đi một chút rồi lại lạnh lạnh reo lên. Tiếng hót trong trẻo, đa âm sắc của nó dòn dập và phức hợp, như một dòng suối nhạc trong vắt, róc rách, khúc khuỷu, rơi lác rác qua khe đá, tung bụi âm thanh lên không trung, tràn ngập cả căn phòng. Đây là giống họa mi đặc biệt, rất dạn người mà bố tôi mang ở đơn vị về tặng tôi và anh Hoàng mỗi đứa

một lòng. Mỗi buổi sáng, nó cứ mê ly hát, thảng thốt hát, như công việc của nó chỉ có vậy. Và nó chăm chỉ, cần cù, mải miết... không chệ vào đâu được!

Buổi sáng hôm ấy, cùng với sự hồi sinh của sự sống trong tôi, là ánh mặt trời bầy sắc, là không khí ấm áp tinh thần ái cùng với tiếng hát chim họa mi... đã mãi mãi hằn sâu vào ký ức non nớt của tôi, không bao giờ phai mờ...

(Kỳ VII)

11. Mẹ và em tôi

“Bố mẹ và anh em- Là những người thân thương sẽ đi cùng ta đến hết cuộc đời, không vụ lợi” (Kịch “Macbeth” – William Shakespeare)

Anh Hoàng có một cậu em trai kém anh 10 tuổi, – hệt như độ chênh tuổi giữa tôi với em Bách, – tên là Huy Quân, kém tôi 5 tuổi. Hồi chúng tôi còn bé, độ 5-10 tuổi chỉ đó, khi mẹ chưa sinh em Bách, một lần mẹ Cầm đùa với mẹ tôi:

– Ông Khánh nhà chị, có mấy anh em thì “phát” về đường con trai. Khi chị có mang bé Quân, ông nội đặt sẵn cho cái tên bé gái là Diễm Hằng. Minh và anh Khánh cũng khắp khởi, khắp khởi... – mẹ ngừng một chút, âu yếm nhìn tôi, – hy vọng bé Tùng Chi có cô em gái mà kết bạn tâm giao, cậu Hoàng nhà chị nhân đó mà có thêm một em gái nữa, ngoài Tùng Chi. Ai dè... lại thêm một ông tướng” – Mẹ cười rất nhộn, rồi hài hước: Được cái mình bỗng thành... Hoa hậu trong nhà, nhưng cái thể Âm-Dương thì... hơi bị lệch, mà phần lép vế lại rơi vào mình. Rõ chán chưa...

Mẹ đùa đùa vậy rồi tươi cười xoa đầu tôi, ra chiều vì thế mà cưng tôi lắm...

Mẹ tôi nhân đó kể:

– Chẳng bù cho anh Phong nhà em, ông nội lại chỉ đặt tên con trai cho cháu, khi em sinh bé Tùng Chi... – Mẹ ngừng một chút, như nhớ lại chuyện cũ... Mẹ Cầm nghe vậy liền

cười, tiếp lời:

– Chị nhớ rồi... Sau đó chú Phong nhà em mới sáng tạo ra cái tên con gái khá hay là Tùng Chi, nhỉ... Trong khi đó, bên nhà chị thì bố anh Khánh đã nhanh tay đặt... lại cho cháu trai cái tên Huy Quân, như dòng họ Nguyễn Huy của ông nội các cháu...

Mẹ tôi ngẫm nghĩ:

– Cái tên Huy Quân vậy mà hay, có vẻ cứng cáp, đàn ông... chị nhỉ. Mà lạ, chả ai tổng kết xem thế nào, chứ xem ra về đường con cái, chẳng mấy ai ước gì được nấy hay sao ý... Mẹ Cầm nói như động viên mẹ tôi:

– Em cứ yên tâm đi, chị trông cái... tướng em với chú Phong, bao giờ có em bé, thì con trai là cái chắc... – Mẹ cười, pha trò – Nói trộm vía, không lẽ Tạo hóa lại... kém tầm, có mỗi việc ban phát “lộc gười” cho đều mà cũng không xong? Ha ha...

Tưởng đùa cho vui, vậy mà chẵn mười năm sau, vào tuổi ba mươi ba, mẹ đã sinh em trai, là em Bách nhà tôi bây giờ, đúng cái đặn tôi ôm một trận tưởng chết như đã kể trên... Khi tôi vào năm thứ nhất đại học, em Quân nhà anh Hoàng học lớp 8 Lý, cái trường chuyên gần nhà tôi mà dạo xưa tôi học lớp Văn. Quân thường đi học sáng rồi về ở nhà tôi nghỉ ngơi, học bài, chơi với em tôi cho đến chiều, khi cả nhà anh Hoàng đi làm về thì mẹ Cầm đến đón về.

Bởi vậy nên tôi với em Quân và em Bách, ngoài đi học sáng, thì hầu như chiều nào cũng ở suốt bên nhau. Mỗi chị em đều có bài học của mình, nhưng tôi để ý thấy Quân rất quan tâm đến bài vở của em Bách, vì thế mà tôi chẳng phải lo lắng gì cho em tôi cả. Phần vì em Bách khá thông minh, phần vì nhờ cậu Quân kèm cặp mà sau này, em tôi lại dễ dàng thi đỗ vào học chuyên Lý cái trường tôi đã học xưa, như em Quân đã học trước đó...

Huy Quân là một cậu trai rắn rỏi, tầm thước, khuôn mặt sáng sủa thông minh. Em học các môn xã hội thì bình thường nhưng môn tự nhiên thì rất nổi. Quân thuộc diện hiền lành ít nói, hết tính bố mình và anh Hoàng. Mẹ Cầm sang nhà tôi đón em Quân, hay ở chơi một lúc, chuyện trò với mẹ con tôi. Một lần, mẹ Cầm về hài hước bảo:

– Trong nhà, biết bị lép vế, Dương thịnh Âm suy nên mình thường tranh phần nói của cả nhà, cho nó cân bằng. Mà cũng phải thôi, mình đi làm cả ngày, ba bố con có biết nói chuyện gì với nhau đâu mà chả giống nhau ít nói! Tuy nhiên, nói vậy thôi chứ khi mình về, cả nhà lại sôi nổi lên ngay. Ba bố con trông vậy mà nói chuyện hóm ra phết...

Mẹ tôi cũng nhân đó mà đùa góp vô:

– Thì là nhờ ở công ở người cầm chịch mà chị. Có người dẫn dắt, khơi gợi ai mà chả muốn góp chuyện cho bố cả ngày chả được nói gì...

Mẹ Cầm đón cốc nước mát từ tay tôi, hài lòng nhìn hai anh em Quân và Bách đang say sưa gì đó bên máy tính, rồi quay lại tôi vui vẻ, nửa như hỏi, nửa như khen:

– Thế còn con gái tôi thì sao hả con? Cả ngày chị em trông nom nhau thế nào mà tình hình có vẻ ổn ổn đấy nhỉ...

Tôi nhìn theo ánh mắt mẹ sang Quân và Bách rồi quay ngang, thưa:

– Dạ, xem ra thì con cũng chả phải trông nom gì nhiều, mẹ ạ. Hai anh em Quân và Bách tự bảo nhau học. Em Bách quần anh Quân lắm... Chỉ khi nào có gì về môn xã hội thì em Quân mới hỏi con chút chút vậy thôi...

Mẹ tôi góp chuyện:

– Mà cũng tại hợp nhau sao đó nên tôi để ý thấy thỉnh thoảng chị em nó cũng cười đùa chuyện trò rôm rả phết... Mà cậu Quân nhà chị trông rắn rỏi, ít nói vậy thôi, chứ chuyện trò có vẻ tình cảm lắm đấy, chị Cẩm ạ. Được cái hai anh em Hoàng và Quân nhà chị đều ngoan và học giỏi...

Mẹ Cẩm không giấu được vẻ vui sướng, quay sang mẹ tôi:

– Tôi nghĩ ra là cũng chả phải mình kèm cặp dạy dỗ gì nhiều đâu, em ạ. Con cái chỉ dựa vào nếp nhà, rồi tự mình trưởng thành lên thôi. – Rồi mẹ Cẩm quay sang tôi, – phải không con gái của mẹ? Con đọc nhiều, thử nói coi, mẹ nghĩ vậy có đúng không?

Tôi nhìn mẹ rồi lựa lời thưa:

– Dạ thưa, cứ xem cái cung cách em Quân và em Bách đây, lại có câu “Cha mẹ sinh con, trời sinh tính” thì con thấy ý mẹ rất có lý đấy ạ. – Ngừng chút, để ý thấy cả hai mẹ như đang khích lệ tôi, lại đang lắng nghe chăm chú, tôi mạnh dạn tiếp lời, – Nếp nhà, như mẹ nói là truyền thống gia đình, là nề nếp gia phong của mỗi nhà phải không mẹ? Sinh ra trong mỗi nhà là chúng con thừa hưởng nếp nhà của mình làm cơ sở, lại được hưởng sự giáo dục của nhà trường tốt, ảnh hưởng của bạn bè tốt... là cứ thế trưởng thành lên đấy mẹ ạ.

Mẹ Cẩm vẻ hài lòng quay sang mẹ tôi:

– Vậy là đúng rồi, em nhỉ. Cha mẹ chỉ cần cố gắng tạo ra một môi trường tốt trong mỗi gia đình, làm nơi yên ổn cho con cái trú ngụ về mặt tinh thần, thể chất là đủ. Tự chúng sẽ lấy đó làm căn bản để vươn lên thôi, có ai suốt ngày bên con cái được đâu...

Mẹ tôi đồng tình:

– Phải đấy chị ạ. Cái môi trường tốt như chị nói chính là không khí yên ấm do mỗi thành viên trong gia đình chúng ta kiến tạo nên. Môi trường đó không chỉ cần cho con cái, mà cho cả chúng ta nữa. Chúng ta cũng cần lắm một nơi trú ngụ để tâm hồn được thanh thoi thư giãn sau những va chạm xã hội hàng ngày, trong những giao tiếp công việc hay trong các mối giao lưu thân sơ chẳng chịt khác...

Cứ thế, câu chuyện tâm tình của hai bà mẹ của tôi về gia đình con cái cứ kéo dài mãi, cho đến khi chuông điện thoại reo. Mẹ Cẩm lúc đó mới chợt nhớ ra, đứng dậy bảo tôi ra nghe điện thoại rồi chuẩn bị về. Trong khi vẫn đùa đùa với mẹ, mắt mẹ Cẩm lại hướng về phía tôi, đoán:

– Đấy, hai bố con nó đang cần có người về chuyện trò đó...

Tôi ra nghe điện, là anh Hoàng thật. Tôi vừa trả lời anh Hoàng, vừa bằng ánh mắt vui vẻ ra hiệu cho mẹ Cẩm lại gần. Mẹ Cẩm linh cảm ra điều gì đó vui lắm ở tôi, liền quay sang

mẹ tôi vẻ ngạc nhiên thích thú, trong khi lại bồn chồn đón ông nghe từ tay tôi. Một lát, mẹ reo lên trong máy:

– Vậy hả, vừa có tin hả. Thế thì nhất con trai mẹ rồi còn gì... – lắng tai nghe một lúc, mắt ánh lên những tia hạnh phúc, mẹ Cầm vui vẻ đùa với con trai, – À, ra thế. Chà, cậu cả có vẻ bài bản ghê nhỉ... Được được, mẹ sẽ báo. Thế bố con về chưa? Thế hả... vậy tốt rồi. Giờ mẹ với em Quân cũng về đây. Con cứ cầm cho mẹ nồi cơm trước nhé. Ồ, mẹ chào con.

Hai em Quân và Bách nghe mẹ nói chuyện điện thoại với anh Hoàng, như linh cảm có điều gì vui, đều đã bỏ máy tính tò mò tập trung cả lại cạnh tôi và mẹ. Mẹ Cầm phấn khởi đặt máy, hồ hởi thông báo:

– Cậu cả nhà chị thông báo đã chính thức nhận quyết định chuyển sang hệ sau đại học của trường Kinh tế làm Cao học hai năm rồi. Nó bảo ai làm giáo viên cũng bắt buộc phải đi học thôi, mặc dù nó đang thích mở Công ty với một anh bạn học sau một khóa...

Mẹ và tôi với hai em Quân, Bách đều thấy vui vẻ với tin này, dù cũng chẳng có ý thức lắm về chuyện học lên Cao học. Nó không ấn tượng mạnh như khi ta nghe tin đỗ vào đại học hay thậm chí là một trường chuyên nào đó ở cấp THPT. Mẹ Cầm vui vẻ nhìn mẹ:

– Cậu Hoàng nhờ tôi chuyển lời báo tin vui cho em, – rồi quay sang tôi, mắt mẹ ánh lên những nét hóm hỉnh, tinh nghịch – anh chàng có vẻ quy củ lắm, còn ý tứ nhờ mẹ xin lỗi em Tùng Chi, vì vừa nãy không báo tin cho em ngay...

Mẹ tôi hiểu ý:

– Con trai lớn, lại là giảng viên đại học rồi, phải hiểu biết và cư xử như thế chứ chị. Có tin vui phải báo cho mẹ trước, là đúng rồi...

Tôi cũng vui vẻ tiếp chuyện:

– Phải đấy mẹ ạ. Anh Hoàng cầm máy, báo với con là có tin vui nhưng muốn gặp mẹ Cầm trước... Tôi còn lúng túng chưa biết có nên nói ý anh Hoàng ra không thì mẹ Cầm đã tinh nghịch:

– Cậu chàng này cũng khá phết, đối nhân xử thế đâu ra đó... Nó dặn nói với em Tùng Chi là sẽ chịu... phạt sau. Xem ra bọn trẻ bây giờ có vẻ khôn lớn và ý tứ hơn chị em mình hồi xưa nhiều, Vân Hà nhỉ...

Hai cậu em tôi như chẳng để ý lắm đến chuyện của người lớn, chỉ reo lên khi phát hiện ra rằng, vậy là bây giờ tất cả bốn anh em chúng tôi lại lọ mọ đi học, lại đều là học trò tất... Cả nhà như cũng vừa chợt nhận ra điều đó, liền vui vẻ cười vang nhà rồi mẹ con tôi tiễn mẹ Cầm với em Quân ra về.

Ngoài đường, dù đã gần 6 giờ chiều, qua giờ tan tầm rồi mà dòng ô tô, xe máy vẫn ken kín vào nhau, trong ồn ã tiếng còi xe, tiếng vê ga nôn nóng, sốt ruột của đám đông. Như

ai cũng muốn về nhà thật nhanh để nghỉ ngơi sau khi kết thúc một ngày dài với những lo toan vất vả...

****

Khi vào nhà, em Bách bắt đầu hỏi tôi, như lúc nào nó cũng có sẵn những câu hỏi nào đó:

– Chị ơi, Cao học là học gì hả chị?

Tôi trả lời mà không chắc lắm:

– Chị chưa tìm hiểu kỹ, chỉ biết nó là một cấp học sau đại học. Có thể hiểu như ta vẫn biết: sau cấp Tiểu học thì lên THCS; sau THCS thì lên THPT; sau THPT thì lên Đại học, vậy sau Đại học sẽ là Cao học đó em... Vì anh Hoàng có nói là chuyển sang Hệ sau đại học mà.

Mẹ tôi tham gia:

– Chị con hiểu đúng rồi đó Bách. Ngoài ra, sau Cao học còn một cấp nữa, gọi là Nghiên cứu sinh, sau ra thành Tiến sĩ. Bố các con bảo, tuy thực ra không phải là một cấp học, nhưng với tình trạng như ở nước ta hiện nay, thì nhóm được gọi là Nghiên cứu sinh này của hệ sau đại học, vẫn mang dáng dấp “học” nhiều hơn là “nghiên cứu”...

Em Bách tò mò:

– Mẹ ơi, mẹ cũng tốt nghiệp đại học rồi, sao mẹ không học sang hệ sau đại học, như anh Hoàng?

Mẹ cười:

– Không phải ai cũng sang hệ sau đại học khi đã tốt nghiệp đại học, con trai ạ. Cũng như sau khi tốt nghiệp THPT, không phải ai cũng vào đại học. Người ta có thể đi làm luôn, những công việc phổ thông, sau khi qua một khóa huấn luyện tay nghề nào đó; hay vào học nghề tập trung ngắn hạn, trong 6 tháng, 1 năm, vân vân... Hay học hệ Trung cấp, Cao đẳng...

Mẹ cười, tiếp lời:

– Vả chăng, những người thuộc thế hệ trước, đặc biệt là phụ nữ, như mẹ hay mẹ Cẩm, việc học hành khó khăn hơn. Chỉ sau này chuẩn hóa cán bộ công chức, mẹ và mẹ Cẩm đều phải học tại chức. Nói chung, trừ trường hợp đặc biệt lắm, còn sau khi tốt nghiệp hệ tại chức, vì nhiều lý do, thường người ta không học tiếp sau đại học nữa, con ạ.

Em Bách chùng chùng như chưa chịu với lý giải của mẹ tôi, lại hỏi:

– Lý do nào mà không học tiếp hả mẹ? Như chị Tùng Chi, sau khi học xong đại học, có lý do gì để không học sau đại học không?

Mẹ cười, đưa mắt cho tôi. Tôi hiểu ý mẹ, nhưng cũng chỉ ngập ngừng tìm cách trả lời, do cũng chưa tìm hiểu kỹ về vấn đề này lắm:

– À, là thế này, em ạ. Ví dụ như chị học xong THPT, nhưng thấy thi đại học khó quá, hay chị lại thích đi làm cơ, không thích học nữa, giả dụ thế, thì chị thôi, không thi đại học nữa... Em Bách lại quay sang mẹ:

– Vậy thì mẹ thấy khó hay mẹ không thích học, hả mẹ?

Mẹ tôi cười:

– Mẹ già rồi, mà mẹ còn phải đi làm để có lương, con ạ. Mẹ mà học nữa, cả nhà mình tận ba... học sinh, ai nuôi cho hả con?
Tôi cười mà thâm cảm phục vì thấy mẹ có câu trả lời thật hóm hỉnh, rất thích hợp cho cậu bé ham hiểu biết như em trai tôi.

Tuy nhiên, tôi cũng vận vào mình và nói thêm với em Bách một cách cảm tính:

– Như chị thì sau khi học xong đại học, chị sẽ đi làm mà không học nữa đâu, em ạ. Đi làm một thời gian rồi, thấy cần gì cho công việc chị sẽ tự học, tự đọc để trang bị kiến thức cho mình nhằm làm tốt công việc mà chị đang đảm nhận, thế đấy.
Tôi tưởng nói vậy thì em Bách sẽ đồng tình, như xưa nay em vẫn hay nghe theo sự lý giải của tôi. Không ngờ, em lại nói, như một... ông cụ non vậy:
– Nhưng sau này em sẽ học như anh Hoàng, chị ạ. Em chả thấy ngại học gì, em rất thích học. Anh Quân cũng vậy. Em với anh Quân có thể ngồi học mãi mà không đi chơi cũng được. Vì mỗi môn học mình phải cố gắng lắm mới hoàn thành, nếu không thì sẽ không kịp cho ngày hôm sau lên lớp. Mà em cũng thấy có nhiều cái hay trong việc học...

Mẹ và tôi đưa mắt cho nhau vẻ ngạc nhiên và thâm hài lòng, trong khi “ông cụ non” là em Bách tôi vẫn đang mãi luận về cái sự học. Tôi hiểu là em tôi luôn đạt kết quả tốt trong các môn học nên cậu ta mới có hứng thú đến thế, say sưa đến thế. Các bạn cứ thử ngẫm mà xem, khi mọi công việc của ta đều trôi chảy, cuộc đời mới thật dễ chịu làm sao. Nhưng nếu gặp khó khăn, trục trặc nào đó, thật chẳng dễ chịu đến thế đấy chứ?

Nghĩ một chút, tôi lựa lời động viên và thêm đôi chút nhắc nhở em tôi:

– Phải rồi, con trai thì nên học nhiều hơn một chút, em ạ, so với con gái. Vì sau này, như mẹ nói, con gái phải lo toan cho gia đình nữa. – mẹ tôi cười ý nhị, trong khi gật đầu tỏ ý đồng tình với tôi. Được động viên, tôi hào hứng tiếp, vẫn theo cảm tính, – Nhất là khi phải đi dạy như anh Hoàng, thì càng cần phải học lên nữa, em có thấy vậy không? Muốn dạy ai, mình phải học cao hơn họ chứ. Mà việc học đối với anh Hoàng quả là bắt buộc đấy chứ, vì anh Hoàng chả bảo là hơi bất ngờ khi ở lại làm giáo viên, nên giờ phải đi học tiếp là gì... Mà, – tôi cười nhìn em tôi như khuyến khích, lại như nhắc nhở, – học hành càng lên càng khó, rồi em sẽ phải cố gắng lắm để không nản chí đấy nhé...

Em Bách như chợt nghĩ một chút rồi chia sẻ như có vẻ hiểu ý tôi:

– Vâng, em biết đấy chị ạ. Nếu chuẩn bị bài không tốt, cô mà gọi lên bảng là bị ngượng với các bạn lắm đấy... Tôi vui vẻ:
– Phải rồi, con gái như chị còn ngượng, con trai chắc là ngượng hơn nữa ý chứ, em nhỉ?
Em Bách hồn nhiên:
– Vâng, thì đã hẳn rồi..., – nghĩ một lát, em nói như để lộ một điều bị mật nào đó, – mà nếu không chuẩn bị bài tốt, nhớ khi các bạn hỏi bài mình, không trả lời được thì cũng đã ngượng rồi, chị ạ...

Tôi hơi ngạc nhiên vì suy nghĩ khá độc đáo của em tôi, nhưng chợt nghĩ, vậy là em tin tưởng tôi lắm, coi tôi như bạn mới chia sẻ vậy đấy, bèn tìm cách lựa lời, hơi khích em tôi một chút:

– Phải rồi. Hồi chị đi học, có một cô bạn chị cũng bảo, về đùa đùa rằng, “trông anh chàng kia... hùng dũng thế kia mà khi tứ hỏi bài, chào cờ luôn, chúng mày ạ”, làm bọn chị cười nôn cả ruột... Em tôi, về hiểu biết, tự tin như một... ông cụ:

– Thì thế mà lì...

Đấy, các bạn xem. Cậu em tôi lúc bấy giờ mới 8 tuổi, học lớp 3, đã suy nghĩ... đáng nể như thế đấy. Tại sao mà tôi lại không yêu quý em tôi cho được cơ chứ?

Sau này, tôi thấy quan niệm của bố tôi về cái sự học này nó mạch lạc, sáng sủa và có cơ sở hơn, chứ không đầy cảm tính như tôi vừa trả lời em tôi đâu.

Bố tôi bảo đại ý: “Con nghĩ đúng rồi, nếu đi dạy ở bậc đại học, thì buộc phải học lên sau đại học, ít ra phải có học vị Thạc sĩ và nói chung là cần có học vị Tiến sĩ. Tất nhiên phải có chọn lọc và họ phải có thực tài.

Tuy nhiên, hiện nay việc học lên ở ta có hơi khác đấy. Có thể nói hơi quá lên một chút thế này: Cái tư duy “Đại học hóa con người” từng ăn sâu vào máu của một bộ phận khá đông đảo trong xã hội. Khiến cho áp lực bằng mọi giá phải vào đại học đè nặng lên mỗi học sinh tốt nghiệp THPT. Kéo theo nhiều hệ lụy khác, đặc biệt là phân bổ nguồn lao động bất hợp lý: “thợ” ít và chất lượng thấp, trong khi “thầy” (tạm gọi trình độ “chưa Đại học” và “Đại học” như thế) lại chưa tới, do thiếu chọn lọc.

Tư duy ấy, nay đã... “nâng lên một bước” còn đáng nản hơn là... Tiến sĩ hóa con người. Cái đáng nản thể hiện ở chỗ: một bộ phận không ưu tú, do miếng mồi béo bở chức quyền, đã bằng mọi cách tự “Tiến sĩ hóa” mình, để... chiếm ghế, tạm gọi thế. Và, không cần thông minh cũng hiểu, đất nước sẽ ra sao khi bị điều hành bởi những người như thế, ở mọi cấp Chính quyền hay mọi cấp “Ban-Ngành” trong xã hội. Có thể nói không ngoa là ai ai cũng đua nhau đi học... Thạc sĩ, thậm chí là “học” Tiến sĩ, cứ như thiếu “nó” thì con người ta sẽ thiếu tự tin đi vậy!

Tại sao vậy: vì người ta đã nhầm lẫn về thực học và bằng cấp, chính xác là đánh đồng nó. Đến mức đã “mặc định” quy đổi cái bằng, bất chấp thực học và năng lực ra chức vụ, quyền hạn. Vậy là loạn, không kiểm soát được, vì hễ có bằng thì có chức quyền, không có thì chịu! Thế thì sao mà người ta không đua nhau đi học Thạc sĩ, thậm chí là “học”... Tiến sĩ cơ chứ?

Mà đây là còn cho rằng: người ta còn chịu “học” cho, để có bằng, dù đã rất... vớ vẩn rồi, nhưng cũng còn là... may. Giản tiện hơn một bước, nhưng không phải là không có hiện tượng: người ta chỉ việc ghi tên, xếp hàng, rồi thì... ờ ờ, đến hẹn đi lấy bằng Thạc sĩ, Tiến sĩ... via! (Bố tôi hài hước!)

Tôi hỏi bố “Vậy theo bố thì nên học sau đại học, lên Thạc sĩ và Tiến sĩ như thế nào?”
Bố nói, như đã nằm lòng những suy nghĩ về câu hỏi của tôi rồi: “Là không nên có ý nghĩ lấy bằng Thạc sĩ hay Tiến sĩ để làm gì, vì nó chả cần cho ai cả. Cái mà xã hội cần, là “cái gì đó” mà nhờ “nó”, hay lấy “nó” làm cơ sở để người ta trao bằng Thạc sĩ hay Tiến sĩ cho ai đó.

Ví dụ thế này: Khi nào con thấy chín muồi một đề tài nào đó nảy sinh ra trong công việc, trong nghiên cứu. Mà nên nhớ cho kỹ một điều rằng: “nó”, là cái đề tài ấy, phải mang tính sáng tạo, con ạ. Trước tiên, nó phải mang lại lợi ích thiết thực cho công việc của con, nếu con đang làm việc, theo hướng sản xuất, làm ra sản phẩm; hoặc nếu là nghiên cứu, “nó” phải nhằm một mục đích thực tế nào đó, kể cả đề tài nghiên cứu là thuần túy lý thuyết, thì “nó” cũng phải nhằm mục đích thực tế mà xã hội đang cần. Tuyệt đối là như vậy!

Hoàn thiện rồi, đánh giá được, đo đếm được lợi ích của nó rồi, con đem nó đi đăng ký bản quyền công trình khoa học, như những phát minh vậy. Không chỉ đăng ký trong nước mà có thể ở một nước có nền khoa học kỹ thuật tiên tiến nào đó như Mỹ, Nhật.. nếu có thể và nếu muốn. Công bố cho xã hội sử dụng phát minh đó, công trình đó, mang lại lợi ích thiết thực cho cộng đồng...

Giai đoạn gần đây, có một ngành non trẻ là Công nghệ thông tin, – Gọi tắt theo tiếng Anh là IT, – tuy non trẻ nhưng phát triển theo những “bước nhảy” rất vượt trội. Nhiều gương mặt tạo dấu ấn đáng kể cho sự phát triển này còn rất trẻ, chưa kịp có bằng cấp gì trong lĩnh vực đó. Ta có thể đọc được rất nhiều về họ trên mạng. Ta bỗng nghĩ, theo một nghĩa nào đó: nếu ngành IT mà cũng đòi hỏi phải mang thẻ Kỹ sư, Thạc sĩ hay Tiến sĩ chuyên ngành mới được vô thử sức, thì liệu có cái bước nhảy với vô số tài năng trẻ trong lĩnh vực này không?

Tất nhiên, nếu cần chuẩn hóa cán bộ giảng dạy: họ sẽ tập hợp các phát minh kia lại, củng cố cơ sở lý thuyết, tìm hiểu các đề tài tương tự, phân tích cái giống và cái khác giữa chúng... Công bố nó công khai trên các diễn đàn khoa học chính thức, trên các Tạp chí khoa học trong và ngoài nước. Chờ đợi các phản biện của đồng đạo của mọi người, của các nhà khoa học... rồi hoàn thiện nó. Sau đó mới đăng ký xin thành lập hội đồng bảo vệ đề tài đó... Tất nhiên là tùy theo mức độ mà người ta xếp nó vào cấp tương đương Thạc sĩ hay Tiến sĩ...”. Bố tôi kết luận: “Đại loại cái quy trình cấp bằng sau đại học, hay ít ra là ở cấp Tiến sĩ, là phải như thế, con ạ!”

Tôi cũng đã đọc ở nhiều diễn đàn liên quan đến giáo dục và thấy bố có những quan điểm khá tương đồng với những ý kiến của nhiều nhà khoa học hiện nay. Tôi hoàn toàn đồng ý với những lập luận trên của bố và cho rằng, sau này lớn lên, em Bách tôi cũng sẽ nhận ra như vậy, vì cho tới lúc đó hãy còn hàng chục năm nữa. Hy vọng lúc đó, chúng ta sẽ coi

bỏ được cái tư duy “Đại học hóa” (mà hiện nay có vẻ đã đỡ hơn?) hay cái tư duy “Thạc sĩ hóa, Tiến sĩ hóa” (hiện đang bắt đầu?) ở một bộ phận người nào đó trong xã hội?

(Kỳ VIII)

12. “Móng Chân”

(Móng chân là... “rất gì” của bàn chân, như anh là... “rất gì” của em. Vậy mà vì sao em ơi, anh chả là gì trong cuộc đời này. Như nhìn bàn chân, chả ai trông thấy “móng chân” bao giờ?...” – Ca từ bài Rock “Móng chân” của Thanh Tùng- Ban nhạc “Lưỡi dao”)

Vào khoảng giữa năm thứ ba, lần đầu tiên tôi cảm giác được “cái chết của ái tình”, là nói cho có vẻ văn hoa thế về cuộc chia tay tình đầu của Thanh Thu, một đứa bạn mà tôi yêu nó lắm, trong “Tổ quý tộc” thân yêu của mình! Cuộc tình này, – tạm gọi vậy, – của Thanh Thu, nếu gọi là dài thì từ khi cô nàng còn ở THPT, gọi là ngắn thì kể từ giữa năm thứ nhất Đại học...

Cần nói trước thế này. Dường như tôi có một khả năng rất đặc biệt sao đó, mà tôi ngờ là bố tôi biết khá rõ. Nó bắt đầu xuất hiện trong tôi từ sau trận ốm nhớ đời kia, rồi dần dần phát triển lên, rõ rệt hơn trong tôi theo năm tháng, cùng với sự phát triển trí tuệ của tôi, qua học tập và tích lũy... Có thể gọi đó là khả năng tự tách ý thức mình ra khỏi bản thể chính mình để nhìn nhận những ảnh hưởng của tác động xung quanh đến tri giác của mình. Phải, chính là tri giác và chỉ là tri giác thôi.

Có thể ví dụ thế này cho dễ hiểu hơn một chút. Nếu khả năng đó không phải tri giác, mà là thể chất: ta có thể tách một cảm xúc nào đó của mình (ví dụ đau đớn) ra khỏi thể xác để không cảm thấy cái đau vật chất, tở như bị bỏng, bị đứt tay chảy máu chẳng hạn. Theo logic đó, ở tôi là khả năng tự tách mình ra khỏi cái tôi về ý thức, để đánh giá tác động về tinh thần vào mình từ ngoại cảnh.

Ví dụ: Ai đó nói hay viết gì có ý xúc phạm tôi chẳng hạn. Tôi lập tức cảm nhận thông tin đó. Rồi ý thức của tôi tự thoát ra khỏi tôi, nghĩa là tôi có thể đánh giá tác động của những thông tin đó như đến một người bạn nào đó của mình, rồi tham vấn cho họ, thực ra là cho tôi, cách xử lý sau đó.

Tất nhiên là mọi “hoạt động” đó xảy ra tức thời, như tôi vẫn ứng xử vậy ngoài đời, không lâu lắc như tôi đã mô tả. Cũng như khi bị bất ngờ ngã xe đạp, ta “bay” qua ghi đông rồi... “hạ cánh” an toàn một cách đáng ngạc nhiên. Đó hoàn toàn là do bản năng mạch bảo, ta không thể nghĩ ra từng “công đoạn” cho cú bay ngoạn mục đó được!

Theo cách lý giải như vậy, nghĩa là tôi khá tỉnh táo, không bị cuốn ngay lập tức vào cái tác động tức thời của ngoại cảnh đến mình. Nhờ đó, tôi có cơ hội phân tích nó để có cách ứng xử hợp lý hơn, như ta vẫn nói, “người ngoài cuộc bao giờ cũng sáng suốt hơn” vậy? Rõ ràng, theo một cách nào đó, tôi như luôn có một “Chị Thanh Tâm” hay ông “Tâm Thư” thì thâm tư vấn bên tai trong những tình huống ứng xử khác nhau trong cuộc sống... (?) Tất nhiên, thực ra không có ai thay tôi cả, chỉ là chính tôi tự ứng xử lấy những tình huống đó mà thôi.

Có đôi lần, tôi tự nhủ: Hóa ra là mình sống không đúng bản chất con người mình ư, khi mà mình luôn tỉnh táo soi xét mọi sự xảy ra với mình như đối với một người khác vậy? Và, thế thì có... chán quá không, trong khi mình vẫn muốn chính mình cũng như mọi người sống chân thực như bản chất của mỗi người? Nhưng rồi, tôi lại thấy sự việc xảy ra không hề giống như tôi lo lắng thế, mặc dù thực ra là... có vẻ thế (?).

Vì trong cuộc sống hàng ngày, tôi cũng ứng xử như mọi người thôi, chả ai biết được tôi có khả năng gì, nếu tôi không... chỉ ra một cách mạch lạc như thế. Tức là nếu muốn, một ngày nào đó, ai cũng sẽ “phân tích được chính mình” một cách rạch ròi như tôi tí mẩn... xoi mói về chính tôi như trên vậy!

Chính cái khả năng đặc biệt đó mà tôi “không bị”, hay theo một nghĩa nào đó là “không được” dính vô chuyện yêu đương sớm, trong thời gian tôi đang học đại học. Bởi vì tôi thường nhanh chóng nhận ra sự bất ổn nào đó trong các mối quan hệ sẽ có, giữa tôi với ai đó trong lứa tuổi ấy, nên tôi không tỏ ra mặn mà gì trong việc theo đuổi nó. Đó chẳng phải là cái gì ghê gớm lắm đâu, nó không tốt mà cũng chẳng xấu cho ai cả.

Cũng như bạn thích một món đồ nào đó và bạn mua nó, trong khi người khác thì không thích đến thế, nên không mua. Việc bạn có món đồ ấy và bạn thích nó, không hề có một tương tác qua lại nào đối với người không thích nó và không có món đồ ấy. Tỷ như sẽ không có chuyện bạn sẽ coi người kia là “không biết thưởng thức” chẳng hạn; hay ngược lại, người kia sẽ không hề vì thế mà chê bạn “thâm mỹ kém”, đại để thế.

Bởi vậy, trong cuốn tiểu thuyết này, sẽ không có bóng dáng gì chuyện tình của tôi cả, chỉ có đâu đó đôi chút cảm nhận về tình yêu của bạn bè hay từ cuốn tiểu thuyết nào đó tôi từng đọc. Nhưng dĩ nhiên, những câu chuyện tôi kể sẽ không vì thế mà kém “xôm tụ”. Tôi viết truyện này về tôi, như tôi nói trong câu mở đầu, ở cái tuổi được coi là khá chín chắn nhưng vẫn đầy lãng mạn, tuổi 23. Bởi thế chắc chắn tôi không thể lãng tránh chuyện yêu đương, thiếu sự gay gắt hồi hộp trong chốn... “tình trường” được. Vì tôi có tới hai cô bạn trong “Tổ quý tộc” đã từng yêu .. “tưng bừng” trong thời gian đó. Họ lại có những kết cục khác hẳn nhau, quá đủ để thay thế cho tôi, để tôi có chuyện để kể trong cuốn tiểu thuyết đầu tay này của mình.

Mà còn hơn thế nữa, tôi là người ngoài cuộc, lại có năng khiếu phân tích mọi chuyện, – như hai cô bạn trong nhóm vẫn “tấn phong” cho tôi thế, – nên tôi hứa sẽ phân tích với tinh thần... 4 chữ: “thái-tác-cụ-tỷ” (là “thái độ, tác phong, cụ thể, tỷ mỉ”, kiểu như “anh bạn lảng giềng” của chúng ta hay đặt ra “mấy chữ” nào đó trong quan hệ hai nước?), cho câu chuyện thêm phần ý nghĩa.

Giờ để tôi quay lại với chuyện tình của cô bạn Thanh Thu trong “Tổ quý tộc”. Thanh thu là một cô bạn khá nhạy cảm, như mọi kẻ thông minh và xinh đẹp khác vẫn thế. Tuy nhiên, lên tận lớp 12 vẻ đẹp như bây giờ của nàng vẫn còn ở dạng tiềm ẩn, như một niềm bất ngờ mà tạo hóa vẫn dành cho thiếu nữ ở tuổi dậy thì vậy.

Có một anh chàng là bạn học với anh trai, trên Thanh Thu hai lớp hồi THPT, bỗng một ngày đến “trồng cây si”, khi nàng vào giữa năm thứ nhất, còn anh ta thì năm thứ 3, đại học Kiến trúc. Lúc này anh trai của Thanh Thu đang du học ở Đức. Anh đi từ sau khi tốt nghiệp THPT, nhờ đoạt được một suất học bổng nào đó, kết hợp với khả năng kinh tế của gia đình.

Đó là một tình thế rất đặc biệt đối với Thanh Thu. Qua nhiều lần đến nhà chơi, qua những câu chuyện kể của Thanh Thu mà hai “khổ khách” là tôi và Thảo Miên nghe đến nằm lòng, nhờ đó mà tôi có thể dựng lại chuyện tình của cô “thiên kim thiếu thu” trong “Tổ quý tộc” của chúng tôi như sau.

Năm Thanh Thu thi đỗ vào lớp chuyên văn của một trường điểm Thành phố (Hệ thống trường chuyên lớp chọn, rồi trường điểm ở các cấp THCS và THPT ở các thành phố lớn rất phức tạp. Tuy nhiên là chất lượng giảng dạy ở đó thì tốt hơn, do phải thi đầu vào chặt

hơn, so với các trường khác. Trường điểm mà Thanh Thư học không phải dạng như trường chuyên của Sở như tôi học). Lúc đó thì anh trai của Thanh Thư, tên Thanh Tùng (nhà này thuộc dòng họ Phan Thanh, chuyên kinh doanh nhỏ nhưng kinh tế thuộc loại khá khá, có truyền thống từ thời xa xưa) và người bạn thân của anh tên Đức Trung đang học lớp 12.

Hai anh này học lớp chuyên Lý, thuộc loại học khá. Đặc biệt, họ chơi ghi-ta khá sành điệu, và cùng hai anh bạn thân thời học THCS, hiện học hệ sơ cấp nhạc viện Hà Nội thành lập ban nhạc “Lưỡi dao”, kiểu nghiệp dư như ở các trường THPT dạo đó. Tuy vậy, do phong trào, lại được đông đảo tầng lớp “thiếu niên thì thừa, thanh niên hơi bị... thiếu” như tụi học trò THPT, vốn sôi động, thích thể hiện, cổ vũ, nên hoạt động của hệ thống các Boy, girl band ở các trường rất rầm rộ.

Trong bối cảnh đó, dễ hiểu là một loạt các kiểu tình yêu học trò có đất nảy nở và bùng phát, ăn theo các hoạt động ca nhạc nghiệp dư kia. May thay, môi trường học tập của các trường này khá tốt, kể cả về văn hóa và giáo dục tư cách, nên các mối tình kiểu trên cứ tự nhiên nở ròi tự nhiên tàn như hoa đến độ, nở ròi tàn vậy. Hầu như không nhuộm màu sắc bi lụy, tiêu cực (kiểu “câu khách”?) như đâu đó ta đọc được trên một số trang báo mạng dành cho tuổi teen bây giờ.

Thanh Tùng cũng như cô em Thanh Thư, có vóc dáng của một trang phong lưu công tử, tài hoa, lại học rất được. Anh ta cao mét bảy hai, chuyên quần lửng áo phông khi đi diễn, còn đi học thì vẫn theo đồng phục chung của trường. Buồn cười, tụi học trò THPT, nam cũng như nữ, mặc đồng phục trông rất... học trò, chả có cá tính gì. Nhưng nếu ta bắt gặp vẫn boy hay girl ấy mà mặc quần áo thường, hơi diện một chút, sẽ thấy họ rục rĩ, như lột xác vậy.

Thảo nào các cụ vẫn có câu: “Người đẹp vì lụa”, theo ý, con người ta nếu thay đổi cách ăn mặc thì sẽ thành con người khác hẳn? Thậm chí, nhìn vào cách ăn mặc, có thể phân biệt được tầng lớp của mỗi học trò. Điều này, về mặt giáo dục, quả là không tốt, cho bất kể người ở tầng lớp nào. Ví dụ, anh ở “tâm” cao thì mất cơ hội học hỏi và có được những người bạn tốt ở “tâm” thấp; còn anh ở thấp thì mất cơ hội thể hiện tài năng thiên bẩm (nếu có), cái mà rất dễ bị thui chột nếu anh bị tâm lý “tự ti” ám ảnh.

Theo logic đó, mới biết chủ trương đồng phục hóa cho học trò là hay nhiều hơn dở cho môi trường giáo dục, cho các gia đình, cho xã hội và ngay cả cho mỗi học trò. Tiếc rằng, lên đại học, vì một lẽ nào đó, như “nhân quyền” chẳng, là quyền của người qua tuổi 18, mà người ta bỏ đồng phục đi. Cái hay cũng có, nhưng sự phân biệt “tầng lớp” như kể trên đã hạn chế đi phần nào các mối quan hệ của sinh viên.

Nếu phân tích “dần” thêm một bước, theo một nghĩa nào đó, lên cấp... Công ty, thì do cảm nhận một cách sâu sắc lợi ích của sự hòa đồng trong nhân viên, mà ông Giám đốc Công ty đã sử dụng “Công (ty) quyền”, lại “đồng phục hóa” nhân viên của mình. Đến đây, tôi không thể không trích dẫn câu của Bin-ghét, hàm ý chỉ kỷ luật của Công ty sẽ đập tan nốt chút tự ái sinh viên cuối cùng còn rơi rớt lại trong con người của một công chức, đại loại: “Nếu là sinh viên, anh i eo chề môn nợ môn kia là thừa cho bậc đại học thì để anh lên Công ty, Giám đốc sẽ dạy cho và anh sẽ ngộ ra ngay lập tức là không có môn nào thừa cho công việc của một công chức trong Công ty cả!”.

Nói vậy để thấy rằng, Thanh Tùng ở trường là một học sinh có kết quả học tập rất nổi ở các môn, đặc biệt là Vật lý, môn chuyên của anh, và anh khá hòa đồng với bạn cùng lớp. Còn khi lên sân khấu, anh là một người khác hẳn, bụi bặm, sành điệu, và... lãng tử, như một gã trai trưởng thành vậy. Điều đó rất hợp với tính cách cái “Rock band” mang cái tên rất ngẫu là “Lưỡi dao”, mà anh là trưởng nhóm, trong đó có Đức Trung và hai anh bạn bên hệ sơ cấp Nhạc viện nữa.

Giờ tôi sẽ “chăm chút” đến anh chàng Đức Trung này hơn, vì anh ta là “kẻ tội đồ” của Thanh Thu. Kẻ đã, như Thanh thu nói gúa lên là “giết chết mối tình đầu của tớ”, với một điệp khúc hơi bị... dày trong các lần kể cho tôi và Thảo Miên nghe chuyện tình của cô.

Đức Trung khá bình thường về hình thức, so với Thanh Tùng, anh trai của Thanh Thu. Cao chừng mét sáu mấy, anh luôn mặc quần bò bạc phéch rách gối, mượn của anh trai là kiến trúc sư, áo phông vàng nhạt có in bàn chân to tướng với mấy cái móng chìa ra một cách cố ý. Khuôn mặt cố tỏ ra phong trần, mặc dù chả gột hết được nét học trò ngây ngáo. Anh chàng này, như ba anh bạn cùng nhóm nhạc gọi đùa bằng biệt danh “Móng chân”, là tên một bài Rock khá nổi danh của nhóm, do Thanh Tùng sáng tác, Đức Trung đơn ca.

Ca từ của bài hát có những đoạn nghe rất ngô nghê thế này: “*Móng chân là... “rất gì” của bàn chân, như anh là... “rất gì” của em. Vậy mà vì sao em ơi, anh chả là gì trong cuộc đời này. Như nhìn bàn chân, chả ai trông thấy “móng chân” bao giờ?...*” Anh chàng Đức Trung dường như cảm nhận được ý nghĩa... “thâm hậu” của bài hát này sao đó (có khi còn hơn cả tác giả của nó cảm nhận?) nên đã thể hiện bằng chất giọng khàn khàn chưa vỡ giọng của mình rất thuyết phục, trong tiếng trống thúc, tiếng kèn chát chúa của hai anh chàng sơ cấp Nhạc viện, và tiếng ghita kiêu.. “khoan bê tông” của Thanh Tùng, khiến cho đám đông khán giả tuổi mới lớn mê ly quần quại, hò reo, huýt sáo âm ỹ tán thưởng.

Trong một lần tổ chức giải các ban nhạc nghiệp dư tuổi học trò, do Tổng hội Học sinh-Sinh viên Thành phố tổ chức cho các trường THPT, cả bài hát “Móng chân”, cả tác giả và ca sĩ thể hiện nó đều được đánh giá cao, được xếp giải nhất và cả hai đều được tặng kỷ

niệm chương đặc biệt của hội diễn. Từ đó, Thanh Tùng vốn đã nổi càng nổi, còn Đức Trung thì khỏi phải bàn, đã có khối fan là girl học trò các trường mê mẩn, trong đó có cô “thiên kim tiểu thư” hiện nay trong “Tổ quý tộc” của chúng tôi.

Éo le thay, Đức Trung lúc đó cùng với Thanh Tùng lại đang “bồ kết” hai cô bạn cùng lớp của hai tay nhạc công bên Nhạc viện. Hai tay nhạc công này lại “bồ kết” hai cô bạn cùng lớp 12 với Thanh Tùng và Đức Trung. Chuyện vô tình mà cứ tréo ngoe cả lên như thế. Nguyên là mỗi ban nhạc thì do cá nhân lập ra theo một sở thích “ẩm ương” nào đó. Nhưng khi đã nổi nổi, thường đi biểu diễn giao lưu với các trường bạn.

Lúc đó vì nhiều lý do, cần có sự ủng hộ về tinh thần và vật chất của các bạn, nhiều khi may mắn là cả giáo viên chủ nhiệm lớp, mà thành viên đó đang học. Thông thường là cán bộ lớp hay Chi đoàn vận động các bạn trong lớp đỡ đầu cho ban nhạc. Khi ban nhạc đi biểu diễn ở các trường theo lời mời luân phiên, các bạn trong lớp phân công nhau đi quảng cáo, rủ rê bạn bè ở các trường bạn, làm thành viên cổ vũ cho đêm diễn, rất sôi nổi.

Vậy là hai cô cùng lớp của ban nhạc này, “bị” hai anh chàng trong ban nhạc của trường kia và ngược lại, “chiếm” mất, khiến cho Thanh Thư nhà ta bị mất (chính xác là phần hồn) thần tượng là Đức Trung. Mặc dù hàng ngày anh ta vẫn đến nhà cô cùng anh trai học hành hay đi tập tành hát hồng, vẫn đùa vui với cô như... (hay đúng như) chẳng có chuyện gì xảy ra cả, trong khi cô cứ thấp thỏm thấp thỏm, mong được “Móng chân” có tình ý hơn một chút, đại để thế.

Kể ra, nếu ở tình cảnh như thế mà cả hai không có điều kiện gặp nhau, thì hơi... mệt. Vì tình cảm của cô gái vì thế mà dễ bị bùng lên, do ngày tư đêm tưởng, rồi ra học hành chệnh mảng, do chỉ nhằm nhe tìm cách gặp nhau. Ở đây, hoàn cảnh cho họ gặp nhau thường xuyên, anh chàng thì vô tình, vẫn thân mật coi em bạn như em mình. Và chẳng lúc đó, vẻ đẹp Thanh Thư còn ở dạng tiềm ẩn, chẳng khiến cho ai để ý. Huống chi, “Móng chân” đã có cô bên Nhạc viện để tư tưởng, dù chỉ là kiểu học trò rồi.

Năm cuối cấp trôi đi nhanh chóng với bao nhiêu lo toan: thi tốt nghiệp rồi làm hồ sơ dự thi đại học, lại lao vào học thêm ôn thi đại học nên hoạt động của ban nhạc cũng thưa thớt dần rồi thôi hẳn. Thanh Thư được tách ra khỏi vầng hào quang của “Móng chân” nên cũng quên đi ngay và cũng bận bịu lo chuyện học hành. Cả hai dường như không còn nhớ gì đến nhau kể từ khi anh Thanh Tùng đi du học, còn Đức Trung vào đại học Kiến Trúc, ít có cơ hội đến chơi nhà và do đó ít gặp Thanh Thư.

Đùng một cái, như tạo hóa sắp đặt, một lần vào giữa năm thứ nhất, ba chúng tôi được bạn bè bên Đại học Kiến trúc cho vé đi xem đêm chung kết cuộc thi ban nhạc của các trường Đại học phía Bắc. Thanh Thư như không tìm được, đã hét tướng lên với chúng tôi khi bắt gặp lại Đức Trung lên sân khấu cùng ban nhạc cũ, chỉ thiếu anh trai mình (đã được

thay thế bởi một anh chàng khác), hát bài “Móng chân” thưở nào. Quả thực, ngoài Thanh Thu, tôi và Thảo Miên cũng đều công nhận đó là bài hát đạt nhất trong đêm đó.

Thảo Miên đã cùng Thanh Thu chứng kiến cách đó hai ba năm, Đức Trung hát với giọng hát non nớt của tuổi chưa vỡ tiếng. Nên đã xuýt xoa miêu tả cho tôi là lần này nghe khác hẳn trước như thế nào. Tôi cảm nhận được rõ ràng những điều họ nói. Ca từ bài hát tuy rất ngô nghê, nhưng có vẻ đó là chủ ý của tác giả. Phải chăng chất Rock vốn là thế, lời càng mù mờ càng... thôi miên người nghe, khiến cho họ cuồng lên vì sự mù mờ của ca từ và đặc biệt là không khí mà bài hát đó tạo ra?

“Móng chân” quả nhiên được cả biển người, đa số là sinh viên các trường Đại học trong thành phố và cả học sinh THPT hôm đó nhiệt liệt tán thưởng. Nó được (hay bị ép) hát lại đến ba lần và cuối cùng được trao giải nhất vòng chung kết, lọt vào đầu tốp đi thi giải Ban nhạc Sinh viên toàn quốc cùng với một giải nhì và hai giải ba khác đêm chung kết khu vực phía Bắc đó.

Đêm đó đã khởi đầu cho một thiên diễm tình trúc trắc của “Móng chân” với Thanh Thu mà tôi chỉ được gián tiếp cùng Thảo Miên nghe Thanh Thu kể, khi nó đã kết thúc bằng một cuộc chia tay lặng lẽ lúc chúng tôi hết năm thứ ba, khi Móng chân ra trường vào Nam công tác...

(Kỳ IX)

13. Cuộc tái ngộ.

“Tỏa hương như một ly vang...” – Irwin Shaw- Nhà Văn Mỹ

Kể ra thì chúng tôi cũng được diện kiến Đức Trung một đôi lần. Đầu tiên là đêm chung kết ban nhạc các trường Đại học khu vực phía Bắc kể trên, sau khi xem ban nhạc “Lưỡi dao” biểu diễn. Sợ về muộn quá nếu chờ đến phút cuối, và chẳng, xem chừng Thanh Thu cũng đang sốt ruột muốn gặp “cô nhân”, chúng tôi bàn nhau lách lại gần sân khấu để gặp Đức Trung.

Tới nơi, cả ba chúng tôi đang ngó nghén lên sân khấu thì một anh chàng tóc búi tó, vẻ mặt phong trần như những sinh viên năm cuối vẫn thế, thêm hàng ria tía tót chằm chằm, diện bộ đồ rất ngẫu: quần bò xám đã bạc phéch, áo đũi thụng cùng màu quần, vớ hàng khuy vải kiểu Tàu, từ bên cánh gà chạy ra, như đã “tia” thấy chúng tôi từ xa:

– A, chào mấy em, – anh chàng đon đả, nhiệt tình, có vẻ không hợp với khuôn mặt phớt lạnh, bụi bặm mà mình đang sở hữu, – mấy em “liều yếu đào tơ” mà chen được lên đây là tài thấy rõ đấy nhé...

Thanh Thu như bắt được vàng, nói như reo lên:

– Ôi, may quá. Anh cho em hỏi ban nhạc “Lưỡi dao”, anh Đức Trung còn đây không? Trong tiếng nhạc chát chúa của một bài rock nặng đang trình diễn, được khuếch đại qua chiếc loa thùng cỡ đại ngay cạnh, mà anh chàng búi tó vẫn nghe rõ Thanh Thu nói gì. Thế mới biết đôi tai được trui rèn đã đến độ dị thường! Anh ta a lên như một tài tử sân khấu, vẻ thích thú:

– Chu cha, tay “Móng chân” này, quả là “danh bất hư truyền”, lúc nào hát xong cũng có mấy em xinh như mộng thế này tìm gặp... – than đoạn, anh chàng sốt sắng, – Để anh gọi nó cho mấy em nhé. Loáng cái, đã thấy anh ta mất hút sau cánh gà. Chừng nửa phút sau, đã thấy “Móng chân”, hấp háy dưới ánh đèn sân khấu, thấp thỏm đi ra rồi đảo mắt tìm chúng tôi.

Thanh Thu nhận ra, vẫy vẫy tay, gọi với lên:

– Anh Trung, bọn em đây... Dưới này, dưới này...

Chừng như đã phát hiện ra chúng tôi, Đức Trung tiến lại bên mép bục, ngồi hẳn xuống cho khuất ánh đèn chiếu vào mặt mình, rồi ngạc nhiên kêu lên:

– Trời, anh không nhìn nhầm em đấy chứ, Thanh Thu phải không? – Rồi anh nhìn lướt qua tôi và Thảo Miên, nét mặt lộ vẻ hào hứng, – chào hai em...

Thanh Thu, cười nhiệt tình:

– Là em đây, chứ còn ai nữa... Anh xong chưa, chúng mình ra kia chút đi, em sẽ giới thiệu hai đứa bạn em...

Đức Trung:

– OK, đợi anh chút xíu... Nói đoạn, anh lẩn ngay vào trong rồi quay ra gần như tức thời. Anh nhảy xuống khỏi bục sân khấu một cách nhanh nhẹn rồi cùng ba chúng tôi lách mãi mới thoát ra khỏi cổng, ra ngoài phố.

Qua một bức tường chắn với khu vực biểu diễn, ngoài phố rõ ràng là tĩnh lặng hơn hẳn so với bên trong khu vực sân khấu. Hơn chín giờ ba mươi tối, mấy quán café bên đường

vắng hần bóng khách vì đêm nhạc. Chúng tôi theo Đức Trung vào một quán có biển hiệu sáng trưng màu xanh da trời, trở những ngôi sao trắng, với dòng chữ: “Đêm đầy sao”. Quả là ấn tượng và phù hợp cho một quán café trẻ trung với hai cô gái trẻ đồng phục nền nã, váy ngắn màu nâu tươi, áo trắng tinh khôi đang tranh thủ xem một đĩa hải nào đó trên màn hình, trong lúc ngồi chờ khách. Khi chúng tôi đến gần cửa, cả hai đứng cả lên khẽ cười và cúi chào, không quên kín đáo đưa mắt về anh chàng duy nhất trong nhóm, như ngó ý chào vị khách đã quen của họ.

Đức Trung vẻ lịch lãm đứng sang một bên, tươi tắn chỉ cho chúng tôi vào trước. Rồi như chúng tỏ mình là khách quen của quán thật, anh quay sang hai cô phục vụ, thân mật hỏi:

– Cô chủ đâu rồi? Mà hôm nay có đêm diễn, quán vắng sao hai em không đi xem?

Một cô nhanh tay mang ra cái khay đựng mấy cốc nước lọc cho chúng tôi. Cô cười cười vẻ như đùa, trong khi vẫn tỏ ra lễ phép trong câu trả lời:

– Thưa, cô chủ đi xem với chú. Chúng em còn đợi phục vụ anh đây ạ...

Một cô khác tay cầm bút và hóa đơn tiến lại:

– Thưa, anh và ba chị uống gì ạ?

Đức Trung nhìn ba chúng tôi, trong khi đặt suất uống cho mình:

– Cho anh một đen nóng đi, ba em uống gì nhỉ?

Thanh Thư trả lời thay, như chúng tôi vẫn thể khi vào quán:

– Chúng em uống cam vắt, – quay sang cô phục vụ, cô hỏi – ở đây có thứ đó không bạn?

Cô phục vụ:

– Dạ có, – rồi cầm cúi ghi, miệng như đếm, – Một đen nóng, ba cam vắt... Xin các anh chị chờ cho một lúc ạ.

Khi cô quay đi, tôi mới bắt đầu quan sát “Móng chân”, theo cái biệt danh bạn nhạc “Lưỡi dao” đặt cho, mà nhận xét đầu tiên của tôi là khá hợp với vẻ ngoài của Đức Trung.

Bên ngoài khoác áo bò kiểu chút gấu, quần bò cùng màu bã trầu, cái màu đã khiến cho anh khá nổi dưới ánh đèn sân khấu. Vẻ mặt mang dấu ấn của một sinh viên cũ, không ngờ ngác như mấy bạn nam năm thứ nhất trong lớp chúng tôi. Mái đầu kiểu cua, nhưng đã lâu không cắt lại nên có được vẻ khỏe mạnh mà không “ngầu” như mới cắt. Mắt một mí nhưng khá tinh anh và linh lợi. Đặc biệt là nét môi khá... phong trần, mũi cao vừa phải, lông mày nét ngang không rậm quá nên trông “Móng chân” chẳng có vẻ bụi bặm như cái kiểu của một tay rocker mà ta hay tưởng tượng ra.

Mặc dù không kể ra được, nhưng vẻ ngoài kia của “Móng chân”, là đặc sệt kiểu sinh viên... Kiến Trúc (?), như hình dung của cánh sinh viên chúng tôi. Mặc dù, nếu không được báo trước, không biết tôi sẽ coi anh là mẫu sinh viên gì. Thế mới biết, nhiều khi gọi là “Trông mặt mà bắt hình dong”, nhưng chúng ta cũng cần có một vài thông tin nào đó trước, cho cái “mặt” ấy. Nếu không, cũng như nạp sai các thông số ban đầu, ta sẽ chỉ nhận được một lá số của ai đó, không phải của mình vậy!

Kể ra thì lâu lắc vậy, nhưng chỉ giây lát sau khi cô phục vụ đi, mỗi chúng tôi đã kịp có đôi chút thông tin mà mình cần rồi. Ba chúng tôi, đặc biệt là tôi và Thảo Miên đã có một hình dung nào đó về “Móng chân”, anh chàng vừa biểu diễn khá hay và ấn tượng những ca từ và nét nhạc của bài hát, mà tôi nghĩ là mình đã bắt đầu thuộc: *Móng chân là... “rất gì” của bàn chân, như anh là... “rất gì” của em. Vậy mà vì sao em ơi, anh chả là gì trong cuộc đời này. Như nhìn bàn chân, chả ai để ý đến “móng chân” bao giờ?...*

Cũng như vậy, dường như dù chỉ lướt qua, “Móng chân” cũng đã có một ấn tượng nào đó về mỗi chúng tôi, khi cuối cùng thì anh cũng mỉm cười mở đầu câu chuyện trước, khi dừng ánh nhìn ở tôi rồi sang Thảo Miên:

– Chà, nói ra thì có thể không tiện lắm, nhưng... – nghĩ sao đó, anh ý tứ quay sang Thanh Thu, – quả là anh đang được diện kiến những cô gái xinh đẹp...

Thanh Thu như đoán được anh sẽ nói gì. Xen một chút hãnh diện, cô vui vẻ tiếp:

– Hẳn là thế rồi, – khoát nhẹ tay về phía hai chúng tôi, cô nói, – giới thiệu với anh, đây là hai cô bạn thân của em... – quay sang tôi, với ánh mắt nghịch ngợm, Thanh Thu tiếp, – Đây là Tùng Chi, nhà thơ và là tay bói Dịch có dự cảm tốt; còn đây là Thảo Miên, – cô quay ánh mắt sang cô bạn của chúng tôi, – hoa khôi của nhóm. Còn em thì... anh đã quên rồi. Hi hi... – Thanh Thu cười như để tránh giới thiệu về mình, – Từ ngày lên Đại học... Chắc anh vẫn bận rộn với ban nhạc của mình?

“Móng chân” không trả lời ngay vào câu hỏi của Thanh Thu, mà hào hứng thể hiện cảm xúc của mình, như cái cách của một người luôn chủ động trong câu chuyện:

– Chà, không chỉ Thảo Miên, cả ba em hình thành một nhóm thật... ấn tượng, – tôi nghĩ anh đã cố ý tránh được một câu khen vốn định lại dành cho chúng tôi, như thấy thế là không tiện lắm (?), bằng cách quay sang Thanh Thu, bắt đầu trả lời những câu hỏi của cô:

– Quả thật là bận bịu khi thi đại học, rồi sau khi Thanh Tùng đi, bọn anh cũng ít gặp lại nhau. Hai bạn trong ban nhạc thi đỗ vào hệ đại học vẫn ở nhạc viện, chỉ thỉnh thoảng có biểu diễn, nhóm anh mới tập lại, thêm một bạn ở đại học cùng lớp anh, thế vô chỗ anh Tùng... Giờ gặp lại em, thấy thật khác quá, cảm giác của anh là rất vui...

Ngừng một chút, anh bỗng sôi nổi quay sang chúng tôi:

– Mà vừa xong, các bạn thấy bài hát thế nào? Hai bạn đã từng xem chúng tôi hát bài này hồi THPT chưa nhỉ? Có gì khác không?

Thảo Miên trả lời, vẻ thành thực:

– Đạo trước, em đã cùng Thanh Thu nghe ban nhạc cũ và anh biểu diễn bài này... Nhưng cảm giác lần này thì khác hẳn, – như để tìm từ thích hợp, cuối cùng, Thảo Miên tiếp, – như ở một tầm cao hơn hẳn, so với trước kia...

Như ngạc nhiên trước vẻ tự tin của Thảo Miên khi nhận xét một cách tốt đến thế cho bài hát của mình, – phải rồi, chính xác là tự tin. Phải là ở một tầm nào đó, ta mới tự tin khi

khen ngợi ai đó như thế được, – Đức Trung về chân thành:

– Cám ơn em đã có nhận xét tốt cho bài hát của anh...

Tôi đã thấy là cần cho anh biết đó không chỉ là cảm nhận của riêng Thảo Miên. Và chẳng, bài hát và trình độ biểu diễn của “Móng chân” quả đáng được nhận xét như thế, tôi tiếp lời:

– Vâng, mặc dù trước kia em chưa xem anh hát, nhưng quả thật, bài hát mà nhóm anh biểu diễn tối nay, – tôi nhấn mạnh, – đặc biệt là giọng hát của anh, đã thể hiện được một cái gì đó rất hợp với nỗi niềm mà ca từ miêu tả, rất thuyết phục khán giả...

Thanh Thư xen vào, theo cách mà tôi cho là như muốn giải thoát cho Móng chân khỏi một sự đáp lễ nào đó, mà vì nó sẽ khiến cho câu chuyện nhuốm màu sắc khách sáo chẳng:

– Em cũng nghĩ thế, anh Trung ạ. Có vẻ như bài “Móng chân” sẽ cùng với ban nhạc “Lưỡi dao” của các anh được lọt tiếp vào vòng chung kết Toàn quốc đấy. Liệu các anh có lại tập trung để đi tiếp không, nếu điều đó xảy ra?

Đức Chung tỏ vẻ phân khích:

– Anh nghĩ đó sẽ là một vinh dự lớn, bọn anh sẽ thu xếp được, – rồi chột như nhớ ra điều gì, anh nói thêm, – Mà không chừng, nếu đúng vào dịp gặp lúc Thanh Tùng về nghỉ hè, bọn anh lại hội ngộ và nhân đó cùng kéo nhau vào Nam một chuyến ấy chứ...

Tôi cũng muốn cổ vũ cho ý tưởng đó của Đức Trung, bèn tiếp lời:

– Thế thì còn gì bằng... – quay sang Thanh Thư và Thảo Miên, tôi vui vẻ, – giá mà lúc đó, chúng mình thu xếp được, lại cùng đi theo cổ vũ như hội nào ở THPT nhỉ...

Thảo Miên và Thanh Thư tỏ ra thích thú với sáng kiến đó, như đồng thanh:

– Phải, thế thì còn gì bằng nữa...

Vừa lúc, đồ uống được mang ra, chúng tôi ngạc nhiên khi thấy cô chủ quán cũng vừa tấp xe vô, đồng hồ chỉ hơn 10 giờ một lúc... Đức Trung ngạc nhiên:

– Ủa, sao cô chủ đã về rồi, bỏ giữa chừng hay đã tan đêm diễn?

Cô chủ quán vui vẻ trả lời, trong khi người chồng tìm chỗ dựng xe:

– A, chào “Móng chân”, – nhìn lướt qua như thăm đánh giá vai trò nào đó của chúng tôi đối với Đức Trung, khiến tôi thầm nghĩ, “hắn anh chàng này đã từng có nhiều fan hâm mộ như chúng tôi?” Quả nhiên, cô hóm hỉnh tiếp, – bài cậu hát được quá, ban nhạc đệm hết ý... Đã lại kéo được mấy fan xinh đẹp này về rồi kia đây?...

Đức Trung đỡ lời, trong khi chúng tôi chưa biết bày tỏ thái độ ra sao:

– Cũng không hẳn đâu cô... – anh cười cười chỉ Thanh Thư, – đây là em gái của Thanh Tùng, cây ghita “khoan bê tông” của ban nhạc “Lưỡi dao” cũ, – anh nhìn sang tôi và Thảo Miên, – còn đây là các bạn của em ấy. Cả ba là hiện là Sinh viên bên Khoa Báo chí, đại học KHXH & NV quốc gia. Em từ hồi vào đại học, Thanh Tùng đi du học, đã hơn ba

năm không qua nhà nhau... Tình cờ Thanh Thu nhận ra khi em hát xong, chúng em mới lại hội ngộ vui vẻ thế này...

Cô chủ chừng như vỡ ra, gật gật đầu, khen như chữa gương chằng:

– Ra thế, cậu Trung lại được nhận mấy cô em xinh tươi thế này... – như sức nhớ ra, cô tiếp, – À, vẫn chưa tan đâu, nhưng đang diễn, bỗng nhiên khán giả phấn khích quá cứ ào lên sân khấu, mãi sau trật tự mới đẹp được... Cô chú sợ vạ lây nên chuồn về trước...

Chúng tôi à ra rồi lại chuyện trò thêm một lúc khi cô chủ đi vào. Sợ muộn quá, chúng tôi nháy nhau, Đức Trung hiểu ý đỡ lời:

– À thôi, để mấy anh em mình cùng về nhé... – anh rút mobile ra bấm gọi cho bạn trong ban nhạc, bảo sẽ về trước, rồi quay sang Thanh Thu, – em đọc số mobile cho anh, rồi để hôm nào anh hẹn cả ba em đi đâu đó gặp nhau, mừng chúng mình hội ngộ, nhé.

Chúng tôi đồng ý như anh dự định, rồi kéo nhau ra về.

Có cảm giác như đêm nhạc đã hút bớt một lượng lớn học sinh, sinh viên đông đảo, nên con đường vào thành phố vốn đông đúc thanh niên này như thừa vắng hẵn đi. Đức Trung đưa tôi và Thảo Miên qua nhà mỗi đứa trước, rồi cùng Thanh Thu về cùng đường, bắt đầu mỗi tình mà cô kể cho chúng tôi sau này...

14. Quả ngọt

(“Anh nhớ mãi phút giây huyền diệu”... Alexander Pushkin – Thi hào Nga)

– Đó là thứ rung cảm đặc biệt đầu tiên trong đời mà tớ cảm giác được...

Thanh Thu kể lại giây phút cô nàng với Đức Trung lưu luyến chia tay nhau dưới giàn Tigon nhà cô. Đó là một căn hộ tầng một khu chung cư thời bao cấp, nhưng đã được ông bố tháo vát lai rộng ra ở trước nhà, vốn là khu đất lưu không, để có được khoảng sân khá đẹp, dù chỉ độ 20 mét vuông. Bên trên là một giàn Tigon nhị sắc: đỏ và trắng, xen kẽ màu xanh cốm non của lá, trông rất tinh khôi... Tả về khoảng sân nhà Thanh Thu, mà không kể đôi chút kỷ niệm của nó về khoảnh sân xinh đẹp này thì thật chẳng phải một chút nào.

Một bạn, có đứa bạn gái lớp 12 vẫn với nó, cũng là một tay một sách, cùng nhóm viết với Thanh Thu, chuyên cho ra đời những trang văn mơ mộng và xinh xinh kiểu học trò, sau một buổi học chung tại nhà bạn, trước khi ra về, đã ngược nhìn giàn Tigon rồi húng khởi ngâm nga:

“Người ấy thường hay vuốt tóc tôi

Thờ dài trong lúc thấy tôi vui

Bảo rằng: “Hoa giống tim tan vỡ

Anh sợ tình ta cũng vỡ thôi!”

Thanh Thu nghe bạn đọc, bất giác kêu lên:

– T.T.Kh., “nhà thơ một bài”, đúng không? “Hai sắc hoa Tigon”, chính là nó? Ôi, nghe

cậu đọc, sao tớ bỗng thấy rung động thế nào...

– Thật là lạ, – cô bạn thú nhận, – Thư có phát hiện ra về xúc động trong giọng đọc của tớ không? Chẳng hiểu sao, cứ mỗi khi đi dưới giàn hoa này, tớ lại bỗng dung muốn thốt ra chính những câu thơ đó, một cách bất chợt như vậy...

Thanh Thư vẻ như cố cảm nhận theo ý tứ của cô bạn:

– ... Chứ không phải là một câu rất hay nào khác, trong cả một bài dài với rất nhiều câu hay... Ý cậu có phải như thế không?

– Phải, chính là ý tứ như vậy...

Bỗng Thanh Thư thấy muốn trêu cho bạn vui lên, bèn cười cười:

– Tớ thấy cậu có vẻ ủy mị quá, hay đang vương vấn một anh chàng nào rồi...

– Lần này thì cậu sai rồi... Chính là khung cảnh, là giàn Tigon nhà cậu đã đưa lại cho tớ cảm xúc đó, chứ không phải “mượn tình tả cảnh” đâu... Cô bạn tỏ vẻ sắc sảo, như cảm nhận được và muốn chặn lại ý đồ trêu chọc của Thanh Thư.

Nhưng, có vẻ như điều đó đã không ngăn được cái ý mà Thanh Thư đã nghĩ đến và bây giờ thì đã đến lúc thể hiện ra:

– Ủ, thì cứ gọi là “tức cảnh sinh tình”, như cậu muốn nói thế đi... Tớ chỉ tò mò: vậy cậu có nghĩ tiếp đến mấy câu kề ngay sau đó không?

Cô bạn vẽ cảnh giác:

– Ý cậu là câu mà cô gái phản bác lại cái linh cảm xấu của chàng trai kia? Cậu đừng có cho là tớ có hàm ý gì về giàn Tigon này đấy nhé?

– Đâu có, – Thanh Thư cười, – tớ chỉ muốn nói đến câu mà cô gái tỏ cho chàng trai biết là tôi còn bé, chưa nghĩ gì đến ái tình, càng chẳng nghĩ sâu xa gì đến những bi lụy như anh gán cho hoa thế...

Cô bạn như chợt nhận ra điều gì đó, thốt lên ngạc nhiên:

– Cũng phải, sao tớ lại không nghĩ tiếp đến những câu sau nhỉ, quả như cậu nói thật, – nói đoạn, cô ngậm nga tiếp:

“Thuở đó nào tôi đã biết gì

Cánh hoa tan tác của sinh ly

Cho nên cười đáp: “Màu hoa trắng

Là chút lòng trong chẳng biến suy”

– Chà, – ngừng một chút, như để cảm nhận cho hết những cung bậc tình cảm mà khổ thơ mình vừa đọc mang lại, cô bạn xuyết xoa, – quả là mấy câu vừa rồi hợp với tình cảm tụi mình hơn, đúng không? Chẳng biết gì về tình yêu, nhưng lại tỏ ra hiểu biết, tỏ ra thâm thúy, gán ghép với màu hoa để triết lý về sự thủy chung...

Thanh Thư, như an ủi bạn:

– Cũng chẳng phải chỉ mình cậu nói vậy về giàn hoa này đâu. Mấy cô bạn của anh Tùng nhà mình dạo xưa, mà ngay cả bạn của mẹ mình, toàn các mẹ gần 50 mươi tuổi, khi tình cờ nói về giàn Tigon nhà mình, cũng nhắc đến khía cạnh bi lụy như cậu... Có lẽ đó chính

là tâm trạng chủ đạo mà nhà thơ nữ T.T.Kh. muốn gửi gắm trong bài thơ này, thông qua loài hoa kia, nên ai nhìn hoa rồi đọc bài thơ lên cũng chỉ chú ý đến tâm trạng đó...

Cô bạn gật gù tán đồng với Thanh Thu:

– Phải rồi, cái tâm trạng chủ đạo mà cậu nói, còn ở sự băn khoăn nửa hồi lỗi, nửa hồi tiếc chút kỷ niệm tình đầu dưới giàn Tigon của cô gái, sau khi đi lấy chồng chẳng...

Bất giác, cả hai dù không hẹn, cùng đồng thanh với vẻ tình nghịch:

“Nếu biết rằng em đã lấy chồng

Trời ơi người ấy có buồn không?”

Ha ha... Cả hai vui vẻ cười vang rồi chia tay, chầm dứt màn triết lý về tình yêu dưới giàn Tigon nhà Thanh Thu...

Lần này, sau gần hai năm, vẫn dưới giàn Tigon ấy, có “một người em gái bé nhỏ” là tiểu thư Thanh Thu, cũng đã bị một cảm xúc đặc biệt, nhưng đó là vị ngọt của mối tình đầu... “đón” ngã.

– Đêm đó, vì đã muộn, chúng tớ đứng dưới sân, dưới giàn Tigon chuyện trò một lúc rồi dù cả hai như chưa muốn, cũng đến lúc phải chia tay. Trước khi bước ra cổng, anh ấy bỗng ngập ngừng quay lại. Tớ linh cảm thấy một điều gì đó sẽ xảy ra. Quả nhiên, anh ấy dịu dàng cầm tay tớ rồi thổ lộ:

– Chúng mình sẽ còn nhiều thời gian, tuy nhiên anh không thể không nói ngay, vào giây phút này... Cảm xúc đích thực của anh khi gặp lại em sau một thời gian vắng đi, thật hết câu thơ mà anh đọc được ở đâu đó hay đã từng nghe ai đó đọc:

“Anh nhớ mãi phút giây huyền diệu

Trước mắt anh em bỗng hiện ra...”

– Trời ơi, Alexander Pushkin đây- Thanh Thu kêu lên như vậy khi kể đến đó, – các cậu hãy làm ơn đi, hãy tưởng tượng một cô nàng như tớ, xưa nay quen tự đọc những câu thơ tình kiểu thế, như đọc cho ai đó nghe. Lần này, lại có người run rẩy rót vào tai mình, dành cho mình, người đó lại đã có thời là thần tượng của mình... Không xúc động sao được? – Nhìn chúng tôi vẫn chăm chú nghe, Thanh Thu tiếp, – Tớ nửa muốn rút tay ra, nửa muốn để nguyên bàn tay mình trong tay anh ý, thành ra cứ cập rập, cập rập sao đó...

Tôi hiểu được tâm trạng của Thanh Thu lúc đó và chợt nghĩ “Thì ra, con người ta vốn là nô lệ của chính tâm trạng mình. Khi bị nó chi phối, ta mất hết thể chủ động, vốn là thể mạnh của ta. Như Thanh Thu kia, vốn là một cô bạn thông minh và khá tự tin trong giao tiếp, vậy mà khi tâm trạng bị cú shock ái tình chi phối, đến lượt nó, tâm trạng đó lại chi phối tư duy của Thanh Thu, khiến cho cô lúng túng không biết xử sự ra sao cho phải lúc đó...”

Thanh Thu tiếp:

– Dường như anh ấy cảm nhận được cảm xúc của mình, nên đã nhân đà đó... “nuôi” cho

cảm xúc đó lớn nhanh lên ngay lúc khắc hay sao đó. Là sau này, tớ mới cảm nhận ra thế, chứ lúc đó, tớ như bị thôi miên vậy... Bàn tay mình như nóng ran lên trong tay anh ấy, rồi tan chảy đi đâu mất, chỉ thấy một cảm giác như nghẹn thở. Tim tớ cứ đập loạn cả lên, không làm chủ được nhịp thở của mình nữa. Hai đứa sát lại gần nhau một cách vô thức, chính xác là mình vô thức, còn anh ấy thì mình không biết nữa. Thế đấy...

Thảo Miên và tôi như cũng bị thôi miên khi nghe Thanh Thu kể, và rồi khi cô nàng dừng lại, tôi chợt nhận ra một tài năng khác của Thanh Thu, đó là khả năng “hâm nóng” cảm xúc trước khi truyền cho người khác. Cũng như để cho ngon miệng, ta cứ cho những món cần ăn nóng vô lò vi sóng trước khi thưởng thức nó vậy. Chỉ khác là ở đây, Thanh Thu làm cái việc “hâm nóng” đó một cách vô thức, như chính câu chuyện tự nó nóng lên khi đến tai chúng tôi qua lời kể của cô nàng thôi... Nhưng rõ ràng, có một thứ năng lượng vô hình nào đó từ Thanh Thu truyền vào câu chuyện, khiến cho nó có được một sức cuốn hút đến như vậy đối với người nghe.

Thảo Miên biểu lộ cảm xúc của mình:

– Rõ ràng, cậu đã cảm nhận đó như một tình cảm mãnh liệt và chân thành...

Tôi cũng đồng ý với Thảo Miên và thêm vào:

– Tuy nhiên là theo lời kể thì có vẻ như sau này cậu dự cảm thấy một điều gì đó ở anh chàng Đức Trung này, đó là gì vậy? Kiểu như sành sỏi chẳng?

Thanh Thu suy nghĩ một phút:

– Có nhiều cái mình nghĩ sau, rồi gán cho nội dung câu chuyện lúc đang xảy ra... Thật khó nói chính xác mình cảm nhận được gì lúc đó. Nhưng chẳng phải là mỗi chúng ta đều hành động theo bản năng của mình sao, ít ra là khi ta còn trẻ và... đại khờ? Đặc biệt là trong một lĩnh vực đầy cảm tính như tình yêu?

Tôi ngạc nhiên trước lập luận của Thanh Thu. Chúng tôi hiện đang ở cuối năm thứ 3. So với giữa năm thứ nhất, khi Thanh Thu nhận nộ hôn đầu, hơn hai năm là một thời gian khá dài để ta trưởng thành lên nhiều. Nhưng điều đó nhất định chỉ để cho ta cảm nhận sự việc nào đó dưới một ánh sáng khác, rõ ràng hơn thôi. Nó không chỉ ra rằng, nếu yêu lại, Thanh Thu sẽ bị mất khả năng rung cảm chân thành và sẽ lý trí hơn, so với mỗi tình đầu kia? Điều đó lý giải câu nói về tình yêu, đại ý: “Tình yêu đích thực vốn không có tuổi”. Nghĩa là, nếu chính xác là đã dính vô “lưới tình”, những “nạn nhân” của nó, ở mọi lứa tuổi, tất thấy đều đại khờ (?).

Tôi bày tỏ cảm nhận của mình với Thanh Thu và Thảo Miên:

– Tớ cho rằng, một khi Thanh Thu đã thực sự bị cuốn hút đến vậy trong buổi tối đầu tiên ấy, chắc chắn cả hai đều đã chân thành...

Thảo Miên đồng ý với tôi và tinh nghịch thêm:

– Phải rồi, và đó là nộ hôn tình đầu thực sự của cậu chứ?

Thanh Thu thú nhận:

– Lại còn có một nộ hôn thực sự nào khác nữa ư, khi mà tớ cứ như ngây ngây sốt, suốt cả

buổi tối hôm đó, khi anh ấy đã về rồi... Và kể cả là mấy hôm sau nữa, khi anh ấy có chuyến đi thực tập cuối kỳ học ở một tỉnh khác, khi chúng mình cứ mỗi cuối tuần mới lại gặp nhau...

Tôi thắc mắc:

– Vậy có thể hiểu, xuất phát điểm đã rất tốt, chân thành và đáng nhớ... Rồi có một bước ngoặt nào đó chăng?

Thảo Miên thêm:

– Phải, và từ đó, cậu đã ác cảm (có thể nói như thế chăng?) với Móng chân đến thế?

Thanh Thu đồng ý:

– Đúng thế! Nhưng cũng cần nói trước rằng, chúng mình đã từng có những ngày tháng đẹp đẽ, mộng mơ... Chỉ có điều, khi đã tan vỡ rồi, tớ không còn cảm hứng để kể về chúng nữa...

Chợt nhớ ra câu chuyện về cô bạn của Thanh Thu năm lớp 12, tôi trêu Thanh Thu:

– Và giờ thì cậu đã đồng cảm với T.T.Kh. qua những câu thơ:

“Người ấy thường hay vuốt tóc tôi

Thở dài trong lúc thấy tôi vui

Bảo rằng: “Hoa giống tim tan vỡ

Anh sợ tình ta cũng vỡ thôi!” rồi chứ?

Thanh Thu trả lời ngay, như đã nghĩ về điều đó lâu rồi:

– Phải, sau đó thì tớ cho rằng, không phải người ta bỗng dưng... “đổ thừa” cho giống hoa có cái tên sành điệu hình trái tim tan vỡ này. Và các cậu biết tớ đã làm gì không...

Thảo Miên phỏng đoán:

– Cậu đã đi coi bói... Hi hi...

Thanh Thu:

– Đâu phải... Sau đợt đó, nhân một lần đi cùng bố về thăm nhà bà ngoại, tớ đã như vô tình đề nghị bố thay giàn Tigon bằng một giàn thiên lý, như ở nhà bà. Lần nào về, bà ngoại cũng hái cho bố con tớ rất nhiều hoa thiên lý để nấu canh cua. Tớ biết cách nấu món canh cua hoa thiên lý tuyệt cú mèo, bố tớ rất thích...

Tôi ướm thử:

– Vậy là cô tiểu thư Thanh Thu hồn nhiên trong trắng ngày nào, giờ đây đã bắt đầu ần chứa đôi chút màu sắc “dị đoan” trong ý thức của mình rồi...

Thảo Miên hiểu ý, tiếp lời tôi:

– Phải, không còn nhiệt thành thanh minh cho giàn Tigon nhà mình, cho cái màu hoa trắng tinh khôi ấy của nó: *“Là chút lòng trong chẳng biến suy”* nữa, nhỉ? Cả ba chúng tôi cùng cười, như hiểu ý nhau. Như cười cho một thời ngây ngô nhưng trong trắng đáng yêu của mỗi tình đầu...

Tôi gọi lại như muốn nhắc Thanh Thu về bước ngoặt quan trọng trong cuộc tình của cô bạn:

– Thảo nào, giàn Tigon đẹp thế bỗng nhanh chóng được thay bằng giàn Thiên lý... Tuy nhiên, dễ gì mà thay được chút kỷ niệm buồn đã ghi dấu ấn vào “trái tim tan vỡ” của cậu, phải vậy không?

Thanh Thư:

– Quả vậy, và tớ sẽ kể cho các cậu dài dài một chút, để có thể hình dung ra cái kết cục không có hậu sau một thời gian yêu không ngắn chút nào, hơn hai năm... Mặc dù lúc này hay lúc khác, tớ cũng có kể cho các cậu rồi. Nhưng, chỉ sau khi câu chuyện đã rõ ràng như thế này, tớ mới sắp xếp lại được cho mạch lạc... Bước ngoặt xảy ra được coi là từ khi Đức Trung vào giai đoạn thực tập tốt nghiệp, đầu học kỳ hai năm thứ 5...

(Kỳ X)

15. Miên man về ông bà và quê nội tôi.

Quê hương tôi có con sông xanh biếc... - Giang Nam

(Cửa biển)

Từ khi còn bé, hè nào tôi cũng được bố mẹ đưa về quê nội. Khi em Bách đã lớn, có lần chị em tôi còn ở chơi với ông bà cả tháng hè, trong khi bố mẹ đã phải ra đi làm rồi. Sau này, khi đã biết suy nghĩ sâu xa đôi chút, tôi mới nghiệm ra rằng, quê cha đất tổ chỉ thực sự có ý nghĩa với một con người khi đã lớn khôn, đặc biệt là khi đã có gia đình riêng, có con cháu rồi. Khi còn trẻ, do tầm suy nghĩ vốn đã non nớt, lại bị chi phối bởi vô

vàn khuynh hướng khi đang chập chững những bước đầu tiên vào cuộc sống mà con người ta chưa kịp nghĩ tới. Tôi nghĩ được như vậy, một phần là chịu ảnh hưởng bởi bố tôi.

Như đã kể trên, mặc dù bố tôi là con trai duy nhất trong gia đình, nhưng bố đi bộ đội, đóng quân khắp nơi, sau đó thì ổn định theo cơ quan ở Hà Nội. Ông bà nội tôi vẫn ở quê với bác cả, không ra ở cùng với gia đình tôi, chỉ thỉnh thoảng mới ra chơi dã dã bữa, nửa tháng. Đợt ở chơi lâu nhất là khi tôi ốm, cũng là lúc mẹ tôi sinh em Bách. Mẹ Chăm bảo ông bà vui lắm, vì tôi vừa thoát chết trong gang tấc, lại có thêm cháu trai, là em Bách “nồi dổi tông đường”.

Bố tôi đặc biệt yêu quý ông bà nội. Bố đi bộ đội ngay sau khi học xong THPT, lúc mới 18 tuổi. Vào quân đội, bố trưởng thành lên nhanh chóng do được rèn luyện trong những hoàn cảnh đặc biệt thời chiến tranh. Lặn mò trong những trang ghi chép hồi bố ở bộ đội, tôi biết được, những lúc xa nhà, bố luôn nghĩ về ông bà với niềm thương yêu vô hạn. Đồng cảm với bố, tôi rồi sau này là cả em Bách nữa, đều gắn bó với ông bà, với quê nội dù chỉ một đôi lần duy nhất trong năm vào kỳ nghỉ tết hay đặc biệt là vào dịp nghỉ hè mới được cả tháng ở nhà ông bà.

Có một thứ tình cảm máu mủ ruột rà nào đó chi phối, từ ông bà qua bố mẹ rồi sang con cái, nên tôi thực sự cảm nhận được được tình thương yêu sâu sắc từ ông bà mình. Ông bà ngoại và các cậu dì, chị em mẹ tôi ở ngay Hà Nội. Tuy hàng ngày gần gũi bao bọc chị em chúng tôi, nhưng đó là một kiểu tình cảm khác, không khác khoải như mỗi lần chị em tôi về với ông bà nội ở xa, chơi một thời gian rồi bịn rịn chia tay. Vì một lẽ nào đó, bố tôi không bao giờ nói về nghĩa vụ của con cái đối với ông bà, cha mẹ. Nhưng nhìn cung cách ứng xử yêu thương triu mến và hết sức trân trọng mà bố dành cho ông bà, đặc biệt là ông bà nội già yếu ở xa, một đứa nhậy cảm như tôi cũng hiểu ra được rất nhiều điều.

Con người ta, dù chỉ mang một chút ơn huệ bằng qor nào đó từ người khác, cũng đã cần phải tìm cách tri ân lại, dù chỉ bằng đôi chút tình cảm chân thực, hướng chỉ là đối với đáng sinh thành ra mình? Kẻ nào không biết hàm ơn người đã từng giúp đỡ mình, hỏi rằng có tình cảm thiêng liêng trân trọng với cha mẹ được không? Rồi đến lượt mình, liệu kẻ đó có hy vọng về những đứa con rút ruột đẻ ra, sau này cũng biết trân trọng yêu quý mình, khi mà con cái luôn rất nhậy cảm với cung cách ứng xử của cha mẹ?

Học để làm gì, nếu không phải để hiểu ra một điều sơ đẳng nhất rằng: ở mỗi con người, điều cần phải có trước tiên trong nhân cách mình, là đức hiếu thảo, đối với ông bà, cha mẹ và suy rộng ra đối với những bậc bề trên đã yêu thương đùm bọc mình? Chính là tôi đã “đọc” được “những điều không nói” từ hành vi của bố tôi như vậy, theo đúng cái cách mà Lão Tử muốn gửi gắm trong phương châm dạy học nổi tiếng của mình, mà không phải ai cũng hiểu cho thấu nhé: “Bất ngôn chi giáo”!

Cần nói thêm rằng, một con người sau khi sinh ra, có nhiều nguồn ảnh hưởng đến sự hình thành nhân cách. Đó là từ gia đình: ông bà, cha mẹ, anh em, người thân yêu ruột thịt... Đó là từ môi trường sống và các mối quan hệ xã hội: truyền thống nhà trường và thầy cô bạn bè nơi ta học tập; địa phương, đoàn thể, cơ quan nơi ta sống, làm việc, tiếp xúc hàng ngày với bao con người cụ thể ở đó... Một phần quan trọng nữa, là từ các kênh văn hóa: sách vở, báo chí truyền thông...

Tuy nhiên, điều tạo nên những dị biệt về nhân cách giữa người này với người khác mặc dù cùng chung những nguồn kiến tạo nên nó, chính là tư chất của mỗi con người. Câu hỏi đặt ra là: điều gì tác động đến tư chất của con người ta sau khi sinh ra, để theo đó không ai giống ai về nhân cách, tức là có sự dị biệt như đã nói ở trên?

Không khó tìm những ví dụ (đáng tiếc là cho câu hỏi, chứ không phải cho câu trả lời), trong đó: với cùng cha mẹ sinh ra, cùng những nguồn kiến tạo như đã nêu trên, mà nhiều gia đình lại có những đứa con với ít nhiều những dị biệt về nhân cách. Có những ví dụ hết sức sinh động trong thực tế quanh ta, ai cũng có thể tự mình nhận ra. Nhưng để hiểu một cách tường minh, với những phân tích hết sức chuyên nghiệp cho những ví dụ đó, có thể đọc nhà văn Mỹ Irwin Shaw với bộ tiểu thuyết gồm hai phần: “The rich and the poor” (Người giàu người nghèo) và “Beggarmen Thief” (Ăn mày kẻ cắp). Tất nhiên là ngay cả trong bộ tiểu thuyết lừng danh này, ta cũng khó tìm ra câu trả lời nào đó khả dĩ có thể hoàn toàn thỏa mãn câu hỏi trên!

Có lẽ bởi vậy mà chúng ta thường vẫn chấp nhận, hay chí ít là thấy chấp nhận được câu trả lời, thực ra là mang dáng dấp một câu nghi vấn, lọc ra từ một thành ngữ quen thuộc: “Cha mẹ sinh con, trời sinh tính” chẳng? Vì thực ra, chúng ta đã không, hay ít ra là chưa truy tìm ra nguồn gốc sự dị biệt về nhân cách ở những trường hợp trên. Mà cái ý “trời sinh tính” trong thành ngữ trên, lại quá ư ngắn gọn và... chính xác, để trả lời cho câu hỏi ấy. Ít ra là cho đến khi chúng ta bác bỏ được nó bằng một câu trả lời thích đáng hơn (!)

Nói thế để rồi đi đến một kết luận, dù hãy còn tạm thời, – cho đến khi có một câu trả lời thích đáng, như đã nói trên, – rằng: nếu may mắn, chúng ta sẽ có được những người anh em trong một gia đình nề nếp, gia phong mà “trời” đã ưu ái “sinh” cho tính tốt, ngõ hầu giữ được nếp nhà, kế tục truyền thống tốt đẹp từ bao đời của dòng họ. Tôi có cảm nhận rằng, trong gia đình mình, tôi và em Bách không có dị biệt gì về nhân cách. Chị em tôi đã được kế thừa những đức tính từ cha mẹ mình, biết yêu thương kính trọng con người nói chung, ông bà cha mẹ và những người thân yêu ruột thịt nói riêng.

Đó là những cảm nhận miên man của tôi về sau này, khi đã tốt nghiệp đại học, về bản phận của con cái đối với ông bà cha mẹ và những người thân yêu ruột thịt của mình. Giờ tôi sẽ kể về ông bà, về quê nội tôi, nơi gắn bó trực tiếp với chị em tôi và gián tiếp qua bố tôi ở nhiều trang viết thời trai trẻ của bố mà tôi đọc được.

Ông bà tôi đã già lắm, ngoài tám mươi tuổi rồi. Ông cao lớn, râu tóc bạc phơ như một ông tiên, da dẻ đỏ au như những người già ở vùng biển quê nội tôi vẫn thế. Bố tôi kể ông tham gia hoạt động cách mạng từ rất sớm, khi chưa đến 20 tuổi. Sau khi hòa bình lập lại, ông thoát ly công tác xa nhà, rồi về hưu cho đến bây giờ.

Bà tôi thì thấp nhỏ, lại còng lưng. Bác cả bảo một phần đó là một loại bệnh của người già, phần khác do bà phải gánh gồng nhiều từ hồi còn trẻ. Cả ông và bà nội tôi đều xuất thân từ hai gia đình giàu có tiếng tăm trong làng. Tuy nhiên, do chiến tranh loạn lạc, quê tôi ở ngay sát cửa biển nên cả hai nhà cùng dân làng đã bị tàn phá nặng nề sau lần Pháp đổ bộ lên đốt phá và đóng quân lưu lại mấy hôm.

Đến thời bà nuôi các bác và bố tôi thì kinh tế gia đình đã sa sút lắm, như đa số tình cảnh các gia đình trong làng. Bà làm nghề buôn bán nhỏ, còn gọi là bán hàng xén, như từ chỉ “cô hàng xén” trong văn chương lãng mạn của nhóm “Tự lực văn đoàn” mà ta từng biết. Điều đặc biệt mà bố tôi và các bác kể về bà là cái duyên bán hàng đặc biệt của bà. Trong khi hàng họ của bạn buôn ế ẩm thì hàng ngày bà vẫn có đông khách ghé mua. Do đó, hàng tháng khi bình bầu doanh thu để nộp thuế thì bà vẫn thuộc loại phải nộp thuế cao nhất chợ.

Buổi trưa hay những khi vắng khách giữa hai phiên chợ sáng chiều, bà tôi luôn kể chuyện tiếu lâm cho bạn buôn nghe. Bà kể chuyện hóm hỉnh, có duyên nên nhiều phen làm cho cả chợ phải cười nghiêng ngả. Khi bà đã già, không còn đi chợ nữa nhưng bà con làng xóm vẫn còn ghé mua hàng vặt tại nhà của bà một thời gian dài nữa.

Ông bà và các bác tôi luôn mong cho chóng đến dịp nghỉ hè để bố mẹ đưa chị em tôi về quê chơi. Ngoài tình cảm ruột thịt gắn bó, ông luôn đánh giá cao ảnh hưởng của không khí trong lành ở vùng biển đến sức khỏe của con người. Em Bách luôn thích thú khi được ông tôi cho đi theo thăm thú khắp nơi trong vùng hay đến chơi nhà những người bạn già hưu trí như ông. Những lần như vậy, nó hào hứng kể về những thú chơi chim, cá cảnh của các ông mà nó rất mê.

Ở quê nội tôi, thanh niên trai tráng làm nghề đánh cá, còn phụ nữ ở nhà làm nghề thủ công như dệt vải gia công cho nhà nước. Đó là một miền quê tuyệt đẹp như bất cứ một vùng đất ven biển nào ta từng gặp. Ngôi làng nằm ngay sát cửa biển, nơi có con sông dâng nước tràn bờ khi thủy triều lên và rút cạn hẳn đi, chỉ còn như một dòng kênh hẹp khi thủy triều xuống. Có những dãy núi cao chạy dọc, ngăn cách biển với ngôi làng trừ phụ ven sông. Điều đó tạo nên một lợi ích kép: vừa tạo thế “sơn thủy hữu tình”, vừa ngăn không cho ngôi làng bị bão biển và sóng thần – cái thứ năng lượng tàn phá khủng khiếp nhất mà chỉ có thiên nhiên tạo ra được – vùi dập.

Xen giữa chân núi và mé trên của ngôi làng, chính xác là của làng kế bên, có những cánh đồng trồng ngô, khoai, lúa... theo mùa. Thường vào dịp chị em tôi nghỉ hè thì hai bên đường ra bãi biển là những ruộng ngô mà lá đã hoe vàng, bắp đã mẩy hạt, phát phơ những sợi râu đang ngả nâu phai, sắp thu hoạch được rồi. Mỗi lần ra bãi biển, em Bách cứ đòi tôi cho dừng lại chút, cùng mấy đứa bạn trong làng mon men lại gần những chú bê non lông mượt vàng quăn quanh bên bờ mẹ. Bách rất thích những con bê ngo ngác và dễ thương này, nhưng nếu không quen mà muốn lại gần nó, chẳng phải dễ dàng gì.

Bãi biển làng tôi phải qua một eo núi đầy gió, có lẽ vì thế mà ngư dân đi biển quê tôi cứ gọi nôm na là Eo Gió. Ở đó sát chân núi dốc đứng với lô nhô hang động, là bãi cát ngắn, hẹp và dốc, có lẫn rất nhiều vỏ sò, vỏ ốc và đá cuội. Bù lại, sát mép nước cũng có nhiều hang động tuyệt đẹp, rất thích hợp là nơi đi dạo chơi, nhặt đá cuội và ốc biển, vỏ sò với nhiều màu sắc tự nhiên quyến rũ. Bãi biển mà chúng tôi cùng bọn trẻ trong làng thường ra tắm, thực ra lại thuộc làng kế bên. Đó là một bãi biển mới khai thác làm bãi tắm nên còn đầy vẻ nguyên sơ và tinh khôi. Ở đó, có bãi cát trắng trải dài, mát rượi bàn chân. Vào những ngày biển lặng, dù đã bơi ra xa, nước trong vắt, xanh màu ngọc và vẫn nhìn thấu đáy.

Chúng tôi thường dậy thật sớm, vì mùa hè ở biển, 4-5 giờ sáng đã bình minh sáng rõ lên rồi. Nếu ra bãi biển sớm, ta sẽ choáng ngợp bởi vẻ đẹp tinh khôi mênh mông trời biển. Không khí trong lành không một hạt bụi giữa trời và nước ấy, với mùi biển mặn mòi tinh khiết khiến cho ta muốn hít thật căng lồng ngực bé nhỏ của mình. Đồng thời, ta cũng bất chợt thấy mình thật nhỏ bé và hòa lẫn với thiên nhiên, như một hạt cát, một viên sỏi hay cái vỏ sò vô danh nào đó đang dập dềnh nơi mép sóng vỗ bờ kia. Lúc đó, phải, chính là lúc đó, ta mới thấy cái vô nghĩa của cảnh đông đúc và chật chội, của tiếng ồn và bụi bặm, của nắng nóng và ô nhiễm... khi phanh xe đứng chờ ở những ngã tư, ngã năm đông nghẹt xe cộ ở chón thị thành.

Vào dịp nghỉ hè ở quê, ngày hai buổi, sáng sớm và chiều muộn, khi trời chưa kịp nắng nóng hay đã râm mát, lũ trẻ chúng tôi đều đặn ra biển, con trai đá bóng, con gái nghịch sóng ven bờ. Chán thì ra tắm rồi lại kéo nhau về. Ông bà tôi luôn dặn kỹ những bạn bè hoặc các anh chị con bác tôi vốn rành rẽ bãi biển để mắt đến chị em tôi. Mà ở quê, thường người lớn chẳng phải quá lo lắng đến trẻ con như ngoài phố, cũng là do môi trường đặc thù nó vậy, nên chúng tôi được nghỉ ngơi hết sức thoải mái.

Buổi tối, khác với ngoài phố rút hết vào nhà, ở quê tôi thì ra hết ngoài sân nằm hưởng gió biển và ngắm sao trời. Bà nội thường kể cho chị em tôi về những chuyện cổ xưa nào đó mà bà còn nhớ được. Đặc biệt là những câu chuyện về bố khi còn bé ra sao, nghịch ngợm và học hành thế nào, khiến cho chúng tôi thấy gần gũi thêm với bố. Qua những trang viết, tôi thấy bố rất yêu quê hương mình, thông qua những kỷ niệm gắn bó và tràn ngập cảm xúc.

Sau này tôi nhận ra rằng, một tuổi thơ êm đềm với quê hương cũng khiến cho tâm hồn ta trong sáng và vị tha hơn, đắm sâu hơn với cuộc sống và con người chung quanh. Bố tôi, rồi đến tôi và em Bách đã được hưởng những hơi thở đặc biệt đó từ làng quê thân thương, nơi có những con người chân thật, lành hiền như ông bà tôi, các bác tôi, bạn bè mới của chúng tôi và bao con người thân sơ khác. Điều đó như một kiểu tác động tâm lý khiến cho ta cân bằng về mặt tinh thần trong cuộc sống, khi đã trở về môi trường thành thị đông đúc với những mối quan hệ xã hội phức tạp ẩn tàng trong lòng nó.

16. Cô bạn tôi ở quê nội

(Trời mưa bong bóng phập phồng/Mẹ đi lấy chồng em ở với ai... Dân ca)

Ở quê, tôi có một cô bạn trạc tuổi, tên Hằng. Chúng tôi quen thân nhau từ khi tôi còn bé, trong những lần về nghỉ hè hàng năm. Hằng có tạng người giống tôi, tầm thước, không xinh đẹp gây chú ý ngay cho người khác, mà ưa nhìn. Chỉ cần dụng ý một chút, sẽ đọc được nét duyên thầm nào đó toát ra từ khuôn mặt thông minh, sáng sủa của Hằng. Mỗi lần tôi về nhà ông bà, chỉ một lát sau là Hằng đã sang. Quen thuộc đến nỗi, nếu thấy lâu lâu một chút là tôi lại chạy sang tìm Hằng ngay.

Một lần như vậy, dạo tôi học lớp 8, lâu không thấy Hằng sang, nghe tôi hỏi, bà nội chép miệng than:

– Nhà cháu Hằng có chuyện buồn, là đối với cháu Hằng thôi... Khổ, người lớn thì thấy hợp lẽ nhưng trẻ con thì đâu có nghĩ vậy...

Bố tôi cũng quý Hằng, ở cái nết đã chăm ngoan và học rất khá, lại chơi thân với tôi. Nghe bà nói vậy, bố hỏi:

– Nhà cháu Hằng có chuyện gì vậy mẹ?

Bà kể:

– Là từ chuyện xây cầu đó. Ông nội cháu xưa nay vẫn đưa đò cho khách sang sông. Từ khi xây xong cầu thì ông tuy mất việc nhưng lại mừng vì chọn được cho mẹ cháu Hằng một đám hãnh hoai, là chú kỹ sư, cũng là sĩ quan quân đội của đơn vị xây cầu đó...

Bố tôi à lên:

– Thì ra là vậy. Chắc là cô Hồng, mẹ cháu Hằng đã đi lấy chồng rồi nên cháu buồn lắm hả mẹ? Con biết chuyện này từ khi một Công ty cầu bên quân đội về đo đạc chuẩn bị số liệu thiết kế cầu. Chú kỹ sư đó tên Thọ, học cùng trường, khác ngành, lại sau con một năm nhưng có biết con...

Tôi thấp thỏm nghe lóm chuyện về bạn Hằng, nghe vậy liền xía vô:

– A, bố ơi. Con cũng biết chú Thọ này... Bà ơi, chú Thọ đã có lần đến đây thăm ông bà, lúc bố con đã hết phép ra trước rồi đây...

Ông tôi nghe vậy mới nhớ ra:

– Là chú Thọ ấy đấy hả. Chú ấy là Trung tá, kỹ sư cầu đường của một Công ty bên quân đội, chuyên xây dựng cầu ở những nơi khó khăn nhất, địa hình phức tạp nhất đấy.

Bố tôi góp thêm:

– Công ty này tuy là bên Quân đội, nhưng làm cầu có truyền thống và uy tín từ thời chiến tranh, ở cấp nhà nước, nên thường được nhận thầu những công trình lớn, khó khăn, kể cả những công trình trọng điểm quốc gia bên các nước bạn Lào, Căm-pu-chia nữa đấy bố ạ.

Ông kể:

– Chú Thọ đó là kỹ sư giỏi, lại hiền lành, đức độ. Ông cháu Hằng có con mắt tinh đời, lại thương và quý con cháu, mới chọn cho con dâu góa bụa của mình chứ. Chỉ là cháu Hằng còn bé, chưa nhận ra, rồi dần dần, cháu sẽ nguôi ngoai thôi. Chú Thọ bảo với ông, về sau, sẽ xây dựng thêm cây cầu qua đoạn sông làng ta nữa. Chỉ hiềm khúc sông này gần cửa biển, lại có cảng cá nên cần có thời gian vì cần kinh phí lớn, công tác khảo sát thiết kế sẽ lâu hơn...

Qua câu chuyện của ông bà và bố, tôi biết được tình cảnh của bạn Hằng như thế này. Bố bạn Hằng ít hơn bố tôi vài tuổi, lại đi bộ đội sau. Vì nhà có một anh cả là liệt sĩ nên thuộc diện chưa phải đi, nhưng sau đó chú đã giấu bố mẹ, lên xã xung phong đi, nói dối là bố đã đồng ý rồi. Bố bạn đi được chừng nửa năm thì ở nhà cô Hồng đẻ ra Hằng. Như vậy là bố con Hằng không biết mặt nhau vì sau đó hai năm thì bố bạn hy sinh ở chiến trường. Cô Hồng ở vậy nuôi Hằng cho đến năm vừa rồi, khi Hằng học lớp 8 thì ông nội khuyên mẹ đi bước nữa, với chú Thọ như kể trên.

Nguyên do là cây cầu xây trong hai năm thì hai năm đó chú Thọ quen biết ông nội bạn Hằng, do từ khi khảo sát thiết kế cầu, chú Thọ đã nhờ vả ông đưa đồ đi đo đạc ở khúc sông đó. Ông nội bạn Hằng, như ông tôi nói, có con mắt tinh đời nên nhận ra ngay chú kỹ sư quân đội này là người tốt, cũng mến cô Hồng, lại hợp cảnh với con dâu mình. Thịnh thoảng, ông còn kiếm có bận việc gì đó để cô Hồng thay mình đưa đồ cho chú đi. Vốn chú Thọ cũng có một cậu con trai trạc tuổi Hằng, tên Lâm. Vợ chú mất trong một tai biến sau sinh nên khi ra đời, hai mẹ con Lâm cũng không biết mặt nhau.

Hằng vốn ở với mẹ từ bé ở nhà ông nội nên cũng biết và quý chú kỹ sư bộ đội một dạo thường xuyên ở nhà ông, không ít lần dạy học cho Hằng. Hằng còn bé nhưng để ý thấy mẹ thường tránh mặt khi có chú Thọ ở nhà với ông. Mỗi lần như vậy, mẹ thường pha nước cho ông tiếp khách rồi rủ cô Lan, là em gái bố đi ra bến đò thay ông. Tuy nhiên, Hằng không sao hình dung được, có một ngày mẹ lại bỏ mình mà đi. Từ khi bố mất, Hằng luôn có ý thức là mình với ông nội (bà nội ốm mất chừng một tháng sau khi có giấy báo tử bố Hằng. Một phần vì bà hay đau ốm, phần quá đau khổ khi có hai con trai đều hy sinh cả) cùng cô Lan và mẹ như một thể thống nhất, không hề hay không muốn hình dung được một sự chia tách nào đó.

Cô Hồng chừng như tinh ý nhận ra điều đó nên dù có mến chú Thọ, cũng cố thuyết phục mình kìm nén, bằng cách lánh tránh, khi chú đến nhà thăm ông và cũng cố ý muốn gặp

cô. Cô Lan quý chị dâu, cũng như ông nội quý con dâu, nhưng cả hai còn nghĩ đến cả tương lai của mẹ con cô Hồng nữa, nên đồng tâm vun vào cho chú Thọ và cô Hồng. Cả ông và cô Lan đâu ngờ rằng, tuy Hằng quý chú Thọ vậy, nhưng bỗng nhiên chú lại đưa mẹ đi mất, tách mẹ khỏi cái thể thống nhất vốn đã hằn sâu vào tâm tưởng kia, thì quả là cú sốc lớn đối với Hằng.

Lần này, tôi và bố về đúng dịp cô Hồng đi lấy chồng đã hơn tháng nay. Còn Hằng thì trước đó đã bỏ chạy trong cơn mưa chiều tuôn xối xả, về ở luôn nhà bà ngoại, khi nghe thủng câu chuyện bên mâm cơm, rằng mẹ sẽ đi lấy chồng. Từ buổi chiều mưa ấy, phần giận mẹ, phần nghĩ rằng cả ông và cô Lan đã biết trước, mà vẫn để mẹ đi lấy chồng, Hằng không về nhà ông nội nữa. Nghe chuyện, cả tôi và bố đều thương Hằng. Mặc dù bố bảo cô Hồng với chú Thọ quả là hợp tình, hợp cảnh. Cả ông nội và cô Lan của Hằng đều có tấm lòng đáng quý, họ đã xử sự đúng rồi. Chỉ có điều, cần động viên Hằng vượt qua được thử thách ban đầu này. Buổi tối hôm đó, bố con tôi sang thăm Hằng, lúc này đã sang ở nhà bà ngoại, ở trong làng.

Buổi tối ở miền quê vùng biển thật thanh bình và trong lành. Trên đường từ nhà ông bà nội tôi lên bên đò xưa, – nay đã có cây cầu cong cong rất đẹp vắt ngang, soi bóng trắng màu sơn mới, tinh khôi dưới ánh trăng, trên mặt sông sẫm màu, long lanh ánh bạc, – có một lối rẽ trái ra bên sông nhà ông nội bạn Hằng; một lối rẽ phải qua bãi dâu vào làng, nơi có nhà bà ngoại mà Hằng đang ở. Dưới trăng, trên bên sông là những con thuyền đánh cá nằm dập dềnh theo con sóng. Trăng sáng thế này ngư dân không đi đánh cá vì ánh đèn bị sáng trăng trên biển át đi, không hút được cá vào lưới. Qua bãi dâu tãi đầy ánh trăng, bố con tôi rẽ vào một con ngõ mà hai bên uốn cong thành vòm trên đầu là những ngọn tre rì rào, kéo kẹt đung đưa trong gió biển.

Trong nhà bà ngoại bạn Hằng yên tĩnh, điện không bật, chỉ có ánh sáng của ngọn đèn dầu le lói. Hai bà cháu Hằng đang ngồi chơi trên chiếc chõng tre ngoài sân, dưới ánh trăng lấp loáng lọc qua bóng tre. Bà ngoại bạn Hằng nhận ra tôi ngay, vì Hằng đã mấy lần đưa tôi vào thăm bà, khi chúng tôi ra bãi biển về. Ông ngoại bạn Hằng mất đã hơn chục năm nay – khi cô Hồng vừa sinh ra Hằng được mấy tháng – trong một lần đi biển, gặp bão không tránh kịp. Nhà bà cũng có một người con trai cả, là anh cô Hồng, trạc tuổi bố Hằng nhưng đi bộ đội trước, rồi hy sinh ở chiến trường...

Khi biết bố tôi cũng lên thăm, bà rất mừng. Bà mời bố ngồi, còn tôi thì cùng Hằng vào bếp múc nước chè xanh ra cho bà tiếp khách. Ở quê ngoại bạn Hằng, nhà nào cũng om chè xanh vào nồi rồi ủ trong tro nóng, khách đến thì rót ra bát mời khách, như nhiều nhà vùng quê vẫn vậy. Giờ thì nhiều nhà om vào ấm tích, ủ trong giàn tre để ngay ngoài bàn nước, rót vào cốc hay chén to, chứ không dùng bát nữa.

Bố tôi lễ phép thăm hỏi bà trong khi chúng tôi giữ ý xin phép bà đi dạo ra ngoài ngõ. Hơn tám giờ tối, ánh trăng tãi ra bát ngát trên nương dâu lấp lánh ánh vàng, không gian yên tĩnh như đã vào khuya. Tôi hỏi chuyện để phá tan phút nặng nề ban đầu, mà tôi đoán là do Hằng còn đang trong tâm trạng u uẩn:

– Tớ về từ chiều, cậu khỏe không?

Hằng như giật mình dứt ra khỏi dòng suy nghĩ:

– À, mình xin lỗi... – bỗng nhiên giọng Hằng lạc đi rồi nghẹn nghẹn, – mẹ mình đi ấy chồng rồi, Chi ơi... Tôi bồi rồi đi sát lại bên Hằng, khoác tay qua người bạn, như muốn chia sẻ nỗi niềm xúc động:

– Mình biết rồi, Hằng ơi... tội nghiệp bạn quá. – Tôi bắt giác đổi cách xưng hô theo Hằng, như do một sự mạch bảo nào đó. Nghĩ nhanh về những điều nghe được từ ông bà và bố, tôi lựa lời: Từ từ rồi bạn sẽ nguôi ngoai thôi. Chắc mẹ bạn không muốn bỏ bạn mà đi đâu... Mình cũng nghe ông bà và bố nói chú Thọ rất tốt nữa, hy vọng rồi bạn sẽ có một gia đình mới tốt hơn...

Vẻ buồn buồn, Hằng nói mà vẫn chưa hết được mặc cảm giận hờn:

– Ai cũng bảo bác ý tốt, mới đầu mình cũng nghĩ thế, nhưng giờ thì mình mất mẹ rồi...

Tôi biết Hằng đang xúc động lắm, đành hỏi cho bạn nguôi ngoai:

– Vậy giờ mẹ bạn đang ở đâu?

Hằng trả lời với tâm trạng vẻ như xen chút hờn dỗi bất cần, vừa xót xa về mẹ:

– Mình cũng chả biết nữa. Xây xong cầu, cưới mẹ mình được non tháng, ở nhà tạm nơi đội cầu đóng quân ít hôm rồi mẹ theo bác ý cùng đơn vị chuyển đi chỗ mới, cách đây hàng trăm cây số...

Sau này tôi biết được là cô Hồng muốn ở lại nhà ông nội, đợi bao giờ Hằng nguôi ngoai rồi đi theo đơn vị chú Thọ. Nhưng ông nội bảo không nên thế, lấy chồng thì cứ theo chồng thôi, để rồi ông và cô Lan sẽ cùng bà ngoại Hằng an ủi cháu dần. Hôm tôi về là Hằng đã nguôi ngoai bớt được phần nào rồi.

Một lúc sau, sợ bố mong, tôi và Hằng quay về. Chúng tôi đã chuyện trò vui vẻ hơn. Rõ ràng, khi có bạn cùng lứa, những bức xúc của con người ta dễ được giải tỏa hơn. Bà ngoại rất mừng khi quan sát tâm trạng của hai chúng tôi. Bố tôi nhân đó vui vẻ mời:

– Sáng sớm mai, bố con bác sẽ lại ra biển như mọi lần, Hằng nhờ bà gọi dậy sớm xuống đi với bạn rồi xin phép bà về nhà bác chơi lâu lâu với bạn Chi nhé.

Hằng đã lại hồ hởi thưa:

– Dạ thưa, cảm ơn bác, mai cháu sẽ xuống sớm ạ. – Quay sang bà, Hằng vui vẻ dặn, – mai bà gọi cháu sớm, bà nhé.

Bà ý tứ mà vui vẻ đưa mắt sang bố tôi, tâm trạng như người vừa trút bớt được gánh nặng tâm lý đeo đẳng bấy lâu nay:

– Nhất định rồi, lâu lắm cháu không đi ra biển. Lần này thì đưa bạn đi chơi cho thỏa

thích, cháu ạ.

Hẹn hò rồi, bố con tôi chia tay bà cháu bạn Hằng, vui vẻ ra về.

Ở thôn quê, hơn chín giờ là đã như khuya lắm rồi. Vàng trắng trung tuần tròn vành vạnh, lơ lửng treo trên cao. Bầu trời trong vắt, không một gợn mây. Cả một vùng quê sáng rực lên dưới ánh trăng. Tiếng côn trùng râm ran khắp nơi, xen lẫn tiếng chó sủa trắng xa xa đâu đây. Còn ngoài kia, cách một trảng cát và rừng phi lao là bãi biển với rì rầm tiếng sóng vỗ vào bờ cát. Phong cảnh và âm thanh gợi lên một khung cảnh thanh bình chốn thôn làng, khiến cho ta thấy thanh thản lạ thường...

17. Những bài thơ về biển của tôi

*(Quê hương ơi những chiều bến lặng/Con cá chuồn lao phóng như tên
Ánh đèn xanh đêm hè soi mực/Con sứa dập dềnh chờ sóng biển lên- Thu Bồn)*

Nhờ có sự đồng điệu giữa tâm hồn trẻ thơ tôi với làng quê, với con người nơi đây mà sau những dịp nghỉ hè ra, khi cảm xúc lắng lại, tôi đã viết nên những câu thơ trong sáng giản dị về quê nội. Thực ra, cảm xúc ai mà chẳng có, tuy nhiên viết ra thành văn, thành thơ phải có sự tích lũy qua năm tháng. Ngoài ra, ngay từ khi biết đọc, mỗi chúng ta phải thấm hút được những cảm hứng văn chương từ những cuốn sách có chọn lọc, phù hợp với lứa tuổi.

Từ bé, tôi đã đọc say sưa những sách truyện dành cho thiếu nhi mà bố tôi mua cho từ khi tôi mới lọt lòng. Những cuốn sách đó khiến tôi thấy gần gũi với đời sống thiên nhiên và con người quanh mình. Nó cũng giúp cho trí tưởng tượng của tôi phong phú lên nhiều qua những gì được mô tả trong sách... Điều lý thú đối với tôi là luôn có những dòng đề tặng ở trang đầu mỗi cuốn sách thế này “*Tặng Tùng Chi, con gái yêu của bố!*”. Có một thứ tình cảm thân thương và cả trân trọng nữa toát ra từ những dòng chữ đó. Nó tỏ rõ một sự quan tâm rất đặc biệt mà người thân yêu dành cho ta, từ khi ta còn bé tí, chỉ biết nằm hóng chuyện người lớn...

Sau này lớn lên, tôi mới cảm nhận một cách rõ ràng rằng, tâm hồn trẻ thơ cần những cuốn sách có nội dung lành mạnh, trong sáng nuôi dưỡng. Cũng như cần có một nguồn sữa tinh khiết nuôi dưỡng tuổi thơ ta về mặt thể chất vậy. Sẽ dễ hiểu hơn, nếu hình dung rằng: hãy còn trẻ thơ, non nớt, mà ta cứ phải ăn... tạp, như kẻ trưởng thành, thì liệu cơ thể ta sẽ hấp thụ ra sao. Và cũng dễ hình dung một tâm hồn sẽ nghèo nàn và trống rỗng thế nào khi tuổi thơ không được đọc những trang sách thiếu nhi với lối hành văn trong sáng, lành mạnh và giàu hình tượng.

Tình cờ, trong một cuốn sổ ghi chép của bố, tôi đã đọc được những giòng của Hoàng Tử Vân, một nhà phê bình đời Thanh, Trung Quốc, luận về thơ như thế này: “*Công việc bút mực cần phải có tài, thơ càng phải như vậy* (tôi nghĩ là văn cũng thế). *Nhưng không hiểu*

biết không thể có tài. Tài với hiểu biết phải đi với nhau. Làm thơ phải đọc sách nhiều. Đọc sách để nuôi lớn cái tài và sự hiểu biết... Thơ phải làm nhiều. Làm nhiều mới nảy sinh ra tài và sự hiểu biết.”

Dễ hiểu là tôi đã sớm viết được những bài văn, những câu thơ ra dáng từ khi còn học lớp 1-2... Điều đặc biệt là những đoạn văn, những câu thơ non nớt của tôi, luôn được bố tôi trân trọng đọc và nhận xét cẩn thận, khiến cho tôi rất ham viết. Chính sự ham mê đó đã khiến cho tôi viết quen dần, và hiển nhiên là thấy viết ra rất dễ dàng những cảm xúc của mình... Như đã nói ở trên, những năm đầu cấp THPT, tôi đã có những bài thơ về biển, sau những chuyến về thăm quê nội. Khá nhiều trong số đó được đăng ở các báo tuổi học trò.

Có những bài mà lũ bạn tôi trong lớp rất thích, vì chúng không hình dung ra được những cảnh huống cụ thể mà sống động như thế. Đơn giản vì phải sống gần gũi với đời sống ở biển hàng tháng như chị em tôi, lại phải cảm nhận được tình thương mến của con người nơi đây mới viết nên. Điều mà lũ bạn tôi có đi biển, cũng chỉ ở lại dăm bảy hôm, không sao cảm nhận được. Chẳng hạn, bài “Chợ cá”, miêu tả phiên chợ họp mỗi sáng, mỗi chiều ở quê nội tôi:

Chợ cá

“Cơ man nào là cá
 Cơ man nào là người
 Tôi lơ ngơ ngấm nghĩa
 “Mua cá đi, cháu ơi”

“Bà cháu đã mua rồi
 Cháu ra đây chỉ ngắm”
 Tôi lễ phép trả lời
 Ai cũng khen mau mắn

Bạn mà về quê tôi
 Hãy chào hết mọi người
 Ai cũng biết bạn đấy
 Vì là cháu bà tôi.

Chợ họp đông như thế
 Nhưng chỉ một loáng thôi
 Cá tôm về muôn nẻo
 Là chợ đã vắng người

Buổi chiều chợ họp muộn
Khi thuyền dong buồm về
Cá lại về đầy chợ
“Mua cá nào, ai ơi...”

Bạn về quê tôi chơi
Hãy chào hết mọi người
Ai cũng khen mau mắn
Biết là cháu bà tôi.”

Cái từ “cơ man” này là tôi học ở bà nội, nghĩa là nhiều vô kể. Khi đọc, bố tôi và bạn bè đều rất thích. Cũng có bài làm đạo sau khi tôi thi đại học xong. Lần đó tôi xin bố mẹ cho rủ thêm vài đứa bạn thân cùng về quê nội với chị em tôi. Tôi đọc lên, bị chúng nó chê là bất chước... triết gia; là nghe như... “thuởng” được ở đâu đó... Ví dụ bài “Sóng biển” với những câu “già khụ” và... sáo sáo như thế này:

Sóng biển

Sóng dạt dào vỗ nhịp
Biển hát lời trùng khơi
Ngàn năm còn vỗ mãi
Âm vang cả đất trời...

Đọc bài thơ lên, nghe bạn tôi nói cũng có lý, nhưng tôi không hay thuộc thơ ai, nên chắc những câu đó không thể là... thuởng của ai được chứ?
Lại có bài thơ tôi tả Bà nội, cũng được đăng, được bạn bè khen là rất chân thực:

Bà nội

Bạn có bà nội không?
Chắc ai mà chả có
Nhưng bà, như bà tôi
Chỉ mình tôi mới rõ.

Lưng bà còng lúm nhé
Nhưng bà cười thật hiền
Sáng sáng bà quét ngõ
Lưng bà như còng thêm

“Bà để cháu quét cho”
Tôi xưng phong hăng hái
Bà lại cười thật hiền
“Nào để xem, cháu gái...”

Tôi quét ngõ nhà mình
Bà khen quét rất sạch
Nhưng bà bảo quét thêm
Đoạn đường chung phía trước

Tôi hiểu bà nói gì
Làm cho mình, rất tốt
Nhưng cần thêm ý thức
Làm cả ở quanh ta...

Bà nội tôi đã già
Lưng bà còng lúm đấy
Nhưng đâu tôi cũng thấy
Ai cũng biết bà tôi...

Bố tôi cho rằng, thơ hay phải có tình cảm ẩn chứa trong đó, không gượng ép được. Nếu gượng ép mà viết ra, đọc lên là thấy ngay, không giấu đi đâu được. Như bài về bà nội, bố bảo tôi đã mô tả được thần thái của bà, của cháu, lại thể hiện được mối quan hệ thân thương bà cháu dành cho nhau. Ngoài ra, trong đó dù chỉ đôi dòng thôi, đã thể hiện được tấm lòng đôn hậu, thắm đẫm tình làng nghĩa xóm của bà, qua hình tượng bà quét ngõ nhà mình, lại quét rộng ra ngoài đường đi chung nữa.

Tôi còn có bài “Bình minh trên biển vắng” thế này:

Bình minh trên biển vắng

Dậy thật sớm ra biển
Sẽ thấy điều thần kỳ
Mặt trời nhô ít một
Trên mặt biển phẳng lý

Rồi chỉ trong thoáng chốc
Nắng òa trên biển khơi
Và rì rầm sóng biển
Lan tỏa đi muôn nơi

Lấp lánh bãi cát dài
Khoe mình trong nắng sớm
Và những chú dã tràng
Vê tròn viên cát ấm.

Bình minh trên biển vắng
Ôi thật sự diệu kỳ
Chỉ có ai dậy sớm
Mới thấy điều mê ly...

Bố tôi bảo viết văn cũng như làm thơ, cần nhất là giàu vốn từ. Mà muốn giàu vốn từ, phải đọc nhiều, phải hiểu được những từ đồng nghĩa có thể thay thế cho nhau. Một câu văn hay một bài thơ, luôn cần những từ thay thế. Nếu vốn từ nghèo nàn ta sẽ gặp lúng túng khi cần điều chỉnh vần điệu hay nhạc điệu cho bài thơ hay cho câu văn nào đó.

Đó là những bài thơ chập chững của tôi thời THPT, lên đại học, tôi chuyển sang một loại thơ kiểu trải nghiệm, ít vần điệu hơn nhưng giàu lý tính hơn, có bề sâu hơn. Tôi cho rằng, sẽ đến một lúc nào đó trong cuộc đời, thơ cần sâu hút như lặn vào biển thăm trùng khơi, mới miêu tả được những tư duy của mình. Những bài thơ đầy vần điệu như tôi viết, chỉ phản ánh một giai đoạn nào đó trong cuộc đời tôi mà thôi. Tuy rằng không vì thế mà sau này khi đọc lại, tôi thấy chúng kém hay, hay chính xác là những bài thơ đó vẫn còn thức dậy những cảm xúc một thời của mình...

Vỹ thanh: *Còn nữa, nhưng... lâu lắm tôi chưa đặt bút viết tiếp vì chưa tìm được cảm hứng ngày xưa? Và có lẽ do vậy, còn chưa biết đến bao giờ tôi mới lại viết tiếp được? Nhân tiện, nếu có ai đó ở tầm tuổi tôi (khi viết những phần Tiểu thuyết này: hơn 50 tuổi), đọc và rung động cùng tần số với những gì tôi viết, lại có cảm hứng mạnh mẽ, hãy đừng ngần ngại viết tiếp cuốn Tiểu thuyết này? Xin chân thành cảm ơn!*